

2018

SÄÄSTÖPANKKIRYHMÄN

Toimintakertomus ja IFRS-tilinpäätös 31.12.2018

SÄÄSTÖPANKKIRYHMÄN TOIMINTAKERTOMUS JA IFRS-TILINPÄÄTÖS 31.12.2018

Sisällysluettelo

Toimintakertomus	3	Varat	81
Säästöpankkiliitto osk:n toimitusjohtajan katsaus	3	LIITE 19: Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu	81
Säästöpankkiryhmä ja Säästöpankkien yhteenliittymä	3	LIITE 20: Käteiset varat	83
Toimintaympäristön kuvaus	3	LIITE 21: Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	83
Säästöpankkiryhmän tulos ja tase	5	LIITE 22: Lainat ja saamiset	84
Vakavaraisuus ja riskiasema	6	LIITE 23: Johdannaiset ja suojauslaskenta	85
Luottoluokitukset	9	LIITE 24: Sijoitusomaisuus	87
Säästöpankkiliitto osk:n hallintoneuvosto, hallitus ja tilintarkastajat	9	LIITE 25: Henkivakuutustoiminnan varat	89
Muu kuin taloudellinen raportointi	10	LIITE 26: Sijoitukset osakkuusyhtiöissä	90
Toiminta ja tulos liiketoimintasegmenteittäin	11	LIITE 27: Aineelliset hyödykkeet	92
Olennot tapahtumat tilinpäätöspäivän jälkeen	13	LIITE 28: Aineettomat hyödykkeet	93
Vuoden 2019 näkymät	13	LIITE 29: Laskennalliset verot	94
Säästöpankkiryhmän IFRS-tilinpäätös	15	LIITE 30: Muut varat	97
Säästöpankkiryhmän tuloslaskelma	15	LIITE 31: Myytävänä olevaksi luokitellut pitkäaikaiset omaisuuserät	97
Säästöpankkiryhmän laaja tuloslaskelma	16	Velat ja oma pääoma	98
Säästöpankkiryhmän tase	17	LIITE 32: Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	98
Säästöpankkiryhmän rahavirtalaskelma	18	LIITE 33: Velat luottolaitoksille ja asiakkaille	98
Säästöpankkiryhmän oman pääoman muutoslaskelma	20	LIITE 34: Liikkeeseenlasketut velkakirjat	98
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	21	LIITE 35: Henkivakuutustoiminnan velat	99
LIITE 1: Kuvaus Säästöpankkiryhmästä ja Säästöpankkien yhteenliittymästä	21	LIITE 36: Velat, joilla on huonompi etuoikeus	101
LIITE 2: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet Uudet standardit ja tulkinnat	23	LIITE 37: Varaukset ja muut velat	101
LIITE 3: Harkinnan ja arvioiden käyttö	41	LIITE 38: Oma pääoma	102
Säästöpankkiryhmän riskienhallinnan ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet	42	Muut liitetiedot	104
LIITE 4: Hallinnointiperiaatteet	42	LIITE 39: Vakuudet	104
LIITE 5: Riskienhallinnan ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet	47	LIITE 40: Taseen ulkopuoliset sitoumukset	104
Tilikauden tulos	64	LIITE 41: Rahoitusvarojen ja -velkojen nettoutus	105
LIITE 6: Segmentti-informaatio	64	LIITE 42: Käyvät arvot arvostusmenetelmän mukaisesti	106
LIITE 7: Korkokate	68	LIITE 43: Eläkevelka	112
LIITE 8: Palkkiotuotot ja -kulut, netto	69	LIITE 44: Muut vuokrasopimukset	114
LIITE 9: Kaupankäynnin nettotuotot	69	LIITE 45: Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt	115
LIITE 10: Sijoitustoiminnan nettotuotot	70	LIITE 46: Strukturoitujen konsolidoimattomien yhteisöjen tiedot	118
LIITE 11: Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	71	LIITE 47: Lähipiiritiedot	119
LIITE 12: Rahoitusinstrumenttien tuloserät	75	LIITE 48: Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat	120
LIITE 13: Liiketoiminnan muut tuotot	70	Vakavaraisuustiedot	121
LIITE 14: Henkilöstökulut	77	LIITE 49: Vakavaraisuuden yhteenveto	121
LIITE 15: Liiketoiminnan muut kulut	78	LIITE 50: Omien varojen täsmäytyslaskelma	122
LIITE 16: Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	78	LIITE 51: Omien varojen vähimmäismäärä	122
LIITE 17: Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista	79	LIITE 52: Kokonaisvastuut vastuuryhmittäin	123
LIITE 18: Tuloverot	80	Allekirjoitukset	124
		Tilintarkastuskertomus	125

SÄÄSTÖPANKKIRYHMÄN TILINPÄÄTÖSTIEDOTE

1.1. – 31.12.2018

Säästöpankkiliitto osk:n toimitusjohtajan katsaus

Säästöpankkiryhmän (jäljempänä myös ”Ryhmä”) kilpailuetu perustuu ylivoimaiseen asiakaskokemukseen. Ryhmä rakentaa tulevaisuuttaan tämän vahvuuden ympärille ja kehittää asiakaskokemusta edelleen voimakkaasti eteenpäin. Säästöpankkiryhmän asiakkaat ovat tutkitusti poikkeuksellisen tyytyväisiä saamiinsa palveluihin. Palvelujen saavutettavuus ja laatu ovat Säästöpankkiryhmän asiakkaille tärkeitä asioita. Yhtä merkityksellisiä ovat toiminnan vastuullisuus, eettisyys ja päätöksenteon paikallisuus. Säästöpankeissa ollaan aina asiakkaan puolella ja edistetään paikallisyhteisöjen hyvinvointia.

Tilikauden aikana Säästöpankkiryhmä teki kattavan päivityksen liiketoimintastrategiaansa. Strategian mukaisesti asiakaskokemusta rakennetaan määrätietoisesti eteenpäin ja kehitetään asiantuntemusta, helppoutta, pitkäaikaista kumppanuutta ja talouden valmentamista painottavaan suuntaan. Tahdomme olla markkinoiden paras henkilökohtaisten ja digitaalisten palvelujen yhdistäjä. Osaamisemme mitta on asiakkaan saama hyöty.

Pankkitoiminta digitalisoituu vauhdilla sekä palvelujen että taustaprosessien osalta. Tilikauden aikana Säästöpankkiryhmä toi markkinoille uusia digitaalisia palveluja, ja tehosti prosessiaan automaatiolla ja robotiikalla. Tulevaisuuden Säästöpankkisä päivittäistransaktiot on kokonaan digitalisoitu ja fyysisissä palvelupisteissä tuotetaan asiakkaille suuren lisäarvon henkilökohtaisia pankkipalveluja, jotka ovat vaivattomasti saatavilla.

Säästöpankkiryhmän vuosi 2018 oli taloudellisesti kaksijakoinen. Vähittäispankkitoiminnan volyymit ja kannattavuus kasvoivat merkittävästi, mutta sijoitustoiminnan tuotot olivat selvästi alhaisemmat kuin edellisellä tilikaudella. Ryhmän strateginen taloudellinen tavoite on kasvaa kannattavasti ja riskit halliten vähittäispankkitoiminnassa ja varallisuuden hoidon palveluissa. Ryhmän erinomainen asiakastytyväisyys näkyi volyymikasvuna erityisesti varallisuudenhoidon palveluissa ja antolainauksessa. Palkkiotuotot kasvoivat 6,7 prosenttia ja korkokate kasvoi matalasta korkotasosta huolimatta 7,4 prosenttia.

Jatkuva säästäminen ja rahastosijoittaminen ovat keskeinen osa Säästöpankkiryhmän liiketoimintaa. Näillä alueilla ryhmän liiketoiminta jatkoi odotetusti kasvuaan, vaikka markkina varsinkin loppuvuoden osalta oli hyvin haastava.

Säästämisen ja sijoittamisen ohella henkilö- ja yritysasiakkaiden rahoitus on Säästöpankkiryhmän pankkitoiminnan ytimessä. Antolainauksen tärkein tuotealue on asuntorahoittaminen, jossa Säästöpankkiryhmä jatkoi kannattavaa kasvuaan selvästi markkinaa nopeammin. Luottotappiot pysyivät alhaisina suhteessa luottokantaan.

Säästöpankkiryhmän kehitystyö oli erittäin aktiivista ja useita strategisia hankkeita vietin vuoden aikana eteenpäin, joilla parannetaan asiakaskokemusta, operatiivista tehokkuutta ja riskien hallintaa. Useat hankkeet ovat vuosien mittaisia ja kehitystyö tulee jatkumaan tulevilla tilikausilla. Säästöpankkiryhmän keskeisimpiin kehityshankkeisiin kuuluu peruspankkijärjestelmän uusiminen. Vuoden 2018 aikana valmistauduttiin intensiivisesti uuden järjestelmän hankintaan ja rakentamiseen. Uuden peruspankkijärjestelmän on tarkoitus mahdollistaa nopeampi ja tehokkaampi palvelujen käyttöönotto, parempi valmius tiedon

hallintaan ja kustannustehokkaampi transaktioiden ja sopimusten hallinta.

Finanssialan sääntely lisääntyy edelleen voimakkaasti. Vuoden 2018 tärkeimpiin sääntelyhankkeisiin kuuluivat esimerkiksi rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin (MiFID II) ja EU:n tietosuojasetuksen (GDPR) implementointi. Ryhmän kannalta merkittävien tilinpäätösstandardin muutos oli IFRS 9 Rahoitusinstrumentit, jonka mukaan merkittävä osa Ryhmän sijoitusomaisuudesta arvostetaan jatkuvasti markkina-arvoon. Tämä selittää osaltaan sijoitustoiminnan tuloksen vaihtelua.

Peruspankkitoiminnan yksi avaintekijä on jälleenrahoituksen kustannus. Säästöpankkiryhmä perusti jälleenrahoituksensa tehostamiseksi kiinnitysluottopankin vuonna 2016. Kiinnitysluottopankki on emittoinut miljardin euron edestä katettua joukkovelkakirjalainaa, jolla on myönteinen vaikutus Ryhmän jälleenrahoituskustannukseen. Säästöpankkiryhmän katetuille joukkovelkakirjalainoille on vahvistettu S&P Global Ratingsin luottoluokitus AAA. Säästöpankkien keskusluottolaitoksella, Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj:llä, on S&P Global Ratings luottoluokitus A-/A-2. Luokitusten näkymät ovat vakaat.

Säästöpankkiryhmä jatkoi aktiivisesti strategisten kumppanuuksien rakentamista ja julkaisi useita kumppanuuksia tilikauden aikana. Myös aiemmin julkaistuja strategisia kumppanuuksia kehitettiin aktiivisesti eteenpäin.

Säästöpankkiryhmä ja Säästöpankkien yhteenliittymä

Säästöpankkiryhmä on Suomen vanhin pankkiryhmä, joka koostuu Säästöpankkien yhteenliittymän (jäljempänä myös ”Yhteenliittymä”) muodostaneista Säästöpankeista, keskusyhteisönä toimivasta Säästöpankkiliitosta sekä pankkien yhdessä omistamista tytär- ja osakkuusyhtiöistä.

Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt muodostavat yhteenliittymästä annetussa laissa määritellyn taloudellisen kokonaisuuden, jossa Säästöpankkiliitto osk ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. Säästöpankkien yhteenliittymän muodostavat Yhteenliittymän keskusyhteisönä toimiva Säästöpankkiliitto osk, 23 Säästöpankkia, Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj, Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj sekä edellä mainittujen konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset, Säästöpankkipalvelut Oy ja Sp-Rahastoyhtiö Oy. Säästöpankkiryhmän laajuus eroaa Säästöpankkien yhteenliittymän laajuudesta siinä, että Säästöpankkiryhmään kuuluu myös muita yhteisöjä kuin luotto- ja rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä. Näistä merkittävimmät ovat Sp-Henkivakuutus Oy sekä Sp-Koti Oy.

Säästöpankkiryhmän rakenteesta löytyy lisätietoa sivulta www.saastopankki.fi/saastopankkiryhma.

Toimintaympäristön kuvaus

Globaali talousnäky

Vuoden 2018 alkaessa globaalin talouden suhdannenäkymä oli hyvin positiivinen. Euroopassa yleinen talousluottamus oli vahvimmillaan yli 17 vuoteen ja Yhdysvalloissakin kuluttajien luottamus oli noussut selvästi finanssikriisiä edeltäneiden

huipputasojen yläpuolelle. Jo keväällä kävi kuitenkin selväksi, ettei maailmantalouden kasvu enää jatku odotusten mukaisena. Yhdysvaltoja lukuun ottamatta suurimmissa teollisuusmaissa kasvu alkoi vuoden keskivaiheilla selvästi hidastua. Sijoitusmarkkinoilla talouden odotusten ja toteutuneen kehityksen välinen ristiriita näkyi merkittävinä korjausliikkeinä omaisuuserien hinnoittelussa. Teollisuusmaiden keskimääräinen BKT-kasvu oli jäämässä vuonna 2018 hieman yli kahden prosentin tuntumaan. Euroalueella kasvu painui jo alle kahteen prosenttiin. Yhdysvalloissa suhdannevire jatkui kuitenkin hyvänä ja kasvu kiihtyi veronalennusten ja muun elvytyksen siivittämänä lähelle kolmea prosenttia. Kehittyvillä markkinoilla BKT-kasvu pysyi noin 4,5 prosentissa.

Osaltaan kasvun hidastuminen johtui varsin tyypillisistä korkeasuhdanteen ilmiöistä. Odotus nousevista koroista, osaavan työvoiman saatavuusongelmat sekä muut kapasiteettirajoitteet loivat kitkaa talouden rattaisiin. Tämän lisäksi poliittiset riskit sävyttivät kansainvälistä toimintaympäristöä. Ehkä pahinta oli USA:n presidentti Donald Trumpin lietsoma kauppapoliittinen nokittelu. Raaka-aineille ja välituotteille asetetut tullit iskivät jo laajasti tuotannon arvoketjuihin. Kauppasodan tulevaan kehitykseen liittyvä epävarmuus alkoi myös lykätä yritysten investointipäätöksiä, mikä näkyi hidastuvana kasvuna esimerkiksi Saksan ja Suomen teollisuuden tilauksissa. Myös vaikeasti ennakoitavat Brexit-neuvottelut, Kiinan talouskasvun hidastuminen, Turkin valuuttakriisi sekä Italian velkaongelmat lietsoivat epävarmuutta.

Vuoden 2018 aikana USA:n keskuspankki Fed kiihdytti rahapolitiikan kiristämistä. Fed nosti ohjaukorkoa kaikkiaan neljä kertaa ja päätyi 2,25-2,50 prosentin vaihteluväliin. Fed:n kiristävällä rahapolitiikalla oli jo vaikutuksia maailmantalouteen. Ensimmäisiä kärsijöitä olivat ulkomaisesta rahoituksesta riippuvaiset kehittyvät taloudet ja niissä toimivat yritykset, joiden dollarilainojen kustannukset nousivat selvästi. Kiristykset alkoivat loppuvuotta kohden kuitenkin tuntua myös kotimarkkinoilla. Pitkäkestoisen kiinteän asuntorahoituksen hinta nousi viiden prosentin tuntumaan, mikä näkyi asuntokaupan ja rakentamisen lievänä hidastumisena. Euroopan keskuspankki EKP ei vielä varsinaisesti aloittanut rahatalouden kiristystoimia, mutta se kuitenkin irtautui vuoden lopussa ns. määrällisestä elvytyksestä.

Korkoympäristö

Euroalueen korot ovat kokonaisuutena katsoen säilyneet matalina vuoden 2018 aikana. Lyhyiden korkojen liikkeet ovat olleet vähäisiä painottuen lievään nousuun loppuvuodesta. Pitkät korot ovat puolestaan alkuvuoden ja alkusyksyn nousu-yritysten jälkeen laskeneet vuoden aloitustason alle.

Pankkitoiminnan korkokatteelle vallitseva suhteellisen lattea korkokäyrä luo haasteita maturiteettitransformaatiotulon kiihtymisen kautta. Myös sääntelyvaateet (LCR & MREL) yhdistettynä EKP:n matalaan talletuskorkoon tuovat rahoituskatteeseen lisärasitetta.

Sijoitusmarkkinat

Vuonna 2018 sijoitusmarkkinoilla nähtiin voimakkaita kurssiliikeitä ja sijoitustuotot laskivat merkittävästi edellisiin vuosiin verrattuna. Alkuvuoden aikana talouskasvu jatkui suotuisasti, mikä osaltaan tuki riskinottohalukkuutta. Vuoden toisella puoliskolla sijoittajien huoli talouden kehityssuunnasta ja samanaikainen poliittisten riskien nousu johtivat osakekurssien laskuun. Osakemarkkinoiden volatilitteetti nousi merkittävästi aikaisemmista vuosista ja kurssiliikkeet olivat

erityisen voimakkaita syksyn aikana. Osakemarkkinoiden tuotot jäivät negatiiviseksi kaikilla päämarkkina-alueilla.

Yhdysvalloissa nähtiin vuoden aikana voimakasta pitkien korkojen nousua, joka kuitenkin pysähtyi loppuvuodesta inflaatio-odotusten laskiessa. Euroopassa pitkien korkojen merkittävää nousua ei nähty ja tämän seurauksena valtionlainojen tuotot nousivat odotettua korkeammaksi. Muutokset Italian poliittisessa tilanteessa uuden hallituksen myötä nousivat sijoittajien huolenaiheeksi. Tämän seurauksena Italian valtionlainojen riskipreemiot nousivat merkittävästi toisella vuosipuoliskolla. Vastaavasti yrityslainojen riskipreemiot nousivat epävarmuuden kasvaessa. Sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa yrityslainojen tuotot jäivät negatiiviseksi lähes kaikissa luottoluokituksissa.

Kehittyvien talouksien näkymät heikentyivät kauppapoliittisten riskien ja epävarmuuden lisääntyessä. Kehittyvien talouksien valuutat heikentyivät merkittävästi, mikä laski paikallisen valuutan korkotuotot negatiiviseksi. Myös kehittyvien maiden osakemarkkinat laskivat tasaisesti vuoden 2018 aikana ja tuotot osakkeiden osalta jäivät negatiiviseksi.

Tuleva vuosi käynnistyy epävarmoissa tunnelmissa. Poliittiset riskit ovat suuressa roolissa ja niihin liittyvä epävarmuus pienentää riskinottohalukkuutta sijoittajien keskuudessa. Myös talouskasvuun liittyy riskejä, joiden vuoksi sijoitustuotot jäänevät aikaisempia vuosia alhaisemmaksi.

Suomen taloustilanne

Suomen taloudessa vuosi 2018 käynnistyi hyvin optimistisissa tunnelmissa, mutta vuoden toiselta vuosineljännekseltä alkaen suhdannenäkymä alkoi muuttua heikompaan suuntaan. Maailmantalouden lisääntynyt epävarmuus näkyi viennin vedon vaimenemisena. Myös teollisten investointien kehitys jäi selvästi odotuksia heikommaksi. Yksityisen kulutuskyynnän kasvu ei jatkunut niin vahvana kuin hyvän työllisyystilanteen ja rivakan palkkasumman kasvun perusteella olisi voinut olettaa. Viime vuosina kotitalouksien velkalasti on paisunut, säästämisaste painunut negatiiviseksi ja maksuvaikeuksissa olevien määrä kasvanut. Kotitaloudet näyttäisivät heränneen taloudenpitonsa haavoittuvuuksiin ja säästäminen todennäköisesti kääntyi vuonna 2018 nousuun.

Alkuvuoden mainion kehityksen ansiosta työllisyys parani edelleen merkittävästi vuonna 2018. Työttömyysasteen lasku jatkui ja työllisyysaste nousi jo hyvin lähelle hallituksen 72 prosentin tavoitetta. Vuoden keskivaiheilla työllisyyden nettokasvu alkoi kuitenkin hidastua. Hidastumisen taustalla oli sekä talouden kysyntätekiäjien hiipumista että työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmien pahenemista. Yhä useammat yritykset raportoivat vaikeuksista löytää sopivaa työvoimaa. Kokonaisuutena työllisyyden paranemisen vauhti kuitenkin jatkui vuonna 2018 yllättävänkin voimakkaana. Tehtyjen työtuntien määrä kasvoi jopa bruttokansantuotetta nopeammin eli tuottavuuden kasvu pysähtyi.

Käytettävissä olevien tietojen valossa Suomen BKT-kasvu jäi vuonna 2018 noin 2,3 prosentin tasolle.

Asuntomarkkinat Suomessa

Asuntokauppaa ohjaavien tekijöiden (työllisyys, korkotaso ja kuluttajien luottamus) olisi pitänyt tukea positiivista virettä asuntomarkkinoilla. Näin ei ole kuitenkaan käynyt. Käytettyjen asuntojen kauppajen määrä on vähentynyt lähes kolme prosenttia vuodesta 2017. Tähän on vaikuttanut tarjolla olevien uudisasuntojen suuri määrä, sijoittajien vähentynyt kiin

nostus asuntosijoittamiseen sekä ensiasunnon ostajien määrän vähentyminen. Markkinat eri maantieteellisillä alueilla ovat jatkaneet eriytymistään. Uusimaa ja muut suuret kaupungit ovat edelleen kasvaneet, kun taas useilla muilla alueilla kuten Kainuussa, Kymenlaaksossa ja Etelä-Savossa on suunta ollut vastakkainen. Oheiseen polarisaatioon vaikuttaa vahvasti väkiluvun ja työllisten määrän kehitys. Käytettyjen kauppohen määrä tulee ennustemme mukaan laskemaan 0-5 prosenttia vuonna 2019.

Sijoitusasuntokysyntä väheni selkeästi vuonna 2018 johtuen vuokra-asuntojen tarjonnan vahvasta kasvusta ja jopa ylitarjonnasta useilla paikkakunnilla. Tämä lisääntynyt tarjonta hillitsi vahvasti vuokratason nousua. Erityisesti asuntorahastojen ostot vähenivät. Useat sijoittajat päättivät lisäksi myydä omistamiaan sijoitusasuntoja mikä näkyi pienten asuntojen lisääntyneenä tarjontana usealla paikkakunnalla. Näiden pienten asuntojen myyntiajat kasvoivat merkittävästi verrattuna vuosiin 2016 ja 2017.

Uudisrakentaminen jatkui vuonna 2018 erittäin vahvana vähenevästä kysynnästä huolimatta. Myönnettyjen rakennuslupien määrä oli lähes koko vuoden laskussa, mikä enteilee rakennusliikkeiden lisääntyvästä varovaisuudesta. Tähän varovaisuuteen on vaikuttamassa sijoitusasuntokysynnän väheneminen sekä laaja julkinen keskustelu suurien taloyhtiölainojen riskeistä. Lisäksi vaikuttamassa on hyvällä sijainnilla sijaitsevien tonttien vähäisyys. Rakennusliikkeet panostavat entistä enemmän korjausrakentamiseen. Vuonna 2019 ennustamme uudisasuntokauppojen määrän laskevan 10-20 prosenttia.

Käytettyjen kerros- ja rivitaloasuntojen hinnat nousivat vuonna 2018 keskimäärin noin yhden prosentin, mikä oli merkittävästi vähemmän kuin vuonna 2017. Hintojen nousussa oli vahvasti eriytymistä, eli pääkaupunkiseudulla nousua tapah-

tui noin kolme prosenttia ja muualla Suomessa hinnat laskivat noin kaksi prosenttia. Ennustamme käytettyjen asuntojen hintojen pysyvän lähes ennallaan tai jopa laskevan koko maassa vuonna 2019. Hintoihin vaikuttaa yleisen taloustilanteen lisääntynyt epävarmuus ja uudisrakentamisen väheneminen.

IFRS 9 -standardin käyttöönotto

Säästöpankkiryhmä otti käyttöön 1.1.2018 alkaen IFRS 9 -standardin Rahoitusinstrumentit. IFRS 9 -standardin käyttöönoton suurimmat vaikutukset kohdistuivat rahoitusvarojen ja -velkojen luokitteluun sekä arvonalentumisten laskemiseen ja kirjaamiseen. IFRS 9 -standardin rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu lisää Ryhmän tulosvolatiliteettiä lyhyellä aikavälillä, koska suuri osa Ryhmän sijoitusomaisuudesta käsitellään tulosvaikutteisesti ja esitetään kaupankäynnin nettotuotoissa. IFRS 9:n voimaantulon myötä Ryhmä on vähentänyt sijoitus-toimintansa riskinottoa.

IFRS 9 -standardiin siirtyminen toi mukanaan uuden mallin arvonalentumisten laskemiseen ja kirjaamiseen. Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista on laskettu vuonna 2018 IFRS 9 -standardin mukaisesti, joten ne eivät ole täysin vertailukelpoisia aiemman IAS 39 -standardin mukaisesti laskettujen arvonalentumistappioiden kanssa. Tilikauden aikana odotettavissa olevien luottotappioiden laskentamallia on tarkennettu. Vuoden 2017 tilinpäätöksessä esitetyt 1.1.2018 odotettavissa olevat luottotappiot olivat 50,5 miljoonaa euroa ja tarkennetun laskentamallin jälkeen 43,9 miljoonaa euroa. Laskentamallin tarkennuksesta johtuva muutos oli 6,7 miljoonaa euroa avaavaan taseeseen 1.1.2018.

Tulos ja tase-erien vertailulukuna on käytetty IAS 39:n mukaista lukua vuoden 2017 tai aikaisempien vuosien vastaavien vertailujaksojen lukuja ellei toisin mainita.

Säästöpankkiryhmän tulos ja tase

Säästöpankkiryhmän tunnusluvut

(1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017	1-12/2016	1-12/2015	1-12/2014*
Liikevaihto	278 517	331 366	304 340	298 475	295 628
Korkokate	152 704	142 176	131 693	125 018	122 022
% liikevaihdosta	54,8 %	42,9 %	43,3 %	41,9 %	41,3 %
Tulos ennen veroja	36 408	88 210	69 603	69 699	63 137
% liikevaihdosta	13,1 %	26,6 %	22,9 %	23,4 %	21,4 %
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	234 670	282 191	245 376	230 531	223 903
Liiketoiminnan kulut yhteensä	-197 718	-182 693	-158 060	-146 128	-143 763
Kulu-tuottosuhte	84,3 %	64,7 %	64,4 %	63,4 %	64,2 %
Taseen loppusumma	11 705 740	11 326 105	10 423 646	9 189 391	8 400 544
Oma pääoma	1 028 796	1 017 520	953 402	880 694	841 230
Oman pääoman tuotto %	3,0 %	7,3 %	6,2 %	6,7 %	5,7 %
Kokonaispääoman tuotto %	0,3 %	0,7 %	0,6 %	0,7 %	0,6 %
Omavaraisuusaste %	9,2 %	9,0 %	9,1 %	9,6 %	10,0 %
Vakavaraisuussuhde %	18,2 %	19,1 %	19,5 %	18,8 %	18,6 %
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista	-3 868	-13 266	-8 411	-6 127	-10 539

* Taloudellista lisäinformaatiota Säästöpankkiryhmästä ennen Säästöpankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä (31.12.2014)

Tuloskehitys (vertailutieto 1-12/2017)

Säästöpankkiryhmän tulos ennen veroja oli 36,4 miljoonaa euroa (88,2). Tilikauden voitto oli 30,6 miljoonaa euroa, josta Säästöpankkiryhmän omistajien osuus oli 30,1 miljoonaa euroa (70,4).

Säästöpankkiryhmän liiketoiminnan tuotot laskivat 234,7 miljoonaa euroon (282,2). Kasvua oli korkokatteessa ja palkkiotuotoissa. Liiketoiminnan tuotot laskivat kaupankäynnin nettotuotoissa, sijoitustoiminnan nettotuotoissa sekä henkivakuutustoiminnan nettotuotoissa. Kaupankäynnin nettotuotot olivat -24,3 miljoonaa euroa. Sijoitustoiminnan tuotot esitetään IFRS 9 -standardin mukaisesti, minkä seurauksena suuri osuus pankkien sijoitusomaisuudesta käsitellään tulosvaikutteisesti ja esitetään kaupankäynnin nettotuotoissa.

Korkokate kasvoi 7,4 prosenttia ollen 152,7 miljoonaa euroa (142,2). Korkorisien hallinnassa käytettävien johdannaisten osuus korkokatteesta oli 23,5 miljoonaa euroa (21,9) eli 15,4 prosenttia korkokatteesta (15,4). Korkokatteen kasvuun vaikutti positiivinen asuntolainakannan kehitys sekä Säästöpankkiryhmän edullisemmat varainhankinnan kulut. Korkokulut alenivat 16,3 prosenttia ja olivat 33,2 miljoonaa euroa (39,7). Säästöpankkiryhmän varainhankinnan kulut ovat laskeneet Säästöpankkien Keskuspankin liikkeeseenlaskemien vakuudettomien joukkovelkakirjalainojen ja Sp-Kiinnitysluottopankin katettujen joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskujen myötä.

Palkkiotuotot ja -kulut, netto kasvoi 6,7 prosenttia 84,5 miljoonaa euroon (79,2). Erityisesti rahastoista, luottokorteista ja maksuliikenteestä saadut palkkiot kasvoivat. Myös muut luotonantoon liittyvät palkkiot kasvoivat hieman volyymikasvun myötä.

Sijoitustoiminnan tuotot esitetään IFRS 9 -standardin mukaisesti, jonka seurauksena suuri osuus pankkien sijoitusomaisuudesta käsitellään tulosvaikutteisesti ja esitetään kaupankäynnin nettotuotoissa. Säästöpankkiryhmän sijoitusomaisuudesta 466,2 miljoonaa euroa käsitellään käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

Sijoitustoiminnan nettotuotot olivat 5,0 miljoonaa euroa (39,1). Sijoitustoiminnan nettotuotot muodostuvat käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen realisoituneista voitoista. Vuoden 2018 esitetyt kaupankäynnin nettotuotot ja sijoitustoiminnan nettotuotot eivät ole vertailukelpoisia vertailukauden lukuihin. Tuloksen vertailulukuna on käytetty IAS 39 -standardin mukaisia lukuja.

Henkivakuutustoiminnan nettotuotot olivat 13,2 miljoonaa euroa (15,6). Vakuutusmaksutulo laski vertailuvuodesta 22 prosenttia. Sijoitustoiminnan nettotuotot olivat -49,3 miljoonaa euroa (37,3). Henkivakuutustoiminnan nettotuottojen laskuun vaikuttaa negatiivinen kehitys Henkivakuutuksen sijoitustoiminnassa.

Liiketoiminnan muut tuotot olivat 3,7 miljoonaa euroa (3,1).

Liiketoiminnan kulut nousivat kokonaisuudessaan 8,2 prosenttia 197,7 miljoonaa euroon (182,7). Henkilöstökulut kasvoivat 4,7 prosenttia 83,6 miljoonaa euroon (79,8). Säästöpankkiryhmän kokonaisresurssien keskimääräinen määrä tilikaudella kasvoi vastaavasti 10,9 prosenttia ollen 1 386 (1 250) henkilötyövuotta tilikaudella 2018. Muut hallintokulut kasvoivat 15,7 prosenttia ollen 79,7 miljoonaa euroa (68,9). Kasvu selittyy merkittävästi osin ICT-kulujen kasvulla.

Ryhmän kulu-tuottosuhte oli 84,3 prosenttia (64,7).

Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä olivat tilikaudella 13,1 miljoonaa euroa (14,0).

Ryhmän arvonalentumiset luotoista ja muista saamisista olivat 3,9 miljoonaa euroa (9,3). Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista on laskettu vuonna 2018 IFRS 9 -standardin mukaisesti, joten ne eivät ole täysin vertailukelpoisia aiemman IAS 39 -standardin mukaisesti laskettujen arvonalentumistappioiden kanssa. Katsauskaudelle toteutuneet luottotappiot olivat 10,9 miljoonaa euroa. Arvonalentumiset luotoista ja muista saamisista olivat 0,04 prosenttia (0,17) luottokannasta. Ryhmän yli 90 päivän erääntyneet saamiset kasvoivat edellistä vuodesta ja olivat noin 0,8 prosenttia (0,6) luottokannasta.

Ryhmän efektiivinen tuloveroprosentti oli 15,8 prosenttia (18,5).

Tase ja rahoitus (vertailutieto 31.12.2017)

Säästöpankkiryhmän tase oli vuoden 2018 lopussa 11,7 miljardia euroa (11,3), jossa oli kasvua 3,4 prosenttia. Ryhmän kokonaispääoman tuotto oli 0,3 prosenttia (0,7).

Lainat ja saamiset asiakkailta olivat 8,5 miljardia euroa (7,8) ja kasvua oli edellisvuodesta 9,5 prosenttia. Lainat ja saamiset luottolaitoksilta olivat 92,0 miljoonaa euroa (33,2). Säästöpankkiryhmän sijoitusomaisuus oli 1,2 miljardia euroa (1,3) ja laski 8,7 prosenttia vertailuvuoteen nähden. Henkivakuutustoiminnan varat olivat 841,7 miljoonaa euroa (855,4).

Säästöpankkiryhmän velat asiakkaille olivat 6,9 miljardia euroa (6,4) ja kasvua oli 8,1 prosenttia. Velat luottolaitoksille olivat 288,0 miljoonaa euroa (227,0). Liikkeeseenlasketut velkakirjat olivat 2,5 miljardia euroa (2,6). Henkivakuutustoiminnan velat olivat 801,8 miljoonaa euroa (803,1).

Säästöpankkiryhmän oma pääoma oli 1 028,8 miljoonaa euroa (1 017,5), jossa kasvua oli 1,1 prosenttia. Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta oli 24,9 miljoonaa euroa (26,5). Ryhmän oman pääoman kasvu selittyy pääosin tilikauden tuloksella. Muihin laajan tuloksen eriin kirjattava käyvän arvon muutos oli tilikaudella -17,4 miljoonaa euroa (-3,9). Rahavirran suojauksen vaikutus omaan pääomaan oli 0,3 miljoonaa euroa (-1,0). Katsauskauden muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen olivat yhteensä -16,7 miljoonaa euroa (-6,0). Ryhmän oman pääoman tuotto oli 3,0 prosenttia (7,3).

Vakavaraisuus ja riskiasema

Vakavaraisuus (vertailutieto 31.12.2017)

Vuoden 2018 lopussa Säästöpankkien yhteenliittymän pääomarakenne oli vahva ja koostui suurimmaksi osaksi ydinpääomasta (CET1). Omat varat yhteensä olivat 978,0 miljoonaa euroa (984,6), josta ydinpääoman osuus oli 948,2 miljoonaa euroa (939,1). Ydinpääoman kasvu johtui tilikauden voitosta. Säästöpankkien yhteenliittymällä ei ole ensisijaista lisäpääomaa. Toissijaisia pääomia (T2) oli 29,7 miljoonaa euroa (45,5), joka koostui katsauskaudella debentuurilainoista. Riskipainotetut erät olivat 5 385,6 miljoonaa euroa (5 165,7), eli 4,3 prosenttia suuremmat kuin viime vuoden lopussa. Merkittävin muutos riskipainotettujen erien nousussa oli asuntoluottokannan kasvu. Säästöpankkien yhteenliittymän vakavaraisuussuhde oli 18,2 prosenttia (19,1) ja ydinvakavaraisuussuhde oli 17,6 prosenttia (18,2).

Säästöpankkien yhteenliittymän pääomavaade on 593,3 miljoonaa euroa (569,4), joka vastaa 11,0 prosenttia riskipainotettujen saamisten yhteismäärästä. Pääomavaateen koostumus on säilynyt edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna ennallaan.

Pääomavaatimus muodostuu seuraavista eristä:

- Vakavaraisuusasetukseen (CRR) perustuva vähimmäisvaade vakavaraisuussuhdeluvulle (8 %)
- 2,5 prosenttia luottolaitoslain mukainen kiinteä CET1 lisäpääomavaatimus
- 0,5 prosenttia Finanssivalvonnan asettama CET1 Pilari II vaatimus ja
- Ulkomaisten vastuiden maakohtaiset muuttuvat CET1 lisäpääomavaatimukset.

Järjestelmäriskipuskuria koskeva luottolaitoslain muutos tuli voimaan 1.1.2018. Lain muutoksen seurauksena Finanssivalvonta sai käyttöönsä uuden makrovakausvälineen, jonka tarkoituksena on kattaa rahoitusjärjestelmän pitkäaikaisten ja suhdanteista riippumattomia riskejä. Finanssivalvonta teki päätöksen järjestelmäriskipuskurin asettamisesta suomalaisille luottolaitoksille 29.6.2018. Säästöpankkien yhteenliittymälle asetettava järjestelmäriskipuskuri on suuruudeltaan yksi prosentti riskipainotettujen saamisten yhteismäärästä, ja puskuri tulee voimaan 1.7.2019.

Säästöpankkien yhteenliittymän luottoriskin pääomavaade lasketaan standardimenetelmällä ja operatiivisen riskin pääomavaade perusmenetelmällä. Markkinariskin pääomavaade lasketaan perusmenetelmällä valuuttaposiitille.

Finanssivalvonta on myöntänyt luvan olla vähentämättä Yhteenliittymän jäsenluottolaitosten sisäisiä omistusosuuksia omien varojen instrumenteista laskettaessa omia varoja yksittäisen pankin tasolla ja alakonsolidointiryhmän tasolla. Lisäksi Finanssivalvonta on myöntänyt luvan soveltaa 0 prosentin riskipainoa Yhteenliittymän yhteisvastuun piirissä oleviin sisäisiin luottolaitosvastuisiin. Luvat perustuvat EU:n vakavaraisuusasetukseen (EU 575/2013) ja lakiin talletuspankkien yhteenliittymästä (599/2010).

Finanssivalvonta on antanut Yhteenliittymälain mukaisen luvan Säästöpankkien yhteenliittymän Keskusyhteisönä toimivalle Säästöpankkiliitto osk:lle päättää, ettei sen jäsenluottolaitoksiin sovelleta EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU 575/2013) kuudennen osan ja sen nojalla annetuissa Euroopan unionin säädöksissä säädettyjä luottolaitoksen maksuvalmiudelle asetettuja vaatimuksia.

Säästöpankkien yhteenliittymän vakavaraisuuslaskennan pääerät

Omat varat (1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Ydinpääoma ennen lakisääteisiä oikaisuja	986 758	969 674
Ydinpääomaan tehtävät lakisääteiset oikaisut	-38 524	-30 591
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	948 235	939 082
Ensisijainen lisäpääoma ennen lakisääteisiä oikaisuja	0	0
Ensisijaiseen lisäpääomaan tehtävät lakisääteiset oikaisut	0	0
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	0	0
Ensisijainen pääoma (T1 = CET1 + AT1)	948 235	939 082
Toissijainen pääoma ennen lakisääteisiä oikaisuja	29 736	45 483
Toissijaiseen pääomaan tehtävät lakisääteiset oikaisut	0	0
Toissijainen pääoma (T2) yhteensä	29 736	45 483
Omat varat yhteensä (TC = T1 + T2)	977 970	984 565
Riskipainotetut erät yhteensä	5 385 564	5 165 694
josta luottoriskin osuus	4 815 965	4 601 921
josta vastuun arvonoikaisuriski (CVA)	72 423	72 541
josta markkinariskin osuus	38 332	39 879
josta operatiivisen riskin osuus	458 844	451 354
Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	17,6 %	18,2 %
Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	17,6 %	18,2 %
Omat varat yhteensä (TC) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	18,2 %	19,1 %
Pääomavaatimus		
Omat varat yhteensä	977 970	984 565
Pääomavaatimus yhteensä *	593 940	569 379
Josta Pilari II lisäpääomavaatimusten osuus	26 928	25 828
Pääomapuskuri	384 031	415 186

* Pääomavaatimus muodostuu lakisääteisestä vähimmäisvakavaraisuusvaateesta 8 %, luottolaitoslain mukaisesta kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta 2,5 %, Finanssivalvonnan asettamasta 0,5 prosenttiyksikön Pilari II vaatimuksesta, joka tuli voimaan 30.6.2017 ja ulkomaisten vastuuden maakohteisista muuttuvista lisäpääomavaatimuksista.

Vähimmäisomavaraisuusaste

Säästöpankkien yhteenliittymän vähimmäisomavaraisuusaste oli 8,6 prosenttia (8,8). Vähimmäisomavaraisuusaste on laskettu tiedossa olevan sääntelyn mukaisesti ja kuvaa Yhteenliittymän ensisijaisten pääomien suhdetta kokonaisvastuusiin. Säästöpankkien yhteenliittymä seuraa liiallista velkaantumista osana vakavaraisuuden hallintaprosessia.

Vähimmäisomavaraisuusaste

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Ensisijainen pääoma	948 235	939 082
Vastuiden kokonaismäärä	11 035 250	10 639 424
Vähimmäisomavaraisuusaste	8,6 %	8,8 %

Rahoitusvakausvirasto ja kriisinratkaisu

Euroopan parlamentin ja unionin direktiivi 2014/59/EU luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä tuotiin kansallisesti voimaan 1.1.2015 alkaen (Laki luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta). Kriisinratkaisulain toteuttamiseksi perustettiin Rahoitusvakausvirasto (Laki rahoitusvakausvirastosta, 1995/2014), joka teki Säästöpankkien yhteenliittymälle kriisinratkaisusuunnitelman alkuvuodesta 2017. Rahoitusvakausvirasto asetti 24.5.2017 Säästöpankkien yhteenliittymälle luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetun lain (1194/2014) 8 luvun 7 §:ssä tarkoitetun alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärän. Alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärä tulee täyttää alkaen 31.12.2018. Vaade koskee vain yhteenliittymätasoa, mutta Rahoitusvakausvirasto arvioi vaateen asettamista jäsenluottolaitostasolla uudelleen vuonna 2019. Alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärä on luonteeltaan Pilari II -tyyppinen minimivaade, joka on täytettävä jatkuvasti. Rahoitusvakausvirasto on päättänyt, että Säästöpankkien yhteenliittymän alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärä on omien varojen vähimmäismäärä kerrottuna kahdella. Tällä hetkellä vaade on 22 prosenttia Säästöpankkien yhteenliittymän kokonaisriskin määrästä.

Riskiasema

Säästöpankkiryhmän riskiasema on pysynyt hyvällä tasolla. Säästöpankkien yhteenliittymän vakavaraisuus on hyvä, ja järjestämättömät saamiset ovat alhaisella tasolla.

Säästöpankkiryhmän riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat osa Säästöpankkiryhmän ja Säästöpankkien yhteenliittymän sisäistä valvontaa sekä keskeinen osa ryhmän operatiivista toimintaa. Keskusyhteisön hallituksen vastuulla on ohjata Yhteenliittymän toimintaa. Se antaa maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi siihen kuuluville yrityksille ohjeita riskien hallinnasta, luotettavasta hallinnosta, sisäisestä valvonnasta sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta Yhteenliittymän tilinpäätöksen laatimisessa.

Keskusyhteisö hyväksyy sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet. Keskusyhteisöön on perustettu liiketoiminnasta riippumattomat toiminnot varmistamaan tehokkaan ja kattavan sisäisen valvonnan kaikille Säästöpankkien yhteenliittymään ja Säästöpankkiryhmään kuuluville yhtiöille. Toimintojen tehtävät:

- Riippumaton riskienvalvonta
- Säännösten noudattamisen varmistamisesta vastaava toiminto (compliance)
- Sisäisen tarkastuksen toiminto

Säästöpankkiryhmän riskienhallinnan menetelmätapoja ylläpidetään ja kehitetään Keskusyhteisön riippumattoman riskienvalvonnan toimesta. Näin varmistetaan, että myös kaikki uudet ja olennaiset, mutta myös aikaisemmin tunnistamattomat riskit, tulevat liiketoimintojen riskienhallinnan piiriin.

Merkittävät tai riskipitoiset sitoumukset tehdään kollegiaalisen päätöksentekomenettelyn mukaisesti, ja valtuuksien käyttö on rajattu limiiteillä. Liiketoimintaa ja prosesseja ohjataan sisäisillä toimintaohjeilla, joiden noudattamista ja ajantasaisuutta valvotaan. Tehdyt päätökset ja merkittävät liiketoimet dokumentoidaan ja arkistoidaan. Olennainen osa riskienhallintaa suoritetaan päivittäisissä varmistuksissa. Tehtyjen päätösten toimeenpanoa seurataan hyväksymisillä, todentamisilla, varmistuksilla, täsmäytyksillä sekä seuranta- ja poikkeamisraporteilla. Merkittävimmät Säästöpankkiryhmän toimintaan liittyvät riskit ovat luottoriski, likviditeettiriski, korkoriski, operatiivinen riski ja erilaiset liiketoimintariskit.

Ryhmän riskeistä ja riskienhallinnasta kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen riskienhallinnan liitetiedoissa liitteessä 5.

Luottoluokitukset

S&P Global Ratings (S&P) on antanut Säästöpankkien Keskuspankille luottoluokituksen 'A-', lyhytaikainen luokitus on tasolla 'A-2', näkyvät vakaat. Luottoluokitus ei ole muuttunut tilikauden aikana ja edellisen kerran luottoluokitus on vahvistettu huhtikuussa 2017.

Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj on osa Säästöpankkien yhteenliittymää. Säästöpankkien Keskuspankin rooli on varmistaa Säästöpankkiryhmän likviditeettiä ja varainhankinta. Keskuspankki hankkii varoja ja operoi ryhmän puolesta raha- ja pääomamarkkinoilla ja hoitaa maksujenvälityksen. Keskuspankki huolehtii myös ryhmän sisäisestä likviditeetin tasauksesta.

Säästöpankkiliitto osk:n hallintoneuvosto, hallitus ja tilintarkastajat

Säästöpankkiliitto osk:n hallintoneuvostoon kuuluu liiton sääntöjen mukaan vähintään yhdeksän (9) ja enintään kolmekymmentäviisi (35) jäsentä, joilla kullakin on henkilökohtainen varajäsen. Ryhmän toimintaperiaatteiden mukaan Hallintoneuvostoon valitaan Säästöpankkien hallitusten luottamushenkilöpuheenjohtajat varsinaisina jäseninä ja varapuheenjohtajat varajäseninä. Hallintoneuvostoon voidaan lisäksi valita sen jäsenmäärän puitteissa muita jäseniä. Hallintoneuvostoon ei puheenjohtajien lisäksi kuulunut muita jäseniä vuoden 2018 aikana.

Hallintoneuvostoon kuului 22 jäsentä. Hallintoneuvoston puheenjohtajana toimi 15.3.2018 alkaen Eero Laesterä (Aito Säästöpankki Oy, hallituksen puheenjohtaja) sekä varapuheenjohtajina 15.3.2018 alkaen Juha Viljamaa (Helmi Säästöpankki Oy, hallituksen puheenjohtaja) ja Kirsi Hedman (Suomenniemen Säästöpankki, hallituksen puheenjohtaja). Hallintoneuvoston varapuheenjohtajana toimi Pauli Kurunmäki (Huittisten Säästöpankki, hallituksen puheenjohtaja) 15.3.2018 asti.

Säästöpankkiliitto osk:n hallituksen jäseninä ovat vuonna 2018 toimineet seuraavat henkilöt:

Kalevi Hilli, puheenjohtaja (Säästöpankki Optia)

Toivo Alarautalahti, varapuheenjohtaja (Huittisten Säästöpankki)

Jussi Hakala (Liedon Säästöpankki)

Pirkko Ahonen (Aito Säästöpankki Oy)

Peter Finne (Koivulahden Säästöpankki)

Sanna Ahonen (Säästöpankeista riippumaton)

Jan Korhonen (Suomenniemen Säästöpankki)

Marja-Leena Tuomola (Säästöpankeista riippumaton)

Pauli Aalto-Setälä (Säästöpankeista riippumaton) 15.3.2018 alkaen

Säästöpankkiliiton hallitus on päätösvaltainen viiden jäsenen ollessa paikalla. Säästöpankkiliitto osk:n hallitus valittiin Säästöpankkiliitto osk:n varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa 15.3.2018.

Säästöpankkiliitto osk:n toimitusjohtajana on toiminut 1.9.2017 alkaen Tomi Närhinen.

Säästöpankkiliiton varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa 15.3.2018 Keskusyhteisön tilintarkastajaksi valittiin Tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. Yhteisön nimeämä päävastuullinen tilintarkastaja on KHT Petri Kettunen.

Muu kuin taloudellinen raportointi

Säästöpankkiryhmän liiketoiminta perustuu vähäriskiseen vähittäispankkitoimintaan. Strategisena tavoitteenamme on kannattava kasvu, toimialaa parempi vakavaraisuus ja pääomapuskureiltaan terve taloudellinen kokonaisuus. Kilpailustrategiamme perustuu vahvaan asiakaslähtöisyyteen, jota kutsutaan Säästöpankkikokemukseksi. Erityinen vahvuutemme on asiakastarpeesta johdettu, asiakasta lähellä oleva ja kustannustehokkaasti toteutettu palveluvalikoima.

Vastuullisuus on ollut osa Säästöpankin toimintaan ensimmäisen suomalaisen Säästöpankin perustamishetkestä vuonna 1822 alkaen. Säästöpankkiaatteen mukaisesti Säästöpankkien perustehtävänä oli auttaa Suomen työttöistä kansaa vaurastumaan ja hoitamaan talouttaan paremmin – samalla asialla Säästöpankki on edelleen.

Tänä päivänä Säästöpankkien vastuullisuus näkyy kaikessa sen tekemisessä. Se näkyy tavassa, miten Pankki suhtautuu asiakkaisiinsa, kumppaneihinsa, toimialueeseensa, viranomaisiin, ympäristöönsä ja muihin sidosryhmiinsä. Säästöpankkiryhmässä noudatetaan hyvää hallintotapaa, avoimuutta ja Säästöpankkiryhmän eettisiä pelisääntöjä.

Säästöpankkiryhmä tulee panostamaan vastuullisuusraportoinnin kehittämiseen ja julkaisee GRI-raportin vuodelta 2018 vuoden 2019 aikana.

Alueen sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen

Säästöpankkien toiminta perustuu asiakkaiden auttamiseen: Säästöpankit auttavat asiakkaita hoitamaan omaa talouttaan ja vaurastumaan. Kun pankin asiakkaat vaurastuvat ja voivat hyvin, se heijastuu koko Säästöpankkiryhmään.

Säästöpankkiryhmälle on tärkeää pitää Suomen kaupungit, kylät ja lähiöt virkeinä ja kehittyvinä. Säästöpankit ovatkin käyttäneet alusta lähtien osan voitostaan oman toimialueensa hyvinvoinnin edistämiseen. Suurten kertaluontoisten lahjoitusten sijaan Säästöpankit tukevat mieluummin useita mielenkiintoisia, paikallisia hankkeita. Viime vuosina mukaan vastuullisuustyöhön on kutsuttu myös Säästöpankkien asiakkaat. Asiakkailla on mahdollisuus esimerkiksi ehdottaa haluamiaan suomalaisia lahjoituskohteita vuosittaiseen Hyviä tekoja -kampanjaan.

Vuoden 2018 Hyviä tekoja -vastuullisuuskampanjan myötä Säästöpankit lahjoittivat yli 785 000 euroa eri hyväntekeväisyyskohteisiin. Kohteissa korostuivat nuoret ja lapset, esimerkiksi urheiluseurat, muut vapaa-ajan toiminnan muodot sekä vapaaehtoistyöntekijöiden avustaminen. Lahjoituskohteita oli yli 500 kappaletta ympäri Suomen.

Säästöpankkien Tutkimussäätiö myönsi apurahoja yliopistojen tutkijoille ja tutkimushankkeille yhteensä 107 500 euron edestä. Lisäksi osakeyhtiömuotoisten Säästöpankkien omistajina olevat säästöpankkisäätiöt ovat eri puolella maata merkittäviä lahjoittajia yleishyödyllisiin tarkoituksiin.

Henkilöstö

Säästöpankkiryhmässä noudatetaan hyvää hallintotapaa, avoimuutta ja Säästöpankkiryhmän eettisiä pelisääntöjä. Työntekijöillä on vastuu varmista, että asiakkaat saavat tietoa asianmukaisen liiketoimintatapojen mukaisesti. Työntekijöiden on pyrittävä varmistamaan, että asiakkaat tietävät taloudellisten päätöstensä seuraukset, myös mahdolliset tappioriskit. Nykyisten ja entisten asiakkaiden valitukset on käsiteltävä viivyttämättä ja oikeudenmukaisesti noudattaen sovellettavia lakeja ja määräyksiä. Säästöpankkiryhmässä on laadittu ohjeet valitusten käsittelyproses-

sin tueksi. Viestinnän on oltava kaikille kohderyhmille avointa, todenmukaista ja puolueetonta. Työntekijöiden on keskityttävä tarjoamaan asiakkaille selkeää ja läpinäkyvää tietoa.

Säästöpankkiryhmässä on tärkeää, että jokainen työntekijä tietää mihin organisaatiota ollaan kehittämässä ja mikä on oman työn merkitys tavoitteidemme toteutumisen kannalta. Teemme vuosittain ryhmätason henkilöstötutkimuksen, joka uusiutui tänä vuonna ryhmästrategiamme uudistuksen myötä. Visiomme mukaisesti tahdomme olla osaavin ja luotetuin talouden kumppani ja henkilöstökyselyn avulla saamme arvokasta tietoa siitä, miten rakennamme yhdessä Säästöpankin menestystä tämän vision toteutumiseksi.

Kyselyn tulosten perusteella Säästöpankkikokemuksen merkitys ymmärretään vahvasti ryhmän kilpailuetuna ja toteutamme sitä arjen työssämme hakemalla asiakkaillemme kokonaisvaltaisia ratkaisuja heidän tarpeistaan lähtien. Valtaosa vastaajista kertoo olevansa ylpeä säästöpankkilaisuudestaan ja suosittelevansa Säästöpankkiryhmää työnantajana. Suosittehalukkuus onkin käyttämämme tutkimuslaitoksen mukaan voimakkaampaa kuin suomalaisissa, vastaaventyypisissä organisaatioissa keskimäärin.

Säästöpankkiryhmässä ajatellaan, että jokainen työntekijä on oman työnsä asiantuntija ja annamme jokaiselle niin mahdollisuudet kuin vastuunkin oman osaamisen jatkuvasta kehittämisestä. Menestyminen toimialamme murroksessa edellyttää jokaiselta oman asiantuntemuksen jatkuvaa ylläpitoa ja kehittämistä. Henkilöstökyselyn tulosten mukaan henkilöstömme haluaa vahvasti panostaa omaan ammatilliseen kehittymiseen ja tätä tukeaksemme, jatkoimme toimintavuoden aikana satsausta Säästöpankkiryhmän koulutustarjonnan määrään ja laatuun.

Vuonna 2018 ryhmän koulutustarjonta oli monipuolista sekä sisältöjen että menetelmien näkökulmasta. Vuoden aikana toteutettiin lähes 300 koulutustilaisuutta, joista yli puolet pidettiin video- tai verkkokoulutuksena. Koulutuksissa panostettiin erityisesti erinomaiseen Säästöpankkikokemukseen sekä ensiluokkaiseen asiakaskohtamisiin ja henkilökohtaiseen palveluun eri kanavilla. Koulutuksen teemoissa toistui muun muassa esimiestyö, säästäminen ja sijoittaminen sekä viestintäosaaminen.

Säästöpankkiryhmän henkilöstön määrä vuoden 2018 lopussa oli 1 417 (1 359). Henkilöstön määrä kokonaisresursseiksi muutettuna oli tilikaudella keskimäärin 1 386 (1 250). Henkilöstöstä oli naisia 76 prosenttia ja miehiä 24 prosenttia, miesten osuus kasvoi edellisvuodesta. Henkilökunnan keski-ikä laski ja oli 42 vuotta (43). Henkilökunnan kokonaisvaihtuvuus oli 4,6 prosenttia (4,8).

Säästöpankkiryhmässä kaiken tekemisen perustana ja voimavara on hyvinvoiva henkilöstö, jonka jaksamisesta pidetään huolta. Yleisempiä ryhmässämme käytössä olevia hyvinvoinnin edistämisen keinoja ovat mm. virkistyspäivät, liikunta- ja kulttuuriedut, ergonomiatarkastukset sekä tiivis yhteistyö työeläkeyhtiöiden ja työterveyshuollon kanssa hyvinvoinnin ylläpitämiseksi.

Säästöpankkiryhmässä toteutetaan vuosittain Meidän Säästöpankki -henkilöstökysely, joka uudistettiin vuonna 2018 uuden ryhmästrategian pohjalta. Henkilöstökyselyn tavoitteena on tukea ryhmästrategian jalkauttamista, seurata strategian vision toteutumista sekä tarjota henkilöstölle mahdollisuus tuoda esiin näkemyksensä ja ehdotuksensa työyhteisön kehittämiseksi.

Henkilöstökyselyn vastausprosentti on ollut vuosittain korkea; vuonna 2018 säästöpankkilaisista 85,4 prosenttia vastasi henkilöstökyselyyn ja koko kyselyn tulosten keskiarvo oli hyvällä tasolla: 3,36 (asteikolla 1-4). Kyselyn tulosten pohjalta yhdessä henkilöstön kanssa laadittujen kehitys- ja toimenpidesuunnitelmien toteutusta seurataan säännöllisesti seuraavan vuoden aikana.

Ihmisoikeudet

Säästöpankkiryhmässä kunnioitetaan ihmisoikeuksia ja pyritään estämään syrjintää kaikessa toiminnassa. Omaan toimintaamme ei suoraan liity välittömästi merkittäviä ihmisoikeusriskejä tai -vaikutuksia, mutta tällaisia vaikutuksia voi kuitenkin liittyä toimitusketjuun tai sijoitus- ja rahoituskohteiden toimintaan. Sijoitustoiminnassamme huomioidaan kohdeyritysten sosiaalinen vastuu. Suljemme suorien sijoitustemme ulkopuolelle yritykset, jotka jatkuvasti rikkovat kansainvälisiä ihmisoikeus-, työelämä- ja ympäristösopimuksia sekä hyviä hallintotapakäytäntöjä.

Ympäristövastuu

Säästöpankkiryhmä kantaa huolta ympäristöstä vastuullisena suomalaisena pankkiryhmänä. Säästöpankin liiketoiminta ei aiheuta merkittäviä suoria ympäristövaikutuksia, mutta haluamme päivittäisillä teoillamme huolehtia ympäristöstä. Kannustamme henkilöstöä julkisen liikenteen käyttöön, korvaamme työmatkoja ja neuvotteluita puhelin- ja videopalavereilla sekä suosimme ympäristöystävällisiä hankintoja. Välillisiä vaikutuksia ympäristöön voi syntyä Sp-Rahastoyhtiö Oy:n sijoituksien kautta. Ilmastonmuutoksesta johtuvilla riskeillä ja ympäristöön liittyvällä sääntelyllä voi olla myös merkittäviä taloudellisia vaikutuksia etenkin tietyillä toimialoilla tai maantieteellisen sijainnin osalta. Rahastoyhtiö pyrkii kohdistamaan sijoituksiaan sellaisiin yrityksiin, jotka huomioivat toiminnassaan ympäristöarvot ja kestävä kehityksen. Kehitämme jatkuvasti sijoitusten ympäristötekijöiden, kuten hiilijalanjäljen, raportointia ja seuranta. Säästöpankki Ympäristö -erikoissijoitusrahasto aloitti toimintansa 31.12.2018. Rahasto sijoittaa varansa yhtiöihin ja rahastoihin, jotka edistävät ympäristön kestävä käyttöä. Sijoitustoiminnassamme huomioidaan ESG-asiat (environmental, social, governance), joihin kuuluvat esimerkiksi ympäristövaikutukset.

Taloudellinen vastuu

Taloudellinen vastuu pitää sisällään muun muassa hyvän kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden, hyvän hallintotavan ja vastuullisen johtamisen. Säästöpankkiryhmä haluaa, että sen asiakkaat ja kumppanit voivat luottaa pankin arviointikykyyn ja vastuullisuuteen kaikissa tilanteissa.

Taloudellinen vastuullisuus edellyttää, että Säästöpankkiryhmän kaikki yhteisöt pitävät huolta omasta vakavaraisuudestaan ja maksuvalmiudestaan huonojenkin suhdanteiden aikana. Säästöpankeille on erityistä, että ne kantavat vastuuta paikallisen väestön säästämisen ja taloudellisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Säästöpankit eivät esimerkiksi myönnä asiakkailleen liian suuria lainoja tai luottoja, joista asiakkaat eivät selviytyisi tai jotka veisivät heidän taloutensa liian tiukoille.

Säästöpankkiryhmä tuntee vastuuta myös Suomen taloudesta. Säästöpankit maksavat kaikki verot suoraan Suomeen, eivätkä harjoita kyseenalaista verosuunnittelua. Vuonna 2018 tuloveroja maksettiin 5,8 miljoonaa euroa. Säästöpankkiryhmä työllistää rahoitus- ja palvelualan ammattilaisia eri puolella maata ja on aktiivisesti mukana Finanssialan toimikunnissa kehittämässä Suomen pankkitoimintaa.

Lahjonnan ja korruption torjunta

Säästöpankkiryhmässä noudatetaan Hyvän liiketavan periaatteita, joiden mukaisesti kaikkien Säästöpankkiryhmässä työskentelevien tulee toimia roolista, asemasta ja toimipaikasta riippumatta. Hyvän liiketavan periaatteet ovat osa uuden henkilön

perehdytystä. Periaatteiden sisällöstä viestitään säännöllisesti henkilöstölle ja periaatteet kattavat yleiset toimintaperiaatteet siitä, miten toimitaan hankalissa tilanteissa. Yksityiskohtaisemat toimintaohjeet täydentävät näitä periaatteita ja ne ovat koko henkilökunnan saatavilla.

Säästöpankkiryhmässä ei sallita korruptiota missään muodossa, eikä sitä suvaita liiketoiminnassa eikä liikekumppanuussuhteissa. Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt tekevät yhteistyötä viranomaisten kanssa lahjonnan ja korruption estämiseksi.

Riskienhallinta

Riskienvälvonta ja compliance -toiminto valvoo myös ei-taloudellisia riskejä. Compliance-toiminnon vastuulla on varmistaa, että säännösten noudattamista ja vaatimustenmukaisuutta noudatetaan. Ei-taloudellisten riskien realisoituminen heikentäisi Säästöpankkiryhmän mainetta ja aiheuttaisi mahdollisia vahinkoja sekä asiakkuuksissa että muissa sidosryhmissä. Ei-taloudelliset riskit ovat osa liiketoiminnan säännöllisesti tekemiä riskikartoituksia. Uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämisprosessissa otetaan huomioon myös mahdolliset ei-taloudelliset riskit. Riskienhallinta on osa jokapäiväistä tekemistä ja henkilöstöä koulutetaan ja ohjeistetaan säännöllisesti riskienhallinnasta.

Tietoturva

Vuoden 2018 aikana Säästöpankkiryhmä vahvisti tietoturvan resursointia perustamalla Ryhmän yhteisen tietoturvatoinninnon. Tietoturvan kehittämisen painopistealueita ovat toimittajien ja ulkoistusten tietoturvan hallinta, kyberturvallisuusvalmiudet, palvelujen jatkuvuus sekä päivittäisen asiakastyön tietoturvan ja tietosuojan varmistaminen. Tietoturva on keskeisessä osassa Säästöpankkiryhmän strategiaa. Tietoturvaa edistetään tehokkaalla riskijohtamisella ja monistettavilla ratkaisuilla. Tietoturvan lakisäätöjen vaatimustenmukaisuuden keskeiset viitekehykset ovat PSD2 ja GDPR.

Toiminta ja tulos liiketoimintasegmenteittäin

Pankkitoiminta

Pankkitoimintasegmenttiin sisältyvät Yhteenliittymän jäsensäästöpankit, Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj ja Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj. Säästöpankit harjoittavat vähittäispankkitoimintaa ja Säästöpankkien Keskuspankki toimii niiden keskusluottolaitoksena. Sp-Kiinnitysluottopankki harjoittaa kiinnitysluottopankkitoimintaa.

Asiakaskokemus

Säästöpankit olivat myös vuonna 2018 asiakaskokemuksen kärkijoukkoa Suomessa. Säästöpankkien tuottama asiakaskokemus, Säästöpankkikokemus, rakentuu asiantuntevasta palvelusta, inhimillisestä ja arvostavasta asiakkaiden kohtaamisesta sekä rohkeudesta vastata asiakkaiden talouden tarpeisiin ja toimia asiakkaiden talouden kumppanina. Säästöpankit haluavat jatkossakin vastata asiakkaiden tarpeisiin yhdistämällä ensiluokkaisen henkilökohtaisen palvelun sujuvaan itsepalveluun digitaalisissa kanavissa.

Vuoden 2018 EPSI Rating -tutkimuksessa Säästöpankit menestyivät erinomaisesti sekä henkilö- että yritysasiakassegmenteissä. Henkilöasiakkaissa tyytyväisyys parani edellisvuodesta ja oli sekä Suomen että Pohjoismaiden toiseksi paras. Säästöpankit olivat mukana yritysasiakkaiden EPSI Rating -tutkimuksessa ensimmä-

mäistä kertaa. Yritysassiakkaiden tyytyväisyys Säästöpankkeihin oli selvästi yli toimialan keskiarvon, ja Säästöpankit sijoittuivat pankeista toiseksi.

Suomen Asiakkuusmarkkinointiliiton vuosittaisessa Asiakkuusindeksi-tutkimuksessa Säästöpankki oli vuonna 2018 edelläkävijöiden joukossa sekä asiakaskokemuksessa että asiakasuskollisuudessa. Tutkimuksessa oli mukana 56 yritystä eri toimialoilta. Lisäksi Säästöpankit mittaavat jatkuvasti onnistumistaan asiakasneuvotteluissa. Vuonna 2018 neuvottelujen suositeluindeksi (NPS) parani selkeästi edellisestä vuodesta ja oli 81,0 (79,6).

Asiakasmäärän kehitys

Säästöpankkien asiakasmäärä kehittyi positiivisesti vuoden 2018 aikana, vaikka Säästöpankit keskittyivät vahvasti asiakaskannan laadun jalostamiseen. Vuoden 2018 aikana asiakaskannasta poistettiin useita tuhansia nk. passiivisia asiakkaita, joiden aktiivinen asiakassuhde on päättynyt jo aiemmin. Säästöpankkien asiakasmäärä oli vuoden 2018 lopussa noin 483 000, joista yritys- ja toiminimiasiakkaita oli noin 46 500. Vuonna 2018 Säästöpankit saivat uusia asiakkaita yhteensä noin 31 000.

Pankkipalvelunsa Säästöpankkeihin keskittäneiden ns. laajojen asiakkaiden määrä jatkoi vahvaa kasvuaan myös vuonna 2018. Kasvu oli 6,5 prosenttia eli selkeästi asiakasmäärän kasvua voimakkaampaa.

Kiinnitysluottopankkitoiminta

Säästöpankkiryhmään kuuluva Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj:n tavoitteena on vahvistaa Säästöpankkiryhmän toimintaedellytyksiä kilpailukykyisen varainhankinnan kautta ja edistää omalla toiminnallaan Säästöpankkiryhmän strategian toteutumista. Sp-Kiinnitysluottopankki vastaa Säästöpankkiryhmän kiinteistöluottovakuudellisesta varainhankinnasta laskemalla liikkeeseen katettuja joukkolainoja.

Sp-Kiinnitysluottopankilla ei ole itsenäistä asiakasliiketoimintaa ja palveluverkosta vaan Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvat Säästöpankit välittävät ja myyvät asuntoluottoja Sp-Kiinnitysluottopankille. Säästöpankit myös hoitavat asiakassuhteet paikallisesti.

Tilikaudella Sp-Kiinnitysluottopankin toiminta eteni suunnitellusti ja luottokanta kasvoi vuoden loppuun mennessä 1 854 miljoonaan euroon.

Sp-Kiinnitysluottopankki ei laskenut liikkeelle katettuja joukkolainoja vuoden 2018 aikana. Sp-Kiinnitysluottopankin liikkeeseen lasketuilla katetuilla joukkolainoilla on luottoluokitus AAA, jonka on myöntänyt S&P Global Ratings.

Säästöpankkien Keskuspankki vahvisti rooliaan keskusluottolaitospalvelujen tuottajana

Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj on Säästöpankkien omistama pankki, joka tuottaa Säästöpankeille erilaisia keskusluottolaitospalveluita. Keskusluottolaitospalvelut keskittyvät maksuliike- ja tilinhoitajapalveluihin, Yhteenliittymän maksukorttien liikkeellelaskupalveluihin sekä likviditeettihallintaan, jälleenrahoitukseen ja tasehallintaan liittyviin palveluihin.

Säästöpankkien Keskuspankin liiketoimintojen painopiste oli vuonna 2018 Säästöpankkien operatiivisessa palvelussa ja näiden palveluiden edelleen kehittämisessä.

S&P Global Ratings on myöntänyt Säästöpankkien Keskuspankille pitkä- ja lyhytaikaiset luottoluokitukset A- / A-2 vakain näkymin. Luottoluokitus ei muuttunut tilikauden aikana, ja se on pysynyt samalla tasolla huhtikuusta 2017 lähtien.

Tuloskehitys (vertailutieto 1-12/2017)

Pankkitoiminnan tulos ennen veroja oli 25,0 miljoonaa euroa (60,7). Korkokate oli 152,8 miljoonaa euroa (142,2), jossa kasvua oli 7,5 prosenttia. Palkkiotuotot ja -kulut nettona olivat 58,1 miljoonaa euroa (56,0), jossa oli kasvua 3,8 prosenttia. Sijoitustoiminnan ja kaupankäynnin nettotuotot olivat -16,7 miljoonaa euroa (41,0). Sijoitustoiminnan tuotot esitetään IFRS 9 -standardin mukaisesti, jonka seurauksena suuri osuus pankkien sijoitusomaisuudesta käsitellään tulosvaikutteisesti ja esitetään kaupankäynnin nettotuotoissa. Sijoitustoiminnan nettotuotot muodostuvat merkittävilta osin käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattujen rahoitusvarojen realisoituneista myyntivoitoista. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 3,0 miljoonaa euroa (2,6). Liiketoiminnan muihin tuottoihin sisältyy kertaluonteisia eräiä sekä tili- että vertailukaudella.

Henkilöstökulut olivat 63,4 miljoonaa euroa (64,0). Pankkitoimintasegmentin henkilöstön määrä tilikauden lopulla oli 1 098 (1 077). Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 9,8 prosenttia 104,8 miljoonaan euroon (95,5). Kasvu johtui ICT-kulujen kasvusta kauden aikana. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä olivat tilikaudella 11,1 miljoonaa euroa (12,5).

Pankkitoiminnan tase oli 10,9 miljardia euroa (10,5), jossa kasvua oli 3,8 prosenttia. Lainat ja saamiset asiakkailta kasvoivat 9,5 prosenttia 8,5 miljardiin euroon (7,8). Lainat ja saamiset luottolaitoksilta olivat 91,7 miljoonaa euroa (33,0). Luottolaitoksilta saadut talletukset pysyivät vertailuvuoden tasolla 228,0 miljoonassa eurossa (228,5). Asiakkailta saadut talletukset kasvoivat puolestaan 8,1 prosenttia 6,9 miljardiin euroon (6,4).

Varainhoito ja henkivakuutus

Varainhoito- ja henkivakuutussegmenttiin kuuluvat Sp-Rahastoyhtiö Oy sekä Sp-Henkivakuutus Oy. Sp-Rahastoyhtiö Oy harjoittaa sijoitusrahastotoimintaa, tarjoaa omaisuudenhoitoa ja sijoitusneuvontaa sekä toimii vaihtoehtorahastojen hoitajana. Sp-Henkivakuutus Oy harjoittaa henkivakuutustoimintaa.

Sp-Rahastoyhtiö hallinnoi vuoden 2018 päättyessä 14 sijoitusrahastoa ja 9 erikoissijoitusrahastoa. Uutena rahastona Säästöpankki Ympäristö -erikoissijoitusrahasto aloitti toimintansa 31.12.2018. Rahasto sijoittaa varansa yhtiöihin ja rahastoihin, jotka edistävät ympäristön kestävää käyttöä. Sp-Rahastoyhtiö Oy:n hallinnoimat rahastopääomat olivat vuoden 2018 lopussa 2,2 miljardia euroa (2,4). Rahastojen osuudenomistajien määrä kasvoi 4,4 prosenttia ja rahastoilla oli tarkastelukauden päättyessä yhteensä 186 905 osuudenomistajaa (179 068). Nettomerkinnot Säästöpankkirahastoihin olivat vuoden 2018 aikana yhteensä 45,6 miljoonaa euroa (378,6). Tällä summalla Sp-Rahastoyhtiö oli neljänneksi suurin 25:sta suomalaisesta rahastoyhtiöstä.

Vuoden 2018 päättyessä Säästöpankkirahastoista suurin oli Säästöpankki Korko Plus -sijoitusrahasto 608,3 miljoonan euron pääomilla. Rahasto oli suurin myös 40 958 osuudenomistajallaan ja keräsi eniten uutta pääomaa; nettomerkinnot Korko Plus -sijoitusrahastoon olivat vuonna 2018 81,2 miljoonaa euroa. Vuoden 2018 lopussa Sp-Rahastoyhtiön yksilöllisen varainhoidon hoidettavat pääomat olivat yhteensä 477,6 (454,6) miljoonaa euroa.

Henkivakuutustoiminnan vakuutusäästöt pysyivät vertailukauden tasolla ja olivat vuoden lopussa 798,7 miljoonaa euroa (800,5).

Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt olivat 676,7 miljoonaa euroa (671,2). Henkivakuutustoiminnan maksutulo laski 132,4 miljoonaan euroon (169,7) ja laskua edellisvuodesta oli 22,0 prosenttia. Korvauksia maksettiin 70,8 miljoonaa euroa (50,4), mikä tekee 40,4 prosentin kasvun vertailuvuoteen verrattuna. Korvaukset pitävät sisällään myös takaisinostot.

Kesäkuussa julkistettiin tuoteyhteistyö Taalerin ja Säästöpankkiryhmän välillä. Ensimmäinen tätä yhteistyötä hyödyntävä sijoitusratkaisu on Säästöpankki Ympäristö -erikoissijoitusrahasto, joka lanseerattiin loppuvuodesta 2018. Kesäkuussa 2018 aloitettiin myyntiyhteistyö POP Pankkien kanssa. POP Pankit aloittavat Sp-Henkivakuutuksen ja Sp-Rahastoyhtiön tuotteiden myynnin vaiheittain. Yhteistyö lähti liikkeelle henkivakuutus tuotteilla.

Tuloskehitys (vertailutieto 1-12/2017)

Varainhoito- ja henkivakuutussegmentin tulos ennen veroja oli 21,5 miljoonaa euroa (27,1).

Palkkiotuotot ja -kulut nettona olivat 26,3 miljoonaa euroa (23,4), mikä merkitsi 12,4 prosentin kasvua. Palkkiotuotot kasvoivat erityisesti edellisvuodesta kasvaneiden hallinnoitavien pääomien myötä.

Henkivakuutustoiminnan nettotuotot olivat 13,2 miljoonaa euroa (15,6) ja ne laskivat 15,4 prosenttia. Henkivakuutustoiminnan sijoitustoiminnan nettotuotto oli negatiivinen -0,4 miljoonaa euroa (1,4). Sijoitustoiminnan nettotuottojen tappiollisuus johtui osakemarkkinoiden laskusta vuoden 2018 loppupuoliskolla.

Liiketoiminnan kulut nousivat 31,8 prosenttia 17,6 miljoonaan euroon (13,4). Kasvu selittyi merkittävästi osin ICT-kulujen kasvulla. Henkilöstökulut olivat 7,2 miljoonaa euroa (6,7). Segmentin henkilöstön lukumäärä tilikauden lopussa oli 81 (79). Liiketoiminnan muut kulut olivat 8,6 miljoonaa euroa (6,6).

Varainhoito- ja henkivakuutustoiminnan tase oli tilikaudella 840,7 miljoonaa euroa (851,0).

Muut toiminnot

Muihin toimintoihin sisältyy Säästöpankkiliitto osk, Sp-Koti Oy, Säästöpankkipalvelut Oy ja muut Ryhmään yhdisteltävät yhtiöt. Muut toiminnot eivät muodosta raportoitavaa segmenttiä.

Kiinteistönvälitykseen keskittyvä franchising-yhtiö Sp-Koti Oy kasvoi selvästi asuntomarkkinoita nopeammin liikevaihdon kasvaessa 35 prosenttia ja kauppamäärän 20 prosenttia. Asuntomarkkinoilla kiinteistönvälittäjien tekemien käytettyjen asuntojen kauppamäärä väheni noin kolme prosenttia. Yritysten määrä kasvoi yhdellä ja välittäjämläärä 38 välittäjällä edelliseen vuoteen verrattuna. Lisäksi asiakasohjausten määrä Säästöpankeille kasvoi 52 prosenttia.

Sp-Koti Oy:öön kuului 35 yritystä (34) ja yksi oma yksikkö. Ketju on toimipisteiden ja myytävien kohteiden määrän osalta kolmanneksi suurin välitysketju Suomessa.

Olellaiset tapahtumat tilinpäätöspäivän jälkeen

Säästöpankkiryhmä on allekirjoittanut 23.1.2019 sopimuksen yhdysvaltalaisen Cognizant Technology Solutionsin kanssa peruspankkijärjestelmän uudistamisesta. Osana sopimuskokonaisuutta Cognizant ostaa Säästöpankkiryhmältä Oy Samlink Ab:n osakkeet.

Uusi peruspankkijärjestelmä tukee Säästöpankkiryhmän digitaalista strategiaa ja kasvutavoitteita markkinoilla. Cognizant

Technology Solutions toimittaa Temenos T24 ja Temenos Payment Hub (TPH) -ohjelmistoihin perustuvan uuden järjestelmän, joka tehostaa prosesseja ja toimintaa tehden niistä kustannustehokkaampia muun muassa skaalautuvuutensa ansiosta. Investointi on yksi kaikkien aikojen suurimmista Säästöpankkiryhmässä. Kyseessä on mittava muutoshanke, jonka ydin on peruspankkitoimintojen järjestelmä uudistuksessa, mutta samanaikaisesti kyse on myös liiketoiminnan ja toimintamallien muutoksesta nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Osakekaupalla on lievä positiivinen vaikutus Säästöpankkiryhmän vuoden 2019 liikevoittoon.

Vuoden 2019 näkymät

Toimintaympäristön näkymät

Reaalitalouden ennakoivat suhdannekuvaajat osoittavat maailmantalouden talouskasvun hidastuvan myös lähitulevaisuudessa. Monien suhdanneherkkien markkinahintojen - kuten teollisuusmetallien ja öljyn hintojen - liikkeet viittaavat samaan suuntaan. Tämän hetken perusnäkemys on, että maailmantaloudessa on edessä suhdannekuoppa, mutta taantumalta toistaiseksi vältytään. On kuitenkin hyvä huomata, että globaalissa toimintaympäristössä on edelleen runsaasti aineksia (mm. kauppasota, Brexit, Italian tilanne sekä geopoliittiset riskit), jotka voivat suistaa maailmantalouden ennakoitua voimakkaampaan laskusuhdanteeseen.

Toisaalta maailmantaloudessa on tunnistettavissa myös positiivisia riskejä. USA:ssa talouskasvu on pysynyt ripeänä ja on mahdollista, että USA:n vahvuus kannattelee maailmantalouden suhdannetta myös jatkossa. Kiinassa puolestaan on aloitettu rahatalouden elvytys, millä yleensä on ollut koko maailmantalouden kasvua tukeva vaikutus. On myös odotettavissa, että Fed:n koronnostotahti maltillistuu vuoden 2019 aikana - varsinkin, jos globaalin kasvunäkymän heikkeneminen jatkuu.

EKP:n viimeisimmän arvion mukaan euroalueen ensimmäiset koronnostot tulisivat ajankohtaiseksi kesän 2019 jälkeen. Makrotalouden kehitys euroalueella oli vuoden 2018 jälkipuoliskolla kuitenkin merkittävästi odotuksia heikompaa ja myös inflaatio näyttäisi olevan jälleen taittumassa hitaampaan suuntaan. Onkin täysin mahdollista, että ensimmäiset koronnostot lykkääntyvät vieläkin kauemmaksi tulevaisuuteen. Lähivuosina euroalueella ei siis ole näköpiirissä merkittävää korkotason nousua.

Suomen taloudessa suhdannekuvan muutos on selvempi kuin teollisuusmaissa keskimäärin. Meillä suhdannevaihteluun tuo vipuvaikutusta rakentamisen syklin merkittävä jäähtyminen. Suomen BKT-kasvu hidastuu näillä näkymin vuonna 2019 1,4 prosenttiin ja vuonna 2020 edelleen 1,2 prosenttiin. Työllisyyskasvun voimakkain vaihe ohitettiin jo 2018 alkupuoliskolla ja työllisyys paranee 2019-2020 aikana enää vain hieman. Työttömyysaste laskee ennustejakson lopulla 7,0 prosenttiin. Kasvun ja työllisyysnäköymän heikkeneminen tai mahdollinen korkomenojen nousu voivat vaikuttaa yksityiseen kulutukseen selvästi odotuksia enemmän.

Liiketoiminnan näkymät

Markkinakorkojen matala taso haastaa tuloksentekoa edelleen vuonna 2019. Matala korkotaso ei kuitenkaan vaaranna Säästöpankkiryhmän tuloksentekoa tai vakavaraisuutta. Säästöpankkiryhmä on vakavarainen ja Ryhmän riskiasema on maltillinen.

Vuonna 2019 Säästöpankkiryhmän liiketoiminnan painopisteenä on edelleen Säästöpankkiryhmän kilpailukyvyyn parantaminen ja asiakaskeksien strategian toteuttaminen. Tähän Säästöpankeilla on hyvät edellytykset. Ryhmän tavoite on saada vuoden 2019 aikana enemmän asiakkaita, jotka keskittävät pankkiasiointinsa Säästöpankkiin.

Säästöpankkiryhmän tuloksen ennen veroja arvioidaan yltävän samalle tasolle kuin vuonna 2018. Arvio perustuu tämän hetkiin näkemykseen talouden kehityksestä. Odotuksiin sisältyy taloudellisista olosuhteista johtuvaa epävarmuutta, millä on vai-

kutusta arvioituun lopputulokseen erityisesti lainojen arvonalentumisten ja sijoitustoiminnan tuottojen osalta.

Lisätietoja:

Toimitusjohtaja, Tomi Närhinen

puh. 040 724 3896

Tiedotteet ja muu yritysinformaatio löytyvät Säästöpankkiryhmän kotisivuilta www.saastopankki.fi/saastopankkiryhma

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Liikevaihto:	Korkotuotot, palkkiotuotot, kaupankäynnin nettotuotot, sijoitustoiminnan nettotuotot, henkivakuutustoiminnan nettotuotot, liiketoiminnan muut tuotot
Liiketoiminnan tuotot yhteensä:	Korkokate, palkkiotuotot ja -kulut netto, kaupankäynnin nettotuotot, sijoitustoiminnan nettotuotot, henkivakuutustoiminnan nettotuotot, liiketoiminnan muut tuotot
Liiketoiminnan kulut yhteensä:	Henkilöstökulut, liiketoiminnan muut kulut, poistot ja arvonalentumistappiot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
Kulu-tuottosuhde:	$\frac{\text{Liiketoiminnan kulut}}{\text{Liiketoiminnan tuotot}}$
Oman pääoman tuotto %:	$\frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Oma pääoma, sis. määräysvallattomien osuuden (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}}$
Kokonaispääoman tuotto %:	$\frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Taseen loppusumma (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}}$
Omavaraisuusaste %:	$\frac{\text{Oma pääoma (sis. määräysvallattomien osuuden)}}{\text{Taseen loppusumma}}$

Vaihtoehtoiset tunnusluvut

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen (European Securities and Markets Authority, ESMA) ohjeet vaihtoehtoisista tunnusluvuista tulivat voimaan 3.7.2016. Vaihtoehtoisella tunnusluvulla tarkoitetaan taloudellista tunnuslukua, joka kuvaa mennyttä tai tulevaa taloudellista tulosta, taloudellista asemaa tai rahavirtoja ja joka on muu kuin IFRS-normistossa määritelty tai nimetty taloudellinen tunnusluku. Vaihtoehtoisia tunnuslukuja esitetään kuvaamaan liiketoiminnan taloudellista kehitystä ja parantamaan vertailukelpoisuutta eri raportointikausien välillä.

Säästöpankkiryhmällä ei ole käytössä vaihtoehtoisia tunnuslukuja, jotka eivät olisi johdettavissa puolivuositiedon tiedoista, eikä esitettyissä tunnusluvuissa ole tapahtunut muutoksia.

SÄÄSTÖPANKKIRYHMÄN IFRS-TILINPÄÄTÖS

Säästöpankkiryhmän tuloslaskelma

(1 000 euroa)	Liite	1-12/2018	1-12/2017
Korkotuotot		185 928	181 854
Korkokulut		-33 224	-39 678
Korkokate	7	152 704	142 176
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	8	84 486	79 159
Kaupankäynnin nettotuotot	9	-24 332	3 156
Sijoitustoiminnan nettotuotot	10	4 979	39 065
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	11	13 163	15 552
Liiketoiminnan muut tuotot	13	3 669	3 083
Liiketoiminnan tuotot yhteensä		234 670	282 191
Henkilöstökulut	14	-83 561	-79 781
Liiketoiminnan muut kulut	15	-101 029	-88 913
Poistot ja arvonalentumistappiot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	16	-13 128	-13 999
Liiketoiminnan kulut yhteensä		-197 718	-182 693
Arvonalentumistappiot rahoitusvaroista	17	-3 868	-13 266
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	26	3 323	1 977
Tulos ennen veroja		36 408	88 210
Tuloverot	18	-5 767	-16 316
Tilikauden tulos		30 640	71 894
Jakautuminen:			
Omistajien osuus tuloksesta		30 149	70 424
Määräysvallattomien omistajien osuus tuloksesta		492	1 471
Yhteensä		30 640	71 894

Säästöpankkiryhmän laaja tuloslaskelma

(1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017
Tilikauden tulos	30 640	71 894
Muut laajan tuloksen erät		
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi		
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleenmäärittämisestä johtuvat voitot (/tappiot)	998	-1 097
Yhteensä	998	-1 097
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi		
Käyvän arvon rahaston muutos		
Käypään arvoon arvostamisesta	-17 360	-3 906
Rahavirran suojauksesta	-315	-1 038
Yhteensä	-17 675	-4 944
Tilikauden laaja tulos	13 963	-6 041
Jakautuminen:		
Omistajien osuus laajasta tuloksesta	14 831	63 384
Määräysvallattomien omistajien osuus laajasta tuloksesta	-868	2 469
Yhteensä	13 963	65 853

Säästöpankkiryhmän tase

(1 000 euroa)	Liite	31.12.2018	31.12.2017
Varat			
Käteiset varat	20	839 592	1 118 938
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	21	65 057	34 694
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	22	91 988	33 181
Lainat ja saamiset asiakkailta	22	8 487 276	7 753 391
Johdannaiset	23	51 134	53 220
Sijoitusomaisuus	24	1 151 199	1 260 677
Henkivakuutustoiminnan varat	25	841 700	855 422
Sijoitukset osakkuusyhtiöissä	26	178	7 952
Aineelliset hyödykkeet	27	51 892	51 341
Aineettomat hyödykkeet	28	35 268	28 725
Verosaamiset	29	13 019	3 009
Muut varat	30	68 826	125 555
Myytävänä olevaksi luokitellut pitkäaikaiset omaisuuserät	31	8 610	
Varat yhteensä		11 705 740	11 326 105
Velat ja oma pääoma			
Velat			
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	32	20 575	25 369
Velat luottolaitoksille	33	228 018	228 458
Velat asiakkaille	33	6 940 818	6 419 543
Johdannaiset	23	1 981	5 584
Liikkeeseenlasketut velkakirjat	34	2 488 147	2 563 128
Henkivakuutustoiminnan velat	35	801 796	803 130
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	36	82 288	100 284
Verovelat	29	52 446	62 907
Varaukset ja muut velat	37	60 874	100 181
Velat yhteensä		10 676 943	10 308 585
Oma pääoma			
Peruspääoma	38	20 340	20 338
Rahastot	38	249 766	285 435
Kertyneet voittovarot	38	733 762	685 279
Säästöpankkiryhmän omistajien osuus yhteensä	38	1 003 868	991 053
Määräysvallattomien omistajien osuus	38	24 929	26 467
Oma pääoma yhteensä		1 028 796	1 017 520
Velat ja oma pääoma yhteensä		11 705 740	11 326 105

Säästöpankkiryhmän rahavirtalaskelma

(1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017
Liiketoiminnan rahavirta		
Tilikauden tulos	30 640	71 894
Oikaisut eriin, joilla ei ole rahavirtavaikutusta	71 554	4 648
Maksetut tuloverot	-19 808	-17 702
Liiketoiminnan rahavirta ennen saamisten ja velkojen muutosta	82 387	58 841
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)		
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	77 864	136
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	-67 814	3 203
Lainat ja saamiset asiakkailta	-738 247	-817 076
Sijoitusomaisuus, käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	-19 146	
Sijoitusomaisuus, jaksotettuun hankintamenoon	307	
Myytävissä olevat rahoitusvarat		33 514
Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat, vähennys		4 660
Henkivakuutustoiminnan varat	-39 731	-112 659
Muut varat	61 966	-61 052
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	394 801	966 376
Velat luottolaitoksille	-440	1 409
Velat asiakkaille	525 187	314 089
Liikkeeseenlasketut velkakirjat	-83 910	520 909
Henkivakuutustoiminnan velat	-5 894	138 803
Muut velat	-40 142	-8 835
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-247 612	75 944
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituskiinteistöihin sekä aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-23 571	-21 904
Sijoituskiinteistöjen sekä aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	2 908	1 807
Investointien rahavirta yhteensä	-20 664	-20 097
Rahoituksen rahavirta		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset		5 724
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	-17 997	-26 155
Voitonjako	-2 594	-2 185
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-20 591	-22 616
Rahavarojen muutos	-288 866	33 231
Rahavarat tilikauden alussa	1 150 760	610 489
Rahavarat tilikauden lopussa	861 894	1 150 760

Rahavarat muodostuvat seuraavista eristä:

Käteiset varat	839 592	1 118 938
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	22 301	31 822
Rahavarat yhteensä	861 894	1 150 760

Oikaisut eriin, joilla ei ole rahavirtavaikutusta

Arvonalentumiset rahoitusvaroista	-6 799	7 998
Käyvän arvon muutokset	10 982	-4 580
Poistot ja arvonalentumiset sijoituskiinteistöistä sekä aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	15 142	17 358
Osakkuusyhtiöiden tulosvaikutus	-3 323	-1 977
Henkivakuutustoiminnan oikaisut	50 182	-29 686
Myyntivoitot- ja tappiot sijoituskiinteistöistä sekä aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä	-395	-781
Tuloverot	5 767	16 316
Yhteensä	71 554	4 648

Saadut korot	200 815	193 521
Maksetut korot	44 990	52 902
Saadut osingot	4 058	5 156

Säästöpankkiryhmän oman pääoman muutoslaskelma

(1 000 euroa)	Perus- pääoma	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Kantarahasto	Käyvän arvon rahasto (myytävissä olevat)	Suojaus- instrument- tien rahasto	Vararahasto	Muut rahastot	Rahastot yhteensä	Voittovarot	Säästöpankki- ryhmän omis- tajien osuus yhteensä	Määräysval- lattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2017	20 338	60 354	34 475	37 523	3 905	69 669	85 435	291 361	617 709	929 408	23 994	953 402
Laaja tulos												
Tilikauden voitto									70 424	70 424	1 471	71 894
Muut laajan tuloksen erät				-4 913	-1 038			-5 951	-1 097	-7 048	998	-6 049
Laaja tulos yhteensä				-4 913	-1 038			-5 951	69 327	63 376	2 469	65 845
Liiketoimet omistajien kanssa												
Voitonjako									-2 177	-2 177		-2 177
Muut muutokset						25		25	421	445	5	450
Oma pääoma yhteensä 31.12.2017	20 338	60 354	34 475	32 611	2 867	69 694	85 435	285 435	685 279	991 053	26 467	1 017 520
IFRS 9 -siirtymän vaikutus 1.1.2018				-19 612				-19 612	17 688	-1 925	-66	-1 990
Oma pääoma 1.1.2018	20 338	60 354	34 475	12 998	2 867	69 694	85 435	265 823	702 967	989 128	26 402	1 015 530
Laaja tulos												
Tilikauden voitto									30 149	30 149	492	30 640
Muut laajan tuloksen erät				-15 856	-315			-16 171	998	-15 173	-1 360	-16 533
Laaja tulos yhteensä				-15 856	-315			-16 171	31 146	14 975	-868	14 107
Liiketoimet omistajien kanssa												
Voitonjako									-2 551	-2 551		-2 551
Muut muutokset						66	48	114	1 371	1 485	-605	880
Muutokset, jotka eivät johtaneet määräysvallan muutokseen									829	829		829
Oma pääoma yhteensä 31.12.2018	20 338	60 354	34 475	-2 858	2 552	69 760	85 483	249 766	733 762	1 003 866	24 929	1 028 795

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

LIITE 1: KUVAUS SÄÄSTÖPANKKIRYHMÄSTÄ JA SÄÄSTÖPANKKIEN YHTEENLIITTYMÄSTÄ

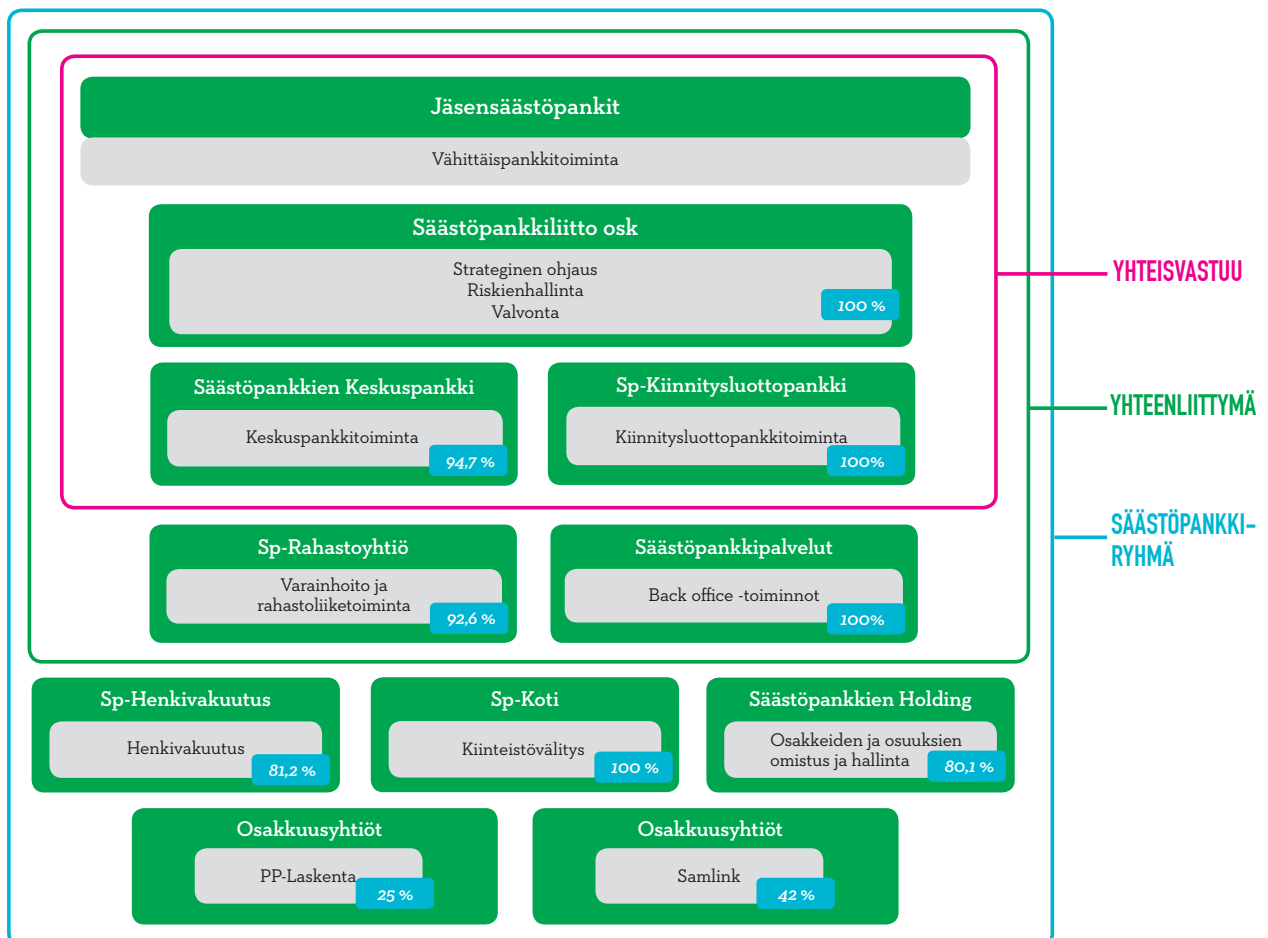
Säästöpankkiryhmä (jäljempänä myös "Ryhmä") on Suomen vanhin pankkiryhmä, joka koostuu Säästöpankkien yhteenliittymän muodostaneista Säästöpankeista, Keskusyhteisönä toimivasta Säästöpankkiliitosta sekä pankkien yhdessä omistamista tytä- ja osakkuusyhtiöistä. Säästöpankit ovat itsenäisiä alueellisia ja paikallisia pankkeja. Yhdessä Säästöpankit muodostavat pankkiryhmän, jossa yhdistyvät paikallisuus ja valtakunnallisuus. Säästöpankkien perustehtävä on edistää säästäväisyyttä ja asiakkaidensa taloudellista hyvinvointia lähellä asiakasta. Säästöpankit keskittyvät vähittäispankkitoimintaan, erityisesti päivittäisasiointiin, säästämisen ja sijoittamisen sekä lainaamisen palveluihin. Tuote- ja palveluluokkoimaa täydentävät Säästöpankkiryhmään kuuluvien tuote-yhtiöiden kanssa tuotettavat muut finanssialan palvelut ja tuotteet. Jäsen-säästöpankkien omistamat tuote- ja palveluyhtiöt tukevat ja edistävät Säästöpankkiryhmän liiketoimintaa joko vastuullaan olevien tuotteiden tai keskitetyn palvelutuotannon kautta. Ryhmän merkittävimmät tuote-yhtiöt ovat Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj, Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj, Sp-Henkivakuutus Oy, Sp-Rahastoyhtiö Oy, Säästöpankkipalvelut Oy sekä Sp-Koti Oy.

Säästöpankkien yhteenliittymään (jäljempänä myös "Yhteenliittymä") kuuluvat yhteisöt muodostavat yhteenliittymästä annetussa laissa määritellyn taloudellisen kokonaisuuden, jossa

Säästöpankkiliitto osk ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. Säästöpankkien yhteenliittymän muodostavat Yhteenliittymän keskusyhteisönä toimiva Säästöpankkiliitto osk, 23 Säästöpankkia, Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj, Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj sekä edellä mainittujen konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset, Säästöpankkipalvelut Oy ja Sp-Rahastoyhtiö Oy.

Säästöpankkiryhmän laajuus eroaa Säästöpankkien yhteenliittymän laajuudesta siinä, että Säästöpankkiryhmään kuuluu myös muita yhteisöjä kuin luotto- ja rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä. Näistä merkittävimmät ovat Sp-Henkivakuutus Oy ja Sp-Koti Oy. Säästöpankkiryhmä ei muodosta konsernia eikä luottolaitos-toiminnasta annetussa laissa määriteltyä konsolidointiryhmää, sillä Säästöpankkiliitto osk:illa ja sen jäsen-säästöpankeilla ei ole toisiinsa nähden yleisten konsernilaskentaperiaatteiden tarkoittamaa määräysvaltaa. Tämän vuoksi Säästöpankkiryhmälle ei voida määritellä emoyhtiötä.

Säästöpankkien yhteenliittymän ja sen ympärille muodostuvan Säästöpankkiryhmän rakenne on kuvattu alla olevassa kaaviossa (punainen kokonaisuus kuvaa yhteisvastuuta, vihreä Säästöpankkien yhteenliittymää ja sininen Säästöpankkiryhmää).



Säästöpankkiliitto osk on ostanut 31.8.2018 Oy Samlink Ab:lta yhdessä tasaosuuksin kolmen muun pankkiryhmän kanssa PP-laskenta Oy:n. PP-laskenta Oy:n toimialana on tarjota finanssialalla toimiville yhteisöille ja niiden tytäryhtiöille sekä keskusorganisaatioille taloushallinnon, palkkahallinnon ja riskienhallinnan sekä kirjanpito- ja laskentapalveluja sekä niihin liittyviä koulutus-, tiedotus- ja neuvontapalveluja. Säästöpankkiryhmä on ollut jo aiemmin PP-Laskennan asiakas ja järjestely ei muuta aiempia käytäntöjä yhtiöiden välillä.

Säästöpankkiliitto osk toimii koko Säästöpankkiryhmän ryhmäohjauksesta ja sisäisestä valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä. Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä määrätään, että Säästöpankkien yhteenliittymän keskusyhteisön Säästöpankkiliitto osk:n on laadittava Säästöpankkiryhmän yhdistelty tilinpäätös. Säästöpankkiliitto osk:n hallitus on vastuussa tilinpäätöksen laatimisesta.

Tilinpäätös laaditaan Säästöpankkiryhmän muodostamasta taloudellisesta kokonaisuudesta. Kaikki tilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt on lueteltu liitteessä 45. Kaikki jäljempänä esitetyt luvut ovat Säästöpankkiryhmän lukuja ellei toisin ole mainittu.

Säästöpankkiliitto osk:n kotipaikka on Helsinki, ja sen rekisteröity osoite on Teollisuuskatu 33, 00510 Helsinki.

Jäljennös Säästöpankkiryhmän tilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.saastopankki.fi/saastopankkiryhma tai Säästöpankkiliiton toimitiloista käyntiosoitteesta Teollisuuskatu 33, 00510 Helsinki.

Säästöpankkiliitto osk:n hallitus on 14. helmikuuta 2019 hyväksynyt Säästöpankkiryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen 31. joulukuuta 2018 päättyvältä tilikaudelta ja tilinpäätös annetaan tiedoksi osuuskunnan kokoukselle 14. maaliskuuta 2019.

LIITE 2: TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

1. Yleistä

Säästöpankkiryhmän tilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti siten kuin EU on standardit hyväksynyt.

Talletuspankkien yhteenliittymälain sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, kirjanpidollisten arvioiden muutoksia ja virheitä käsittelevän IAS 8 -standardin periaatteiden mukaisesti Säästöpankkiliitto osk:n hallitus vahvistaa sellaiset sovellettavat tilinpäätösperiaatteet, joihin ei ole saatavissa ohjausta kansainvälisistä tilinpäätösstandardeista. Säästöpankkiryhmän tilinpäätöksen yhdistelyperiaatteet on käsitelty tarkemmin kohdassa ”yhdistelyperiaatteet”.

Säästöpankkiryhmän tilinpäätös laaditaan euroina, joka on Ryhmän kirjanpito- ja toiminnallinen valuutta. Tilinpäätös esitetään euroina, ellei toisin ole mainittu.

Euroalueeseen kuulumattomiin valuuttoihin sidotut ulkomaan rahan määräiset varat ja velat on muutettu euroiksi Euroopan Keskuspankin noteeraamaan tilinpäätöspäivän keskikurssiin. Arvostuksen yhteydessä syntyneet kurssierot on tuloslaskelmassa kirjattu valuuttatoiminnan nettotuotoiksi ”Kaupankäynnin nettotuotot” -erän alle. Henkivakuutustoiminnasta syntyneet kurssierot sisältyvät henkivakuutustoiminnan nettotuottoon.

Säästöpankkiryhmän tilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta, käypään arvoon tulosvaiikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja, sekä suojauskohteita käyvän arvon suojauksessa (suojatun riskin osalta), jotka on arvostettu käypään arvoon.

Varat ja velat netotetaan ainoastaan, kun Ryhmällä ja vastapuolella on laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus netottaa summia ja se aikoo joko netottaa tase -saldot tai realisoida omaisuuserän sekä suorittaa velan samanaikaisesti.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ovat muilta osin olennaisesti samat kuin vuoden 2017 tilinpäätöksessä, mutta IFRS 9 standardin käyttöönoton myötä rahoitusinstrumentteihin liittyvät laadintaperiaatteet on uudistettu.

2. Yhdistelyperiaatteet

Laskentatekninen emo

Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä säädetään, että Säästöpankkiryhmän tilinpäätös on laadittava keskusyhteisö Säästöpankkiliitto osk:n ja sen jäsenluottolaitosten tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten yhdistelmänä. Yhdistelty tilinpäätös käsittää myös sellaiset yhteisöt, joissa edellä tarkoitetuilla yhteisöillä yhdessä on määräysvalta.

Säästöpankkiliitto osk:lla ja sen jäsensäästöpankeilla ei ole toisiinsa nähden määräysvaltaa. Tämän vuoksi Säästöpankkiryhmälle ei voida määrittää emoyhtiötä. Säästöpankkiryhmän IFRS-tilinpäätöksessä niin kutsuttu laskentatekninen emoyhtiö on muodostettu 22 jäsensäästöpankista, joilla yhdessä on määräysvalta muihin Ryhmän IFRS-tilinpäätökseen yhdisteltäviin yhteisöihin. Laskentateknisen emoyhtiön keskinäinen omistus, sisäiset liiketapahtumat, keskinäiset saamiset ja velat, sisäinen voitonjako ja sisäiset katteet eliminoidaan.

Ryhmän peruspääoma muodostuu Säästöpankkien peruspääomasta ja osakeyhtiömuotoisten Säästöpankkien osakepääomasta, pois lukien Nooa Säästöpankki Oy, joka on muiden Säästöpankkien yhdessä omistama tytäryhtiö. Peruspääomaa ei säästöpankkilain 11 § mukaan makseta takaisin. Osakepääomaa käsitellään osakeyhtiölain mukaisesti.

Tytäryhtiöt

Ryhmän tytäryhtykset ovat yhteisöjä, joissa Ryhmällä on määräysvalta.

Ryhmällä on määräysvalta, mikäli Ryhmällä on yhteisöä koskeva valta ja se altistuu yhteisön muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja Ryhmä pystyy käyttämään yhteisöä koskevaa valtaansa ja näin vaikuttamaan saamaansa tuoton määrään. Määräysvalta saadaan äänivallan perusteella.

Ryhmän keskinäinen omistus on eliminoitu hankintamenetelmällä. Hankinnassa käytetty vastike, hankitun yhteisön varat ja vastattavaksi otetut velat arvostetaan hankintahetkellä käypään arvoon. Se osa hankintamenosta, joka ylittää Ryhmän osuuden hankitun yrityksen nettovarallisuuden käyvästä arvosta hankinta-ajankohtana, kirjataan liikearvoksi. Negatiivinen liikearvo tuloutetaan kokonaisuudessaan hankintahetkellä.

Kaikki Ryhmän sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumattomat voitot sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan Ryhmän yhdisteltyä tilinpäätöstä laadittaessa.

Tilikauden aikana hankitut tytär-, osakkuus- tai yhteisyritykset yhdistellään siitä hetkestä lähtien, kun Ryhmä on saanut määräysvallan tai yhteisen määräysvallan. Vastaavasti tilikauden aikana myydyt tytär-, osakkuus- tai yhteisyritykset yhdistellään siihen saakka, kunnes määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta päättyy.

Säästöpankkiryhmä on soveltanut IFRS 1 Ensimmäinen IFRS-standardien käyttöönotto -standardiin sisältyvää helpotusta ensilaatoille olla soveltamatta IFRS 3 Liiketoimintojen yhdistäminen -standardia takautuvasti ennen 1.1.2013 tapahtuneisiin liiketoimintojen yhdistämiin. 1.1.2013 jälkeen hankitut tytäryhtykset on käsitelty IFRS 3 -standardin ”Liiketoimintojen yhdistäminen” mukaisesti.

Strukturoidut yhteisöt

Strukturoidut yhteisöt ovat yhteisöjä, jotka on rakennettu siten, etteivät äänioikeudet ole ratkaiseva tekijä päätettäessä kenellä on määräysvalta yhteisössä. Strukturoiduille yhteisöille on tyypillistä, että niillä on kapea-alainen selkeä tavoite ja usein riittämätön pääoma, jotta ne pystyisivät rahoittamaan toimintonsa ilman sijoittajien antamaa taloudellista tukea.

Säästöpankkiryhmässä strukturoiduihin yhteisöihin on tunnistettu Säästöpankkiryhmään kuuluvan Sp-Rahastoyhtiön hallinnoimia sijoitusrahastoja, joissa Ryhmällä katsotaan olevan yllä määritelty määräysvalta. Määräysvallan mukaan konsolidoitaviksi rahastoiksi luokitellaan rahastot, joissa Säästöpankkiryhmään kuuluvien yhteisöjen omistusosuus on pidempiaikaisena sijoituskohteena ollut yli 40 prosenttia ja joita Säästöpankkiryhmään kuuluva Sp-Rahastoyhtiö hallinnoi. Rahastojen omistusosuudet tarkistetaan puolivuositain 30.6. ja 31.12. Yhteenliittymään kuuluvien yhtiöiden omistusosuus rahastossa on pitänyt olla yli 40 prosenttia yli puolen vuoden ajan, ennen kuin rahasto yhdistellään Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen.

Säästöpankkiryhmän ulkopuolisten sijoittajien osuudet yhdisteltävistä rahastoista esitetään Ryhmän tilinpäätöksessä velkana. Velka on luokiteltu alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi.

Osakkuusyhtiöt ja yhteisjärjestelyt

Osakkuusyhtiöinä käsitellään yhtiöt, joissa Säästöpankkiryhmällä on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Huomattava vaikutusvalta syntyy lähtökohtaisesti silloin, kun Ryhmä omistaa 20-50 prosenttia yhteisön äänivallasta tai kun Ryhmällä muutoin on huomattava vaikutusvalta yhteisössä.

Osakkuusyhtiö yhdistellään Ryhmän tilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä, jolloin osakkuusyhtiön tuloslaskelma ja tase eivät sisälly kokonaisuutena Ryhmän tulokseen tai taseeseen, vaan yhdistelyssä taseessa esitetään Ryhmän osuus osakkuusyhtiön omasta pääomasta erässä "Sijoitukset osakkuusyhtiöissä" ja Ryhmän osuus osakkuusyhtiön tuloksesta esitetään Ryhmän tuloslaskelmassa rivillä "Osuus osakkuusyhtiön tuloksesta". Pääomaosuusmenetelmää sovellettaessa sijoitus kirjataan alun perin hankintamenon määrällisenä ja sitä lisätään tai vähennetään kirjaamalla Ryhmän osuus sijoituskohteen hankinta-ajankohdan jälkeisistä voitoista tai tappioista.

Yhteisjärjestely on järjestely, jossa kahdella tai useammalla osapuolella on yhteinen määräysvalta. Yhteisjärjestelyt jaetaan yhteisyrityksiin ja yhteisiin toimintoihin. Yhteisyritykset yhdistellään ryhmän tilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt yhdistellään Ryhmän tilinpäätökseen yhteisinä toimintoina ja niiden varat velat yhdistellään Ryhmän taseeseen omistussuuden mukaisina.

Määräysvallattomien omistajien osuudet

Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta ja tilikauden tuloksesta ja muista laajan tuloksen eristä esitetään erillisinä erinäin Ryhmän tuloslaskelmassa, laajassa tuloslaskelmassa ja taseessa. Tilikauden tappio kohdistetaan myös määräysvallattomien omistajien osuudelle siinäkin tapauksessa, että se johtaisi siihen, että määräysvallattomien omistajien osuudesta tulisi negatiivinen.

Määräysvallattomien omistajien osuus tytäryhtiöistä arvostetaan joko käypään arvoon tai suhteellisenä osuutena hankitun tytäryhtiön nettovarallisuudesta. Arvostamisperiaate määritellään hankintakohtaisesti.

3. Rahoitusinstrumentit

3.1. Rahoitusvarat ja -velat

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit standardi astui voimaan 1.1.2018. Lisätietoja siirtymästä annetaan kohdassa Uudet standardit ja tulkinnot.

3.1.1. Alkuperäinen kirjaaminen

Rahoitusvaroihin tai velkoihin kuuluva erä kirjataan taseeseen silloin ja vain silloin, kun yhteisöstä tulee instrumentin sopimusehtojen osapuoli. Rahoitusvarojen selvityspäiväkäytännön mukaisesti Säästöpankkiryhmässä tällaiset ostot ja myynnit merkitään taseeseen tai kirjataan pois taseesta kaupantekopäivän mukaisesti.

Alkuperäisen arvostamisen yhteydessä rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluva erä arvostetaan käypään arvoon, ja jos kyseessä on muu kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattava rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka, siihen lisätään

tai siitä vähennetään hankkimisesta tai liikkeeseenlaskusta välittömästi johtuvat transaktiomenot. Nämä transaktiomenot kirjataan tulosvaikutteisesti. Heti alkuperäisen kirjaamisen jälkeen käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta ja jaksotettuun hankintamenuon arvostettaville rahoitusvaroilta kirjataan odotettavissa oleva luottotappio (ECL), minkä seurauksena kirjajalpidoillinen tappio kirjataan tulosvaikutteisesti lainan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä.

3.1.2. Rahoitusvarojen luokittelu ja luokittelun määrittely

LIIKETOIMINTAMALLIN ARVIOINTI

Säästöpankkiryhmässä määritetään liiketoimintamalli niin, että se parhaiten heijastaa sitä periaatetta, kuinka rahoitusvarojen ryhmiä hallinnoidaan tavoitellun liiketoiminnallisen periaatteen mukaisesti.

Liiketoimintamallilla tarkoitetaan sitä, kuinka Säästöpankkiryhmä hallinnoi rahoitusvarojaan rahavirtojen kerryttämiseksi. Toisin sanoen liiketoimintamalli ratkaisee, syntyvätkö rahavirrat sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämisestä, rahoitusvarojen myynnistä vai näistä molemmista. Tämän vuoksi tätä arviointia ei tehdä sellaisten skenaarioiden perusteella, joiden yhteisö ei kohtuudella odota toteutuvan, kuten ns. "kauhuskenaarioiden" tai "stressiskenaarioiden" perusteella. Jos rahavirrat realisoituvat tavalla, joka poikkeaa yhteisöllä sen liiketoimintamallin arviointiajankohtana olleista odotuksista, tästä ei aiheudu yhteisön tilinpäätökseen aiempia kausia koskevaa virhettä, eikä tämä myöskään muuta jäljellä olevien kyseisen liiketoimintamallin mukaisesti pidettävien rahoitusvarojen luokittelua, kunhan yhteisö on ottanut huomioon kaiken merkityksellisen informaation, joka on ollut saatavilla aikana, jolloin se on tehnyt liiketoimintamallin arvioinnin.

RAHAVIRTAKRITEERIEEN ARVIOINTI

Liiketoimintamallin määrittämisen jälkeen tulee arvioida rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimukseen perustuvat rahavirtaominaisuudet, joiden perusteella voidaan tehdä päätös rahoitusvaran luokittelusta.

Rahavirtakriteerien testauksessa pääomalla tarkoitetaan rahoitusvaroihin kuuluvan erän käypää arvoa alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä, joka voi muuttua sopimuksen juoksuaikana. Sopimukseen liittyvä korko sisältää korvauksen rahan aika-arvosta, tiettyä ajanjaksona jäljellä olevaan pääomamäärään liittyvästä luottoriskistä ja muista perustyyppiseen lainanantoon liittyvistä riskeistä ja menoista sekä voittomarginaalin.

Rahavirtakriteereitä arvioidessa käydään läpi, ovatko sopimukseen perustuvat rahavirrat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua, esim. korko sisältää vain korvauksen rahan aika-arvosta, luottoriskistä ja muista lainaamiselle tyypillisistä riskeistä. Mikäli sopimusehdot sisältävät sellaisia tekijöitä, joita ei voida pitää lainaamiselle tyypillisinä ehtoina, luokitellaan rahoitusvara käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi

Säästöpankkiryhmässä on käytössä seuraavat IFRS 9:n mukaiset rahoitusvarojen luokat:

- Jaksotettu hankintamenu (AC)
- Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (käyvän arvon rahasto) (FVOCI)
- Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat (FVTPL)

JAKSOTETTU HANKINTAMENO

Rahoitusvaroihin kuuluva erä arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon, jos molemmat seuraavista ehdoista täyttyvät:

- rahoitusvaroihin kuuluvaa erää pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoitteena on rahoitusvarojen hallussapito sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi ja
- rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimusehdoissa määrätään tiettyinä ajankohtina toteutuvista rahavirroista, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua.

MYYNIT LUOKASTA JAKSOTETTU HANKINTAMENO

Rahoitusvaroja, joita pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoitteena on rahoitusvarojen hallussapito sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi, hallinnoidaan rahavirtojen realisoinniseksi keräämällä sopimukseen perustuvia maksuja instrumentin voimassaoloaikana. Toisin sanoen yhteisö hallinnoi salkkuun sisältyviä varoja kerätäkseen nämä tietyt sopimukseen perustuvat rahavirat (sen sijaan että se hallinnoisi salkun kokonaistuottoa, joka saadaan sekä varojen hallussapidosta, että niiden myynnistä). Ratkaistaessa, toteutuuko rahavirtojen realisointi keräämällä rahoitusvarojen sopimukseen perustuvat rahavirrat, on otettava huomioon aiemmilla kausilla toteutuneiden myyntien toteutumistiheys, arvo ja ajoitus, näihin myynteihin johtaneet syyt sekä odotukset tulevasta myyntitoiminnasta.

KÄYPÄÄN ARVOON MUIDEN LAAJAN TULOKSEN KAUTTA ARVOSTETTAVAT

Rahoitusvaroihin kuuluva erä on arvostettava käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta, jos molemmat seuraavat ehdot täyttyvät:

- rahoitusvaroihin kuuluvaa erää pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoite saavutetaan sekä keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja, että myymällä rahoitusvaroja ja
- rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimusehdoissa määrätään tiettyinä ajankohtina toteutuvista rahavirroista, jotka koostuvat yksinomaan koronmaksuista ja pääoman takaisinmaksuista

Ryhmässä voidaan tehdä päätös, jonka mukaan oman pääoman ehtoiset sijoitusten kirjauspaikaksi valitaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä peruuttamattomasti arvostaminen käypään arvon muiden laajan tuloksen erien kautta. Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien -luokkaan kirjatut oman pääoman ehtoiset rahoitusvarat arvostetaan kirjanpidossa käypään arvoon ja arvon muutos kirjataan laskennallisella verolla vähennettynä laajaan tuloslaskelmaan. Oman pääoman ehtoista sijoituksesta saatavat osingot kirjataan tulosvaikutteisesti, kun oikeus maksuun saadaan, osakkeesta saatavat pääomanpalautukset kirjataan laajaan tuloslaskelmaan.

Velkainstrumenttien osalta arvostus kirjanpidossa tehdään käypään arvoon ja arvon muutos kirjataan laskennallisella verolla ja odotettavissa olevalla luottotappiolla vähennettynä laajaan tuloslaskelmaan.

Rahoitusvarasta luovuttaessa tai myydessä saatu voitto tai tappio käypään arvoon laajan tuloksen kautta arvostettaessa kirjataan velkainstrumenttien osalta tulosvaikutteisesti. Oman pääoman ehtoisten instrumenttien osalta käyvän arvon rahastoon kertynyttä realisoitumattomaa voittoa tai tappiota ei siirretä tulosvaikutteiseksi missään vaiheessa vaan kirjaus tehdään

oman pääoman sisällä edellisten tilikausien voittovaroihin.

KÄYPÄÄN ARVOON TULOSVAIKUTTEISESTI ARVOSTETTAVAT RAHOITUSVARAT

Kaikki sellaiset erät, jotka eivät ole jaksotettuun hankintamenuon tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavia, kuuluvat käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi. Rahoitusvara voidaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä kuitenkin nimenomaisesti luokitella peruuttamattomasti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi, jos näin toimimalla poistetaan arvostamiseen tai kirjaamiseen liittyvä epä johdonmukaisuus tai vähennetään merkittävästi tällaista epä johdonmukaisuutta, joka muutoin aiheutuisi varojen tai velkojen arvostamisesta tai niistä johtuvien voittojen tai tappioiden kirjaamisesta erilaisilla perusteilla.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellaan myös sellaiset vieraan pääoman ehtoiset sijoitukset, joissa kassavirtakriteerien ei voida katsoa täyttyvän. Rahavirtakriteerit arvioidaan Säästöpankkiryhmässä instrumenttikohtaisesti, sen määrittämiseksi, onko kyseisen erän sopimusehdoissa määritettyä tiettyinä ajankohtina toistuvia rahavirtoja, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan koron maksua.

RAHOITUSVAROJEN LUOKITTELUN MUUTOKSET

Rahoitusvara kirjataan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä johonkin kolmesta arvostusluokasta. Vieraan pääoman ehtoisten sijoitusten uudelleen luokittelu tehdään vain ja ainoastaan silloin, kun Ryhmässä muutetaan rahoitusvarojen hallinnoinnissa noudatettuja liiketoimintamalleja. Tällaisten muutosten odotetaan olevan Ryhmässä erittäin harvinaisia.

SOPIMUKSEEN PERUSTUVIEN RAHAVIRTOJEN MUUTUMINEN

Kun rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimukseen perustuvat rahavirrat neuvotellaan uudelleen, tai niihin tehdään muutoin muutoksia ja tämä uudelleen neuvottelu tai muutosten tekeminen ei johda kyseisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän kirjaamiseen pois taseesta IFRS 9:n mukaisesti, yhteisön on laskettava rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräinen kirjanpitoarvo uudelleen ja kirjattava tehdystä muutoksesta aiheutuva voitto tai tappio tulosvaikutteisesti.

3.1.3. Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjaaminen pois taseesta

Rahoitusvara kirjataan pois taseesta, kun sopimukseen perustuvat oikeudet rahoitusvaraan kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa olemasta voimassa tai mikäli erä siirretään toiselle osapuolelle näin täyttäen taseesta poiskirjaamisen edellytykset.

Rahoitusvaroihin kuuluva erä on siirretty toiselle osapuolelle siinä ja vain siinä tapauksessa, että Ryhmä joko:

- siirtää sopimukseen perustuvat oikeudet rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtojen saamiseen toiselle osapuolelle; tai
- pitää itsellään sopimukseen perustuvat oikeudet rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtojen saamiseen mutta ottaa vastatakseen sopimukseen perustuvan velvollisuuden maksaa kyseiset rahavirrat yhdelle tai useammalle vastaanottajalle "läpikulku"-järjestelyllä. Sopimusta voidaan pitää "läpikulku"-järjestelyinä kun:
 - Velvollisuutta maksaa lopulliselle saajalle ei ole, mikäli ei saada kerättyä vastaavia määriä alkuperäisestä omaisuuserästä
 - Alkuperäisen omaisuuserän myynti tai panttaaminen on siirtosopimuksella estetty

Siirrettävässä rahoitusvaroihin kuuluva erä toiselle osapuolelle, taseesta poiskirjaamisen edellytykset täytyvät vain, kun:

- Omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut on siirretty toiselle osapuolelle; tai
- Omistamiseen liittyviä merkittäviä riskejä ja etuja ei ole siirretty toiselle osapuolelle tai pitänyt näitä itsellään, mutta määräysvalta on siirretty.

Rahoitusvelka kirjataan pois taseesta silloin ja vain silloin, kun velka on lakannut olemasta olemassa, toisin sanoen peruutettu, kun sopimuksessa yksilöity velvoite on täytetty tai kumottu tai sen voimassaolo on lakannut. Jos jo lainanottajana ja lainanantajana olevien osapuolten välillä vaihdetaan vieraan pääoman ehtoisia instrumentteja, joiden ehdot poikkeavat huomattavasti toisistaan, vaihtoa on käsiteltävä alkuperäisen rahoitusvelan kuoletuksena ja uuden rahoitusvelan kirjaamisena. Ero kirjanpitoarvon ja maksetun vastikkeen välillä kirjataan tulosvaikutteisesti.

3.2. Käyvän arvon määrittäminen

Käypä arvo on se hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimissa.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevat toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään sen hetkistä ostokurssia. Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa, niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan. Arvostushintoina käytetään markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennenaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen hierarkiatasoon sen mukaan, miten käypä arvo on määritelty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät olennaisilta osin perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3).

Se käypien arvojen hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettava erä kokonaisuudessaan luokitellaan, määritetään

koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys arvioidaan kyseisen käypään arvoon arvostettavan erän suhteen kokonaisuudessaan.

3.3. Arvon alentuminen

IFRS 9:n mukaiset arvonalentumisvaatimukset perustuvat odotettujen luottotappioiden malliin ja poikkeavat aiemmasta mallista, joka perustuu toteutuneiden luottotappioiden malliin. Odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaan sisältyvät jaksotettuun hankintamenuun arvostetut rahoitusvarat, muun laajan tuloksen kautta käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat, vieraan pääoman ehtoiset rahoitusvarat, lainasaamiset sekä takaukset ja luottositoumukset. Odotettavissa olevia luottotappioita ei lasketa osakkeista ja osuuksista eikä käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostetuista rahoitusvaroista.

Arvon alentumisia arvioidaan kahdella tavalla. Lähtökohtaisesti odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan arvioiden maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä seuraavan 12 kuukauden ajalta tai vaihtoehtoisesti perustuen odotettavissa olevien luottotappioiden määrään koko elinkaaren ajalta.

Säästöpankkiryhmässä odotettavissa olevien luottotappioiden (Expected Credit Loss eli ECL) laskenta tehdään vähärisiksi luotoille Loss Rate -mallilla ($ECL = Loss\ Rate * EAD$). Vähärisiksi vastapuolia ovat julkisen sektori, rahoituslaitokset ja valtion takaamat opintolainat. Muille luotoille ja arvopapereille laskenta tehdään PD/LGD -mallilla ($ECL = PD * LGD * EAD$).

Loss Rate -mallin komponentit:

- Loss rate % eli laskennassa käytetään vastapuolille omia vakioituja prosentteja. Määräytyy vastapuolen sektorikoodin perusteella.
- EAD eli vastuun määrä on vuositason keskiarvo, joka tulevien lyhennysten vuoksi on yleensä pienempi kuin sopimuksen saldo.
- Tasovalinta on lähtökohtaisesti 1.

PD/LGD -mallissa käytettävät komponentit:

- PD % (Probability of Default) eli maksuhäiriötodennäköisyys perustuu ulkoisiin ja sisäisiin luottoluokituksiin.
- LGD % (Loss Given Default) eli arvioitu tappion määrä maksukyvyttömyyshetkellä huomioi sopimuksen käytettävissä olevat vakuudet.
- EAD (Exposure At Default) eli vastuun määrä maksukyvyttömyyshetkellä. Määrässä huomioidaan sopimus- ja vuositasolle lasketut lyhennykset ja ennenaikaiset takaisinmaksut niille tuotteille, joille ennenaikainen takaisinmaksu on mallinnettu. Taseen ulkopuolisten erien katsotaan pysyvän vakiona sopimuksen elinkaaren loppuun asti. Luoton nostamaton osuus huomioidaan laskelmissa täysimääräisenä.

Odotettavissa olevia luottotappioita (ECL) laskettaessa sopimukset luokitellaan Säästöpankkiryhmässä kolmeen vaiheeseen luottoriskin muuttuessa ensimmäisestä kirjaamiskerrasta. Saaminen voi liikkua eri vaiheiden välillä luottokelpoisuuden mukaan:

Vaihe 1: 12-kuukauden ECL

- Jos luottoriski ei ole luoton myöntämisen jälkeen merkittävästi kasvanut, lasketaan odotettavissa olevat luottotappiot maksukyvyttömyystilaan joutumattomista saamisista perustuen 12 kuukauden odotettavissa olevaan luottotappioon.

Vaihe 2: Elinkaaren aikainen ECL - ei vakavia maksuhäiriöitä

- Jos luottoriski on luoton myöntämisen jälkeen kasvanut merkittävästi, arvonalentumiset lasketaan maksukyvyttömyystilaan joutumattomista saamisista perustuen luoton elinkaaren aikana odotettavissa olevaan luottotappioon.

Vaihe 3: Elinkaaren aikainen ECL - vakavia maksuhäiriöitä

- Jos sopimukselle tulee vakavia häiriöitä, arvonalentumiset kirjataan perustuen luoton elinkaaren aikana odotettavissa olevaan luottotappioon. Vaiheeseen 3 kuuluvat saamiset, joihin liittyy yksi tai useampi toteutunut haitallinen rahavirtoihin vaikuttava tapahtuma.

Toteutunut tappio: Vähennetään taseesta, eikä tappioksi kirjattu osuus luotosta tule enää mukaan odotettujen tappioiden laskentaan.

Vaihevalinnassa raportointihetken tilannetta verrataan aina sopimuksen alkamis- tai hankkimishetken tilanteeseen. Arvioitaessa luottoriskin mahdollista muutosta otetaan huomioon kaikki asiaan kuuluvat ja käytettävissä olevat tiedot jotka ovat saatavilla ilman kohtuutonta työpanosta ja kustannuksia. Sopimuksen luottoriski on kasvanut merkittävästi (sopimus siirtyy vaiheesta 1 vaiheeseen 2) kun sopimuksella on mm. yli 30 päivän maksuviive, sopimuksen PD kasvaa joko 2,50 -kertaiseksi tai 10 %-yksikköä tai sopimukselle on tehty lainanhoitajousto (performing). Sopimus siirtyy vaiheeseen 3 kun sopimuksella on havaittu vakavia maksuhäiriöitä eli sopimuksen tai asiakkaan luottoluokka on D, sopimuksella on yli 90 päivän maksuviive, sopimukselle on tehty (non performing) lainanhoitajousto tai sopimukselle on hakemushetkellä kirjattu lainanhoitajousterkintä. ECL-laskennassa käytetään samaa maksukyvyttömyyden (default) määritelmää, joka Ryhmässä 1 ja 2 bruttokirjanpitoarvolle ja vaiheessa 3 alentu-neelle kirjatulle arvolle raportointipäivälle.

Laskennassa huomioidaan rahan aika-arvo diskonttaamalla sopimukselle laskettava odotettavissa oleva luottotappio. Efektiivisenä korkona pidetään sopimuksen korkoa ja se lasketaan vaiheissa 1 ja 2 bruttokirjanpitoarvolle ja vaiheessa 3 alentu-neelle kirjatulle arvolle raportointipäivälle.

Jokaiselle sopimukselle lasketaan neljä eri skenaariota Säästöpankkiryhmän pääekonomistin luomien talouden tilojen avulla. Skenaariot ovat perusskenaario 50 %, lievä taantuma 8 %, syvä taantuma 2 % ja optimistinen skenaario 40 %. Näistä lasketaan kirjanpitoon siirrettävä määrä painottamalla eri skenaarioita painokertoimilla.

Odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan arvonalentumisina tuloslaskelman erään Arvonalentumistappiot rahoitusvaroista. Samaan tuloslaskelman erään kirjataan myös lopulliset luottotappiot.

3.4. Suojauslaskenta ja johdannaissopimukset

Yleisen suojauslaskennan piirissä olevien suojaussuhteiden (rahavirran suojaus ja käyvän arvon suojaus) osalta Säästöpankkiryhmässä on siirrynyt soveltamaan IFRS 9:n standardia ja makrosuojauksen osalta jatketaan IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa makrosuojauksesta tulevan lisäosan soveltamiseen asti.

Johdannaissopimukset arvostetaan tilinpäätöksessä käypään arvon sopimuksen solmimisesta lähtien ja arvonneuotokset kirjataan taseeseen ja tuloslaskelmaan tai muihin laajan tuloksen eriin.

Säästöpankkiryhmä suojaa korkoriskiään sekä käyvän arvon että rahavirran muutoksilta ja soveltaa suojaussuhteisiin suojauslas-

kentaa. Käyvän arvon suojauksen kohteena on kiinteäkorkoinen ottolainaus ja rahavirran suojauksen kohteena vaihtuvakorkoisen antolainauksen tuleva korkovirta. Säästöpankkiryhmässä sovelletaan Euroopan Unionin hyväksymää IAS 39 suojauslaskennan niin kutsuttua "carve out" - mallia, joka mahdollistaa sen että johdannaisia tai niiden osia voidaan yhdistää ja käyttää suojausinstrumentteina. Säästöpankkiryhmässä EU:n carve out-mallia sovelletaan kiinteäkorkoiseen ottolainaukseen. Tavoitteena on vakauttaa korkokatetta ja neutralisoida varojen ja velkojen mahdollinen käyvän arvon muutos.

Käypää arvoa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutos kirjataan tuloslaskelmassa erään "Kaupankäynnin nettotuotot". Käypää arvoa suojaattaessa myös suojattava kohde on suojausajan arvostettu käypään arvoon, vaikka se muuten arvostettaisiin jaksotettuun hankintamenuon. Suojattavan kohteen käyvän arvon muutos on kirjattu taseessa kyseisen tase-erän oikaisuksi ja tuloslaskelmassa erään "Kaupankäynnin nettotuotot". Suojaavien johdannaisten korot esitetään korkotuottoina ja -kuluina niiden luonteen mukaisesti.

Rahavirtaa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutoksen tehokas osuus kirjataan laskennallisilla veroilla oikaistuna omassa pääomassa olevaan käyvän arvon rahastoon. Käyvän arvon muutoksen tehoton osuus kirjataan suoraan tuloslaskelman erään "Kaupankäynnin nettotuotot". Kaupankäynnin nettotuotoihin kirjataan myös suojaavina instrumentteina kirjattujen korko-optioiden aika-arvon muutos, koska aika-arvo ei ole osa suojaussuhdetta. Suojaavien johdannaisten korot esitetään korkotuottoina ja -kuluina niiden luonteen mukaisesti.

Suojaavan johdannaisten arvostamisesta käyvän arvon rahastoon kertynyt arvonneuotus kirjataan tulokseen suojatun rahavirran oikaisuksi sitä mukaa, kun suojattu rahavirta kirjataan tulokseen. Rahavirran suojauksessa suojaattavaa kohdetta ei arvosteta käypään arvoon.

Suojauslaskennan aloittamisen hetkeltä dokumentoidaan suojaattavan kohteen ja suojaavan johdannaisten suojaussuhde, kuten myös riskienhallinnan tavoitteet ja suojaukseen ryhtymisen strategia. Suojaussuhteen tehokkuutta arvioidaan jatkuvalla periaatteella kuitenkin aina vähintään raportointihetkiltä.

3.5. Vertailukauden rahoitusvarat

Rahoitusvarat 31.12.2017 on luokiteltu IAS 39 mukaisesti neljään ryhmään arvostamista varten:

- Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat
- Myytävissä olevat rahoitusvarat
- Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset
- Lainat ja muut saamiset

Rahoitusvelat luokitellaan kahteen ryhmään arvostamista varten:

- Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvelkoihin
- Muihin rahoitusvelkoihin.

Sp Henkivakuutus toiminnan varojen osalta sovelletaan IFRS 4 myötä sallittua siirtymäsäännöstä, jonka puitteissa IFRS 9 siirtymä sallitaan vasta 1.1.2022 samaan aikaan IFRS 17 pakollisen soveltamisen kanssa. Henkivakuutus toiminnan rahoitusvaroihin sovelletaan näin ollen IAS 39:n mukaisia tulosvaikutuksia toistaiseksi.

Luokittelu Säästöpankkiryhmän taseessa on riippumaton IAS 39 mukaisista ryhmistä. Samalle riville taseeseen kirjatuille varoille ja veloille voidaan näin ollen soveltaa eri arvostusperusteita. Taseeseen kirjattujen rahoitusvarojen ja -velkojen jako arvostusluokkiin esitetään liitteessä 19.

Rahoitusinstrumenttien ostot ja myynnit on kirjattu kirjanpitoon kaupantekopäivän mukaisesti.

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä kaikki rahoitusvarat ja -velat kirjataan käypään arvoon. Tulosvaikutteisesti käypään arvoon arvostettavien varojen ja velkojen osalta transaktiokulut viedään suoraan tuloslaskelmaan hankintahetkellä. Muiden rahoitusinstrumenttien osalta transaktiokulut sisällytetään hankintamenoon.

Rahoitusvarat ja -velat nettoutetaan taseessa, jos Säästöpankkiryhmällä on tarkasteluhetkellä laillisesti toimeenpantavissa oleva kuittausoikeus tavanomaisessa liiketoiminnassa sekä laininlyönti-, maksukyvyttömyys- ja konkurssitapauksissa ja se aikoo toteuttaa suoritukset nettomääräisesti. Säästöpankkiryhmä ei ole nettoutanut taseen rahoitusvaroja ja -velkoja.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa tai kun oikeudet on siirretty toiselle osapuolelle niin, että omistukseen liittyvät riskit ja edut on siirretty olennaisiltaosin. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niiden velvoitteet on täytetty ja niiden voimassaolo on lakannut.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat jaetaan edelleen kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusinstrumentteihin ja alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokiteltuihin rahoitusinstrumentteihin.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät varat koostuvat noteerautuista rahoitusinstrumenteista ja johdannaisista, jotka on tehty suojaamistarkoituksessa, mutta joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Säästöpankkiryhmä ei harjoita merkittävää kaupankäyntitoimintaa omaan lukuunsa ja sen vuoksi sillä on erittäin rajallisesti kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä varoja. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvelkoihin on luokiteltu johdannais sopimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ja joiden käypä arvo on negatiivinen.

Joihinkin rahoitusvaroihin ja -velkoihin, joita ei pidetä kaupankäyntitarkoituksessa, on sovellettu IAS 39:een sisältyvää valintamahdollisuutta nimenomaisesti luokitella rahoitusinstrumentit arvostetuiksi tulosvaikutteisesti käypään arvoon. Säästöpankkiryhmässä erään on luokiteltu yhdistelmäinstrumentit, jotka sisältävät kytketyn johdannaisen, jota ei ole erotettu pääsopimuksista. Lisäksi Säästöpankkiryhmän ulkopuolisten osuudenomistajien osuus konsolidoitavista rahastojen varoista ja veloista on luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi, jotta niiden käsittelystä ei synny kirjanpidollista epäsymmetriaa.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusinstrumentit kirjataan taseeseen käypään arvoon ja niiden käyvän arvonmuutokset kirjataan tuloslaskelman erään "Kaupankäynnin nettotuotot".

Henkivakuutustoiminnassa käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi on lisäksi luokiteltu sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset, jotka esitetään taseessa erässä "Henkivakuutustoiminnan varat". Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevia sijoituksia hallinnoidaan käyvän arvoon.

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

Eräpäivään asti pidettävien rahoitusvarojen ryhmään kirjataan korolliset rahoitusvarat, joihin liittyvät maksusuoritukset ovat

kiinteitä tai määritettävissä olevia, jotka erääntyvät määrättyinä päivinä ja jotka Säästöpankkiryhmä omistaa ja sillä on kyky ja vakaa aikomus pitää eräpäivään asti.

Eräpäivään asti pidettäviksi luokitellut rahoitusvarat arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon tai arvonalentumistappiolla vähennettyyn hankintamenoon, jos arvonalentumisesta on ollut objektiivista näyttöä.

Lainat ja muut saamiset

Lainoiksi ja saamisiksi luokitellut rahoitusvarat ovat muita kuin johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, joilla on kiinteät tai määriteltävissä olevat maksuvirrat ja joita ei noteerata aktiivisilla markkinoilla.

Lainat ja muut saamiset merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon, jossa huomioitu välittömästi kohdistettavissa olevat transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon.

Myytävässä olevat rahoitusvarat

Myytävässä oleviin rahoitusvaroihin luokitellaan rahoitusvarat, joita ei ole luokiteltu edellä kuvattuihin ryhmiin.

Myytävässä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon. Noteeraamattomat oman pääoman ehtoiset rahoitusvarat on kuitenkin arvostettu hankintamenoon tai arvonalentumisella alennettuun hankintamenoon. Myytävissä olevat rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset laskennallisilla veroilla oikaistuna kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta omaan pääomaan muodostettuun käyvän arvon rahastoon. Ulkomaanrahan määräisistä eristä johtuvia kurssivoittoja ja -tappioita ei kirjata käyvän arvon rahastoon, vaan suoraan tulokseen. Luovutuksen, myynnin tai arvonalentumisen yhteydessä arvonmuutos kirjataan pois käyvän arvon rahastosta tuloslaskelman erään "Sijoitustoiminnan nettotuotot".

Muut rahoitusvelat

Muut rahoitusvelat kirjataan taseeseen sopimuksen tekohteen käypään arvoon ja sen jälkeen efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoon. Johdannais sopimuksia lukuun ottamatta kaikki rahoitusvelat on kirjattu taseeseen jaksotettuun hankintamenoon.

Johdannais sopimukset ja suojauslaskenta

Johdannais sopimukset arvostetaan tilinpäätöksessä käypään arvoon ja arvonmuutokset kirjataan taseeseen ja tuloslaskelmaan tai muihin laajan tuloksen eriin.

Säästöpankkiryhmä suojaa korkoriskiään sekä käyvän arvon että rahavirran muutoksilta ja soveltaa suojaussuhteisiin suojauslaskentaa. Käyvän arvon suojauksen kohteena on kiinteäkorkoinen ottolainaus ja rahavirran suojauksen kohteena vaihtuvakorkoisen antolainauksen tuleva korkovirta. Säästöpankkiryhmässä sovelletaan Euroopan Unionin hyväksymää IAS 39 suojauslaskennan niin kutsuttua "carve-out" - mallia, joka mahdollistaa sen, että johdannaisia tai niiden osia voidaan yhdistää ja käyttää suojausinstrumentteina. Säästöpankkiryhmässä EU:n carve out-mallia sovelletaan kiinteäkorkoiseen ottolainaukseen. Tavoitteena on vakauttaa korkokatetta ja neutralisoida varojen ja velkojen mahdollinen käyvän arvon muutos.

Käypää arvoa suojaavien johdannais ten käyvän arvon muutos kirjataan tuloslaskelmassa erään "Kaupankäynnin nettotuotot". Käypää arvoa suojaattaessa myös suojattava kohde on suojaus-

sen ajan arvostettu käypään arvoon, vaikka se muuten arvostettaisiin jaksotettuun hankintamenuun. Suojattavan kohteen käyvän arvon muutos on kirjattu taseessa kyseisen tase-erän oikaisuksi ja tuloslaskelmassa erään "Kaupankäynnin nettotuotot". Suojaavien johdannaisten korot esitetään korkotuottoina ja -kuluina niiden luonteen mukaisesti.

Rahavirtaa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutoksen tehokas osuus kirjataan laskennallisilla veroilla oikaistuna omassa pääomassa olevaan käyvän arvon rahastoon. Käyvän arvon muutoksen tehoton osuus kirjataan suoraan tuloslaskelman erään "Kaupankäynnin nettotuotot". Kaupankäynnin nettotuottoihin kirjataan myös suojaavina instrumentteina kirjattujen korko-optioiden aika-arvon muutos, koska aika-arvo ei ole osa suojaussuhdetta. Suojaavien johdannaisten korot esitetään korkotuottoina ja -kuluina niiden luonteen mukaisesti.

Suojaavan johdannaisten arvostamisesta käyvän arvon rahastoon kertynyt arvomuutos kirjataan tulokseen suojatun rahavirran oikaisuksi sitä mukaa, kun suojattu rahavirta kirjataan tulokseen. Rahavirran suojauksessa suojattavaa kohdetta ei arvosteta käypään arvoon.

Rahoitusvarojen arvonalentumistappiot

Lainat ja muut saamiset

Lainojen ja muiden saamisten arvonalentumisia kirjataan saamiskohtaisesti ja saamisryhmäkohtaisesti. Arvonalentumiset arvioidaan saamiskohtaisesti, mikäli asiakkaan vastuiden määrä on merkittävä. Muilta osin arvonalentumiset arvioidaan saamisryhmäkohtaisesti.

Arvonalentumiset lainoista ja muista saamisista kirjataan, kun on ilmennyt objektiivista näyttöä siitä, että lainan tai muun saamisen pääomasta tai koroista ei saada suoritusta eikä saamisen vakuus riitä kattamaan sen määrää. Objektiivisen näytön arviointi perustuu asiakkaan maksukyvyttömyyden ja vakuuden riittävyyden arviointiin. Arvonalentumista kirjattaessa vakuus arvostetaan määrään, joka siitä todennäköisesti odotetaan saatavan realisointihetkellä. Arvonalentumistappion määrä määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja arvioitujen, saamisesta kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena ottaen huomioon vakuuden käypä arvo. Diskonttaus korkona käytetään saamisen alkuperäistä efektiivistä korkoa.

Saamisryhmäkohtaista arvonalentumista laskettaessa lainat ja muut saamiset luokitellaan ryhmiin, minkä jälkeen arvonalentumistappioiden tarvetta arvioidaan ryhmäkohtaisesti. Saamisryhmät luokitellaan samankaltaisten luottoriskiominaisuuksien perusteella, jotta kyettäisiin arvioimaan ryhmäkohtaisten arvonalentumisten tarvetta niistä saamisista, joista ei ole vielä tunnustettu yksittäiseen saamiseen kohdistuvaa arvonalennusperustetta.

Lainojen ja saamisten arvonalentumiset kirjataan vähennysten tilille ja netotetaan lainoja ja saamia vastaan. Tuloslaskelmassa saamisten arvonalentumiset kirjataan erään "Arvonalentumistappiot lainoista ja muista saamisista". Mikäli myöhemmin ilmenee, ettei arvonalentuminen ole pysyvää, arvonalentumiskirjaus peruutetaan.

Lainat ja saatavat, joiden perintää pidetään mahdottomana, kirjataan luottotappioiksi. Luottotappiot kirjataan vähennysten tilille. Lainat ja saatavat, joita ei pystytä perimään, kirjataan lopulliseksi luottotappioiksi, ja arvonalentuminen perutaan, kun tavanomainen perintäprosessi on loppuunsaatettu ja yksittäisen lainan tai saatavan tappion lopullinen määrä pystytään laskemaan.

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

Mikäli tilinpäätöspäivänä havaitaan objektiivista näyttöä siitä, että eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin luokitellun saamistodistuksen arvo on alentunut, tehdään saamistodistukselle arvonalentumistestaus.

Jos tarkastelussa havaitaan arvon alentuneen, kirjataan arvonalennus tulosvaikutteisesti erään "Sijoitustoiminnan nettotuotot". Arvonalentumistappion määrä määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja arvioitujen, saamisesta kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Diskonttaus korkona käytetään saamisen alkuperäistä efektiivistä korkoa.

Myytäväissä olevat rahoitusvarat

Mikäli tilinpäätöspäivänä havaitaan objektiivista näyttöä siitä, että myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokitellun arvopaperin arvo on saattanut alentua, arvopaperille tehdään arvonalentumistestaus. Jos tarkastelussa havaitaan arvon alentuneen, käyvän arvon rahastoon kertynyt tappio kirjataan tulosvaikutteisesti erään "Sijoitustoiminnan nettotuotot".

Oman pääoman ehtoiseen instrumenttiin tehdyn sijoituksen arvon alentumista osoittavaan objektiiviseen näyttöön kuuluu mm. liikkeeseenlaskijan tai velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet sekä informaatio merkittävistä, vaikutuksiltaan epäedullisista muutoksista siinä teknologia- tai markkinaympäristössä tai siinä taloudellisessa tai oikeudellisessa ympäristössä, jossa liikkeeseenlaskija toimii. Tällainen näyttö antaa viitteitä siitä, että oman pääoman ehtoiseen instrumenttiin tehdyn sijoituksen hankintamenua ei mahdollisesti saada takaisin. Myös oman pääoman ehtoiseen instrumenttiin tehdyn sijoituksen käyvän arvon merkittävä tai pitkäaikainen lasku alle hankintamenuon on objektiivista näyttöä arvon alentumisesta. Säästöpankkiryhmän johto on arvioinut, että käyvän arvon lasku on merkittävä, kun se on yli 30 prosenttia alempi kuin instrumentin hankintamenu ja pitkäaikainen, kun arvonalentuminen on kestänyt yhtäjaksoisesti yli 18 kuukautta.

Oman pääoman ehtoisen sijoituksen arvonalentumistappiona kirjataan hankintamenuon ja tilinpäätöspäivän käyvän arvon erotus, vähennettynä kyseisestä rahoitusvarasta aikaisemmin tulosvaikutteisesti kirjatuilla arvonalentumistappioilla. Myytävissä olevaksi luokiteltuun oman pääoman ehtoiseen instrumenttiin tehdyn sijoituksen tulosvaikutteisesti kirjattuja arvonalentumistappiota ei peruuteta tulosvaikutteisesti, vaan myöhempi arvomuutos kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta käyvän arvon rahastoon.

Myytäväissä olevaa vieraan pääoman ehtoista rahoitusinstrumenttia, kuten velkakirjalainaa, koskeva arvonalentumistestaus perustuu pääasiassa siitä tulevaisuudessa saatavien rahavirtojen kertymiseen. Käyvän arvon lasku, joka johtuu pelkästään riskittömän markkinakoron noususta, ei synnytä arvonalentumistappion kirjaamistarvetta. Sen sijaan vastapuolen luottoriskipreemion kasvu voi olla näyttö heikentyneestä maksukyvyistä.

Saamistodistusten osalta arvonalentumistappion määrä määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja arvioitujen, saamisesta kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Saamistodistusten arvonalentumistappion peruuntuminen kirjataan tulosvaikutteisesti.

4. Vuokrasopimukset

Vuokrasopimus on sopimus, jonka mukaan vuokralleantaja antaa vuokralleottajalle oikeuden käyttää omaisuuserää sovitun ajan maksua tai toistuvia maksuja vastaan. Vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohtana rahoituslea-

singsopimuksiksi tai muiksi vuokrasopimuksiksi liiketoimen tosiasiallisen sisällön mukaan. Vuokrasopimus on rahoitusleasingsopimus, mikäli se siirtää vuokralleottajalle olennaisilta osin omistamiselle ominaiset riskit ja edut. Muutoin se on muu vuokrasopimus.

Säästöpankkiryhmä ei toimi rahoitusleasingsopimuksissa vuokralleantajana. Muulla vuokrasopimuksella vuokralleannetut hyödykkeet esitetään erässä "Sijoitusomaisuus" (sijoituskiinteistöt) tai "Aineelliset hyödykkeet", ja vuokratuotot kirjataan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa tuloslaskelman erään "Sijoitustoiminnan nettotuotot" tai "Liiketoiminnan muut tuotot". Säästöpankkiryhmässä muulla vuokrasopimuksella vuokralleannettuja omaisuuseriä on mm. pankin omistamat asuinhuoneistot.

Säästöpankkiryhmällä ei ole rahoitusleasingsopimuksella vuokralle otettuja omaisuuseriä. Muulla vuokrasopimuksella vuokralle otettujen hyödykkeiden vuokrat merkitään tuloslaskelmaan kuluiksi tasasuuruksina erinä vuokra-ajan kuluessa tuloslaskelman erään liiketoiminnan muut kulut. Säästöpankkiryhmä on vuokralle ottajana mm. konttoritiloista, tulostimista ja kannettavista tietokoneista.

5. Työsuhde-etuudet

Työsuhde-etuuksiin sisältyvät lyhytaikaiset työsuhde-etuudet, työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet, työsuhteen päättämisen jälkeiset etuudet sekä muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet. IAS 19 Työsuhde-etuudet -standardi määrää työsuhde-etuuksien kirjanpitokäsittelyn.

Lyhytaikaisia työsuhde-etuuksia ovat esimerkiksi palkat ja luontaisedut, vuosilomat, tulospalkkiot ja lisävakuutukset. Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet odotetaan maksettavan kokonaisuudessaan 12 kuukauden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana työntekijät suorittavat asianomaisen työn.

Työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet perustuvat työsuhteen päättämiseen eivätkä itse työsuoritukseen. Nämä etuudet koostuvat irtisanomiskorvauksista.

Työsuhteen päättämisen jälkeiset etuudet tulevat maksettavaksi työsuhteen päättämisen jälkeen. Ne koostuvat eläkkeistä tai muista työsuhteen päättämisen jälkeen maksettavista etuuksista, esimerkiksi henkivakuutuksesta tai terveydenhoidosta. Työsuhteen päättämisen jälkeisiä etuuksia koskevat eläkejärjestelyt luokitellaan etuus pohjaisiksi ja maksu pohjaisiksi järjestelyiksi.

Maksuperusteisissa eläkejärjestelyissä Ryhmä maksaa kiinteitä eläkevakuutusmaksuja eläkevakuutusyhtiöille eikä Ryhmällä tämän jälkeen ole juridista tai todellista velvollisuutta lisämaksujen suorittamiseen, jos eläkevakuutusyhtiö ei pysty suoriutumaan kyseisten etuuksien maksamisesta. Merkittävin maksuperusteinen järjestely on työntekijän eläkelain mukainen perusvakuutus (TyEL). Ulkopuoliset eläkevakuutusyhtiöt vastaavat tästä eläketurvasta Säästöpankkiryhmässä.

Säästöpankkiryhmällä on myös etuus pohjaisia eläkejärjestelyjä. Etuus pohjaisissa järjestelyissä Ryhmälle jää velvoitteita tilikauden maksujen jälkeen. Etuus pohjaisissa eläkejärjestelyissä velkaeränä esitetään järjestelystä johtuvien velvoitteiden nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen käyvällä arvolla.

Ryhmä käyttää ammatillisesti pätevää vakuutusmatemaatikkoa määrittämään olennaiset työsuhteen päättämisen jälkeisistä etuuksista johtuvat velvoitteet. Laskenta suoritetaan ennakoituun etuus oikeus yksikköön perustuvalla menetelmällä. Eläkelvelvoitteen nykyarvoa laskettaessa käytetty diskonttauskorko

määritetään yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen raportointikauden päättymispäivän markkinatuoton perusteella.

Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet perustuvat pitkäaikaiseen työsuhteeseen. Tällaisia etuuksia ovat esimerkiksi palkallinen loma, palkkio tai lahja, joka myönnetään palveluvuosien kertymän perusteella.

6. Henkivakuutustoiminnan varat ja velat

Vakuutusten luokittelu vakuutus- ja sijoitussopimuksiksi

Säästöpankkiryhmän myöntämät henkivakuutukset luokitellaan joko vakuutus sopimuksiksi tai sijoitussopimuksiksi. Vakuutus sopimuksiksi luokitellaan ne vakuutukset, joissa on merkittävä vakuutus riski tai joissa vakuutuksenottajalla on oikeus tai mahdollisuus muuttaa sopimusta siten, että hänelle syntyy oikeus harkinnanvaraiseen osuuteen yhtiön ylijäämästä. Puhtaasti sijoitussidonnaiset vakuutukset, joissa ei ole merkittävää vakuutus riskiä, luokitellaan sijoitussopimuksiksi.

Säästöpankkiryhmän vakuutus sopimukset käsitellään Ryhmän tilinpäätöksessä IFRS 4 Vakuutus sopimukset -standardin mukaisesti. Sijoitussopimuksiksi luokiteltuihin sopimuksiin sovelletaan IFRS 4 myötä sallittua siirtymäsäännöstä ja sopimukset käsitellään IAS 39:n mukaisin tulosvaikutuksin. Jälleenvakuutukset käsitellään IFRS 4 -standardin mukaisesti vakuutus sopimuksina.

Vakuutus- ja sijoitussopimukseen liittyvät velat

Vakuutusten velat kirjataan Suomen kirjanpitolainsäädännön mukaisesti. Vakuutus sopimusten velan määrittämisessä käytetyt vakuutus matemaattiset laskuperusteet täyttävät kansallisten säädösten vaatimukset. Perusteet sisältävät oletuksia biometrisistä tekijöistä, liikekustannuksista ja korosta.

Vakuutus sopimusten vakuutus maksuvastuu ja alkaneiden eläkkeiden korvausvastuu on määritelty maksetuista maksuista, hyvityksistä, veloituksista ja arvonmuutoksista muodostuvan vakuutus matemaattisen perusteella täydentämällä tätä vastaisen korko- ja liikekustannus liikkeen osalta. Harkinnanvaraisiin lisäetuihin oikeuttavien vakuutusten taattujen etujen vastuun diskonttokorko on korkeintaan 0,5 prosenttia. Keskimääräinen diskonttokorko on 0,1 prosenttia.

Vakuutus sopimusten muu korvausvastuu kuin alkaneiden eläkkeiden korvausvastuu on lyhytaikaista velkaa ja se muodostuu tunnetuista ja tuntemattomista vahinkotapahtumista. Tunnettujen vahinkojen vastuu arvostetaan nimellisarvoonsa ja tuntemattomien vahinkojen vastuu perustuu vakuutus matemaattisiin perusteisiin.

Jälleenvakuutus sopimukseen liittyvät saamiset ja velat arvostetaan yhdenmukaisesti jälleenvakuutettujen velkojen ja saamisten kanssa. Mikäli yhtiöllä olisi erääntyneitä saamisia, tehtäisiin näihin saamiin tulosvaikutteinen arvonalennus.

Sijoitussopimuksista syntyvä velka arvostetaan sijoitussopimukseen liitettyjen varojen markkina-arvon mukaisesti.

Vakuutus sopimukseen liittyvän velan riittävyystesti

IFRS 4 -standardin mukaan vakuutuksenantajan on arvioitava jokaisena raportointikauden päättymispäivänä, ovatko sen taseeseen merkityt vakuutusvelat riittävän suuret, käyttämällä tarkasteluhetken arvioita vakuutus sopimusten tulevaisuuden rahavirroista. Vastuuvelan riittävyystesti tehdään IFRS 4 -standardin mukaisesti arvostetuille Säästöpankkiryhmän vakuutus sopimuksille. Vastuuvelan riittävyystestissä verrataan vastuuvelan

kansallisiin periaatteisiin perustuvaa kirjanpitoarvoa vakuutusso-
pimuksista syntyvien kassavirtojen nykyarvoon, johon on lisätty
riskimarginaali. Mikäli vastuuvelan riittävyystesti osoittaa, että
kansallisiin periaatteisiin perustuva vastuuvelka on kokonaisuu-
tenaan pienempi kuin sisäisen mallin mukainen vastuuvelka,
täydennetään Säästöpankkiryhmän vastuuvelkaa sisäisen mallin
mukaisen vastuuvelan ja kansallisiin periaatteisiin perustuvan
vastuuvelan erotuksella.

Henkivakuutuksen kohtuuseriaate

Säästöpankkiryhmän henkivakuutustoiminnan tavoitteena on
antaa pitkällä aikavälillä harkinnanvaraisiin lisäetuihin oikeute-
tuille vakuutussäästöille ennen kuluja ja veroja kokonaisuhyvitys,
joka on vähintään Suomen valtion pitkän joukkovelkakirjalainan
tuotto. Säästövakuutuksissa tavoitetasona on maturiteetiltaan 5
vuoden ja eläkevakuutuksissa 10 vuoden joukkovelkakirjalaino-
jen korkotasoa vastaava tuotto. Vakuutuksen kokonaisuhyvityksel-
lä tarkoitetaan vakuutus sopimuksen laskuperuste- tai vuosikor-
koa ja kyseiselle sopimukselle hyvitetävää lisäkorkoa.

7. Aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke on yksilöitävissä oleva omaisuuserä, jolla ei
ole aineellista olomuotoa. Säästöpankkiryhmän aineettomia
hyödykkeitä ovat muun muassa tietokoneohjelmistot ja ohjel-
mistolisenssit.

Aineeton hyödyke kirjataan taseeseen vain, jos on toden-
näköistä, että omaisuuserästä johtuva odotettavissa oleva
taloudellinen hyöty koituu Säästöpankkiryhmän hyväksi ja
omaisuuserän hankintameno on luotettavasti määriteltävissä.
Vastainen taloudellinen hyöty saattaa sisältää palvelujen tai ta-
varoiden myyntituottoja, kustannussäästöjä tai muuta hyötyä,
joka syntyy Ryhmän käyttäessä omaisuuserää.

Alkuperäinen arvostaminen tapahtuu hankintameno. Han-
kintameno käsittää ostohinnan sisältäen kaikki menot, jotka
välittömästi johtuvat omaisuuserän saattamisesta valmiiksi sil-
le aiottuun käyttötarkoitukseen. Hankintameno ei lueta hyö-
dykkeen käytöstä ja henkilökunnan koulutuksesta aiheutuneita
menoja eikä hallinnon menoja ja muita yhteisiä yleismenoja.

Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen aineeton hyödyke kirjataan
poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintame-
noon. Poistot kirjataan tasapoistoina kuluksi kunkin aineetto-
man hyödykkeen tunnetun tai arvioidun taloudellisen vaiku-
tusajan kuluessa. Aineettomien hyödykkeiden taloudellinen
vaikutusaika tarkistetaan vuosittain.

Hyödykettä poistetaan siitä lähtien, kun se on valmis käytettä-
väksi. Aineeton hyödyke, joka ei ole vielä valmis käytettäväksi,
testataan vuosittain arvonalentumisen varalta.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat pääosin seuraavat:

Ulkoisilta toimijoilta ostetut tietojärjestelmät	3-5 vuotta
Perusjärjestelmät	5-10 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	2-5 vuotta

Aineettomat hyödykkeet kirjataan taseen "Aineettomat hyö-
dykkeet" - erään. Poistot ja arvonalentumistappiot kirjataan
tuloslaskelman erään "Poistot ja arvonalentumistappiot aineel-
lisista ja aineettomista hyödykkeistä".

8. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja sijoituskiinteistöt

Ryhmän aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä ovat muun muas-
sa omassa käytössä olevat kiinteistöt sekä koneet ja kalusto. Li-
säksi Ryhmällä on vuokratuloja tuottavia sijoituskiinteistöjä.

Ryhmän kiinteistöt jaetaan käyttötarkoituksen mukaan omassa
käytössä oleviin kiinteistöihin ja sijoituskiinteistöihin. Sijoitus-
kiinteistöjen tarkoituksena on tuottaa vuokratuloja tai pääomal-
le arvonnousua. Joitakin kiinteistöjä käytetään osaksi sijoitus-
käytössä ja osaksi omassa tai henkilökunnan käytössä. Mikäli
nämä osat pystyttäisiin myymään erikseen, Ryhmä käsittelee
kutakin osaa kirjanpidossa erikseen käyttötarkoituksen mu-
kaan. Jos osat eivät ole erikseen myytävissä, käsitellään kiinteis-
töä sijoituskiinteistönä vain, jos ainoastaan vähäinen osa kiin-
teistöä on omassa tai henkilökunnan käytössä. Jako tehdään
eri käyttötarkoituksissa olevien neliömetrien suhteessa.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet kirjataan taseessa erään
"Aineelliset hyödykkeet" ja sijoituskiinteistöt erään "Sijoitusomai-
suus". Henkivakuutustoimintaan liittyvät sijoituskiinteistöt kirja-
taan taseessa erään "Henkivakuutustoiminnan varat".

Tuloslaskelmassa oman käytön kiinteistöön liittyvät tuotot kir-
jataan erään "Liiketoiminnan muut tuotot" ja kulut erään "Li-
ketoiminnan muut kulut". Poistot ja arvonalentumistappiot kir-
jataan kaikista aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä erään
"Poistot ja arvonalentumistappiot aineellisista ja aineettomista
hyödykkeistä".

Tuloslaskelmassa sijoituskiinteistöjen nettotuotot, mukaan lu-
kien sijoituskiinteistöistä tehdyt poistot ja arvonalentumiset,
sisältyvät erään "Sijoitustoiminnan nettotuotot" ja henkivakuu-
tustoiminnan osalta erään "Henkivakuutustoiminnan netto-
tuotot".

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja sijoituskiinteistöt ar-
vostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankin-
tameno. Hankintameno sisällytetään kaikki menot, jotka
välittömästi aiheutuvat hyödykkeen hankinnasta. Hyödykkeet
poistetaan tasapoistoin arvioidun taloudellisen vaikutusajan
kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja. Hyödykkeeseen liitty-
vät alkuperäisen hankinnan jälkeen syntyvät menot aktivoidaan
hyödykkeen kirjanpitoarvoon vain, jos on todennäköistä, että
hyödykkeestä kertyy alun perin arvioitua suurempaa taludel-
listä hyötyä.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat pääosin seuraavat:

Rakennukset	10-50 vuotta
Rakennusten tekniset laitteet	3-8 vuotta
Peruskorjaukset vuokratuissa tiloissa	3-10 vuotta
Koneet ja kalusto	3-10 vuotta

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tar-
kistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan
kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita
muutoksia.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden käytöstä poistami-
sesta ja luovutuksista syntyvät myyntivoitot ja -tappiot kirja-
taan tulosvaikutteisesti ja ne esitetään liiketoiminnan muissa
tuoissa ja kuluissa. Sijoituskiinteistöjen myyntivoitot ja -tap-
piot sisältyvät sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Myyntivoitto
tai -tappio määräytyy myyntihinnan ja jäljellä olevan hankin-
tamenon erotuksena.

9. Varaukset ja ehdolliset velat

Varaus kirjataan, kun Ryhmällä on aikaisemman tapahtuman
seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen veloitte, ja on to-
dennäköistä, että veloitteen täyttäminen tulee ajankohtaisek-
si ja johto voi luotettavalla tavalla arvioida veloitteen määrän.
Jos osasta velvoitetta on mahdollisuus saada korvausta kol-
mannelta osapuolelta, kirjataan korvaus erillisenä eränä, kun

korvauksen saaminen on käytännössä varmaa. Varaukset tarkistetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja oikaistaan tarvittaessa. Varaus arvostetaan sen määrän nykyarvoon, jota odotetaan velvoitteen täyttämiseksi.

Mikäli yllä mainittu velvoite on olemassa, mutta varauksen kirjaamisedellytykset eivät täyty, on kyseessä ehdollinen velka. Ehdollista velkaa ei kirjata taseeseen vaan se esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Myös ehdollista velkaa tulee arvioida jokaisena tilinpäätöspäivänä erikseen.

10. Verot

Säästöpankkiryhmän tuloveroihin kirjataan Ryhmään kuuluvien yhtiöiden tilikauden tulokseen perustuvat verot, aikaisempien tilikausien verojen oikaisut ja laskennallisten verojen muutos. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi silloin, kun ne liittyvät suoraan omaan pääomaan tai muihin laajan tuloksen kirjattuihin eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin.

Laskennalliset verot lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista väliaikaisista eroista. Laskennalliset verovelat ja -saamiset netotetaan yhtiöittäin. Yhdistelytoimenpiteistä aiheutuneita laskennallisia verovelkoja ja -saamisia ei netoteta. Laskennallinen vero arvostetaan IAS 12 -standardin perusteella ja niillä tilinpäätöspäivänä voimassa olevilla verokannoilla, joita sovelletaan silloin, kun laskennallisen veron odotetaan muuttuvan tuloveroksi. Verokantojen muutoksesta johtuva laskennallisen veron muutos kirjataan tuloslaskelmaan tai laajan tuloksen eriin, jos vero oli kirjattu sinne aikaisemmillä tilikausilla.

Käyttämättömiin verotuksessa vahvistettuihin tappioihin perustuvat verosaamiset kirjataan, mikäli verotettavan tulon keräytyminen on todennäköistä ja saaminen voidaan hyödyntää.

11. Liiketoiminnan tuotot

Korkotuotot ja kulut

Korkotuotot ja -kulut jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä sopimuksen juoksuajan mukaan. Tällä menetelmällä instrumentin tuotot ja kulut jaksotetaan suhteessa taseessa jäljellä olevaan saamisen ja velan määrään eräpäivään saakka. Henkivakuutustoiminnan rahoitusvaroihin liittyvät korkotuotot ja -kulut kirjataan tuloslaskelman erään "Henkivakuutustoiminnan nettotuotot".

Kun rahoitusvaroihin kuuluvasta sopimuksesta on kirjattu arvonalentumistappio, korkotuoton laskemisessa käytetään alkuperäistä efektiivistä korkoa ja korko lasketaan arvonalennuksella vähennetylle lainan saldolle.

Palkkiotuotot ja -kulut

Palkkiotuotot ja -kulut kirjataan pääsääntöisesti suoriteperiaatteen mukaisesti. Toimenpiteen tai palvelun suorittamisesta ansaitut palkkiot tuloutetaan, kun toimenpide tai palvelu on suoritettu. Useampaa vuotta koskevista palkkioista tuloutetaan tilikaudelle kuuluva osuus. Palkkioita, joiden katsotaan olevan kiinteä osa rahoitusinstrumentin efektiivistä korkoa, käsitellään efektiivisen koron oikaisuina. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusinstrumenttien palkkiot tuloutetaan kuitenkin instrumentin alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä.

Kaupankäynnin nettotuotot

Kaupankäynnin nettotuottoihin kirjataan myyntivoitot ja -tappiot sekä arvostusvoitot ja -tappiot ja osinkotuotot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusinstrumenteista.

Lisäksi erään kirjataan valuuttatoiminnan nettotuotot, käyvän arvon suojauslaskennan nettotuotot sekä odotetun luottotappion muutos jaksotettuun hankintamenoön kirjattavista saamistodistuksista.

Sijoitustoiminnan nettotuotot

Sijoitustoiminnan nettotuotot erään kirjataan käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavien rahoitusvarojen nettotuotot (myyntivoitot ja -tappiot, odotettavissa olevat luottotappiot ja osinkotuotot) ja sijoituskiinteistöjen nettotuotot (vuokra- ja osinkotuotot, myyntivoitot ja -tappiot, vastike- ja hoitokulut, poistot ja arvonalentumiset sekä vuokratulot).

Henkivakuutustoiminnan nettotuotot

Henkivakuutustoiminnan nettotuottoon kirjataan vakuutusmaksutulo, henkivakuutustoiminnan sijoitustoiminnan nettotuotot sisältäen mm. sijoituskiinteistöjen nettotuotot, korkotuotot ja -kulut sekä osinkotuotot. Lisäksi erään kirjataan korvauskulut sekä vastuuvelan muutos.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjataan vuokra- ja osinkotuotot sekä myyntivoitot oman käytön kiinteistöistä ja muita liiketoiminnan tuottoja.

12. Uudet IFRS-standardit ja tulkinnot

Päätyneellä tilikaudella sovelletut uudet ja muutetut standardit

Säästöpankkiryhmä on noudattanut vuoden 2018 alusta alkaen seuraavia voimaan tulleita uusia ja muutettuja standardeja:

IFRS 9 Rahoitusvarat

IFRS 9:n käyttöönotto vaikuttaa merkittävästi Säästöpankkiryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteisiin rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelun ja arvostamisen sekä rahoitusvarojen arvonalentumisen osalta. IFRS 9:llä on lisäksi vaikutuksia muihin standardeihin, joissa käsitellään rahoitusinstrumentteja, näistä merkittävimpänä IFRS 7 Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot. IFRS 7:n mukaisten liitetietojen vertailulukuja ei päivitetä IFRS 9:n käyttöönoton seurauksena, standardin siirtymäsäännösten mukaisesti ja liitetiedot eivät näin ollen ole täysin vertailukelpoisia edellisen vuoden vastaavien tietojen kanssa 2018 tilinpäätöksessä. IFRS 9:n käyttöönoton vaikutukset kirjataan suoraan edellisten tilikausien voittovaroihin siirtymävaiheen 1.1.2018 avaavaan taseeseen.

Merkittävimmät IFRS 9:n vaikutukset Säästöpankkien yhteenliittymän vakavaraisuustunnuslukuihin ja omiin varoihin tulevat 1.1.2018 IFRS 9 siirtymäsäännösten mukaisista kirjauksista edellisten tilikausien voittovaroihin sekä taseen kirjausperiaatteiden muutoksista. Omiin varoihin vaikuttaa ensisijaisesti jat-kossa tuloslaskelman kautta kirjattavat muutokset odotettavissa olevien luottotappioiden osalta, sekä riskipainotettuihin eriin tasearvojen muutokset kirjanpitoarvojen muuttumisen kautta.

Säästöpankkiryhmässä päätettiin, että vakavaraisuuslaskennassa ei tulla ottamaan käyttöön siirtymäsäännöksiä vaan IFRS 9 -standardista aiheutuvat vaikutukset huomioidaan Ryhmän ja pankkien vakavaraisuuslaskennassa heti täysimääräisinä.

Muutokset luokitteluun ja arvostamiseen liittyen

Päätettäessä rahoitusvaran luokittelusta ja arvostamisesta, IFRS 9:n mukaisesti kaikki rahoitusvarat, pois lukien oman pääoman

ehtoiset instrumentit ja johdannaiset, arvioidaan sekä käytössä olevia liiketoimintamalleja rahoitusvarojen hallinnointiin, että instrumentin sopimukseen perustuvien kassavirtojen luonnetta. Luokittelu ja arvostaminen on kuvattu tarkemmin Laadintaperiaatteiden kohdassa 3.1.2. Rahoitusvarojen luokitteluun liittyen IAS 39:n mukaiset luokat, (käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat, myytävissä olevat, eräpäivään asti pidettävät sekä lainat ja muut saamiset) on korvattu IFRS 9:n mukaisilla luokilla:

jattavat, myytävissä olevat, eräpäivään asti pidettävät sekä lainat ja muut saamiset) on korvattu IFRS 9:n mukaisilla luokilla:

- Jaksotettu hankintameno (AC)
- Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (käyvän arvon rahasto) (FVOCI)
- Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat (FVTPL)

Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu ja arvostaminen

Rahoitusvarojen luokittelu ja arvostaminen IAS 39:n ja IFRS 9:n mukaisesti 1.1.2018 tilanteesta:

(1 000 euroa)	Luokittelu IAS 39	Luokittelu IFRS 9	Kirjanpitoarvo IAS 39 31.12.2017	Kirjanpitoarvo IFRS 9 1.1.2018
Käteiset varat	Lainat ja muut saamiset	Jaksotettu hankintameno	16 684	16 684
	Lainat ja muut saamiset	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1 102 254	1 102 254
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	Lainat ja muut saamiset	Jaksotettu hankintameno	33 181	33 174
Lainat ja saamiset yleisöltä	Lainat ja muut saamiset	Jaksotettu hankintameno	7 753 055	7 753 460
	Lainat ja muut saamiset	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	337	337
Johdannaisinstrumentit	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	53 220	53 220
Sijoitukset	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	592 413	592 413
	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	582 508	582 508
	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	34 694	34 694
	Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	Jaksotettu hankintameno	41 763	41 404
	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettu hankintameno	1 000	1 000
Varat yhteensä			10 211 107	10 210 146

Rahoitusvelkojen luokitteluun ja arvostamiseen ei IFRS 9 -standardin käyttöönoton myötä tullut muutoksia.

Rahoitusvarojen täsmäytys IAS 39:n ja IFRS 9:n välillä kirjanpitoarvoin esitettynä:

Rahoitusvarat

(1 000 euroa)	IAS 39 kirjanpitoarvo 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudel- leen- arvostus	IFRS 9 kirjanpitoarvo 1.1.2018
Jaksotettu hankintameno				
Käteiset varat				
Tase 31.12.2017	1 118 938			
Luokittelu - käypään arvoon tulosvaikutteisesti		-1 102 254		
Uudelleenarvostus				
Tase 1.1.2018				16 684
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta				
Tase 31.12.2017	33 181			
Uudelleenarvostus			-7	
Tase 1.1.2018				33 174
Lainat ja saamiset yleisöltä				
Tase 31.12.2017	7 753 391			
Luokittelu - käypään arvoon tulosvaikutteisesti		-337		
Uudelleenarvostus			405 057	
Tase 1.1.2018				7 746 803
Sijoitukset				
Tase 31.12.2017	41 763			
Luokittelu - myytävissä olevista rahoitusvaroista		1 000		
Uudelleenarvostus			-359	
Tase 1.1.2018				42 404
Jaksotettu hankintameno yhteensä	8 947 273	-1 101 590	40	7 845 722
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Sijoitukset				
Tase 31.12.2017	1 175 920			
Luokittelu - Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (oman pääoman ehtoiset)		-2 196		
Luokittelu - Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (vieraan pääoman ehtoiset)		-580 312		
Luokittelu - Käypään arvoon tulosvaikutteisesti		-592 413		
Luokittelu - jaksotettu hankintameno		-1 000		
Tase 1.1.2018				0
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (vieraan pääoman ehtoiset)				
Sijoitukset				
Tase 31.12.2017				
Luokittelu - myytävissä olevista rahoitusvaroista		580 312		
Tase 1.1.2018				580 312

(1 000 euroa)	IAS 39 kirjanpitoarvo 31.12.2017	Uudelleen- luokittelu	Uudel- leen- arvostus	IFRS 9 kirjanpitoarvo 1.1.2018
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (oman pääoman ehtoiset)				
Sijoitukset				
Tase 31.12.2017				
Luokittelu - myytävissä olevista rahoitusvaroista		2 196		
Tase 1.1.2018				2 196
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta yhteensä				
		582 508		582 508
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti				
Johdannaisinstrumentit	53 220			53 220
Sijoitukset	34 694			34 694
Tase 31.12.2017	87 914			87 914
Luokittelu - jaksotettuun hankintameno- on olevista		1 102 590		1 102 590
Luokittelu - myytävissä olevista rahoitus- varoista		592 413		592 413
Tase 1.1.2018	87 914	1 695 003		1 782 917
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti yhteensä	87 914	1 695 003		1 782 917

IFRS 9 voimaantulon myötä IFRS 9:n mukaisia luokitteluvaatimuksia on sovellettu seuraavasti niiden rahoitusvarojen osalta, joiden luokittelu on muuttunut IFRS 9:n soveltamisen seurauksena:

- Velkainstrumentit, jotka aiemmin luokiteltu myytävissä oleviksi, mutta joiden osalta rahavirtakriteereiden ei voi katsoa täyttyvän
 - Säästöpankkiryhmällä oli luokittelua tehtäessä velkainstrumentteja, joiden osalta rahavirtakriteerit eivät täytyneet niin, että sijoitukset olisi voitu luokitella jaksotettuun hankintameno-
on tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavaksi. Nämä velkainstrumentit on luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi. Tällaisten velkainstrumenttien yhteenlaskettu arvo Säästöpankkiryhmän taseessa oli siirtymähetkellä 42,6 miljoonaa euroa.
- Rahastosijoitukset
 - Säästöpankkiryhmässä rahastosijoitukset oli luokiteltu IAS 39:n mukaisesti myytävissä oleviksi. Rahastosijoitukset luetaan IAS 32:n mukaisesti vieraan pääoman ehtoiksi sijoituksiksi, niin, että rahavirtakriteereiden ei voida katsoa täyttyvän näiden rahastosijoitusten osalta. Tämän seurauksena nämä sijoitukset luokitellaan IFRS 9:n mukaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi. 1.1.2018 tilanteessa luokittelu-
muutoksen piirissä olevia rahastoja oli 532,5 miljoonaa euroa.
- Oman pääoman ehtoiset instrumentit, jotka luokitellaan käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavaksi
 - Säästöpankkiryhmässä on päätetty arvostaa strategisesti tärkeät osakkeet siirtymähetkellä peruuttamattomasti käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta niin, ettei näistä osakkeista luovuttaessa laajaan tuloslaskelmaan kirjattuja käyvän arvon muutoksia kirjata missään vaiheessa tulosvaikutteisesti. IAS 39:n mukaisesti nämä osakkeet on luokiteltu myytävissä oleviksi. Strategisesti tärkeät osakkeet käsittävät Ryhmän sisäiset omistukset.

IFRS 9:n seurauksena Säästöpankkiryhmässä ei ole sellaisia rahoitusvaroja tai -velkoja, joiden luokittelua on muutettu siten, että ne

arvostetaan jaksotettuun hankintameno-
on tai joiden luokittelua on muutettu siirtämällä ne pois käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien ryhmästä siten, että ne arvostetaan käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta.

Muutokset arvonalentumisten laskemisessa

IFRS 9:n standardi toi mukanaan uuden odotettavissa olevien luottotappioiden mallin arvonalentumisten laskemiseen korvaten samalla IAS 39:ssä käytetyn mahdollisen arvonalentumisen periaatteen. Odotettavissa olevan luottotappion määrä lasketaan arvioimalla rahoitusvaroihin liittyvää luottoriskiä ja erityisesti sitä, onko rahoitusvaran luottoriski kasvanut merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen. Odotettavissa oleva luottotappio (ECL) kirjaan vieraan pääoman ehtoille instrumenteille, jotka on luokiteltu jaksotettuun hankintameno-
on tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta, sisältäen myös luottolupaukset, annetut takaukset sekä myyntisaamiset.

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaan käytetään ryhmätasoisia malleja, jotka pääsääntöisesti pohjautuvat PD/LGD -laskentaan. Keskeiset tekijät malleissa ovat luottoluokituksiin pohjautuva laininlyönnin todennäköisyys eli Probability of Default (PD) sekä tappio-osuus eli Loss Given Default (LGD), jonka laskennassa on huomioitu sopimukselle käytettävissä olevat vakuudet. Tulevaisuuden näkymät huomioidaan laskemalla erilaisia skenaariota Ryhmän pääekonomistin luomien talouden tilojen avulla.

Jos luottoriski ei ole luoton myöntämisen jälkeen merkittävästi kasvanut, lasketaan odotettavissa olevat luottotappiot perustuen 12 kuukauden odotettavissa olevaan luottotappioon. Mikäli luottoriski on luoton myöntämisen jälkeen kasvanut merkittävästi, arvonalentumiset lasketaan perustuen luoton elinkaaren aikana odotettavissa olevaan luottotappioon. Luottoriskin kasvu on merkittävä, mikäli sopimuksella on vähäisiä viiveitä (30 - 90 pv) tai sopimuksen luottoluokka on heikentynyt joko absoluuttisesti tai suhteellisesti verrattuna sopimuksen alkamishetkeen. Ryhmään kuuluva pankki voi myös kirjata asiakkuudelle merkittävän luottoriskin kasvun muiden, harkinnassaan olevien

tekijöiden perusteella. Maksukyvyttömyyden määritelmä on yhtenäinen kaikessa Ryhmän viranomaisraportoinnissa.

Säästöpankkiryhmän 1.1.2018 odotettavissa olevat luottotappiot olivat 43,9 miljoonaa euroa ja 31.12.2018 36,0 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksessä 2017 esitetyjä siirtymävaiheen odotettavissa olevia luottotappioita on tarkennettu laskentamallin muutoksen johdos-

ta. Tilinpäätöksessä 2017 esitetty 1.1.2018 odotettavissa olevien luottotappioiden vaikutus oli 50,5 miljoonaa euroa ja tarkennetun laskentamallin jälkeen 43,9 miljoonaa euroa. Laskentamallin tarkennuksesta johtuva muutos oli 6,7 miljoonaa euroa odotettavissa olevia luottotappiota pienentävä esitettyyn avaavaan taseeseen 1.1.2018.

(1 000 euroa)	1.1.2018	1.1.2018	31.12.2018	31.12.2018
Säästöpankkiryhmän odotettavissa olevat luottotappiot rahoitusvaraluokittain	Pääomat	ECL	Pääomat	ECL
Jaksotettu hankintameno (AC)	7 845 722	40 679	8 636 881	31 968
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (käyvän arvon rahasto) (FVOCI)	582 508	1 256	585 541	1 380
Yhteensä	8 428 230	41 935	9 222 422	33 348

Oman pääoman täsmäytys IAS 39:n ja IFRS 9:n välillä

IFRS 9:n siirtymävaiheessa tapahtuneet muutokset kirjataan IFRS 9 -standardin sallimien siirtymäsäännösten puitteissa edellisten

tilikausien voittovaroihin tai muihin rahastoihin. Merkittävimmät IFRS 9 -siirtymävaiheen omaan pääoman tehtävät kirjaukset esitetään alla olevassa taulukossa sisältäen täsmäytyksen rahoitusvarojen arvonalentumiskirjauksista IAS 39:n ja IFRS 9:n välillä.

(1 000 euroa)	31.12.2017	Muutos	1.1.2018
Käyvän arvon rahasto	32 611		
Uudelleenarvostus			
IFRS 9 odotettavissa olevat luottotappiot käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta luokiteltavat		1 256	
Yhteensä			1 256
Uudelleenluokittelu			
Käyvän arvon rahaston siirto			
Saamistodistukset		-1 983	
Osakkeet ja osuudet		-23 570	
Käyvän arvon rahaston siirto yhteensä			-25 553
Yhteensä			-25 553
Siirtymän verovaikutus		4 859	
Käyvän arvon rahasto yhteensä	32 611	-19 438	13 173
Edellisten tilikausien voitto (-tappio)	685 279		
Uudelleenarvostus			
Arvon alentumisten purku			
IAS 39 tehdyt arvonalentumiset		29 053	
IAS 39 saamisryhmäkohtaiset arvonalentumiset		11 084	
Arvon alentumisten purku yhteensä			40 137
Odotettavissa olevat luottotappiot			
IFRS 9 odotettavissa olevat luottotappiot antolainaus		-40 321	
IFRS 9 odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön luokiteltavat		-359	
IFRS 9 odotettavissa olevat luottotappiot käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta luokiteltavat		-1 256	
IFRS 9 taseen ulkopuoliset erät		-1 921	
Odotettavissa olevat luottotappiot yhteensä			-43 856
Yhteensä			-3 719
Uudelleenluokittelu			
Käyvän arvon rahaston siirto			
Saamistodistukset		1 983	
Osakkeet ja osuudet		23 570	
Käyvän arvon rahaston siirto yhteensä			25 553
Yhteensä			25 553
Siirtymän verovaikutus		-2 309	
Edellisten tilikausien voitto (-tappio)	685 279	19 525	704 805
Oma pääoma yhteensä *	1 017 520	88	1 017 608

* Oma pääoma 1.1.2018 sisältäen myös oman pääoman muut erät. Laskelmassa on kuvattu IFRS 9 -siirtymän vaikutus käyvän arvon rahastoon ja edellisten tilikausien voittoon (-tappioon).

IFRS 15 Myyntituotot

IFRS 15 -standardi Myyntituotot asiakassopimuksista astui voimaan 1.1.2018. EU hyväksyi standardin lokakuussa 2016. Se korvasi aiemmat IAS 18- ja IAS 11 -standardit sekä niihin liittyvät tulkinnat IFRS -säännöstössä. Säästöpankkiryhmä otti standardin käyttöön sen tultua pakolliseksi 1.1.2018. IFRS

15:sta sisältää viisivaiheisen ohjeistuksen myyntituottojen kirjaamisesta: mihin määrään ja milloin myyntituotot kirjataan. Myynti kirjataan määräysvallan siirtymisen perusteella joko ajan kuluessa tai yhtenä ajankohtana.

IFRS 15:sta ei vaikuta rahoitusinstrumenttien, vuokrasopimusten tai vakuutusinstrumenttien tuloutukseen ja koskee siten

lähinnä erilaisia palkkiotuottoja. Säästöpankkiryhmän kolme suurinta palkkiotuottoerää koostuvat luotonannosta, maksuliikenteestä ja rahastoista saatavista palkkioista. Toimenpiteen tai palvelun suorittamisesta ansaitut palkkiot tuloutetaan, kun toimenpide tai palvelu on suoritettu. Useampaa vuotta koskevista palkkioista tuloutetaan tilikaudelle kuuluva osuus. Palveluiden osalta asiakassopimukseen liittyvien suoritevelvoitteiden täyttyminen on selkeästi todennettavissa eikä tuloutukseen tule muutoksia IFRS 15 -standardiin siirryttäessä. Säästöpankkiryhmän tuotteisiin tai palveluihin ei kuulu takaisinostosopimuksia, takuita, palautusoikeuksia joilla olisi vaikutusta tulouttamisen ajankohtaan tai määrään.

Korko- ja osinkotuottojen tuloutus perustuu jatkossa IFRS 9 -standardiin eikä tuloutusperusteisiin ole tulossa muutosta nykyiseen IAS 18 -standardin mukaiseen käsittelyyn verrattuna. Siirtymällä IFRS 15 -standardiin ei ole vaikutusta Säästöpankkiryhmän tulokseen.

Muutokset IFRS 4:ään - IFRS 9:n Rahoitusinstrumentit soveltaminen IFRS 4:n Vakuutusopimukset kanssa

Muutoksilla vastataan toimialan huoleen liittyen soveltamisen aloittamiseen eri ajankohtina. Standardiin tuodaan kaksi vaihtoehtoista menettelytapaa tilapäisen kirjanpidossa syntyvän yhteensopimattomuuden ja volatiliteetin helpottamiseksi. Säästöpankkiryhmässä on päätetty ottaa siirtymäsäännös käyttöön Sp-henkivakuutus Oy:n rahoitusvarojen osalta niin, että IFRS 9 aloitus yhtiön osalta sovitaan IFRS 17 voimaantulon kanssa yhteen.

Muutokset IAS 40:ään - Sijoituskiinteistöjen siirrot

Muutokset selventävät, että johdon aikomusten muuttuminen ei yksinään osoita sijoituskiinteistön käyttötarkoituksen muuttumista. Käyttötarkoituksen muutosta osoittavat esimerkiksi standardissa on myös muutettu niin, että ne viittaavat myös rakenteilla olevaan kiinteistöön samoin kuin valmiiseen kiinteistöön. Standardimuutoksella ei ole ollut vaikutusta Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen.

Vuosittaiset parannukset IFRS-standardeihin, muutoskoelma 2014–2016

Annual Improvements -menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutokset koskevat IFRS 1 ja IAS 28 -standardeja. Muutosten vaikutukset vaihtelevat standardeittain, mutta ne eivät ole merkittäviä.

Siirtymähetken vaikutukset Säästöpankkiryhmän taseeseen:

IFRS 16 siirtymän siltalaskelma: (1 000 euroa)	31.12.2018
Muut vuokravastuut tilinpäätöksessä 31.12.2018	15 905
Muiden vuokravastuiden diskontattu arvo 1.1.2019	14 311
IFRS 16 helpotukset	
Lyhytaikaiset vuokrasopimukset	-488
Arvoltaan vähäiset omaisuususerät	-810
Kirjattu käyttöoikeusomaisuus 1.1.2019	13 013
Kirjattu käyttöoikeusomaisuuteen kohdistuva velka 1.1.2019	13 013

Tulkinta IFRIC 22 Ulkomaanrahan määräiset liiketoimet ja etukäteisvastike

Kun ulkomaanrahan määräinen -omaisuuserään, kuluun tai tuottoon liittyvä ennakkosuoritus maksetaan tai vastaanotetaan, IAS 21 Valuuttakurssien muutosten vaikutukset -standardi ei ota kantaa siihen, miten kyseisen erän muuntamisen toteutumispäivä määritetään. Tulkinta selventää, että toteutumispäivä on se päivä, jolloin yhteisö alun perin kirjaa ennakkosuorituksesta ennakkomaksun tai tuloennakon. Liiketoimen muodostuessa useista ennakkosuorituksista, toteutumispäivä määritetään erikseen kullekin yksittäiselle suoritukselle. Standardimuutoksella ei ole merkittävää vaikutusta Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen, sillä Ryhmällä on hyvin vähän ulkomaanrahan määräisiä omaisuususeriä ja/tai liiketoimia.

13. Tulevilla tilikausilla sovellettavat uudet ja muutetut standardit

Säästöpankkiryhmä ei ole vielä soveltanut seuraavia, IASB:n jo julkistamia uusia tai uudistettuja standardeja ja tulkintoja. Säästöpankkiryhmä ottaa ne käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muut kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien.

* = Kyseistä säännöstä ei ole hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa 31.12.2018.

IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardin käyttöönotto (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)

IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardi astui voimaan 1.1.2019. Säästöpankkiryhmä on soveltanut siirtymävaiheessa yksinkertaistettua lähestymistapaa ja vertailutietoja ei ole oikaistu.

Ennen IFRS 16 siirtymävaihetta 1.1.2019 Säästöpankkiryhmällä ei ole ollut IAS 17 ja IFRIC 4 mukaisia rahoitusleasing-sopimuksia. Alempana kohdassa Laatimisperiaatteet 1.1.2019 alkaen on kuvattu Säästöpankkiryhmän uudet laadintaperiaatteet vuokrasopimuksia koskien. Siirtymävaiheessa vuokrasopimusvelaksi kirjattiin vuokrasopimuksen 1.1.2019 jäljellä olevat vuokramaksut diskontattuna nykyarvoon. Diskonttokorkona käytettiin siirtymähetken lisäluotonkorkoa, mikä on se korko, jolla Säästöpankkien Keskuspankki antaa rahoitusta ryhmän Säästöpankeille. Kaikkien käyttöoikeuskohteiden arvoksi kirjattiin vuokrasopimusvelkaa vastaava määrä. IFRS 16 -siirtymällä ei ollut tulosvaikutusta eikä vaikutusta edellisten tilikausien voittovaroihin.

Laatimisperiaatteet 1.1.2019 alkaen

VUOKRASOPIMUKSET

Säästöpankkiryhmä vuokralle ottajana

Sopimuksen syntymisajankohtana ja sopimuksen ehtojen muutuksessa Säästöpankkiryhmä arvioi sisältyykö sopimukseen vuokrasopimus. Arviointi tehdään sopimuksen jokaiselle erilliselle vuokrasopimuskomponentille. Sopimus on vuokrasopimus, jos sopimus antaa oikeuden yksilöidyn omaisuuserän käyttöä koskevaan määräysvaltaan käyttäjäksi ja tiettyä vastiketta vastaan. Sopimus antaa määräysvallan mikäli:

- Sopimuksella on identifioitu ja erillinen/itsenäinen omaisuuserä.
- Sopimuksen myötä saadaan oikeus omaisuuserän käytöstä koko käyttöaikana koitua taloudellinen hyöty kaikilta olenmaisilta osin.
- Sopimuksen myötä saadaan oikeus ohjata omaisuuserän käyttötapaa ja -tarkoitusta.

Sopimuksen alkamishetkellä vuokrasopimusvelka on vuokra-aikana maksettavien vuokrien nykyarvo. Vuokrat koostuvat kiinteistä maksuista sekä muuttuvista vuokrista, jotka riippuvat indeksistä. Vuokrasopimusvelka arvostetaan myöhemmin jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Vuokrasopimusvelan määrä uudelleenarvioidaan mikäli tulevat vuokravastikkeet muuttuvat perustuen sopimuksella määritelyyn indeksi- tai hinnanmuutokseen, vuokra-aika tai jäännösarvotakuun määrä muuttuu, tai jos sopimuksen osto-optio päätetään käyttää. Mikäli vuokrasopimusvelan määrä oikaistaan uudelleenarvioinnin yhteydessä, tehdään vastaavan suuruinen oikaisu myös käyttöoikeusomaisuuserään.

Vuokra-aika alkaa vuokrasopimuksella määriteltynä aloitusajankohtana. Vuokrasopimuksen päättymisajankohta on sopimuksen mukainen päättymisajankohta. Vuokra-aika arvioidaan uudelleen, jos käytetään sopimuksen jatkamisoptio eri tavalla kuin alun perin arviointi. Mikäli vuokrasopimus on toistaiseksi voimassa oleva, on päättymisajankohta sopimuksen mukainen aikaisin mahdollinen irtisanomisajankohta. Poikkeuksena kiinteistöt ja huoneistot, joissa sijainti määrittää päättymisajankohdan. Säästöpankkiryhmän strategiassa kasvukeskuksessa tai merkittävässä maakuntakeskuksessa sijaitsevien vuokrakohteiden vuokra-aika on kolme vuotta. Muissa sijainneissa olevien kiinteistöjen ja huoneistojen vuokra-aika on yksi vuosi. Diskonttokorkona käytetään korkoa, jolla Säästöpankkien Keskuspankki antaa rahoitusta Säästöpankkiryhmän pankeille.

Käyttöoikeusomaisuuden arvo sopimuksen alkamishetkellä on vuokrasopimusvelka lisätynä vuokranantajalle suoritettujen maksujen alkamispäivään mennessä, arvion mukaiset ennallistamismenot vuokrakauden lopussa sekä alkuvaiheen välittömät menot. Käyttöoikeuserä arvostetaan myöhemmin hankintamenuon ja siitä kirjataan poistot vuokrakauden mukaan.

Säästöpankkiryhmä kirjaa vuokrasopimuksista käyttöoikeusomaisuuserän erään "Käyttöoikeusomaisuus" ja velan erään "Varaukset ja muut velat".

Säästöpankkiryhmän vuokrasopimuskohteet ovat jaettavissa seuraaviin kohdeomaisuuseriin:

- Koneet ja kalusto
- Kiinteistöt
- Huoneistot
- Tietojärjestelmät
- Muut

Lyhytaikaiset vuokrasopimukset ja arvoltaan vähäiset omaisuuserät

IFRS 16 -standardi sisältää kaksi kirjaamista ja arvostamista koskevaa helpotusta. Säästöpankkiryhmä on valinnut, ettei enintään 12 kuukauden vuokrasopimuksia eikä arvoltaan korkeintaan 5 000 euroa olevia omaisuuseriä kirjata käyttöoikeusomaisuudeksi eikä niiden perusteella kirjata vuokrasopimusvelkaa. Säästöpankkiryhmä kirjaa nämä lyhytaikaiset vuokrasopimukset sekä arvoltaan vähäiset omaisuuserät kuului vuokra-aikana.

Säästöpankkiryhmä vuokranantajana

Säästöpankkiryhmä ei toimi rahoitusleasingsopimuksissa vuokralleantajana. Operatiivisella vuokrasopimuksella vuokralle annetut hyödykkeet esitetään erässä "Sijoitusomaisuus" (sijoituskiinteistöt) tai "Aineelliset hyödykkeet", ja vuokratulot kirjataan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa tuloslaskelmaan erään "Sijoitusomaisuuden nettotuotot" tai "Liiketoiminnan muut tuotot". Säästöpankkiryhmässä operatiivisella vuokrasopimuksella vuokralle annettuja omaisuuseriä ovat mm. pankin omistamat asuinkiinteistöt.

IFRIC 23 Tuloverokäsittelyjä koskeva epävarmuus (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)

Tulkinta selvittää kirjanpitolokasittelyä tilanteessa, jossa yhteisön verotuksellinen ratkaisu odottaa vielä veroviranomaisen hyväksymistä. Olennainen kysymys on arvioida, tuleeko veroviranomainen hyväksymään yhteisön tekemän valitsemien ratkaisun. Tätä harkittaessa oletetaan, että veroviranomaisella on pääsy kaikkeen asiaan kuuluvaan tietoon arvioidessaan ratkaisua. Standardimuutoksella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen.

Muutokset IFRS 9:ään Prepayment Features with Negative Compensation (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)

Muutokset mahdollistavat joidenkin, ennen eräpäivää tapahtuvan maksun mahdollistavien rahoitusinstrumenttien arvostamisen jaksotettuun hankintamenuon. Standardimuutoksella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen.

Muutokset IAS 28:aan Long-term Interests in Associates and Joint Ventures* (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)

Muutokset selvittävät, että sellaisiin pitkäaikaisiin osuuksiin osakkuus- ja yhteisyrityksissä, jotka muodostavat osan nettosijoituksesta osakkuus- tai yhteisyritykseen, sovelletaan IFRS 9-standardia. Standardimuutoksella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen.

Muutokset IAS 19:ään Plan Amendment, Curtailment or Settlement* (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)

Muutokset selvittävät, että etuus pohjaisen järjestelyn muutoksen, supistamisen tai veloitteen täyttämisen, yhteydessä yhteisö käyttää päivitettyjä vakuutusmatemaattisia oletuksia määrittääkseen kauden palveluskustannuksen ja nettokoron. Järjestelystä johtuvan omaisuuserän ylärajan vaikutusta ei oteta huomioon veloitteen täyttämisen aiheuttavaa voittoa tai tappiota laskettaessa, vaan se käsitellään erillisenä muun laajan tuloksen eränä. Standardimuutoksella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen.

Vuosittaiset parannukset IFRS-standardeihin*, muutoskoelma 2015–2017 (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)

Annual Improvements -menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutokset koskevat IFRS 3, IFRS 11, IAS 12 ja IAS 23 -standardeja.

Amendments to References to Conceptual Framework in IFRS Standards* (sovellettava 1.1.2020 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)

Uudistettu viitekehys kokoaa viime vuosina käyttöön otetuissa standardeissa IASB:n käyttämän ajattelun. Käsitteellinen viitekehys palvelee pääasiassa IASB:n työkaluna standardien kehittämisessä sekä tukee IFRS Interpretations Committeea standardien tulkinnassa. Viitekehys ei kumoa yksittäisten IFRS-standardien vaatimuksia.

Muutokset IFRS 3:een Definition of a Business* (sovellettava 1.1.2020 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)

Muutoksilla supistettiin ja selvennettiin liiketoiminnan määritelmää. Ne myös sallivat yksinkertaistetun arvioinnin tekemi-

sen siitä, onko hankittu toimintokokonaisuus ennemmin ryhmä omaisuuseriä kuin liiketoiminta. Standardimuutoksella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen.

Muutokset IAS 1:een ja IAS 8:aan Definition of Material* (sovellettava 1.1.2020 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)

Muutokset selventävät olennaisuuden määritelmää sekä antavat siihen ohjeistusta. Lisäksi määritelmään liittyviä selityksiä on parannettu. Muutosten tarkoituksena on myös varmistaa, että olennaisuuden määritelmä on johdonmukainen kaikissa IFRS-standardeissa. Standardimuutoksella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen.

IFRS 17 Vakuutus sopimukset* (sovellettava 1.1.2022 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).

Uusi standardi koskee vakuutus sopimuksia ja auttaa sijoittajia ja muita tahoja paremmin ymmärtämään vakuuttajien altistumista riskeille sekä ymmärtämään niiden kannattavuutta ja taloudellista asemaa. Tämä standardi korvaa IFRS 4 -standardin. Säästöpankkiryhmässä Sp-Henkivakuutus Oy:n vakuutus sopimukset ovat IFRS 17 piirissä. Valmistautuminen uuden standardin tuomiin muutoksiin on aloitettu.

LIITE 3: MERKITTÄVIMMÄT JOHDON HARKINTAA EDELLYTTÄVÄT LAATIMISPERIAATTEET JA ARVIOIHIN SISÄLTÄVÄT KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

IFRS-standardien mukaisen tilinpäätöksen laatiminen vaatii Säästöpankkiryhmän johdolta harkintaa sekä arvioiden ja oletusten tekemistä, jotka vaikuttavat tilinpäätöksessä esitettyihin varoihin ja velkoihin sekä muihin tietoihin, kuten tuottojen ja kulujen määrään. Vaikka arviot perustuvat johdon tämänhetkiseen parhaaseen näkemykseen, on mahdollista, että toteumat poikkeavat tilinpäätöksessä käytetyistä arvioista.

Ryhmän keskeiset arviot koskevat tulevaisuutta ja tilinpäätöspäivän arvioihin liittyviä keskeisiä epävarmuustekijöitä, ja ne liittyvät erityisesti käyvän arvon määrittämiseen, rahoitusvarojen arvonalentumisiin ja odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaan, henkivakuutus sopimuksista aiheutuvan vastuuvelan määrittämiseen, laskennallisten verosaamisten kirjaamiseen vahvistetuista tappioista sekä eläkevelvoitteiden nykyarvoon.

Johdon harkintaa edellyttävissä laatimisperiaatteissa ja arvioihin sisältyvissä epävarmuustekijöissä ei ole tapahtunut muita merkittäviä muutoksia kuin IFRS 9:n käyttöönoton myötä implementoitu ECL -malli josta kerrotaan alla.

Käyvän arvon määrittäminen

Johdon tulee arvioida, onko yksittäinen rahoitusinstrumentti aktiivisen kaupankäynnin kohteena, ja onko markkinoilta saatava hintatieto luotettava indikaatio rahoitusinstrumentin käyvästä arvosta. Lisäksi johdon on arvioitava, milloin se katsoo, että rahoitusinstrumenttien markkinat eivät ole toimivat. Johdon harkintaa tarvitaan myös tapauksissa, joissa rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään arvostusmenetelmien avulla. Jos käytettyjen arvostusmallien pohjaksi ei ole käytettävissä markkinoilta todennettavissa olevia syöttötietoja, on johdon arvioitava mitä muita syöttötietoja käyvän arvon laskemiseksi käytetään. Käyvän arvon määrittämistä käsitellään tarkemmin laatimisperiaatteissa kohdassa "Käyvän arvon määrittäminen".

Odotettavissa olevien luottotappioiden määrittäminen

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa käytetyissä malleissa tehdään arvioita ja oletuksia, jotka voivat poiketa toteumasta. Laskentaan liittyy monia harkinnanvaraisia tekijöitä, joihin johdon on otettava kantaa. Tärkeimpiä näistä ovat:

- Kriteerit, joilla arvioidaan luottoriskin merkittävää kasvua.
- Pankin sisäinen luottoluokitusmalli, joka määrittää luottotappion todennäköisyyden yksittäisille saamisille.
- Odotettavissa olevien luottotappioiden laskentamallit, jotka sisältävät oletuksia saamisten käyttäytymisestä eri talouden tiloissa.
- Odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaan sisältyvät makroekonomiset skenaariot ja niiden vaikutukset odotettavissa olevien luottotappioiden määrään.
- Tulevien kassavirtojen määrän ja ajankohdan ennakointi sekä vakuuksien realisoitavissa olevan arvon ja lainanottajan taloudellisen tilanteen arviointi.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Johdon on myös arvioitava säännöllisesti, onko lainojen ja saamisten arvonalentumisesta objektiivista näyttöä. Arvonalentumistestaus tehdään joko saamis- tai saamisryhmäkohtaisesti. Saamiskohtainen arvonalentuminen perustuu johdon arvioon tulevaisuuden rahavirroista saamiskohtaisesti. Objektiivisten tekijöiden tunnistaminen ja tulevaisuuden rahavirtojen arviointi vaativat johdon arviota. Saamis- ja saamisryhmäkohtaisten arvonalentumisten periaatteet esitetään tarkemmin laatimisperiaatteissa kohdassa "Rahoitusvarojen arvonalentumistappiot".

Muiden, ei-käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien, rahoitusvarojen arvonalentumistestaus tehdään vähintään jokaisena tilinpäätöspäivänä. Arvonalentuminen kirjataan tulosvaikutteisesti, mikäli siitä on objektiivista näyttöä. Myytävissä olevien oman pääoman ehtoisten instrumenttien osalta arvonalentuminen kirjataan myös, mikäli arvonalentumisen arvioidaan olevan merkittävä tai pitkäaikainen. Johdon on arvioitava, milloin arvonalentuminen katsotaan merkittäväksi tai pitkäaikaiseksi. Tarkemmat periaatteet muiden rahoitusinstrumenttien arvonalentumisille esitetään laatimisperiaatteiden kohdassa "Rahoitusvarojen arvonalentumistappiot".

Muiden kuin rahoitusvarojen arvonalentumiset

Jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä arvioidaan, onko olemassa viitteitä keskeneräisen omaisuuserän arvonalentumisesta. Arvonalentumistestaus on myös tehtävä aina, kun ilmenee viitteitä arvonalentumisesta. Keskeneräisten aineettomien hyödykkeiden arvonalentumisen arviointi vaatii johdon harkintaa.

Vakuutusmatemaattiset laskelmat

Vakuutus sopimuksista aiheutuvan vastuuvelan määrään sisältyy useita harkinnanvaraisia tekijöitä ja arvioita, kuten oletuksia tulevasta korkotilanteesta, kuolevuudesta, sairastuvuudesta ja tulevasta kulutasosta. Henkivakuutus toiminnan velan laskennassa käytettävät periaatteet esitetään tarkemmin laatimisperiaatteissa kohdassa "Vakuutus- ja sijoitus sopimuksiin liittyvät velat".

Laskennallisten verosaamisten kirjaaminen

Verotuksellisista tappioista johtuvat laskennalliset verosaamiset kirjataan siinä määrin, kun niiden arvioidaan olevan mahdollista netottaa tulevia verotuloja vasten. Laskennallisten verosaamisten kirjaaminen edellyttää, että johto arvioi tulevan verotettavan tulon todennäköisyyden ja määrän yhtiöissä, joilla on käyttämättömiä verotuksellisia tappioita.

Eläkevelvoitteen nykyarvo

Eläkevelvoitteen nykyarvo perustuu vakuutusmatemaattisiin laskelmiin, jotka sisältävät useita harkinnanvaraisia oletuksia mm. diskonttauskorosta, tulevasta palkkojen ja eläkkeiden korotuksista sekä inflaatiosta. Vakuutusmatemaattisten oletusten muutokset vaikuttavat eläkevelvoitteiden kirjanpitoarvoon.

SÄÄSTÖPANKKIRYHMÄN RISKIENHALLINNAN JA VAKA- RAISUUDENHALLINNAN PERIAATTEET

LIITE 4: HALLINNOINTIPERIAATTEET

Osuuskunnan kokous

Ylintä päätäntävaltaa Säästöpankkiliitto osk:n (jäljempänä Keskusyhteisö) jäsenet käyttävät osuuskunnan kokouksessa. Osuuskunnan kokous mm. vahvistaa hallituksen esityksestä Keskusyhteisön Säästöpankkiryhmään kuuluvilta yhteisöiltä perimät ohjausmaksut ja niiden määräytymisperiaatteet.

Hallintoneuvosto

Osuuskunnan kokous valitsee hallintoneuvoston jäsenet ja kullekin jäsenelle henkilökohtaisen varajäsenen seuraavaan varsinaiseen osuuskunnan kokoukseen asti kestäväksi toimikaudeksi. Hallintoneuvostoon kuuluu vähintään 9 ja enintään 35 jäsentä.

Hallintoneuvostoon kuului 22 jäsentä ja kullakin henkilökohtainen varajäsen. Hallintoneuvoston puheenjohtajana toimi Eero Laesterä ja varapuheenjohtajina Juha Viljamaa ja Kirsi Hedman. Hallintoneuvoston jäsenet ovat säästöpankkien hallitusten puheenjohtajia ja varajäsenet säästöpankkien hallitusten varapuheenjohtajia.

Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla olevaa keskusyhteisön hallintoa ja sitä, että keskusyhteisön toimintaa hoidetaan asiantuntevasti ja huolellisesti osuuskuntalain sekä keskusyhteisön ja Säästöpankkiryhmän edun mukaisesti. Hallintoneuvosto mm. vahvistaa hallituksen esityksestä Säästöpankkiryhmän toimintaperiaatteet, strategian, vakavaraisuuden hallinnan periaatteet sekä muut ohjauksen yleiset periaatteet.

Hallintoneuvosto on vahvistanut itselleen työjärjestyksen, jossa määritellään hallintoneuvoston tehtävät ja kokouuskäytännöt.

Hallitus

Osuuskunnan kokous valitsee hallituksen jäsenet seuraavaan varsinaiseen osuuskunnan kokoukseen asti kestäväksi toimikaudeksi.

Säästöpankkiliitto osk:n sääntöjen mukaisesti hallituksessa on vähintään kuusi ja enintään yhdeksän jäsentä. Hallituksen jäsenet valitaan jokaisessa varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa yhden vuoden toimikaudeksi. Hallitus valitsee vuosittain järjestäytymiskokouksessa keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Hallitus koostuu pääsääntöisesti säästöpankkien ammattijohtajista. Hallituksen kokoonpano turvaa ruotsinkielisten ja erikokoisten pankkien edustuksen ja ottaa huomioon jäsenpankkien vastuun määrän yhteenliittymästä sekä jäsenten halun ja kyvyn ajatella niin yksittäisten pankkien kuin koko yhteenliittymän kilpailukyvyyn edistämistä.

Hallituksen on täytettävä luottolaitosdirektiivissä, luottolaitoslaissa sekä Euroopan pankkiviranomaisen ja Finanssivalvonnan määräyksissä ja ohjeissa määritetyt luottolaitoksen hallituksen jäseniä koskevat pätevyys- ja riippumattomuusvaatimukset siltä osin kuin niitä sovelletaan yhteenliittymän keskusyhteisöön. Hallituksen jäsenten on esitettävä hallitukselle riittävät tiedot, jotta hallitus voi arvioida jäsentensä pätevyyttä ja riippumattomuutta,

sekä ilmoitettava mahdollisista muutoksista näissä tiedoissa. Hallituksessa on oltava edustettuna molempia sukupuolia.

Hallituksen jäsenen odotetaan työskentelevän muiden yhteisöjen hallituksissa vain siinä määrin, ettei työskentely hallituksen näkemyksen mukaan estä jäsentä käyttämästä riittävästi aikaa ja paneutumasta riittävästi keskusyhteisön asioihin. Säästöpankkiryhmään kuuluvien yhteisöjen hallitusten jäsenyydet katsotaan tällöin yhdeksi jäsenyydeksi.

Hallitus on hyväksynyt monimuotoisuuden periaatteet 18.3.2015, joiden tavoitteena on varmistaa, että hallituksella on sen tehtävien kannalta riittävästi ja monipuolisesti osaamista ja kokemusta luottolaitoksen liiketoiminnasta ja toimintaan liittyvistä riskeistä. Laissa ja direktiiveissä asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi hallituksen kokoonpanoa ja uusien jäsen ehdokkaiden hankintaa suunnitellaan pitkäjänteisesti ja että tarpeellinen osaaminen on edustettuna hallituksessa. Nimitysvaliokunta arvioi säännöllisesti ja vähintään vuosittain hallituksen kokoa, kokoonpanoa ja tehtävien hoitoa ja antaa suosituksia mahdollisista muutoksista. Hallitus arvioi säännöllisesti ja vähintään vuosittain itsearviointin kautta hallitusten jäsenten sekä koko hallituksen tietämystä, taitoja ja kokemusta. Naisten osuus hallituksen jäsenistä oli 38 % vuonna 2018.

Varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa 15.3.2018 tehdyn valinnan perusteella hallitukseen kuuluivat Kalevi Hilli (puheenjohtaja), Toivo Alarautalahti (varapuheenjohtaja), Pauli Aalto-Setälä, Pirkko Ahonen, Sanna Ahonen, Peter Finne, Jussi Hakala, Jan Korhonen ja Marja-Leena Tuomola. Hallituksen jäsenet ovat säästöpankkien toimitusjohtajia lukuun ottamatta Pauli Aalto-Setälää, Sanna Ahosta ja Marja-Leena Tuomola, jotka ovat säästöpankeista riippumattomia hallituksen jäseniä.

Hallituksen tehtävänä on johtaa keskusyhteisön toimintaa osuuskuntalain, talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain ja keskusyhteisön sääntöjen mukaan. Hallitus vastaa yhteenliittymän toiminnan ohjaamisesta sekä Säästöpankkiryhmän strategian muo-
dostamisesta ja ryhmän sisäisen yhteistoiminnan kehittämisestä.

Hallitus on vahvistanut itselleen työjärjestyksen, jossa määritellään hallituksen tehtävät ja kokouuskäytännöt.

Valiokunnat

Hallintoneuvosto on asettanut nimitysvaliokunnan ja palkitsemisvaliokunnan ja hallitus tarkastusvaliokunnan ja riskivaliokunnan. Hallintoneuvosto ja hallitus ovat hyväksyneet asettamilleen valiokunnille työjärjestykset.

Nimitysvaliokunnan tehtävänä on valmistella ehdotus keskusyhteisön sekä säästöpankkien palveluyhtiöiden hallintoelinten jäsenistä ja heidän palkkioistaan.

Palkitsemisvaliokunnan tehtävänä on valmistella keskusyhteisön hallitukselle esitykset Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvien jäsenluottolaitosten ja muiden yhteisöjen toimitusjohtajien ja muun suoraan toimitusjohtajalle raportoitavien toimivan johdon jäsenten palkitsemisperiaateista ja palkitsemisjärjestelmästä. Valiokunta valmistelee myös palkitsemisohjeita ja palkitsemis-
suunnitelmia.

Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on avustaa Säästöpankkiliiton hallitusta varmistumaan, että Säästöpankkiliitolla ja Säästöpankkiryhmällä on koko sen toiminnan kattava ja asiallisesti järjestetty kirjanpito, tilinpäätöskäytännöt ja taloudellinen raportointi. Lisäksi valiokunta avustaa hallitusta huolehtimaan siitä, että Säästöpankkiryhmällä on riittävä ja asianmukaisesti järjestetty sisäinen valvonta, sisäinen tarkastus ja tilintarkastus. Valiokunnan tehtävänä on myös seurata, että yrityksen toiminta ja sisäinen valvonta on järjestetty lakien, määräysten sekä hyvän johtamis- ja hallintojärjestelmän edellyttämällä tavalla, sekä valvoa sisäisen tarkastuksen toimintaa.

Riskivaliokunnan tehtävänä on avustaa Säästöpankkiliiton hallitusta riskistrategiaa ja riskinottoa koskevissa asioissa sekä sen valvomisessa, että Säästöpankkiryhmässä noudatetaan Säästöpankkiliiton hallituksen päättämää riskistrategiaa. Valiokunta valvoo, varmistaa vakavaraisuuden hallintaprosessin tehokkuuden ja riittävyyden Säästöpankkiryhmässä sekä arvioi näihin riskeihin liittyvien periaatteiden, valvontamenetelmien ja prosessien riittävyyden. Valiokunta myös avustaa palkitsemisvaliokuntaa terveiden palkitsemisjärjestelmien luomisessa.

Lisäksi hallitus on asettanut varainhallintakomitean, jonka tehtävänä on raportoida, avustaa ja ohjata riskivaliokunnan vastuulla olevaa toimintaa sekä suunnitella ja koordinoida Säästöpankkiryhmän jälleenerahoitusta Säästöpankkien Keskuspankin Treasuryn kanssa.

Toimitusjohtaja

Hallitus valitsee keskusyhteisön toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen. Toimitusjohtajan tehtävänä on hoitaa osuuskuntalain säännösten mukaisesti keskusyhteisön juoksevaa hallintoa, toteuttaa Säästöpankkiryhmän strategiaa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti, valmistella hallitukselle esitettävät asiat ja avustaa hallitusta hallintoneuvostolle ja osuuskunnan kokoukselle esitettävien asioiden valmistelussa.

Keskusyhteisön toimitusjohtajana toimii Tomi Närhinen ja toimitusjohtajan sijaisena Anita Aalto.

Tilintarkastus

Keskusyhteisöllä on yksi tilintarkastaja, jonka tulee olla Keskukskaupparin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastaja tarkastaa myös yhteenliittymälaisissa tarkoitettujen yhdistettyjen tilinpäätösten.

Tilintarkastajan valitsee osuuskunnan kokous. Tilintarkastajan toimikausi päättyy valintaa seuraavan varsinaisen osuuskunnan kokouksen päättyessä.

Säästöpankkiryhmän keskusyhteisön tilintarkastajana toimii tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. Yhteisön nimeämä päävastuullinen tilintarkastaja on KHT Petri Kettunen.

Säästöpankkien yhteenliittymän ja Säästöpankkiryhmän juridinen rakenne

Säästöpankkien yhteenliittymä ja Säästöpankkiryhmä on kuvattu edellä tilinpäätöksen liitteessä 1.

Säästöpankkiliitto osk:n jäsenet

Säästöpankkiliiton osk:n jäseninä ovat olleet 31.12.2018 seuraavat luottolaitokset:

Aito Säästöpankki Oy
Avain Säästöpankki
Ekenäs Sparbank
Eurajoen Säästöpankki
Helmi Säästöpankki Oy
Huittisten Säästöpankki
Kalannin Säästöpankki
Kiikoisten Säästöpankki
Kvevlax Sparbank
Lammin Säästöpankki
Liedon Säästöpankki
Länsi-Uudenmaan Säästöpankki
Mietoisten Säästöpankki
Myrskylän Säästöpankki
Nooa Säästöpankki Oy
Närpes Sparbank Ab
Pyhärannan Säästöpankki
Someron Säästöpankki
Suomenniemen Säästöpankki
Sysmän Säästöpankki
Säästöpankki Optia
Säästöpankki Sinetti
Ylihärman Säästöpankki
Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj
Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj

Säästöpankkien yhteenliittymän riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Yhteenliittymälain mukaan yhteenliittymän keskusyhteisöä valvoo Finanssivalvonta. Keskusyhteisön jäsenluottolaitoksia valvovat Finanssivalvonta ja keskusyhteisö. Finanssivalvonta valvoo, että keskusyhteisö ohjaa ja valvoo jäsenluottolaitosten toimintaa yhteenliittymälain säännösten mukaisesti ja että yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt täyttävät niille laissa asetetut vaatimukset.

Keskusyhteisö valvoo, että yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt toimivat rahoitusmarkkinoita koskevien lakien, asetusten, viranomaisten antamien määräysten, sääntöjensä ja yhtiöjärjestyksensä sekä keskusyhteisön yhteenliittymälain 17 §:n nojalla antamien ohjeiden mukaisesti. Lisäksi keskusyhteisö valvoo yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen taloudellista asemaa.

Keskusyhteisöllä on yhteenliittymän tehokkaan riskienhallinnan mahdollistava luotettava hallinto sekä yhteenliittymän toimintaan nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät. Säästöpankkien yhteenliittymän riskienhallinnassa noudatettavat periaatteet sisältyvät keskusyhteisön hallituksen hyväksymiin riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteisiin, jotka on kuvattu riskienhallinnan liitetiedoissa.

Yhteenliittymälain mukaan yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen yhdisteltyä omien varojen määrää ja maksuvalmiutta valvotaan konsolidoidusti yhteenliittymän tasolla. Keskusyh-

teisöllä on velvollisuus valvoa jäsenluottolaitosten toimintaa, antaa niille niiden maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi ohjeita riskien hallinnasta, luotettavasta hallinnosta ja sisäisestä valvonnasta sekä antaa niille ohjeita yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa. Keskusyhteisö voi lisäksi vahvistaa jäsenluottolaitoksille yleisiä toimintaperiaatteita noudatettaviksi näiden yhteenliittymän kannalta merkittävässä toiminnassa.

Jokainen jäsenluottolaitos harjoittaa itsenäisesti liiketoimintaansa omien voimavarojensa puitteissa. Yhteenliittymään kuuluva yhteisö ei saa ottaa toiminnassaan niin suurta riskiä, että siitä aiheutuu olennaista vaaraa yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen yhdistellylle vakavaraisuudelle tai maksuvalmiudelle.

Yhteenliittymän on täytettävä luottolaitostoiminnasta annetun lain mukaiset konsolidoitujen omien varojen vähimmäismäärää koskevat vaatimukset. Yhteenliittymään kuuluvilla yhteisöillä on oltava omia varoja yhteensä vähintään määrä, joka riittää kattamaan yhteenliittymään kuuluvien yritysten yhdistellyt, luottolaitoslaissa tarkemmin määritellyt riskit. Yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen omien varojen yhdistellyn määrän on lisäksi oltava riittävä suhteessa Yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen yhdisteltyihin asiakasriskeihin ja yhdisteltyihin huomattaviin omistusosuuksiin.

Sisäinen valvonta käsittää taloudellisen ja muun valvonnan. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan johtamisen ja toiminnan sitä osaa, jolla pyritään varmistamaan:

- Asetettujen päämäärien ja tavoitteiden saavuttaminen
- Taloudelliset ja tehokkaat prosessit
- Toimintaan liittyvien riskien hallinta
- Taloudellisen ja muun johtamisinformaation luotettavuus ja oikeellisuus
- Säännösten noudattamisen valvonta (compliance)
- Toiminnan, tietojen sekä yhteisön omaisuuden ja asiakkaiden varojen riittävä turvaaminen ja
- Riittävät ja asianmukaisesti järjestetyt manuaaliset ja tietotekniset järjestelmät toiminnan tueksi

Sisäinen valvonta on osa operatiivista toimintaa ja se on kaikkien toimintojen ja organisaatiotasojen vastuulla. Sisäinen valvonta on osa päivittäisiä toimintoja. Toimivan ja tehokkaan valvonnan perustana on, että asianmukainen sisäinen valvontarakenne ja valvontatoimenpiteet on määritelty kaikille liiketoiminnan tasoille sisältäen riittävät ohjeistukset, valvontatimet, seurannan ja raportoinnin.

Keskusyhteisön hallitus on ensisijaisesti vastuussa sisäisen valvonnan järjestämisestä, toteuttamisesta ja sen toimivuuden varmistamisesta. Keskusyhteisön hallitus hyväksyy sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet.

Keskusyhteisöön on perustettu seuraavat liiketoiminnasta riippumattomat toiminnot varmistamaan tehokasa ja kattava sisäisen valvonta kaikille Säästöpankkien yhteenliittymään ja Säästöpankkiryhmään kuuluville yhtiöille:

- Riippumaton riskienvalvonta
- Säännösten noudattamisen varmistamisesta vastaava toiminto (compliance)
- Sisäisen tarkastuksen toiminto

Riskienhallinnan menettelytapaoja ylläpidetään ja kehitetään keskusyhteisön riippumattoman riskienvalvonnan toimesta, jotta varmistetaan että myös kaikki uudet olennaiset, mutta

aikaisemmin tunnistamattomat riskit tulevat liiketoimintojen riskienhallinnan piiriin.

Hallitus seuraa säännöllisesti Yhteenliittymän liiketoiminnallista tulosta ja toimintaan sisältyviä riskejä ja päättää raportoinnista, menettelytavoista sekä laadullisista ja määrällisistä mittareista, joilla toiminnan tehokkuutta ja tuloksellisuutta arvioidaan. Yhteenliittymätason riskienvalvonta ja taloudellinen raportointi hoidetaan keskitetysti keskusyhteisön toimesta.

Tämän järjestämisvastuun toteuttamiseksi keskusyhteisön hallintoneuvosto ja hallitus asettavat luottolaitoslain edellyttämät ja harkintansa mukaan muut mahdolliset toimintaansa tukevat valiokunnat sekä vahvistaa keskusyhteisön toimivan johdon organisaation ja sen keskeisten vastuualueiden toimenkuvat.

Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen hallitukset vastaavat sisäisen valvonnan järjestämisestä oman yhteisönsä osalta lainsäädännön, viranomaisvaateiden sekä keskusyhteisön ja yhteisön oman hallituksen antamien tarkempien sisäisten toimintaohjeiden mukaisesti. Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että sisäinen valvonta liiketoiminnassa on osa päivittäistä toimintaa ja asianmukaisesti järjestetty.

Keskusyhteisön toimivan johdon tehtävänä on johtaa operatiivisesti Yhteenliittymän keskusyhteisönä toimivan Säästöpankkiliitto osk:n toimintaa liiton hallituksen antamin valtuuksin.

Keskusyhteisön toimivan johdon vastuulla on yhteenliittymätasolla:

- Kehittää ja ylläpitää menettelytapoja, ohjeita ja määräyksiä, joiden myötä mahdollistetaan yhteenliittymän kannalta tehokkaan riskienhallinnan mahdollistava luotettava hallinto sekä yhteenliittymän toimintaan nähden riittävä sisäinen valvonta ja sen toimivuuden varmistaminen
- Raportoida ja ohjata eri riskialueiden laatua ja kehitystä
- Varmistaa sisäisen valvonnan käytännön toimenpiteiden toimivuus tehokkaasti ja monipuolisesti
- Varmistaa, että sisäisen valvonnan puutteet ja kehittämiskohteet dokumentoidaan ja niistä raportoidaan vastuulliselle esimiestasolle kussakin yhteisössä tarvittavia korjaavia toimenpiteitä varten ja
- Varmistaa, että keskusyhteisön hallitus ja hallintoneuvosto ovat tietoisia sisäisen valvonnan toimivuudesta ja voivat varmistua oman vastuunsa toteutumisesta tehokkaasti ja monipuolisesti

Yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen toimivalle johdolle on määritelty tehtävät ja valvontatoimenpiteet, joilla sisäistä valvontaa toteutetaan. Sisäistä valvontaa tukee asianmukainen raportointi, jolla seurataan toiminnan laatua, laajuutta ja monimuotoisuutta ja toimintaan liittyviä riskejä. Raportointi on luotettavaa, selkeää ja ajantasaista. Taloutta ja riskienhallintaa ja compliance-toimintaa koskeva raportointi tuotetaan keskitetysti liiketoiminnasta erillään.

Jäsenluottolaitoksen vakavaraisuus ja sen valvonta

Keskusyhteisön suostumuksella jäsenluottolaitoksen omien varojen vähimmäismäärä voi olla alempi kuin luottolaitoslaki edellyttää. Jäsenluottolaitoksella on kuitenkin oltava sen vakavaraisuuden turvaamiseksi omia varoja vähintään määrä, joka vastaa 80 prosenttia luottolaitoslaissa säädetystä määrästä.

Keskusyhteisö voi antaa jäsenluottolaitokselle suostumuksen poiketa luottolaitoslain asiakasriskejä koskevista rajoituksista.

Jäsenluottolaitoksen yksittäisen asiakasriskin enimmäismäärä voi keskusyhteisön antamalla suostumuksella olla enintään 40 prosenttia jäsenluottolaitoksen omista varoista, kun vastaava luottolaitoslain mukainen rajoitus on 25 prosenttia. Luottolaitoksiin ja sijoituspalveluyrityksiin kohdistuvia asiakasriskejä säännellään yhteenliittymälaisissa erikseen. Vastaavasti elinkeinoyhteisöjen omistusta koskevat enimmäismäärät voivat keskusyhteisön suostumuksella olla enintään 25 prosenttia ja 75 prosenttia omista varoista, kun ne luottolaitoslain mukaan olisivat 15 prosenttia ja 60 prosenttia.

Keskusyhteisö voi päättää, että sen jäsenluottolaitoksiin ei sovelleta, mitä EU:n vakavaraisuusasetuksen 6 osassa ja sen nojalla annetuissa Euroopan unionin säädöksissä säädetään luottolaitoksen maksuvalmiudelle asetettavista vaatimuksista.

Keskusyhteisö voi päättää, että sen jäsenluottolaitoksiin ja niiden konsolidointiryhmään kuuluviin yhteisöihin jätetään soveltamatta kokonaan tai osittain, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 9 luvussa ja EU:n vakavaraisuusasetuksessa säädetään luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmään kuuluvan yhteisön riskien laadullisesta hallinnasta.

Keskusyhteisön voi myöntää edellä tarkoitetun poikkeuksen, kun se täyttää sille yhteenliittymälain 17 §:ssä ja sen nojalla annetuissa Finanssivalvonnan määräyksissä sekä laissa mainituissa muissa säännöksissä asetetut vaatimukset ja Finanssivalvonta on tämän perusteella antanut keskusyhteisölle luvan tällaisten päätösten tekemiseen. Keskusyhteisö ei saa myöntää poikkeusta jäsenluottolaitokselle, joka on merkittävästi tai toistuvasti laiminlyönyt noudattaa keskusyhteisön antamia 17 §:ssä tarkoitettuja ohjeita taikka jäsenluottolaitokselle 23 §:ssä säädettyjä tai Finanssivalvonnan luvan mukaisia velvollisuuksia. Poikkeus on voimassa enintään kolme vuotta kerrallaan ja keskusyhteisö voi peruuttaa sen, jos jäsenluottolaitos sen voimassaoloaikana rikkoo sille kuuluvia edellä todettuja velvollisuuksia.

Säästöpankkien yhteenliittymään liittyminen ja siitä eroaminen

Keskusyhteisön jäsenenä voivat olla luottolaitokset, joiden säännöt tai yhtiöjärjestys vastaavat mitä yhteenliittymälaisissa säädetään, ja joiden säännöt tai yhtiöjärjestyksen keskusyhteisö on hyväksynyt. Jäseneksi ottamisesta päättää osuuskunnan kokous.

Jäsenluottolaitoksella on oikeus erota keskusyhteisön jäsenyydestä. Yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen omien varojen yhdistellyn määrän on jäsenluottolaitoksen eroamisesta huolimatta säilyttävä yhteenliittymälain edellyttämällä tasolla.

Jäsenluottolaitos voidaan myös erottaa keskusyhteisön jäsenyydestä osuuskuntalain mukaisesti. Lisäksi jäsenluottolaitos voidaan erottaa, jos se on laiminlyönyt noudattaa keskusyhteisön yhteenliittymälain 17 §:n nojalla antamia ohjeita tavalla, joka merkittävästi vaarantaa maksuvalmiuden tai vakavaraisuuden hallintaa taikka tilinpäätöksen laatimista koskevien yhtenäisten periaatteiden soveltamista tai niiden noudattamisen valvontaa Yhteenliittymässä. Erottaminen on mahdollista myös, jos jäsenluottolaitos toimii olennaisesti keskusyhteisön vahvistamien Yhteenliittymän yleisten toimintaperiaatteiden vastaisesti.

Mitä yhteenliittymälaisissa säädetään jäsenluottolaitoksen maksuvelvollisuudesta, sovelletaan myös luottolaitokseen, joka on eronnut tai erotettu keskusyhteisön jäsenyydestä, jos sen kalenterivuoden päättymisestä, jolloin jäsenluottolaitos on eronnut tai erotettu, on kulunut vähemmän kuin viisi vuotta silloin, kun maksuvelvollisuutta koskeva vaatimus esitetään jäsenluottolaitokselle.

Säästöpankkiryhmän tilinpäätös ja tilintarkastus

Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen yhdistellään kaikkien merkityksellisten Ryhmään kuuluvien yhteisöjen tilinpäätökset. Yhteenliittymälain mukaan Säästöpankkien yhteenliittymän tilinpäätös on laadittava noudattaen kirjanpitolaisissa tarkoitettuja kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja. Näiden standardien mukaan tilinpäätökseen on yhdisteltävä myös muut Säästöpankkiryhmään kuuluvat merkittävät yhteisöt. Finanssivalvonta on antanut yksityiskohtaisempia määräyksiä Säästöpankkiryhmän tilinpäätöksen laatimisesta. Tilinpäätöksessä noudatetut laadintaperiaatteet on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa (liite 2).

Jäsenluottolaitoksella ei ole velvollisuutta julkistaa luottolaitostoiminnasta annetun lain 12 luvun 12 §:n mukaista osavuositiedon sausta.

Keskusyhteisöllä on velvollisuus antaa ohjeita jäsenluottolaitoksille yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi. Jäsenluottolaitoksilla on velvollisuus antaa keskusyhteisölle tilinpäätöksen yhdistelyä varten tarpeelliset tiedot. Keskusyhteisöllä ja sen tilintarkastajalla on lisäksi oikeus yhdistellyn tilinpäätöksen tarkastamista varten saada jäljennös jäsenluottolaitoksen tilintarkastusta koskevista asiakirjoista.

Tilinpäätös esitellään ja annetaan tiedoksi keskusyhteisön varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle.

Keskusyhteisön maksuvelvollisuus ja jäsenluottolaitosten keskinäinen vastuu

Keskusyhteisö on velvollinen suorittamaan yhteenliittymälaisissa tarkoitettuna tukitoimena jäsenluottolaitokselle määrän, joka on tarpeen jäsenluottolaitoksen selvitystilän estämiseksi. Lisäksi keskusyhteisö vastaa jäsenluottolaitoksen niistä veloista, joita ei saada suoritetuksi jäsenluottolaitoksen varoista.

Jäsenluottolaitos on velvollinen suorittamaan keskusyhteisölle osuutensa määrästä, jonka keskusyhteisö on suorittanut joko toiselle jäsenluottolaitokselle tukitoimena taikka toisen jäsenluottolaitoksen velkojalle maksuna erääntyneestä velasta, johon velkoja ei ole saanut suoritusta jäsenluottolaitokselta. Jäsenluottolaitoksella on lisäksi keskusyhteisön maksukyvyttömyystilanteessa osuuskuntalaisissa tarkoitettu rajaton lisämaksuvelvollisuus keskusyhteisön veloista.

Jäsenluottolaitosten vastuu keskusyhteisön suorittamasta määrästä jakautuu jäsenluottolaitosten kesken niiden viimeksi vahvistettujen taseiden loppusummien mukaisessa suhteessa. Jäsenluottolaitokselta toisen jäsenluottolaitoksen selvitystilän ehkäisemiseksi käytettäviin tukitoimiin perittävien maksujen vuotuinen yhteenlaskettu määrä saa kunakin tilikautena olla yhteensä enintään 5/1 000 kunkin jäsenluottolaitoksen viimeksi vahvistetun taseen loppusummasta.

Talletussuojarahaston ja sijoittajien korvausrahaston suoja

Talletussuojarahastoa koskevan lainsäädännön mukaan Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvia talletuspankkeja pidetään talletussuojan osalta yhtenä pankkina. Talletussuojarahaston varoista korvataan tallettajan saamiset Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvilta talletuspankeilta yhteensä enintään 100 tuhanteen euroon asti.

Myös Sijoittajien korvausrahastoa koskevan lainsäädännön mukaan Säästöpankkien yhteenliittymää pidetään korvaussuojan osalta yhtenä pankkina. Korvaussuojarahaston varoista kor-

vataan sijoittajan saamiset Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvilta yhteisöiltä yhteensä enintään 20 tuhanteen euroon saakka.

Palkitseminen

Säästöpankkien yhteenliittymän palkitsemisessa noudatetaan Euroopan Unionin ja kansallisen lainsäädännön säännöksiä sekä Finanssivalvonnan ohjeita. Henkilöstön ja johdon palkitsemisjärjestelmä perustuu voimassa olevaan lakiin, finanssialaa koskeviin säännöksiin ja suosituksiin sekä Suomen Corporate Governance -sääntöihin. Säästöpankkien yhteenliittymä noudattaa päätetäessä toimivan johdon ja henkilökunnan palkitsemisjärjestelmästä luottolaitoslain 8. lukua.

Palkitsemisjärjestelmällä tarkoitetaan niitä päätöksiä, sopimuksia, toimintaperiaatteita ja menettelytapoja, joita noudatetaan johdon ja henkilöstön palkitsemisessa. Palkitsemisjärjestelmä sisältää sekä palkitsemistavan että sen kehittämiseen ja toteuttamiseen liittyvät prosessit. Palkitsemisjärjestelmää kehitetään aktiivisesti ja pitkäjänteisesti yhteenliittymän kilpailukyvyyn, hyvän taloudellisen kehityksen, kannustavuuden, sitouttamisen sekä uusien pätevien henkilöiden saatavuuden turvaamiseksi.

Palkitsemisen periaatteet ovat liiketoimintastrategian, tavoitteiden ja arvojen mukaisia, sekä vastaa pitkän aikavälin etua. Periaatteet käsittävät yhteenliittymään kuuluvien yhtiöiden toimivan johdon palkitsemisjärjestelmän ja palkitsemisjärjestelmän roolit ja vastuut. Palkitsemisen periaatteiden toteuttamista varmistaa selkeä palkitsemisen järjestelmä, johdonmukaisesti ja kattavasti dokumentoitu ohjeistus sekä selkeästi määritellyt päätöksenteko- ja raportointitasot. Vastaavasti kunkin jäsenluottolaitoksen ja muun yhtiön hallitus vastaa erityiskohtaisesti palkitsemisen periaatteista ja palkitsemisjärjestelmästä sekä toimiva johto vastaa niiden toteuttamisesta periaatteiden mukaisesti. Palkitsemisjärjestelmä on sopusoinnussa jäsenluottolaitoksen tai yhteenliittymään kuuluvan yhtiön hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa, ja toteutetaan aina Säästöpankkien yhteenliittymän voimassa olevien riskienhallintaperiaatteiden puitteissa. Palkitseminen ei kannusta toiminnassa riskinottoon, joka ylittää jäsenluottolaitoksen tai yhteisön riskinkantokyvyn perusteella määritellyn tai muuten kestävän riskitason. Palkitseminen ei myöskään ohjaa ja kannusta tilanteisiin, joissa jossa asiakkaan etu on ristiriidassa säästöpankin tai säästöpankkiryhmään kuuluvan yhtiön, tai sen johdon tai henkilöstön edustajan, tai toisen asiakkaan edun kanssa.

Keskusyhteisön hallitus päättää palkitsemisvaliokunnan esityksestä Säästöpankkien yhteenliittymän palkitsemisperiaatteet. Keskusyhteisön palkitsemisvaliokunta seuraa ja valvoo yhteenliittymän jäsenluottolaitosten ja yhtiöitten palkitsemisjärjestelmien toimivuutta, palkitsemisen kilpailukykyä ja palkitsemisrakteiden kykyä tukea yhteenliittymän lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteita sekä valmistelee esitykset keskusyhteisön hallitukselle palkitsemisjärjestelmän kehittämisestä.

Palkitsemisvaliokuntaan kuuluu vähintään neljä jäsentä. Valiokunnan muodostavat liiton hallintoneuvoston keskuudestaan nimeämät kolme jäsentä sekä yksi liiton hallituksen säästöpankeista riippumaton jäsen. Valiokunta voi työskentelyssään hyödyntää myös asiantuntijoita, jotka kutsuttaessa osallistuvat valiokunnan kokouksiin. Valiokunnan kokoonpano ja työskentely on järjestetty siten, että valiokunta kykenee riippumattomasti arvioimaan palkitsemisjärjestelmien kannusteita ja muita vaikutuksia riskien, pääoman ja maksuvalmiuden hallintaan.

Säästöpankkien yhteenliittymän riskivaliokunta antaa lausunnon palkitsemisvaliokunnalle siitä, että yhteenliittymässä noudatetta-

vat palkitsemisjärjestelmät ottavat huomioon riskit, pääoma- ja maksuvalmiusvaatimukset sekä tuottojen jaketuksen ja tuottojen kertymisen todennäköisyyden. Lausunto perustuu jatkuvaan riskien seurantaan ja valvontaan sekä riskivaliokunnalle toimitettujen, kunkin jäsenyhteisön omien palkitsemisjärjestelmien laadulliseen arviointiin.

Keskusyhteisön toimiva johto avustaa palkitsemisvaliokuntaa, keskusyhteisön hallitusta ja tarkastusvaliokuntaa sen toimeksiantojen mukaisesti. Yhteenliittymään kuuluvan jäsenluottolaitoksen tai yhtiön sisäinen tarkastus antaa vuosittain arvion jäsenluottolaitoksen tai yhtiön hallitukselle palkitsemisjärjestelmän noudattamisesta. Yhteenliittymän keskusyhteisön sisäinen tarkastus antaa yhteenliittymätason arvion keskusyhteisön hallitukselle palkitsemisjärjestelmän noudattamisesta yhtiötason arvioiden perusteella. Keskeiset havainnot raportoidaan keskusyhteisön tarkastusvaliokunnalle ja palkitsemisvaliokunnalle.

Liiketoiminnoista riippumattomien toimintojen palkitsemista valvoo jäsenluottolaitoksen, yhtiön tai keskusyhteisön hallitus. Liiketoiminnasta riippumattomien toimintojen palkitseminen ei saa olla riippuvainen sen liiketoimintayksikön tuloksesta jota he valvovat, vaan sen on perustuttava valvontaa varten määriteltyjen tavoitteiden toteutumiseksi.

Säästöpankkiryhmässä ei kuitenkaan sovelleta Luottolaitoslain 8 luvun 9, 11 ja 12 §:ien säännöksiä niihin palkkionsaajiin, joiden muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ei ylitä 50 tuhatta euroa. Muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolla ei myöskään ylitä 100 prosenttia palkkionsaajan kiinteän palkkion kokonaismäärästä.

Palkitsemisen perusteena oleva kokonaiskompensaatio jakautuu kiinteään ja muuttuvaan palkanosaan. Muuttuva palkanosa käsittää sekä lyhyen että pitkän aikavälin palkitsemisen. Mikäli muuttuvan palkkion määrä ylittää 50 tuhatta euroa, huomioidaan, että sen maksaminen on suoritettava muuna kuin käteissuorituksena. Jos henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, jonka ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua jäsenluottolaitokselle tai yhtiölle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö"), ja jos hänelle aiotaan maksaa yli 50 tuhatta euron vuosipalkkio, noudatetaan luottolaitoslaissa määritettyä muuttuvien palkkioiden maksamisen lykkäämistä. Merkittävä osa, vähintään 40 prosenttia määritellystä muuttuvan palkkion kokonaismäärästä, lykätään ja maksetaan aikaisintaan 3–5 vuoden kuluessa ansaintajaksosta. Lykkäysajan pituutta arvioitaessa otetaan huomioon henkilön riskiprofiili ja liiketoiminnan luonne.

Säästöpankkiryhmässä on tunnistettu merkittävät riskinottajahenkilöt, jotka voivat vaikuttaa pankin riskiprofiiliin tai toiminnallaan aiheuttaa pankille merkittävää taloudellista riskiä. Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään kuuluu yhteenliittymässä mm. jäsenluottolaitosten, keskusyhteisön ja muiden yhtiöiden toimitusjohtajat ja muut toiminnan johtamiseen ja päätöksentekoon osallistuvat henkilöt, muut henkilöt, joiden toiminnalla on olennainen vaikutus yrityksen riskiasemaan, liiketoiminnasta riippumattomien toimintojen henkilöt. Ajantasainen lista merkittävistä riskinottajista on koottuna Säästöpankkiliitto osk:iin. Jokainen Ryhmän yhteisö vastaa omalta osaltaan tietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta.

Maksettu palkkio voidaan periä kokonaan tai osittain takaisin, jos henkilö on syyllistynyt väärinkäyttöksiin, tahallisesti vaarantanut yrityksen liiketoiminnan tulevaisuutta tai rikkonut lakia.

Tilikaudelle kohdistuvat palkat ja palkkiot on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 14 henkilöstökulujen osalta.

LIITE 5: RISKIENHALLINNAN JA VAKAVARAIKUUDENHALLINNAN PERIAATTEET

Yleiset tavoitteet ja tehtävät

Säästöpankkiryhmä on Yhteenliittymän keskusyhteisönä toimivan Säästöpankkiliiton, 23 Säästöpankin sekä niiden tytär- ja osakkuusyhteisöjen muodostama finanssiryhmä. Säästöpankkiryhmä ei muodosta rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain tarkoittamaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymää.

Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt muodostavat yhteenliittymästä annetussa laissa määritellyn taloudellisen kokonaisuuden, jossa Säästöpankkiliitto osk ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. Säästöpankkien yhteenliittymän muodostavat Yhteenliittymän keskusyhteisönä toimiva Säästöpankkiliitto osk, 23 itsenäistä, alueellista ja paikallista säästöpankkia, Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj, Sp-Kiinnitysluotto-pankki Oyj ja Sp-Rahastoyhtiö Oy sekä edellä mainittujen konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset Säästöpankkipalvelut Oy on Säästöpankkiliiton 100 % omistama tytäryhtiö.

Säästöpankkiliitto osk toimii Säästöpankkien yhteenliittymän Keskusyhteisönä ja talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain mukaan Keskusyhteisöllä on oikeus ohjata yhteenliittymään kuuluvia jäsenluottolaitoksia ja sillä on velvollisuus valvoa niiden toimintaa. Keskusyhteisö toteuttaa ohjeidenanto- ja valvontavelvollisuuttaan sekä yhteenliittymätasolla että jäsenluottolaitostasolla. Keskusyhteisön hallitus on hyväksynyt keskeisimmät toimintaperiaatteet ja riskistrategiat. Se päättää myös tarvittavien ohjauskeinojen käytöstä Säästöpankkiryhmän toimintaperiaatteiden mukaisesti.

Säästöpankit keskittyvät vähittäispankkitoimintaan, erityisesti päivittäisasiointiin, säästämiseen ja sijoittamiseen sekä lainaamisen palveluihin. Säästöpankkien tuote- ja palveluvalikoimaa täydentävät Säästöpankkiryhmään kuuluvien tuote-yhtiöiden tuottamat keskitetyt tuotteet ja palvelut. Säästöpankkiryhmän merkittävimmät tuote-yhtiöt ovat Säästöpankkien Keskuspankki, Sp-Kiinnitysluotto-pankki, Sp-Henkivakuutus, Sp-Rahastoyhtiö, Säästöpankki-palvelut Oy sekä Sp-Koti.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallintaprosessia sääntelevät luottolaitos- ja vakuutusyhtiölaki, laki talletuspankkien yhteenliittymästä, suoraan sovellettava EU-lainsäädäntö sekä Finanssivalvonnan standardit, määräykset ja ohjeet. Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä säädetään, että Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja asiakasriskejä valvotaan konsolidoidusti yhteenliittymän tasolla.

Säästöpankkien yhteenliittymään kuulumiseen liittyy vastuu sekä Yhteenliittymän että toistensa toiminnasta. Vastuu edellyttää, että jokainen jäsenluottolaitos linjauksiaan ja päätöksiään tehdessään ottaa huomioon tekojensa vaikutukset niin omaan yhtiönsä kuin muiden Yhteenliittymään kuuluvien yhtiöiden toimintaan. Säästöpankit toimivat ja ottavat riskiä oman pääomansa, vakavaraisuutensa ja maksuvalmiutensa puitteissa. Jokainen säästöpankki mitoitaa toimintansa oman kantokykynsä mukaisesti.

Yhteenliittymän riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa uhat ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat Yhteenliittymän strategian toteutumiseen.

Vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on turvata sekä jäsenluottolaitoksen että Yhteenliittymän riskinkantokyky ja varmistaa, että toimintaedellytykset eivät vaarannu pitkällä tähtäimellä. Yhteenliittymän strategiassa määritellään riskinkantokyvyn ja riskinottohalukkuuden tavoitteet ja tehdään muut riskienhallinnalliset linjaukset suhteessa liiketoimintatavoitteisiin.

Yhteenliittymällä on tehokas riskienhallinnan mahdollistava luotettava hallinto sekä Yhteenliittymän toimintaan nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintamenetelmät. Hallinnon, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan edellytetään täyttävän lainsäädännön ja viranomaismääräysten vaatimukset. Luotettavan hallinnon periaatteet on kuvattu tarkemmin hallintoperiaatteiden liitetiedossa.

Säästöpankkiryhmä harjoittaa vähittäispankki-, keskuspankki-, kiinnitysluotto-pankki-, sijoitus- ja henkivakuutus toimintaa sekä kiinteistövälitystä. Olennaisimmat riskit ovat pankkitoiminnan luotto-, korko- ja maksuvalmiusriskit. Henkivakuutus toimintaan sisältyy markkina-, vakuutus- ja vastapuoliriskiä. Liiketoimintariskit ja operatiiviset riskit sisältäen oikeudelliset ja compliance-riskit koskevat kaikkia liiketoimintoja.

Riskienhallinnan periaatteet ja organisointi

Riskienhallinnalla tarkoitetaan liiketoiminnasta aiheutuvien sekä siihen olennaisesti liittyvien riskien tunnistamista, arviointia, mittaamista, rajoittamista ja seuranta. Riskienhallinnalla pyritään vähentämään ennakoimattomien tappioiden todennäköisyyttä tai uhkaa valvottavan maineelle ja siten varmistamaan ryhmästrategian toteuttamista.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta luo edellytykset riskien tunnistamiselle, arvioinnille, mittaamiselle ja riskien rajaamiselle yhteenliittymän kannalta turvalliselle tasolle. Eri riskialueiden ja liiketoimintojen edellyttämät pääomatärpeet määritetään luotettavasti ja riippumattomasti sekä pääoma kohdennetaan suunnitelmallisesti nykyisen ja suunnitellun riskinoton mukaan sekä Yhteenliittymän maksuvalmiuden hallinnan kannalta oikein.

Keskusyhteisö vastaa yhteenliittymätason riskienhallinnasta ja vakavaraisuuden hallinnasta sekä riskienhallintajärjestelmän riittävytydestä ja ajantasaisuudesta. Keskusyhteisö antaa Yhteenliittymään kuuluville yrityksille ohjeita niiden maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi niiden riskienhallinnasta, luotettavasta hallinnosta ja sisäisestä valvonnasta sekä ohjeita yhteisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi. Keskusyhteisö valvoo myös, että jäsenyhteisöt noudattavat Yhteenliittymän sisäisiä periaatteita ja asiakassuhteissa asianmukaisia sekä eettisesti hyväksyttävistä menettelytapoja. Keskusyhteisön hallitus hyväksyy sisäisen valvonnan ja luotettavan hallinnon järjestämisen periaatteet. Riskienhallintastrategiat perustuvat keskusyhteisön hallituksen vahvistamaan päämäärään ja liiketoimintastrategiaan, riskienhallintaohjeisiin, valtuusjärjestelmään sekä keskeisimmistä liiketoiminnan osa-alueista tuotettavaan riski- ja poikkeamaraportointiin.

Jäsenpankit ja yhteisöt vastaavat omasta riskienhallinnastaan sekä oman vakavaraisuutensa ja maksuvalmiutensa hallinnasta toimintansa laadun ja laajuuden mukaisesti ja yhteenliittymän riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti. Yhteenliittymän riskienhallinta perustuu siihen, että jäsenpankki ei ota toiminnassaan niin suurta riskiä, että se olennaisesti vaarantaisi ko. jäsenpankin maksuvalmiuden ja/tai vakavaraisuuden. Kun kukin jäsenpankki mitoittaa omat riskinsä tasolle, joka ei huonoissakaan olosuhteissa vaaranna pankin maksuvalmiutta ja/tai vakavaraisuutta, niin silloin myös turvataan yhteenliittymäkokonaisuuden maksuvalmius ja vakavaraisuus. Käytännössä jäsenpankin hallitus asettaa riskinottohalukkuuden tason hyväksymällä yhteenliittymän riskialuekohtaiset riskistrategiat ja tarvittavat riskilimiitit ja seurantarajat. Riskistrategian toteutumista seurataan riskilimiittien ja seurantarajojen valvonnalla ja raportoinnilla, jota suoritetaan liiketoiminnasta riippumattomasti.

Varmistaakseen, että Yhteenliittymällä on vaatimukset täyttävä riskienhallinta, Yhteenliittymän keskusyhteisöön on asetettu Riskivaliokunta, jonka tehtävänä on avustaa Keskusyhteisön hallitusta riskistrategiaa ja riskinottoa koskevilla asioilla sekä sen valvomisessa, että Säästöpankkiryhmässä noudatetaan hallituksen päättämää riskistrategiaa. Riskivaliokunta valvoo ja varmistaa vakavaraisuuden hallinnan tehokkuuden ja riittävyyden sekä arvioi riskeihin liittyvien periaatteiden, valvontamenetelmien ja prosessien riittävyyttä. Riskivaliokunta kokoontuu kuukausittain.

Keskusyhteisön hallitusta avustaa myös Varainhallintakomitea, joka avustaa ja ohjaa Riskivaliokunnan vastuulla olevaa toimintaa sekä varmistaa, että Yhteenliittymän rakenteellinen likviditeettiriski ja markkinariski, mukaanlukien korko- ja sijoitusriski, pysyvät tasolla, joka turvaa Yhteenliittymän häiriöttömän toiminnan. Varainhallintakomitean tehtävänä on lisäksi koordinoita Yhteenliittymän jälleerahoitusta ja likviditeetin hallinnan järjestämistä yhteistyössä Säästöpankkien Keskuspankin Treasuryyn kanssa.

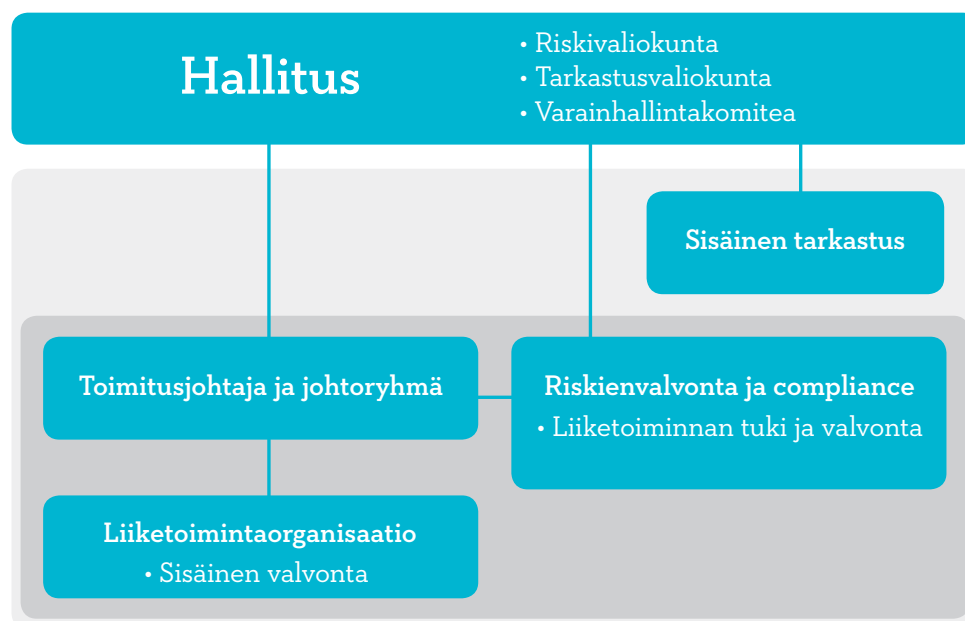
Keskusyhteisöön on perustettu seuraavat liiketoiminnasta riippumattomat toiminnot varmistamaan tehokas ja kattava sisäisen valvonta kaikille Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluville yhtiöille:

- Riippumaton riskienvalvonta
- Säännösten noudattamisen varmistamisesta vastaava toiminto (compliance)
- Sisäisen tarkastuksen toiminto

Riippumattoman riskienvalvonnan tehtävänä on varmistaa ja valvoa, että Yhteenliittymän riskienhallinta on riittävällä tasolla suhteessa Yhteenliittymän liiketoiminnan laatuun, laajuuteen, monimuotoisuuteen ja riskeihin. Riskienvalvontatoiminnon tehtävänä on avustaa Keskusyhteisön hallitusta ja toimivaa johtoa Säästöpankkien yhteenliittymän riittävän riskienhallinnan järjestämisessä sekä riskienhallinnan toimivuuden ja tehokkuuden valvonnassa.

Compliance-toiminto varmistaa, että Yhteenliittymässä noudatetaan lainsäädäntöä, viranomaisten antamia ohjeita ja määräyksiä. Compliance-toiminnon vastuulla on myös valvoa, että Yhteenliittymässä noudatetaan annettuja sisäisiä ohjeita, henkilöstöä sitovia eettisiä periaatteita sekä muita rahoitusmarkkinoilla valitsemia ohjeita.

Keskusyhteisön sisäinen tarkastus valvoo, että kaikkien Ryhmään ja Yhteenliittymään kuuluvien yhtiöiden sisäinen tarkastus on järjestetty asianmukaisesti. Keskusyhteisön sisäinen tarkastus varmistaa riippumattomalla toiminnallaan, että Keskusyhteisön hallituksella ja sen Tarkastusvaliokunnalla sekä toimivalla johdolla on käytettävissään oikeellinen ja kattava kuva Ryhmän ja Yhteenliittymän ja siihen kuuluvien eri yhtiöiden ja toimintojen kannattavuudesta, tehokkuudesta, sisäisen valvonnan tilasta ja erityyppisistä toimintaan liittyvistä riskeistä.



Kaavio: Keskusyhteisön riskienhallinnan organisaatio

Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen hallitukset vastaavat sisäisen valvonnan järjestämisestä oman yhteisönsä osalta lainsäädännön, viranomaisvaateiden ja Keskusyhteisön hallituksen antaman ohjeistuksen mukaisesti. Yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen toimitusjohtaja ja muu toimiva johto vastaavat sisäisen valvonnan järjestämisestä oman yhteisönsä osalta lainsäädännön, viranomaisvaateiden sekä keskusyhteisön ja yhteisön oman hallituksen antamien tarkempien sisäisten toimintaohjeiden mukaisesti.

Säästöpankkien yhteenliittymän riskienhallinnan menetelmätapojä ylläpidetään ja kehitetään Keskusyhteisön riippumattoman riskienvalvonnan toimesta, jotta varmistetaan että myös kaikki uudet, olennaiset mutta aikaisemmin tunnistamattomat riskit tulevat liiketoimintojen riskienhallinnan piiriin.

Merkittävät tai riskipitoiset sitoumukset tehdään kollegiaalisen päätöksentekomenettelyn mukaisesti ja valtuuksien käyttö on rajattu limiiteillä. Liiketoimintaa ja prosesseja ohjataan sisäisillä toimintaohjeilla, joiden noudattamista ja ajantasaisuutta valvotaan. Tehdyt päätökset ja merkittävät liiketoimet dokumentoidaan ja arkistoidaan. Olennainen osa riskienhallintaa suoritetaan päivittäisissä varmistuksissa. Tehtyjen päätösten toimeenpanoa seurataan hyväksymisillä, todentamisilla, varmistuksilla, täsmäytyksillä sekä seuranta- ja poikkeamisraporteilla.

Säästöpankkien yhteenliittymässä on laadittu sekä yhteenliittymätason että pankkitason riskialueittaiset riskistrategiat ja -limiitit. Riskialueittaisia strategioita täydentävät Keskusyhteisön hallituksen antamat operatiivisen tason ohjeet. Riskialueittaiset strategiat kattavat riskien tunnistamisen, mittaamisen ja arvioinnin sekä niiden rajoittamisen, valvonnan ja raportoinnin.

Keskusyhteisön hallitukselle annetaan säännöllisesti tietoa eri riskeistä ja niiden tasoista. Hallitus myös hyväksyy valtuudet ja puitteet halutulle riskinotolle määrittelemällä sallitut riskirajat yhteenliittymätasolla eri riskialueille.

Pilari III -julkistamisperiaatteet

Säästöpankkien yhteenliittymän Pilari III -julkistamisperiaatteet on laadittu voimassaolevan lainsäädännön ja viranomaismääräysten vaatimusten mukaisesti huomioiden Yhteenliittymän pitkän aikavälin strategia ja liiketoimintasuunnitelma. Pilari III -julkistamisperiaatteiden tavoitteena on, että julkaistavien tietojen määrä ja laatu ovat riittävät suhteessa Yhteenliittymän toiminnan luonteeseen, laajuuteen, monimuotoisuuteen ja riskiasemaan sekä huomioivat Yhteenliittymän liiketoiminnan erityispiirteet. Tavoitteen saavuttamiseksi Yhteenliittymä arvioi vuosittain tietojen olennaisuutta sidosryhmien näkökulmasta sekä sitä, mitä tietoja voidaan pitää liikesalaisuuksina tai luottamuksellisina. Säästöpankkien yhteenliittymä julkaisee kaikki oleelliset tiedot liiketoiminnasta ja eri riskialueista, jotka perustuvat valittuun liiketoimintastrategiaan.

Pilari III -julkistamisperiaatteet vahvistaa keskusyhteisön hallitus ja periaatteet valmistelee keskusyhteisön toimiva johto. Periaatteet päivitetään vähintään vuosittain tai aina Yhteenliittymän toimintaympäristön, liiketoimintamallin, sääntelyn ja/tai viranomaisvaateiden muuttuessa. Pilari III -vakavaraisuustiedot julkaistaan kerran vuodessa ja vuodelta 2018 tiedot esitetään erillisessä Pilari III-raportissa. Säästöpankkien yhteenliittymä voi tarvittaessa arvioida tarvetta tiheimmälle julkistamiselle, mikäli markkinatilanne tai Yhteenliittymän liiketoimintakehitys tai riskiaseman muuttuminen sitä edellyttäisi.

Vakavaraisuuden hallinta

Vakavaraisuuden hallintaprosessin tavoitteena on arvioida, että pääoman määrä ja laatu ovat riittävät suhteessa Yhteenliittymän toiminnan luonteeseen, laajuuteen ja monimuotoisuuteen sekä kattamaan liiketoiminnan ja toimintaympäristön kaikki riskit. Tavoitteen saavuttamiseksi Yhteenliittymä tunnistaa ja arvioi toimintaansa liittyvät riskit kattavasti ja mitoittaa riskinkantokykynsä vastamaan kaikkien riskien yhteismäärää. Vakavaraisuuden hallintaprosessin kautta määritettävät sisäiset pääomatarpeet perustuvat vakavaraisuussääntelyn Pilari I:n mukaisiin pääomavaateisiin ja sen ulkopuolisiin riskeihin kuten rahoitustaseen korkoriskiä, sijoitussalkun markkinariskiä ja liiketoimintariskiä. Sisäisessä arviointiprosessissa Yhteenliittymä arvioi pääoman määrän, joka riittää kattamaan myös Pilari I:n ulkopuolisista riskeistä syntyvät odottamattomat tappiot.

Keskusyhteisön hallituksella on kokonaisvastuu vakavaraisuuden hallinnasta. Keskusyhteisön hallitus hyväksyy vakavaraisuuden hallinnan lähtökohdat, tavoitteet ja periaatteet. Lisäksi hallitus vahvistaa yleiset vaatimukset vakavaraisuuden mittaus- ja arviointimenetelmille sekä yleiset periaatteet vakavaraisuuden hallintaprosessin järjestämisestä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hallitus vahvistaa riskistrategiat ja määrittää tavoitetasot pääomalle, joka kattaa kaikki liiketoiminnasta ja ulkoisista toimintaympäristömuutoksista aiheutuvat olennaiset riskit. Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja asiakasriskejä valvotaan konsolidoidusti Yhteenliittymän tasolla.

Keskusyhteisön hallitus on asettanut vakavaraisuudelle tavoitetasot, joita seurataan neljännesvuosittain. Pitkän aikavälin vakavaraisuustavoite on vähintään 18 prosenttia ydinvakavaraisuus (CET1).

Stressitestit

Osana vakavaraisuuden hallintaprosessia Yhteenliittymä arvioi omaa riskiasemaansa ja pääoman riittävyyttä stressitesteillä. Stressitestejä käytetään arvioitaessa miten erilaiset poikkeuksellisen vakavat, mutta mahdolliset tilanteet voivat vaikuttaa tuloksentekokykyyn, vakavaraisuuteen ja pääomien riittävyyteen. Stressitestien avulla pyritään tunnistamaan Yhteenliittymän kannalta keskeisimmät riskit ja arvioimaan, miten haavoittuvainen Yhteenliittymän rakenne on näiden riskien toteutumisen suhteen. Vakavaraisuuden hallintaprosessin tavoitteena on myös ylläpitää ja kehittää laadukasta riskienhallintaa.

Pääomanjatkuvuus suunnitelma

Säästöpankkien yhteenliittymän pääoman jatkuvuus suunnitelma on tehty ennalta arvaamattomien tapahtumien varalle, jotka saattavat vaarantaa Yhteenliittymän vakavaraisuuden. Osana pääoman jatkuvuus suunnitelmaa ovat pääoman määrälle ja laadulle hallituksen asettamat seurantarajat, joita seurataan neljännesvuosittain. Pääoman jatkuvuus suunnitelmassa on kuvattu toimenpiteet, joihin toimiva johto ja hallitus voivat ryhtyä, jos vakavaraisuussuhdeluvulle asetettu seurantaraja rikkoutuu.

Pilari I -pääomavaateet

Säästöpankkien yhteenliittymän suurimmat pääomavaateet muodostuvat kiinteistövuokuedellisistä saamisista, yritys saamisista ja vähittäissaamisista. Säästöpankkien yhteenliittymän luottoriskin pääomavaade lasketaan standardimenetelmällä ja operatiivisen riskin pääomavaade perusmenetelmällä. Markkinariskin pääomavaade lasketaan perusmenetelmällä valuuttapositioneilla.

Pilari I vakavaraisuuden pääomavaateet (1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	9	
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	36	40
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta		
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	5	13
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta		
Saamiset laitoksilta	2 657	3 083
Saamiset yrityksiltä	82 875	80 237
Vähittäissaamiset	68 675	68 030
Kiinteistövakuudelliset saamiset	171 783	155 476
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	4 918	4 317
Erityisen suureen riskiin liittyvät vastuut	720	646
Vastuut katettujen joukkolainojen muodossa	419	412
Ärvopaperistamispositiot		
Saamiset laitoksilta ja yrityksiltä, joissa on käytettävissä lyhyen aikavälin luottoluokitusta		
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	34 730	37 575
Oman pääoman ehtoiset vastuut	6 820	7 035
Muut erät	11 629	11 289
Luotto- ja vastapuoliriskin omien varojen vaade yhteensä	385 277	368 154
Vastuun arvonokaisuriskin (CVA) omien varojen vaade	5 794	5 803
Markkinariskin (valuuttariski) omien varojen vaade	3 067	3 190
Operatiivisen riskin omien varojen vaade	36 708	36 108
Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä	430 845	413 256

Omat varat ja vakavaraisuustunnusluvut

Vuoden 2018 lopussa Säästöpankkien yhteenliittymän pääomakerenne oli vahva ja koostui suurimmaksi osaksi ydinpääomasta (CET1). Omat varat yhteensä olivat 978,0 miljoonaa euroa (984,6), josta ydinpääoman osuus oli 984,2 miljoonaa euroa (939,1). Ydinpääoman kasvu johtui katsauskauden voitosta. Säästöpankkien yhteenliittymällä ei ole ensisijaista lisäpääomaa. Toissijaisia pääomia (T2) oli 29,7 miljoonaa euroa (45,5), joka koostui katsauskaudella debentuurilainoista. Riskipainotetut erät olivat 5 385,6 miljoonaa euroa (5 165,7), eli 4,3 % suuremmat kuin viime vuoden lopussa. Merkittävin muutos riskipainotettujen erien nousussa oli asuntoluottokannan kasvu. Säästöpankkien yhteenliittymän vakavaraisuussuhde oli 18,2 % (19,1) ja ydinvakavaraisuussuhde oli 17,6 % (18,2).

Säästöpankkien yhteenliittymän pääomavaade on 593,9 milj. euroa (569,4), joka vastaa 11,0 prosenttia riskipainotettujen saamisten yhteismäärästä. Pääomavaatimus muodostuu seuraavista eristä:

- Vakavaraisuusasetukseen (CRR) perustuva vähimmäisvaade vakavaraisuussuhdeluvulle (8 %)
- 2,5 % luottolaitoslain mukainen kiinteä CET1 lisäpääomavaatimus,
- 0,5 % Finanssivalvonnan asettama CET1 Pilari II vaatimus ja
- Ulkomaisten vastuiden maakohtaiset muuttuvat CET1 lisäpääomavaatimukset.

Suomessa makrovakaupoliittisesta päätöksenteosta vastaa Finanssivalvonnan johtokunta, joka kuulee ennen päätöstään Suomen Pankkia, valtiovarainministeriötä sekä sosiaali- ja terveysministeriötä. Päätöksenteko makrovakaavälineiden käytöstä tapahtuu neljännesvuosittain, pois lukien ns. O-SII -puskuri, kiinteistövakuudellisten luottojen vähimmäisriskipainot (CRR:n artikla 124), järjestelmäriskipuskuri ja sisäisten mallien vähimmäistappio-osuus (CRR:n artikla 164), joiden osalta päätökset on tehtävä vähintään kerran vuodessa.

Järjestelmäriskipuskuria koskeva luottolaitoslain muutos tuli voimaan 1.1.2018. Lain muutoksen seurauksena Finanssivalvonta sai käyttöönsä uuden makrovakaavälineen, jonka tarkoituksena on kattaa rahoitusjärjestelmän pitkäaikaisten ja suhdanteista riippumattomia riskejä. Finanssivalvonta teki päätöksen järjestelmäriskipuskurin asettamisesta suomalaisille luottolaitoksille 29.6.2018. Säästöpankkien yhteenliittymälle asetettava järjestelmäriskipuskuri on suuruudeltaan 1 % riskipainotettujen saamisten yhteismäärästä, ja puskuuri tulee voimaan 1.7.2019.

Finanssivalvonnan päätös uusien asuntoluottojen enimmäisluottosuhteen laskusta 90 prosentista 85 prosenttiin muiden kuin ensiasunnon ostajien osalta tuli voimaan 1.7.2018. Finanssivalvonta ei asettanut vuonna 2018 muuttuvaa lisäpääomavaatimusta, jonka suuruus voi vaihdella 0-2,5 % riskipainotettujen saamisten yhteismäärästä. Finanssivalvonta ei ole asettanut Säästöpankkien yhteenliittymälle ns. OSII-lisäpääomavaatimusta.

Finanssivalvonta on myöntänyt luvan olla vähentämättä Yhteenliittymän jäsenluottolaitosten sisäisiä omistusosuuksia omien varojen instrumenteista laskettaessa omia varoja yksittäisen laitoksen tasolla ja alakonsolidointiryhmän tasolla. Lisäksi Finanssivalvonta on myöntänyt luvan soveltaa 0 prosentin riskipainoa Yhteenliittymän yhteisvastuun piirissä oleviin sisäisiin luottolaitosvastuisiin. Luvat perustuvat EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU 575/2013) ja lakiin talletuspankkien yhteenliittymästä (599/2010).

Finanssivalvonta on antanut Yhteenliittymälain mukaisen luvan Säästöpankkien yhteenliittymän Keskusyhteisönä toimivalle Säästöpankkiliitto osk:lle päättää, ettei sen jäsenluottolaitoksiin sovelleta EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU 575/2013) kuudennen osan ja sen nojalla annetuissa Euroopan unionin säädöksissä säädettyjä luottolaitoksen maksuvalmiudelle asetettuja vaatimuksia.

Omat varat (1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Ydinpääoma ennen vähennyksiä	986 758	969 674
Vähennykset ydinpääomasta	-38 524	-30 591
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	948 235	939 082
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	0	0
Ensisijainen pääoma (T1 = CET1 + AT1)	948 235	939 082
Toissijainen pääoma ennen vähennyksiä	29 736	45 483
Vähennykset toissijaisesta pääomasta	0	0
Toissijainen pääoma (T2) yhteensä	29 736	45 483
Omat varat yhteensä (TC = T1 + T2)	977 970	984 565
Riskipainotetut erät yhteensä	5 385 564	5 165 694
josta luotto- ja vastapuoliriskin osuus	4 815 965	4 601 921
josta vastuun arvonoikaisuriski (CVA)	72 423	72 541
josta markkinariskin osuus (valuuttakurssiriski)	38 332	39 879
josta operatiivisen riskin osuus	458 844	451 354
Vakavaraisuustunnusluvut		
Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin %	17,6 %	18,2 %
Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa riskipainotettuihin eriin %	17,6 %	18,2 %
Omat varat yhteensä (TC) suhteessa riskipainotettuihin eriin %	18,2 %	19,1 %
Pääomavaatimus (1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Omat varat	977 970	984 565
Pääomavaatimus yhteensä*	593 940	569 379
Josta Pilari II lisäpääomavaatimuksen osuus	26 928	25 828
Pääomapuskuri	384 031	415 186

* Pääomavaatimus muodostuu lakisääteisestä vähimmäisvakavaraisuusvaateesta 8 %, luottolaitoslain mukaisesta kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta 2,5 %, Finanssivalvonnan asettamasta 0,5 prosenttiyksikön Pilari II vaatimuksesta ja ulkomaisten vastuiden maakohtaisista muuttuvista lisäpääomavaatimuksista.

Vähimmäisomavaraisuusaste

Säästöpankkien yhteenliittymän vähimmäisomavaraisuusaste oli 8,6% 31.12.2018 (8,8). Vähimmäisomavaraisuusaste on laskettu tiedossa olevan sääntelyn mukaisesti ja kuvaa pankin ensisijaisten pääomien suhdetta kokonaisvastuusiin. Säästöpankkien yhteenliittymä seuraa liiallista velkaantumista osana vakavaraisuuden hallintaprosessia.

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Ensisijainen pääoma	948 235	939 082
Vastuiden kokonaismäärä	11 035 250	10 640 780
Vähimmäisomavaraisuusaste	8,6 %	8,8 %

Pilari III raportilla on esitetty EU:n vakavaraisuusasetus N:o 575/2013 mukaiset tiedot Säästöpankkien yhteenliittymän konsolidointiryhmän vakavaraisuudesta.

Kriisinratkaisusuunnitelma

Euroopan parlamentin ja unionin direktiivi 2014/59/EU luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksistä tuotiin kansallisesti voimaan 1.1.2015 alkaen (Laki luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta). Kriisinratkaisulain toteuttamiseksi perustettiin Rahoitusvakausrasto (Laki rahoitusvakausrastosta, 1995/2014). Rahoitusvakausrasto päätti keväällä 2017 asettaa Säästöpankkien yhteenliittymälle vaatimuksen alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärästä (MREL-vaade) ja se astuu voimaan 31.12.2018. Vaadetta ei kohdisteta jäsenluottolaitoksiin tai Sp-Kiinnitysluottopankkiin. MREL-vaade on luonteeltaan Pilari II -tyyppinen minimivaade, joka on täytettävä jatkuvasti. Rahoitusvakausrasto on päättänyt, että Säästöpankkien yhteenliittymän alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärä on omien varojen vähimmäismäärä kerrottuna kahdella. Tällä hetkellä vaade on 22 % Säästöpankkien yhteenliittymän kokonaisriskin määrästä.

Pankkitoiminta

Luotto- ja vastapuoliriskit

Pankkitoiminnan merkittävin riski on luottoriski. Luottoriskin hallinnalla ja valvonnalla on suuri merkitys varmistettaessa pääomien riittävyyttä suhteessa liiketoiminnan riskeihin ja riskien toteutumisen aiheuttamiin tappioihin.

Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että vastapuoli ei todennäköisesti täytä sopimuksen mukaisia velvoitteitaan. Luottoriskien suurin lähde ovat luotot, mutta luottoriskiä (vastapuoliriskiä) voi syntyä myös muunlaisista saamisista, kuten joukkovelkakirjalainoista, lyhytaikaisista saamistodistuksista ja johdannaissovimuksista sekä taseen ulkopuolisista sitoumuksista, kuten käyttämättömistä luottojärjestelyistä ja -limiiteistä ja takauksista.

Säästöpankkiryhmässä pankkitoiminnan keskeiset asiakasryhmät ovat henkilöasiakkaat, yritysasiakkaat sekä maatilayrittäjät ja muut pienyritykset. Pankkitoiminnan varainhankinnasta pääosa on myönnetty luottoina Säästöpankkien asiakkaille.

Luottoriskien hallinta

Keskusyhteisön hallitus ohjaa pankkitoiminnan luottoriskien hallintaa, siinä käytettäviä menetelmiä sekä niiden valvontaa ja raportointia vahvistamallaan luottoriskistrategialla, sen perusteella antamallaan luottoriskejä ja niiden hallintaa koskevilla ohjeilla sekä asettamallaan riskilimiiteillä ja muilla seurantarajoilla. Keskusyhteisön riskienvalvonta valvoo, että jäsenluottolaitokset noudattavat näitä periaatteita.

Vahvistetun strategian operatiivisesta ylläpidosta vastaa Keskusyhteisön riskienvalvonta -toiminto yhteistyössä keskusyhteisön hallituksen keskuudestaan nimeämän Riskivaliokunnan kanssa. Strategia päivitetään vähintään vuosittain tai aina Yhteenliittymän toimintaympäristön, liiketoimintamallin, sääntelyn ja/tai vi-

ranomaisvaateiden olennaisesti muuttuessa.

Luottoriskistrategiaa täydentävät Keskusyhteisön hallituksen antamat operatiivisen tason ohjeet, joista keskeisimmät ovat luottohallinnon ohje, ongelma-asiakkaiden tunnistaminen ja hallinta, perintäohje, arvonalennus- ja luottotappioprosessin kuvaus, asunto- ja liikekiinteistövuokausien hintaseuranta ja luotto-ohje kattaen myös kiinnitysluottopankin toiminnan. Jokaisella Yhteenliittymän keskusyhteisön jäsenluottolaitoksella on kyseisen jäsenluottolaitoksen hallituksen vahvistama ohje, joka perustuu vastaavaan yhteenliittymätason ohjeeseen.

Luottoriskien hallinnan tavoitteena on rajoittaa vastuista syntyvien riskien tulos- ja vakavaraisuusvaikutukset hyväksyttävälle tasolle. Keskusyhteisön hallitus määrittää ja vahvistaa yhteenliittymätasolla luottosalkun asiakasryhmä- ja toimialajakauman sekä luottosalkun laadun seurannassa ja valvonnassa käytettävät riskilimiitit sekä seurantarajat. Pankkitasolla asetettavien limiittien yhteenlaskettu euro-määrä ei voi ylittää yhteenliittymätason limiittiiä.

Yhteenliittymään kuuluvien jäsenluottolaitosten hallitusten vahvistamat liiketoimintastrategia ja luotonanto-ohjeet määrittelevät enimmäismäärät jäsenluottolaitoskohtaisille riskikeskittymille ja ohjaavat luotonannon suuntaamista asiakassektoreittain, toimialoittain ja luottokelpoisuusluokittain. Jäsenluottolaitos myöntää luottoja ja takauksia ensisijaisesti omalle tosiasialliselle toimialueelleen. Tällä varmistetaan yhtenä luotonannon perusteena oleva paikallinen, riittävän perusteellinen asiakastuntemus.

Säästöpankeissa pankkien hallitukset tekevät suurimmat luotto-päätökset. Kukin hallitus on edelleen delegoinut luottovaltuuksia pankin johdolle/johtoryhmälle/luottotoimikunnalle ja muille nimeytyille toimihenkilöille. Luottopäätökset tehdään pankin hallituksen vahvistamien luotonanto-ohjeiden mukaisesti. Pääsääntönä on vähintään kahden päätöksentekijän periaate. Luottopäätökset perustuvat asiakkaan luottokelpoisuuteen ja maksukykyyn sekä muiden luoton myöntämiskriteereiden, kuten vakuusvaatimusten täyttymiseen. Luotot on myönnetty pääosin turvaavin vakuuksin. Vakuudet arvostetaan varovaisesti käypään arvoon ja niiden käypää arvoa seurataan säännöllisesti sekä tilastoja että hyvää toimialuetuntemusta hyödyntämällä. Pankin hallitus on vahvistanut pankille ohjeet eri vakuusmuotojen arvostuksista ja niiden vakuusarvoista, joita vastaan luottoa voidaan myöntää. Arvostusprosentit ovat varovaisesti määriteltyjä enimmäisrajoja kullekin vakuuslajille. Vakuuden käyvän arvon arviointi perustuu aina tapauskohtaiseen arvioon.

Luottoriskiä arvioidaan jatkuvasti seuraamalla mm. takaisinmaksussa esiintyviä viivästyksiä ja järjestämättömiä luottoja. Asiakaskohtaisia vastuiden ja vakuuksien määriä seurataan asiakasvastuuhenkilöiden taholta perustuen jatkuvaan maksukäyttäytymisen ja asiakkaiden toiminnan seuraamiseen. Hallitukselle raportoidaan säännöllisesti asiakasvastuista ja järjestämättömistä luotoista. Raportointi sisältää mm. riskien määrän ja kehityksen asiakaskokonaisuuksittain, toimialoittain ja luottokelpoisuusluokittain.

Luotto- ja vastapuoliriski (1 000 euroa)	31.12.2018			
Vastuuryhmä	Vastuut yhteensä	Takaukset	Rahoitusvakuudet	Muu vakuus
Kiinteistövakuudelliset saamiset	6 321 636			6 313 443
Vähittäissaamiset	1 979 993	455 043	39 344	1 136
Saamiset yrityksiltä	1 242 741	56 348	8 027	891
Saamiset laitoksilta	104 625			
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	1 092 864			
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	458 226			
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	74 326	2 186	394	38
Muut vastuuryhmät yhteensä	286 767		186	
Yhteensä	11 561 179	513 576	47 951	6 315 508

Luotto- ja vastapuoliriski (1 000 euroa)	31.12.2017			
Vastuuryhmä	Vastuut yhteensä	Takaukset	Rahoitusvakuudet	Muu vakuus
Kiinteistövakuudelliset saamiset	5 729 677	0	0	5 722 593
Vähittäissaamiset	1 886 460	391 827	38 015	1 071
Saamiset yrityksiltä	1 162 353	43 837	7 716	927
Saamiset laitoksilta	117 296	0	0	0
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	1 292 571	0	0	0
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	527 127	0	0	0
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	72 273	2 179	180	41
Muut vastuuryhmät yhteensä	328 169	0	213	0
Yhteensä	11 115 925	437 843*	46 125	5 724 631*

* Lukuarvo on korjattu vuoden 2017 osalta.

Luotonanto

Säästöpankkiryhmän pankkitoiminnan luottokanta oli vuoden 2018 lopussa 8 424 miljoonaa euroa (7 762) ja kasvoi 662 miljoonalla eurolla vuoden 2017 lopun tilanteesta. Taseessa olevista luotoista henkilöasiakkaiden osuus on 74 % (75), yritysasiakkaiden osuus on 19 % (18) ja maatalousyrittäjien ja muiden osuus on 7 % (7).

Luotot asiakasryhmittäin (1 000 euroa)			
Asiakasryhmä	30.12.18	31.12.17	muutos %
Yksityisasiakas	6 223 029	5 792 227	7,4 %
Yritysasiakas	1 492 768	1 404 823	6,3 %
Maatalous ja muut	708 421	565 146	25,4 %
Yhteensä	8 424 218	7 762 196	8,5 %

Asuntolainakanta oli vuoden 2018 lopussa 5 480 miljoonaa euroa (5 035). Asuntolainakannan kasvu oli yhteensä 8,8 % vuoden aikana (8,3).

Luotonanto yksityisasiakkaille myönnetään pääasiassa turvaa-asuntovakuutta vastaan. Tarvittaessa käytetään lisäksi muita vakuuksia.

Yksityisasiakkaiden rahoittaminen tehdään suoraan Säästöpankkien taseista ja Sp-Kiinnitysluottopankin taseesta pois lukien korttiluotot, joka tapahtuu Säästöpankkien Keskuspankin kautta.

Luotonanto yksityisasiakkaille

Yksityisasiakkaan luottokelpoisuuden arviointi perustuu paikallisen säästöpankin hyvään asiakastuntemukseen sekä arvioon asiakkaan maksukyvyistä. Luotonmyöntö perustuu ensisijaisesti asiakkaan riittävään luotonhoitokykyyn. Asiakkaan maksukyky, aiempi maksukäyttäytyminen, hakemuksen luotto-luokitus ja vakuudet muodostavat perustan luottopäätöksille ja luoton riskiperusteiselle hinnoittelulle.

1.1.2018 voimaan astuneen standardin IFRS 9 Rahoitusinstrumentit myötä luotot luokitellaan 9 riskiluokkaan aikaisemmin käytetyn 14 luottoluokan sijaan.

Yksityisasiakkaiden luottokannan riskiluokkajakauma

31.12.2018, M€						% kannasta	
Kuvaus	12 kk PD	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä	31.12.18	31.12.17
1 Erinomainen luokka	0,0 % - 0,32 %	370	1	0	371	6,0 %	7,3 %
2 Hyvä luokka	0,33 % - 0,43 %	1 318	17	3	1 337	21,5 %	9,4 %
3 Hyvä luokka	0,44 % - 0,99 %	1 755	51	6	1 812	29,1 %	30,9 %
4 Keskimääräinen luokka	1,0 % - 1,91 %	1 458	89	11	1 559	25,0 %	31,2 %
5 Keskimääräinen luokka	1,92 % - 3,73 %	596	123	10	728	11,7 %	14,3 %
6 Heikohko luokka	3,74 % - 7,78 %	111	67	11	188	3,0 %	1,0 %
7 Viiveitä, mutta ei arvonalentunut	7,79 % - 9,85 %	52	86	48	186	3,0 %	5,2 %
8 Viiveitä, mutta ei arvonalentunut	9,86 % - 22,3 %	3	13	21	37	0,6 %	0,6 %
D Arvonalentunut	100,0 %	0	0	5	5	0,1 %	0,1 %
Yhteensä		5 663	446	115	6 223	100,0 %	100,0 %

Yksityisasiakkaiden luokitukset ovat pääsääntöisesti hyviä tai erinomaisia. Yksityisasiakaskannan riskiluokitukset ovat hie- man parantuneet vuoden 2018 aikana. Kannan parantamiselle on useita syitä, kuten merkittävimpänä tekijänä aikaisempaa nopeampi ja tehokkaampi pehmoerintä.

Luotonanto yrityksille

Säästöpankkien yritystoiminnan kohderyhminä ovat hyvämai- neiset, pääsääntöisesti kunkin pankin omalla toimialueella toi- mivat mikro- ja pienet yritykset, elinkeinonharjoittajat, maa- ja metsätalousasiakkaat sekä julkisen sektorin vastuut.

Yritys- ja maatilatalousluottoriskien hallinta perustuu asiakas- vastuuhenkilön suorittamaan asiakasseurantaan ja sisäiseen luottokelpoisuusluokitteluun.

Yrityisasiakkaiden luotonmyönnössä asiakasarvioinnin perus- teena oleva tilinpäätösanalyysi, asiakkaan taloudellinen tila, maksukyky, kilpailuasema, hakemuksen luottoluokitus ja tarjot- t vakuudet muodostavat perustan luottopäätöksille ja luoton riskiperusteiselle hinnoittelulle. Lisäksi selvitetään aiotun in- vestoinnin vaikutusta asiakkaan taloudelliseen tilaan.

Elinkeinoharjoittajat ja toiminimet hoidetaan pääsääntöisesti yksityisasiakkaina. Erityistä osaamista vaativa asiakas voidaan tapauskohtaisesti siirtää hoidettavaksi yritysasiakkaaksi. Yri- tysasiakkaana hoidetaan osakeyhtiömuotoisia yrityksiä, avoi- mia ja kommandiittiyhtiöitä, yhteisöjä ja julkisyhtiöitä.

1.1.2018 voimaan astuneen standardin IFRS 9 Rahoitusinstru- mentit myötä luotot luokiteltiin 9 riskiluokkaan aikaisemmin käytetyn 14 luottoluokan sijaan.

Yrityisasiakkaiden luottokannan riskiluokkajakauma

31.12.2018, M€						% kannasta	
Kuvaus	12 kk PD	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä	31.12.18	31.12.17
1 Erinomainen luokka	0,0 % - 0,45 %	333	17	0	351	15,9 %	0,9 %
2 Hyvä luokka	0,46 % - 0,65 %	461	36	1	498	22,6 %	8,1 %
3 Hyvä luokka	0,66 % - 0,84 %	273	35	11	318	14,5 %	20,4 %
4 Keskimääräinen luokka	0,85 % - 1,22 %	452	103	11	565	25,7 %	28,9 %
5 Keskimääräinen luokka	1,23 % - 2,43 %	185	96	21	303	13,8 %	22,5 %
6 Heikohko luokka	2,44 % - 4,85 %	34	40	15	89	4,0 %	5,6 %
7 Viiveitä, mutta ei arvonalentunut	4,86 % - 8,93 %	13	27	14	54	2,4 %	11,7 %
8 Viiveitä, mutta ei arvonalentunut	8,93 % - 21,0 %	1	4	8	13	0,6 %	1,4 %
D Arvonalentunut	100,0 %	0	0	10	11	0,5 %	0,5 %
Yhteensä		1 751	358	93	2 201	100,0 %	100,0 %

Asunto-osakeyhtiöiden määrä yrityisasiakkaiden luottokan- nassa on kasvanut merkittävästi vuoden 2018 aikana. Kannan kasvulla on ollut vaikutusta sekä kannan keskimääräisen ris- kiluokitusten parantamiseen, että odotettavissa olevien luot-

totappioiden vähäiseen kasvuun suhteessa luottokannan kas- vuun. Riskiluokka 1 sisältää lisäksi yrityisasiakkaiden lisäksi julkisen sektorin vastuut, joille ei ole määritelty aikaisemmin riskiluokkaa.

Luotonannon keskittämäriskit

Luotonannon riskikeskittymiä syntyy tai voi syntyä esimerkiksi silloin, kun luottosalkku sisältää suuria määriä luottoja ja muita vastuita seuraaville tahoille:

- yksittäiselle vastapuolelle
- ryhmille, jotka muodostuvat yksittäisistä vastapuolista ja niihin sidoksissa olevista yhteisöistä
- tietyille toimialoille
- tietyjä vakuuksia vastaan
- joiden maturiteetti on sama tai
- joissa tuote/instrumentti on sama

Yhteenliittymän tai yksittäisen jäsenluottolaitoksen yhdelle asiakkaalle ja/tai asiakaskokonaisuudelle, myöntämien luottojen ko-

konais määrä ei saa ylittää luottolaitoslaissa, muissa säädöksissä tai Finanssivalvonnan tai muun valvontaviranomaisen antamissa määräyksissä ja ohjeissa vahvistettuja enimmäismääriä. Yksittäisten vastapuolien aiheuttamia keskittämäriskkejä on säännelty limiiteillä ja enimmäisasiakasvastuuta koskevilla toimintaohjeilla sekä yhteenliittymä- että yksittäisellä jäsenluottolaitostasolla. Ryhmällä ei ole asiakaskokonaisuuksia, joiden vastuut ylittäisivät EU:n vakavaraisuusasetuksen asettaman 10 prosentin rajan ryhmän omista varoista (ns. suuret asiakasriskit).

Yhteenliittymän suurimmat vastapuolet ovat likviditeettireservin ylläpidon vuoksi sijoitussalkussa pidettävät eri valtioiden arvopaperit sekä johdannaisvastapuolet. Luottokannan 20 suurimman asiakkaan yhteenlasketut vastuut ovat 1,7 % luottosalkusta. Yritysasiakkaiden vastuut luottokannassa ovat keskittyneet kiinteistöalan ja rakentamisen toimialoille, joiden osuus yritysluottokannasta on 60,8 %.

Yritysluottokannan toimialajakauma

Toimiala (1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Peruselinkeinot, kalastus, kaivostoiminta	6,3 %	6,4 %
Teollisuus	5,8 %	5,9 %
Energia, vesi ja jätteenhuolto	1,1 %	1,4 %
Rakentaminen	8,8 %	8,9 %
Kauppa	7,6 %	8,3 %
Hotelli ja ravintola	3,0 %	3,3 %
Kuljetus	3,2 %	3,9 %
Rahoitus	1,6 %	1,3 %
Kiinteistö	51,9 %	48,9 %
Tutkimus, konsultointi ja muut yrityspalvelut	5,7 %	6,2 %
Muut palvelut	4,9 %	5,4 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %

Paikallisessa pankkitoiminnassa altistutaan tietyille keskittämäriskkeille. Yksittäisten vastapuolien aiheuttamia keskittämäriskkejä yritysluottokannalle hallinnoidaan yhteenliittymätasolla luottosalkun asiakaskokonaisuus, asiakasryhmä- ja toimialajakauman seurannassa ja valvonnassa käytettävien riskilimiittien ja seurantarajojen avulla.

Eräntyneet ja järjestämättömät saamiset

Ongelmasaamisia, viivästyneitä maksuja sekä odotettavissa olevien luottotappioiden määrää seurataan säännöllisesti sekä jäsenluottolaitosten että yhteenliittymän tasolla. Yhteenliittymän

yli 30 päivän eräntyneet saamiset kasvoivat edellisestä vuodesta ja olivat noin 1,7 % (1,2) luottokannasta. Tietyissä olosuhteissa velallisen joutuessa taloudellisiin vaikeuksiin asiakkaalle annetaan myönnytys lainaehtoihin lyhennysvapaan tai luoton uudelleenjärjestelyn muodossa ja tällä tavalla pyritään turvaamaan asiakkaan maksukyky ja välttämään mahdollisia luottotappioita. Lainanhoitojoustojen myöntämisen edellytyksenä on, että asiakkaan taloudelliset vaikeudet ovat lyhytaikaisia ja tilapäisiä. Yhteenliittymällä lainanhoitojoustollisia saamisia oli yhteensä 21,7 miljoonaa euroa (26,6).

Eräntyneet ja järjestämättömät saamiset (1 000 euroa)	31.12.2018	Osuus (%)	31.12.2017	Osuus (%)
Eräntyneet saamiset, yli 30 päivää	139 730	1,7 %	110 305	1,4 %
josta 30-89 päivää	74 130	0,9 %	43 867	0,6 %
josta 90 päivää tai yli	65 600	0,8 %	66 438	0,9 %
Lainanhoitojoustot	21 692	0,3 %	29 293	0,4 %

Odotettavissa olevat luottotappiot

Odotettavissa olevat luottotappiot on laskettu vuonna 2018 IFRS 9 -standardin mukaisesti, joten ne eivät ole täysin vertailukelpoisia aiemman IAS 39 -standardin mukaisesti laskettujen arvonalentumisten kanssa.

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan sopimuskohtaisesti ja sopimukset jaotellaan kolmeen vaiheeseen sopimuksen tilan perusteella. Asiakkaan ja sopimuksen tietojen lisäksi laskennassa huomioidaan pääekonomistin arvioiden mukainen tuleva talouskehitys.

Pääekonomistin tuottaa laskentaan skenaariot, joiden hyödyntäen lasketaan maksuhäiriötodennäköisyydet (PDt) eri skenaarioille. Sopimusten kiinteistövakuuksien tulevaisuuden arvoon vaikuttaa pääekonomistin arvio tulevasta kiinteistöjen arvon muutoksesta eri skenaarioissa. Perusskenaario sekä lievä ja syvä taantumien skenaariot ovat samat, joita käytetään ICAAP -laskennassa. Odotettavissa olevien luottotappioiden laskentamenetelmät on kuvattu laatimisperiaatteissa kohdassa Arvonalentuminen.

Jos luottoriski ei ole luoton nostamisen jälkeen merkittävästi kasvanut, kirjaus tehdään perustuen 12 kuukauden odotettavissa olevaan luottotappioon ja sopimus kirjataan vaiheeseen 1. Jos luottoriski on luoton nostamisen jälkeen kasvanut merkittävästi, arvonalentumiset lasketaan perustuen luoton elinkaaren aikana odotettavissa olevaan luottotappioon ja sopimus kirjataan vaiheeseen 2. Merkittävää luottoriskin kasvua ovat luottoluokan heikkeneminen useammalla luottoluokalla, yli 30 päivän viiveet sekä sopimukselle kirjatut lainanhoitajoukot. Jos sopimukselle tulee vakavia häiriötä, arvonalentumiset kirjataan perustuen luoton elinkaaren odotettavissa olevaan luottotappioon ja sopimus kirjataan vaiheeseen 3. Vaiheen 3 sopimusten odotettavissa olevien luottotappioiden määrän riittävyttä arvioidaan sopimuskohtaisesti vähintään kvartaaleittain.

Saaminen palautuu vaiheeseen 1, kun saaminen on täyttänyt 12 kk ajan vaiheen 1 edellytykset. Vaiheesta 3 palautuminen tapahtuu vaiheen 2 kautta saamisen täytettyä 12 kk ajan vaiheen 2 edellytykset. Vaiheesta 3 palautuvien sopimusten odotetta-

vissa olevien luottotappioiden määrän riittävyttä arvioidaan sopimuskohtaisesti kuukausittain.

Vaiheeseen 3 saamisen alkamishetkellä kirjattuja vastuita on 18,1 M€ ja näiden odotettavissa olevat luottotappiot yhteensä 799 t€. Nämä sopimukset ovat luottojen uudelleenjärjestelyjä asiakkaan heikentyneen tilanteen johdosta tai takauksesta nostetut takausvastuut.

Lainat ja saatavat, joiden perintää pidetään mahdottomana, kirjataan luottotappioiksi. Luottotappiot kirjataan vähennysten tilille. Lainat ja saatavat, joita ei pystytä perimään, kirjataan lopulliseksi luottotappioiksi, ja arvonalentuminen perutaan, kun tavanomainen perintäprosessi on loppuunsaatettu ja yksittäisen lainan tai saatavan tappion lopullinen määrä pystytään laskemaan.

Vuoden 2018 aikana lainojen ja saamisten yhteenlasketut odotettavissa olevat luottotappiot vähenivät 33 miljoonaan euroon (42). Odotettavissa olevat luottotappiot suhteessa luottokantaan ovat 0,39 % (0,54). Odotettavissa olevat luottotappiot suhteessa luottokantaan ovat yksityisasiakkailta 0,27 % ja yritysasiakkailta 0,75 %. Odotettavissa olevista luottotappioista 16,4 miljoonaa euroa kohdistui yksityisasiakkaisiin, 16,0 miljoonaa euroa yritysasiakkaisiin ja 1,7 miljoonaa euroa muihin asiakkaisiin.

Asunto-osakeyhtiöiden vastuut luottokannassa ovat kasvaneet 33 % vuoden 2018 aikana. Odotettavissa olevat luottotappiot ovat asunto-osakeyhtiöillä pienet sekä hyvien luottoluokitusten että kattavien vakuuksien ansiosta. Asunto-osakeyhtiöiden kannan voimakas kasvu on pienentänyt odotettavissa olevien luottotappioiden suhdetta luottokannasta.

Odotettavissa olevien luottotappioiden vaiheiden muutokset on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 2.

Luottokannalla on pääsääntöisesti hyvät vakuudet ja suurimmalla osalla kannan sopimuksista on merkittävästi ylivakuuksia. Henkilöasiakkailta vakuusvaje on keskimäärin 1,53 % ja yritysasiakkailta 3,21 %.

Asiakasryhmä	Vaihe 1		Vaihe 2		Vaihe 3		Yhteensä	
	Vastuut, €	Vakuusvaje, %	Vastuut, €	Vakuusvaje, %	Vastuut, €	Vakuusvaje, %	Vastuut, €	Vakuusvaje, %
Henkilöasiakkaat	5 663	1,43 %	446	2,18 %	115	3,97 %	6 223	1,53 %
Yritysasiakkaat	1 203	3,08 %	225	3,03 %	65	6,07 %	1 493	3,21 %
Muut	548	19,96 %	133	32,26 %	28	25,77 %	708	22,50 %
Yhteensä	7 414	3,07 %	803	7,40 %	207	7,56 %	8 424	3,59 %

Markkinariski

Pankkitoiminnan markkinariskejä syntyy jäsenluottolaitosten rahoitustaseista, joka koostuu anto- ja ottolainauksesta, markkinaehtoisesta jälleenrahoituksesta sekä sijoitus- ja likviditeettisalkuista.

Markkinariskillä tarkoitetaan yleisesti markkinahintojen muutoksen aiheuttamaa vaikutusta rahoitusvarojen ja -velkojen markkina-arvoon. Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on rahoitustaseen korkoriski, jota seurataan sekä nykyarvon että tuloarvon kautta. Rahoitustaseen korkoriskin hallinnan periaatteet on kuvattu alla kohdassa rahoitustaseen korkoriski.

Säästöpankkien pankkitoimintaan ei lähtökohtaisesti kuulu kaupankäynti omaan lukuun tai asiakaskaupankäynti (ns.

trading-toiminta). Johdannaisten käyttö on rajoitettu suojaus-tarkoitukseen. Jäsenluottolaitoksella voi olla EU:n vakavaraisuusasetuksen 94 artiklassa määritelty ns. pieni kaupankäyntivarasto. Määritelmän mukaisesti luottolaitoksen tase-eriin ja taseen ulkopuolisiin eriin sisältyvään kaupankäyntivarastoon liittyvän liiketoiminnan on yleensä oltava alle 5 % suhteessa luottolaitoksen kokonaisvaroihin ja määrältään alle 15 miljoonaa euroa, sekä sen määrän on oltava aina enintään 6 % suhteessa luottolaitoksen kokonaisvaroihin ja määrältään enintään 20 miljoonaa euroa. Pienen kaupankäyntivaraston rajaa seurataan säännöllisesti.

Sijoitus- ja likviditeettisalkku

Sijoitus- ja likviditeettisalkun markkinariski muodostuu sijoitus-

kohteen hinta-, korko-, ja valuuttariskistä. Osakekurssien, korkojen ja valuuttojen muutokset vaikuttavat sijoitussalkun omistuksien arvoon ja sitä kautta tuottoon. Sijoitussalkun markkinariskiä mitataan ja seurataan omaisuusluokittain, vastapuolittain ja sektoreittain. Hallitukselle ja Riskivaliokunnalle raportoidaan säännöllisesti sijoitussalkun position kehitys ja suurimmat vastapuolet.

tussalkun position kehitys ja suurimmat vastapuolet.

Sijoitus- ja likviditeettisalkun riskejä hallitaan hajauttamalla sijoitukset omaisuusluokittain, vastapuolittain, sektoreittain ja maantieteellisesti.

Sijoitusomaisuuden jakauma *	31.12.2018		31.12.2017	
(1 000 euroa)	Käypä arvo	Osuus (%)	Käypä arvo	Osuus (%)
Joukkovelkakirjalainat	651 399	51,9 %	657 193	49,5 %
Muut rahamarkkinavälineet	10 756	0,9 %	13 030	1,0 %
Osakkeet	47 308	3,8 %	50 198	3,8 %
Osakerahastot	79 290	6,3 %	81 113	6,1 %
Yhdistelmärahastot	9 951	0,8 %	22 542	1,7 %
Korkorahastot	321 676	25,6 %	390 534	29,4 %
Hedge-rahastot	0	0,0 %	191	0,0 %
Strukturoidut sijoitukset	12 240	1,0 %	10 776	0,8 %
Muut vaihtoehtoiset sijoitukset	53 351	4,2 %	38 132	2,9 %
Kiinteistöt	69 567	5,5 %	64 557	4,9 %
Yhteensä	1 255 538	100 %	1 328 266	100 %

* Yhden rahaston luokittelu muutettu korkorahastosta vaihtoehtoiseksi sijoitukseksi.

Alla olevassa taulukossa on esitetty sijoitussalkun herkkyyshanalyysi:

Riskitekijä (1 000 euroa)	Muutos	31.12.18	31.12.17
Korko	+ 1%	-28 348	-30 929
Osake	-10 %	-10 054	-10 538
Sijoituskiinteistöt	-10 %	-7 409	-6 582
Strukturoidut tuotteet	-10 %	-4 921	-6 229
Muut sijoitukset	-10 %	-2 791	-2 045

Osakeriskillä tarkoitetaan osakehintojen muutosten vaikutusta. Osakeriskiä syntyy pääsääntöisesti jäsenluottolaitosten likviditeetti- ja sijoitussalkuista. Yhteenliittymätasolla tarkasteltuna osakesal-

kusta 7 % (11) on toiminnalle välttämättömiä osakeomistuksia. Osakeomistuksista suurin osa on listaamattomien yhtiöiden osakkeita, jotka muodostuvat suurimmalta osin kiinteistöistä.

Osakeomistukset (1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Listatut osakkeet	13 502	15 640
Listaamattomat osakkeet	33 806	34 559
Yhteensä	47 308	50 199

Valuuttariskillä tarkoitetaan valuuttakurssien muutosten vaikutusta tulokseen tai omaan pääomaan. Valuuttariskiä voi syntyä vähäisessä määrin lähinnä sijoitussalkun sijoitusrahasto-omistuksista, valuuttakassan kautta sekä Keskuspankin maksuliikenteeseen liittyvästä valuutanvaihtotoiminnasta. Jäsenluottolaitosten ottolainauksessa tai likviditeettipuskurissa ei saa olla avointa valuuttaposiitiota. Jäsenluottolaitoksen valuuttaposiitiota seurataan vakavaraisuuslaskennassa käytettävän menetelmän mukaisesti (pääomavaade lasketaan, mikäli kokonaisnettovaluuttaposiitiota on yli 2 % -yksikköä omien varojen yhteismäärästä).

Hyödykeriskillä tarkoitetaan hyödykehintojen muutosten vaikutusta. Yhteenliittymän jäsenluottolaitosten liiketoimintaan, mu-

kaan lukien sijoitustoiminta, ei kuulu hyödykeriskin ottaminen.

Markkinariskien hallinta

Markkinariskien mittaamiselle ja seurannalle on asetettu limiitit ja muut seurantarajat, jotka ovat voimassa sekä yksittäisen jäsenluottolaitoksen että yhteenliittymän tasolla.

Keskeinen rahoitustaseen sisältämien markkinariskien mittaamisen ja seurannan väline on pankki- ja yhteenliittymätasoinen vakavaraisuuden hallintaprosessi, jossa rahoitustaseeseen markkinariskeille varataan pääomaa sekä normaalissa että stressiskenaariossa.

Rahoitustaseen korkoriski

Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on rahoitustaseen korkoriski, jota seurataan sekä nykyarvon että tuloarvon kautta. Säästöpankkien yhteenliittymässä pankkitoiminnan liiketoiminta on vähittäispankkitoimintaa, johon olennaisena osana kuuluu korkoriski. Korkoriskiä syntyy jäsenluottolaitosten rahoitustaseista, jotka koostuvat anto- ja ottolainauksesta, markkinaehtoisesta jälleensijoituksesta sekä sijoitussalkuista. Jäsenluottolaitosten kaupankäyntivarastot ovat vakavaraisuusasetuksessa määriteltyjä ns. pieniä kaupankäyntivarastoja, joiden korkoriskipositiot ovat vähäisiä.

Korkoriskillä tarkoitetaan korkomuutosten haitallista vaikutusta pankkitoiminnan taseen ja taseen ulkopuolisten erien markkina-arvoon (nykyarvoriski) tai korkokatteeseen (tuloarvoriiski). Korkoriskiä voidaan edelleen jakaa seuraaviin riskilajeihin:

- Korkokäyrärisi, joka syntyy korkokäyrän muutosten vaikutuksena varojen ja velkojen tulevaisuuden kassavirtojen nykyarvoon.
- Uudelleenhinnoitteluriski, joka syntyy kiinteäkorkoisten erien osalta maturiteettien eriaikaisuudesta ja vaihtuvakorkoisten erien osalta varojen ja velkojen eriaikaisesta uudelleenhinnoittelusta.
- Korkoperusteriski, joka syntyy varojen ja velkojen erilaisista korkoperusteista.
- Optionaalisuusrisi, joka syntyy itsenäisistä ja kytketyistä optioista, joissa päätös toteutuksesta voi riippua koroista. Tällaisia ovat mm. joukkovelkakirjoissa kytketyt osto- tai myyntioptiot, sekä oikeus lainan takaisinmaksuun tai talletuksen nostoon ennen aikaisesta ilman korvausta.

Korkoriskien hallinnan tavoitteena on Yhteenliittymän korkokatteiden ja nykyarvon vakauttaminen tasolle, jossa Yhteenliittymän liiketoiminta on kannattavaa, sekä niiden vaihtelun rajoittaminen siten, että Yhteenliittymän vakavaraisuus ei ole uhattuna voimakkaassakaan korkoympäristön muutoksissa. Yhteenliittymän riskinottohalukkuus korkoriskin osalta kuvataan keskusyhteisön hallituksen asettamalla korkoriskilimiiteillä.

Korkoriskiä voidaan hallita muokkaamalla tuote- ja taserakennetta, suunnittelemalla sijoitusten ja liikkeeseenlaskujen korkosidonnaisuutta ja maturiteettia, sekä tekemällä suojaavia korkojohdannaisia.

Yhteenliittymän jäsensäästöpankit käyttävät aktiivisesti korkokatteiden suojaamisessa korkojohdannaisia; korko-optioita ja koronvaihtosopimuksia. Johdannaisien korkoriskiä seurataan erikseen sekä nykyarvo- että tuloarvokilaskennassa.

Yhteenliittymän korkoriskejä mitataan sekä korkokatteiden että taseen nykyarvon muutoksen kautta. Nykyarvomenetelmässä mitataan, kuinka paljon taseen käypä arvo muuttuu korkojen muutuksessa, kun kunkin tase-erän markkina-arvo lasketaan kyseisen instrumentin rahavirtojen nykyarvona. Tuloarvokilaskennassa ennustetaan tulevaa korkokatetta vuoden horisontilla markkinakorkojen muuttuessa.

Taulukossa esitetään korkokatteiden herkkyys korkokäyrän 1 %-yksikön paralleeliin muutoksen yhteydessä.

Korkoherkkyysanalyysi 1 % -yksikön paralleeli muutos korkokäyrään

(1 000 euroa)	Korkokatteiden muutos			
	31.12.2018		31.12.2017	
Aika	Alas	Ylös	Alas	Ylös
Muutos tulevaan 12 kuukauteen	1 897	16 858	-2 307	18 455
Muutos 12-24 kuukauteen	7 023	42 596	-2 577	44 821

Likviditeettiriski

Likviditeettiriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että Yhteenliittymä ei pysty suoriutumaan nykyisistä tai tulevista odotetuista ja odottamattomista kassavirtaustarpeista ollenkaan, tai vahingoittamatta merkittävästi Yhteenliittymän taloudellista asemaa.

Säästöpankkien yhteenliittymän liiketoiminta on talletuspankkitoimintaa, johon keskeisenä osana kuuluu maturiteettitransformaation kautta tuleva rahoitusrisi. Liiketoiminnan perustana ovat

jäsensäästöpankkien vastaanottamat talletukset, joilla rahoitetaan asiakkaille myönnettävää luotonantoa.

Yhteenliittymällä oli 31.12.2018 LCR-kelpoisia (ennen arvoneikauksia) likvidejä varoja 1 094 miljoonaa euroa (1 284), joista 77 % (82) oli käteistä ja keskuspankkisäästöpankkien, 16 % (14) valtioiden ja kansainvälisten yhteisöiden liikkeeseen laskemia tason 1 arvopapereita, 8 % (4) muita likvidejä varoja. Yhteenliittymän LCR-tunnusluku 31.12.2018 oli 158 % (133).

Varat 2018 (1 000 euroa)	Yhteensä	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	> 5 v
Käteiset varat	839 899	839 899	0	0	0
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	334 204	7 204	18 659	146 568	161 773
Saamiset luottolaitoksilta	97 029	89 147	7 882	0	0
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	8 492 329	414 112	661 327	2 590 403	4 826 487
Saamistodistukset	347 799	22 998	51 125	218 637	55 039
Osakkeet ja osuudet	511 232	0	0	0	511 232
Muut varat	241 529	54 503	0	63 994	123 032
Varat yhteensä	10 864 537	1 427 863	738 993	3 019 602	5 678 079

Velat 2018 (1 000 euroa)	Yhteensä	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	> 5 v
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	228 018	60 118	49 104	91 796	27 000
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	6 960 135	6 212 844	672 772	72 952	1 567
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	2 487 601	115 515	270 242	2 091 933	9 911
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	82 200	0	31 180	51 020	0
Muut velat	103 849	61 196	0	2 699	39 953
Velat yhteensä	9 861 803	6 449 673	1 023 298	2 310 400	78 432

Johdannaiset, nettokassavirrat	56 771	5 448	16 759	28 884	5 679
--------------------------------	--------	-------	--------	--------	-------

Bruttoperusteisesti selvitettävillä johdannaisilla ei ole oleellista likviditeettivaikutusta niiden vähäisen määrän vuoksi.

Varat 2017 (1 000 euroa)	Yhteensä	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	> 5 v
Käteiset varat	1 118 938	1 118 938	0	0	0
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	297 731	2 514	5 346	152 221	137 650
Saamiset luottolaitoksilta	32 961	32 610	351	0	0
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	7 754 952	470 814	625 363	2 370 374	4 288 401
Saamistodistukset	377 153	16 851	44 288	270 685	45 329
Osakkeet ja osuudet	582 715	0	0	0	582 715
Muut varat	306 676	133 594	0	53 220	119 862
Varat yhteensä	10 471 126	1 775 321	675 348	2 846 500	5 173 957

Velat 2017 (1 000 euroa)	Yhteensä	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	> 5 v
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	228 458	98 804	26 975	84 970	17 709
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	6 427 078	5 776 724	557 710	90 359	2 285
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	2 563 128	562 460	177 905	1 822 763	0
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	100 200	600	17 400	80 142	2 058
Muut velat	166 082	0	0	5 584	54 203
Velat yhteensä	9 484 946	6 438 588	779 990	2 083 818	76 255

Johdannaiset, nettokassavirrat	56 771	5 448	16 759	28 884	5 679
--------------------------------	--------	-------	--------	--------	-------

Bruttoperusteisesti selvitettävillä johdannaisilla ei ole oleellista likviditeettivaikutusta niiden vähäisen määrän vuoksi.

Likviditeettiriskin hallinta

Yhteenliittymän keskusyhteisön hallituksella on kokonaisvastuu Yhteenliittymän likviditeettiriskistrategiasta, riskinotto- ja linjauksesta ja likviditeettiriskin hallintaan liittyvistä menettelytavoista, jotka liittyvät likviditeettiriskin tunnistamiseen, mittaamiseen, rajoittamiseen, seurantaan sekä valvontaan. Keskusyhteisön hallitus hyväksyy Yhteenliittymän likviditeettistrategian, sen osana yhteenliittymätason jälleenrahoitus suunnitelman ja likviditeetin palauttamissuunnitelman.

Säästöpankkien Keskuspankin Treasury vastaa yhteenliittymätason likviditeettistrategian operatiivisesta toteuttamisesta yhteenliittymätasolla ja tarvittavien operatiivisten ohjeistuksen laatimisesta ja ylläpidosta. Treasury vastaa myös yhteenliittymätason likviditeetin palauttamissuunnitelman operatiivisesta ylläpidosta ja sen testaamisesta. Säästöpankkien Keskuspankin Treasury on vastuussa yhteenliittymätason likviditeettireservin riittävydestä ja hallinnasta. Jäsensäästöpankkien ja Säästöpankkien Keskuspankin välille on laadittu sopimus, joka antaa Säästöpankkien Keskuspankin Treasurylle mahdollisuuden käyttää kaikkia Yhteenliittymän likvidejä varoja likviditeettitilanteen tukemiseksi.

Yhteenliittymän varainhallintakomitea valmistelee ja suunnittelee Säästöpankkiliitto osk:n hallitukselle Säästöpankkien yhteenliittymän likviditeettiriskistrategian sekä valvoo likviditeettistrategian toteutumista Yhteenliittymän tasolla.

Keskusyhteisön riskienvalvonta vastaa likviditeettiriskistrategiassa asetettujen yhteenliittymätason limiittien ja seurantarajojen riippumattomasta valvonnasta ja raportoinnista Keskusyhteisön johdolle, Varainhallintakomitealle, Riskivaliokunnalle ja hallitukselle.

Keskeisimmät likviditeettiriskin mittaus- ja seurantatavat yhteenliittymätasolla ovat kassa-asema, likviditeettireservin riittävyys ja maksuvalmiusvaatimus. Finanssivalvonta on antanut Yhteenliittymälain mukaisen luvan keskusyhteisölle päättää, ettei sen jäsenluottolaitoksiin sovelleta EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU) 575/2013 kuudennen osan ja sen nojalla annetuissa Euroopan unionin säädöksissä säädettyjä luottolaitoksen maksuvalmiudelle asetettuja vaatimuksia.

Rakenteellinen rahoitusriski

Säästöpankkien Keskuspankin Treasury seuraa kuukausittain pankkitoiminnan rakenteellista rahoitusriskiä. Kyseistä riskiä mitataan sekä anto-/ottolainausuhteella että 10 vuoden horisontilla tehtävällä gap-analyysillä, jossa mitataan pankkitoiminnan rahoitusrakenteen sopivuutta taseen varojen rahoittamiseen pitkällä ajanjaksolla.

Kiinteistöriski

Kiinteistöriskillä tarkoitetaan kiinteistöomaisuuteen kohdistuvaa arvonalentumis-, tuotto- tai vahingoittumisriskiä. Kiinteistösijoitukset eivät kuulu pankkitoiminnan ydinliiketoimintaan. Pankkien kiinteistökohteet on vakuutettu pääosin täysarvovakuutuksilla. Pankkien sijoituskiinteistöomaisuus on arvostettu tilinpäätöksessä poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuon. Sijoituskiinteistöjen kirjanpitoarvot ja hankintamenot on kuvattu tarkemmin liitetiedossa sijoitusomaisuus (Liite 24). Sijoituskiinteistöjen käyvät arvot esitetään liitteessä 42.

Operatiivinen riski

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappion vaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, hen-

kilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä. Myös oikeudelliset ja compliance-riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Lisäksi maineriskiä hallitaan osana operatiivisia riskejä. Myös luotto- ja kaupankäyntiprosessien eri vaiheisiin sisältyy sekä operatiivisia riskejä että luotto-, likviditeetti-, ja markkinariskejä, joita on arvioitu ryhmätason operatiivisten riskien arvioinnissa. Strategiset riskit on tässä rajattu operatiivisten riskien ulkopuolelle.

Kaikessa Säästöpankkiryhmän liiketoiminnassa noudatetaan voimassa olevia lain säännöksiä, viranomaisten antamia määräyksiä, Finanssialan Keskusliitossa vahvistettuja hyvän pankkitavan säännöksiä, sekä operatiivisten riskien hallinnan periaatteita ja järjestämistä samoin kuin muita ryhmän sisäisiä ohjeita.

Keskusyhteisön hallituksella on kokonaisvastuu pankkiliiketoiminnan operatiivisesta riskistä, riskinotto- ja linjauksesta ja operatiivisten riskien hallintaan liittyvistä menettelytavoista, jotka liittyvät tunnistamiseen, mittaamiseen, rajoittamiseen, seurantaan sekä valvontaan. Keskusyhteisön hallitus hyväksyy operatiivisten riskien hallinnan periaatteet ja keskeiset operatiiviset ohjeet. Riskienhallintaorganisaatio valvoo, että kaikissa Säästöpankkiryhmään kuuluvissa yhtiöissä ja yksiköissä sovelletaan operatiivisten riskien hallintakehikkoa.

Merkittävimpiin tuotteisiin, palveluihin, toimintoihin, prosesseihin ja järjestelmiin liittyvät operatiiviset riskit tunnistetaan. Operatiivisten riskien tunnistamisen kautta määritellään valvonta ja kontrollit. Osa operatiivisten riskien aiheuttamista tappioista suojataan vakuutusturvalla. Lisäksi jäsenpankkien ja tuote- ja palveluyhtiöiden jatkuvuus suunnitelmilla varaudutaan toiminnan merkittäviin häiriöihin.

Operatiiviselle johdolle raportoidaan säännöllisesti operatiivisista riskeistä ja toteutuneista vahingoista, sekä läheltä piti -tilanteista.

Oikeudelliset riskit

Oikeudellisilla riskeillä tarkoitetaan pätemättömistä sopimuksista tai puutteellisesta dokumentaatiosta aiheutuvaa tappiota, ja lain tai viranomais määräysten rikkomisesta aiheutuvaa sanktioiden, korvausvelvollisuuden asiakasta kohtaan, tai menetetyntuottoa. Pankki-, varainhoito- ja henkivakuutus toiminnassa noudatetaan pankki- ja vakuutusalan vakioehtoja. Muita kuin vakioehtoisia sopimuksia laadittaessa käytetään lakiasiantuntijoita sekä tarvittaessa myös ulkopuolisia asiantuntijoita.

Säännösten noudattamisesta ja koordinoinnista vastaa compliance-toiminto. Compliance-toiminto varmistaa, että lainsäädäntöä, sekä viranomaisten antamia ohjeita ja määräyksiä noudatetaan. Compliance-toiminnon vastuulla on myös valvoa, että annettuja sisäisiä ohjeita ja henkilöstöä sitovia eettisiä periaatteita, sekä myös muita rahoitus- ja vakuutusmarkkinoilla vallitsevia ohjeita noudatetaan. Päämäärätavoitteena on välttää compliance-riskien toteutumista Säästöpankkiryhmän toiminnassa.

Liiketoimintariski

Liiketoimintariskit kuvaavat liiketoimintaympäristöstä johtuvien epävarmuuksien vaikutuksia liiketoimintaan. Liiketoimintariskit syntyvät kilpailusta, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksista, sekä tuloksen muodostumisen odottamattomista heilahteluista. Liiketoimintariskit voivat syntyä myös väärän strategian valinnasta, puutteellisesta johtamisesta, tai hitaasta reagoinnista toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Liiketoimintariskiä hallitaan ja minimoidaan strategia- ja liiketoimintasuunnittelun kautta.

Varainhoito ja henkivakuutus

Varainhoito

Säästöpankkiryhmässä Sp-Rahastoyhtiö Oy harjoittaa rahastotuotteiden hallinnointia ja varainhoitopalveluiden tuottamista sekä säästöpankkien omien salkkujen hoidon osalta että säästöpankkien asiakkaille.

Sp-Rahastoyhtiön hallinnoimat rahastopääomat olivat vuoden lopussa yhteensä 2 243,3 miljoonaa euroa

Henkivakuutusliikkeen kannattavuus

(1 000 euroa)	31.12.2018			31.12.2017
	Riskimaksutulo	Korvausmeno	Korvaussuhde	Korvaussuhde
Riskivakuutus	2 785	1 898	68,2 %	52,6 %
Säästö- ja eläkevakuutus	20 644	19 885	96,3 %	97,4 %
Yhteensä	23 429	21 783	93,0 %	92,3 %

Vakuutusriski

Merkittävimmät vakuutusriskit sitoutuvat puhtaisiin riskituotteisiin. Tällaisia ovat lainaturvavakuutukset, joihin yhtiö myöntää turvat kuoleman, pysyvän työkyvyttömyyden ja tapaturmaisen pysyvän työkyvyttömyyden varalta. Näitä riskejä hallitaan vakuutusehdoilla, huolellisella vastuunvalinnalla, oikealla hinnoittelulla sekä jälleenvakuutuksella. Pysyvän työkyvyttömyyden ja tapaturmaisen pysyvän työkyvyttömyyden vakuutuksissa on mahdollista korottaa olemassa olevan kannan maksuja korvaussuhteen heikentyessä. Vastuunvalintaa varten on määritetty selkeät perusteet vakuutusriskien ottamiselle. Riskivakuutusten vastuunvalinnassa käytetään jälleenvakuuttajan laatimia ja ylläpitämiä vastuunvalinnan ratkaisuohejia.

Omapidätysosuuden ylittävä määrä on jälleenvakuutettu ja jälleenvakuutusuojan olemassaolo on riippuvainen olemassa olevan ohjeistuksen jatkuvasta noudattamisesta. Hallitus vahvistaa jälleenvakuuttamisen periaatteet ja omapidätysosuuden vuosittain. Samassa yhteydessä arvioidaan jälleenvakuuttajaan liittyvä luottoriski.

Korkoriski

Henkivakuutustoiminnan korkoriskit liittyvät joko sopimuksille hyvitettävään korkoihin tai sitten vastuuvälille hyvitettävään korkoon. Säästötuotteissa yhtiö käyttää vuosittain vahvistettavaa vuosikoron ja lisäkoron yhdistelmää. Tämä mahdollistaa mukautumisen kulloisiinkin markkinatilanteisiin sovitamalla vuosittain asiakkaille hyvitettävän korkotason markkinaehtoisesti. Tämä alentaa merkittävästi vakuutus sopimuksista aiheutuvaa korkoriskiä. Kohtuusperiaatteen mukaan yhtiön tulee tavoitella tasaista tuottoa takuukorkoisille sopimuksille. Tähän on varauduttu korkotäydennyksin.

Liikekuluriski

Henkivakuutustoiminnan tuotteet on hinnoiteltu niistä saatavan kuormitustulon osalta kattamaan niistä aiheutuneet liikekulut. Kuormitustulo on mitoitettu tuotteiden elinkaariajattelulla, jolloin sopimuksista saatava kuormitustulo kohdistuu koko sopimuksen voimassaoloajalle. Henkivakuutustoiminnan osalta analysoidaan vähintään kerran vuodessa vakuutuslajikohtainen kannattavuus, minkä perusteella arvioidaan myönnettävien vakuutusten maksu- ja kuormitustaso. Analyysistä selviää saatujen riskimaksujen riittävyys riskimenoon, kuormitustulon riittävyys liikekulujen kat-

(2 354,7). Vuoden 2018 lopussa hallinnoitavia sijoitusrahastoja oli yhteensä 23 (22).

Henkivakuutustoiminta

Henkivakuutustoiminnan merkittävimmät riskit kohdistuvat vakuutussopimuksiin ja sijoitustoimintaan. Vakuutussopimuksiin liittyvät ns. tekniset riskit ovat vakuutusriski, korkoriski ja liikekuluriski. Vakuutusyhtiölain mukaisesti henkivakuutus tuotteisiin sovellettavat laskuperusteet ovat turvaavat, tarkoittaen sitä, että normaalioloissa perusteiden mukainen hinnoittelu tuottaa yhtiöön ylijäämää.

tamiseen ja korkohyvitysten sopivuus saatuihin tuottoihin. Analyysin avulla seurataan vuosittain vakuutuslajeittain hinnoittelun riittävyttä ja tehdään tarvittavat korjausliikkeet.

Vastuuvälän herkkyyshanalyysi

Vakuutuskanta muodostuu riskivakuutuksista ja säästämismuotoisista vakuutuksista. Riskivakuutukset ovat myyntikanavien myöntämiin lainoihin liitetyjä henkivakuutuksia, joiden liitännäisturvina voi olla pysyvän työkyvyttömyyden tai tapaturmaisen pysyvän työkyvyttömyyden vakuutuksia. Säästämismuotoiset vakuutukset ovat säästöhenki-, eläke-, ja ryhmäeläkevakuutuksia ja kapitalisäästösopimuksia. Säästöpankkiryhmällä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa olennaisesti jo myönnettyjen vakuutusten maksuihin tai muihin sopimusehtoihin.

Riskivakuutuksiin liittyy kuolevuus- ja työkyvyttömyysriski. Tätä riskiä hallitaan asianmukaisella vastuunvalinnalla, riskiliikkeen kannattavuuden seurannalla ja jälleenvakuuttamisella. Yhtiö on jälleenvakuuttanut jokaisen kuoleman tai pysyvän työkyvyttömyyden varalta vakuutetun siltä osin kuin riskisumma (tai vakuutussumma) ylittää 150 tuhatta euroa. Lisäksi Säästöpankkiryhmällä on katastrofisuoja, joka rajaa yhdestä vahinkotapahtumasta aiheutuvan vahingon enimmäismäärän 500 tuhanteen euroon.

Suurin osa säästämismuotoisesta vakuutus kannasta on sijoitusidonnaista, mutta kaikki vakuutussopimukset sisältävät option säästöjen siirtämiseksi sijoitussidonnaisen ja takuukorkoisen säästönsäntönsä välillä. Säästämismuotoisiin vakuutuksiin sisältyy takaisinosto-optio, jota on rajoitettu ehdoilla sopimusten kolmena ensimmäisenä vuotena. Lisäksi eläkevakuutusten osalta takaisinostoa rajoittaa verolainsäädäntö. Suuri osa säästöhenkivakuutuksista päättyy takaisinostoon ja se on huomioitu osana sopimuksen elinkaarta. Kolmas säästämismuotoisiin vakuutuksiin sisältyvä epävarmuustekijä on vakuutuksenottajan oikeus muuttaa vakuutuksen maksusuunnitelmaa. Maksusuunnitelman muuttamista ei sopimusehdoissa ole rajoitettu.

Säästämismuotoisten vakuutusten takuutuottoiset osat on diskontattu käyttäen sopimuskohtaista korkoa, joka ei ole markkinakorko. Sopimuskohtainen korko vaihtelee välillä 0 % - 0,5 %. Keskimäärin vuonna 2018 se oli 0,14 %. Vastuuvälässä tuleviin lisäetuihin on varattu 7,8 miljoonaa euroa, jonka arvioidaan kattavan kaksi kolmasosaa seuraavien 11 vuoden lisäeduista.

Sijoitustoiminnan riskit

Henkivakuutustoiminnan sijoitustoiminnan tavoitteena on saavuttaa mahdollisimman hyvä jatkuva tuotto hyväksyttävällä riskitasolla, huolehtien samalla yhtiön vakavaraisuusvaatimuksista ja varojen ja velkojen rakenteen yhteensopivuudesta. Merkittävimmät riskit ovat sijoitusten arvon alentuminen, riittämätön tuottotaso

vastuuvelan asettamiin vaatimuksiin sekä sijoituksista erääntyvien varojen uudelleensijoitusriski. Riskejä hallitaan tehokkaalla hajautuksella huomioiden samalla vastuuvelan kateomaisuutta koskevat katekelpoisuusrajotteet. Vastuuvelan kateomaisuuden arvon tulee olla jatkuvasti vähintään yhtä suuri kuin vakuutusyhtiölain säännösten mukainen katettava määrä.

Sijoitusomaisuuden jakauma

Sijoituslaji (1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Joukkovelkakirjalainat		
Joukkovelkakirjalainat	2 714	3 452
Korkorahastot	113 617	131 558
Osakkeet, Kehittyneet markkinat		
Osakkeet	11 138	12 884
Osakerahastot	24 494	27 042
Strukturoidut sijoitukset	1 661	1 797
Hedge-rahastot	15	15
Kiinteistöt		
Kiinteistöt	0	0
Kiinteistörahastot	9 914	6 667
Pankkisaamiset sijoituksissa	6 204	5 146
Johdannaiset	0	0
Yhteensä	169 757	188 561

Korkoriski

Joukkovelkakirja- ja korkorahastosijoitukset modifioidun duraation mukaan

Modifioitu duraatio (1 000 euroa)	31.12.2018	Osuus	31.12.2017	Osuus
0 - 1	5 519	5 %	4 028	3 %
1 - 3	15 874	14 %	19 861	15 %
3 - 5	28 551	25 %	31 508	23 %
5 - 7	25 414	22 %	29 022	21 %
7 - 10	17 773	15 %	26 918	20 %
10 -	23 200	20 %	23 673	18 %
Yhteensä	116 331	100 %	135 010	100 %

Vastapuoliriski

Joukkovelkakirjalainat ja strukturoidut lainat maturiteetin ja luottoluokituksen mukaan (1 000 euroa)

Luotto-luokka	Maturiteetti						31.12.2018		31.12.2017	
	0 - 1	1 - 3	3 - 5	5 - 7	7 - 10	10 -	Yhteensä	Osuus	Yhteensä	Osuus
AAA	462	753	752	783	1015	1368	5 133	4 %	8 921	10 %
AA	858	1884	2252	1 316	1 632	3 360	11 302	10 %	8 415	7 %
A	1154	2 898	4 221	2 033	2 232	4736	17 272	15 %	29 873	12 %
BBB	1 945	5 418	8 038	9 020	6 692	9 997	41 109	35 %	55 992	31 %
< BBB	760	4 538	12 714	11 327	5 685	2 838	37 861	32 %	29 013	27 %
Luokittelematon	340	383	1 267	1906	517	902	5 315	5 %	4 593	13 %
Yhteensä	5 519	15 874	29 242	26 384	17 773	23 200	117 992	100 %	158 229	100 %

Valuuttariski

Sijoitukset valuutoittain

Valuutta (1 000 euroa)	31.12.2018	Osuus	31.12.2017	Osuus
EUR	143 096	84 %	167 623	89 %
USD	13 781	8 %	6 763	4 %
GBP	5 025	3 %	1807	1 %
Muut	7 855	5 %	12 367	7 %
Yhteensä	169 757	100 %	188 560	100 %

31.12.2018 rahastosijoitukset eurosuojattuihin rahastoihin on luokiteltu euromääräisiksi. Muiden rahastojen valuutat perustuvat rahaston sisältämien arvopapereiden noteerausvaluuttoihin.

Sijoitusomaisuuden osien suojaamiseksi voidaan tarvittaessa käyttää myös johdannaisia suojaustarkoituksessa. Sijoitusriskiä seurataan herkkyyksianalysillä ja value-at-risk -tekniikalla. Sijoitustoiminnan luottoriskiä hallitaan liikkeeseenlaskija- ja vastapuolilimiitein.

Herkkyyksianalyysi

(1 000 euroa)	Riskifaktori	Muutos	Omien varojen muutos	
			31.12.2018	31.12.2017
	Korko	+ 1 %-yks.	-7 707	-7 358
		- 1 %-yks.	1 108	7 358
	Osake	-10 %	-3 563	-3 993
	Kiinteistö	-10 %	-991	-667
	Valuutta	Muut/Euro -10 %	-2 666	-2 094
	Strukturoidut lainat	-10 %	-166	-180

TILIKAUDEN TULOS

LIITE 6: SEGMENTTI-INFORMAATIO

Säästöpankkiryhmä raportoi segmenttitiedot IFRS 8 -standardin mukaisesti. IFRS 8:n mukaan raportointi ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle muodostaa segmenttiraportoinnin perustan. Tilinpäätöksessä segmenttietona esitettävän informaation segmenttijako perustuu täten samaan jakoon, jota noudatetaan johdon raportoinnissa.

Säästöpankkiryhmän ylimpänä operatiivisena päätöksentekijänä toimii Säästöpankkiliitto osk:n hallitus. Säästöpankkiliitto osk toimii Säästöpankkien yhteenliittymän Keskusyhteisönä, ja Säästöpankkiliitto osk:n sääntöjen mukaan Säästöpankkiryhmän resurssien kohdistamisesta ja tuloksellisuuden arvioinnista vastaa ensisijaisesti Keskusyhteisön hallitus.

Säästöpankkiryhmän raportoitavat segmentit ovat Pankkitoiminta sekä Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta. Raportoita viin segmentteihin kuulumaton toiminta esitetään täsmäytyslaskelmilla.

Pankkitoimintasegmenttiin sisältyvät jäsensäästöpankit, Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj ja Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj. Säästöpankit harjoittavat vähittäispankkitoimintaa. Säästöpankkien Keskuspankki toimii jäsenpankkien keskusluottolaitoksena. Sp-Kiinnitysluottopankki harjoittaa kiinnitysluottopankkitoimintaa. Pankkitoiminnan merkittävimmät tuottoerät ovat korkokate, palkkiotuotot ja sijoitustoiminnan tuotot. Merkittävimmät kuluerät ovat henkilöstökulut sekä muut liiketoiminnan kulut.

Varainhoito- ja henkivakuutussegmenttiin sisältyy Sp-Rahastoyhtiö Oy sekä Sp-Henkivakuutus Oy. Sp-Rahastoyhtiö Oy harjoittaa sijoitusrahastojen hallinnointia sekä omaisuudenhoitoa ja Sp-Henkivakuutus Oy henkivakuutustoimintaa. Varainhoito- ja henkivakuutussegmentin merkittävimmät tuottoerät ovat palkkiotuotot, vakuutusmaksutulo sekä sijoitustoiminnan tuotot. Merkittävimmät kuluerät ovat palkkiokulut, korvauskulut, henkilöstökulut sekä liiketoiminnan muut kulut.

Segmenttiraportointi laaditaan noudattaen Säästöpankkiryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, jotka esitetään liitteessä 2.

Ryhmän sisäiset transaktiot eliminoidaan raportoitavien segmenttien sisällä ja välillä. Hankintamenoeliminoinnit, määräysvallattomien omistajien osuus, sekä muut Ryhmän sisäiset järjestelyt sisältyvät täsmäytyslaskelmilla esitettäviin eliminoiteihin.

Segmenttien välinen hinnoittelu perustuu markkinahintoihin.

IFRS 8:n mukaisesti Säästöpankkiryhmän tulee ilmoittaa, jos tuotot liiketoimista yhden yksittäisen ulkoisen asiakkaan kanssa ylittävät 10 prosenttia Ryhmän tuotoista. Säästöpankkiryhmällä ei ole asiakkaita, joiden tuotot ylittäisivät 10 prosenttia Ryhmän tuotoista.

Tuloslaskelma 2018 (1 000 euroa)	Pankkitoiminta	Varainhoito ja henkivakuutus	Raportoittavat segmentit yhteensä
Korkokate	152 787	-57	152 730
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	58 141	26 317	84 458
Sijoitustoiminnan ja kaupankäynnin nettotuotot	-16 726	-398	-17 124
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot		13 163	13 163
Liiketoiminnan muut tuotot	3 026	83	3 109
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	197 228	39 108	236 336
Henkilöstökulut	-63 475	-7 177	-70 652
Liiketoiminnan muut kulut ja poistot yhteensä	-115 916	-10 417	-126 333
Liiketoiminnan kulut yhteensä	-179 391	-17 594	-196 985
Arvon alentumistappiot rahoitusvaroista	-3 885		-3 885
Tulos ennen veroja	13 951	21 515	35 466
Tuloverot	-1 586	-4 140	-5 727
Tilikauden tulos	12 365	17 374	29 739
Tase 2018			
Käteiset varat	839 592		839 592
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	44 482		44 482
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	91 684		91 684
Lainat ja saamiset asiakkailta	8 488 196		8 488 196
Johdannaiset	51 134		51 134
Sijoitusomaisuus	1 189 070		1 189 070
Henkivakuutustoiminnan varat		826 338	826 338
Muut varat	160 625	14 328	174 952
Varat yhteensä	10 864 783	840 666	11 705 449
Velat luottolaitoksille	228 018		228 018
Velat asiakkaille	6 943 977		6 943 977
Johdannaiset	1 981		1 981
Liikkeeseenlasketut velkakirjat	2 488 146		2 488 146
Henkivakuutustoiminnan velat		810 359	810 359
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	82 200		82 200
Muut velat	97 966	10 932	108 898
Velat yhteensä	9 842 289	821 291	10 663 580
Henkilöstön määrä tilikauden lopussa	1 098	81	1 179

Täsmäytyslaskelmat (1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017
Tuotot		
Raportoitavien segmenttien tuotot yhteensä	236 336	282 182
Allokoimattomat tuotot, muut toiminnot	-1 685	9
Säästöpankkiryhmän tuotot yhteensä	234 651	282 191
Tulos		
Raportoitavien segmenttien tulos yhteensä	29 739	71 517
Allokoimattomat erät, muut toiminnot	905	377
Säästöpankkiryhmän tulos yhteensä	30 645	71 894

	31.12.2018	31.12.2017
Varat		
Raportoitavien segmenttien varat yhteensä	11 705 449	11 321 572
Allokoimattomat varat, muut toiminnot	291	4 533
Säästöpankkiryhmän varat yhteensä	11 705 740	11 326 105
Velat		
Raportoitavien segmenttien velat yhteensä	10 663 580	10 290 034
Allokoimattomat velat, muut toiminnot	13 364	18 551
Säästöpankkiryhmän velat yhteensä	10 676 943	10 308 585

Tuloslaskelma 2017 (1 000 euroa)	Pankkitoiminta	Varainhoito ja henkivakuutus	Raportoittavat segmentit yhteensä
Korkokate	142 158	-14	142 143
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	56 015	23 412	79 427
Sijoitustoiminnan ja kaupankäynnin nettotuotot	41 047	1 371	42 418
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot		15 552	15 552
Liiketoiminnan muut tuotot	2 557	85	2 642
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	241 777	40 406	282 182
Henkilöstökulut	-63 966	-6 731	-70 696
Liiketoiminnan muut kulut ja poistot yhteensä	-103 840	-6 620	-110 460
Liiketoiminnan kulut yhteensä	-167 806	-13 350	-181 156
Arvon alentumistappiot rahoitusvaroista	-13 266		-13 266
Tulos ennen veroja	60 705	27 055	87 761
Tuloverot	-10 831	-5 413	-16 244
Tulos	49 874	21 643	71 517
Tase 2017			
Käteiset varat	1 118 938		1 118 938
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	9 325		9 325
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	32 961		32 961
Lainat ja saamiset asiakkailta	7 754 952		7 754 952
Johdannaiset	53 220		53 220
Sijoitusomaisuus	1 298 390		1 298 390
Henkivakuutustoiminnan varat		840 060	840 060
Muut varat	202 796	10 931	213 727
Varat yhteensä	10 470 581	850 991	11 321 572
Velat luottolaitoksille	228 458		228 458
Velat asiakkaille	6 422 745		6 422 745
Johdannaiset	5 584		5 584
Liikkeeseenlasketut velkakirjat	2 563 128		2 563 128
Henkivakuutustoiminnan velat		812 963	812 963
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	100 200		100 200
Muut velat	149 128	7 829	156 956
Velat yhteensä	9 469 243	820 791	10 290 034
Henkilöstön määrä tilikauden lopussa	1 077	79	1 156

LIITE 7: KORKOKATE

(1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017
Korkotuotot		
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavista saamistodistuksista	4 408	4 366
Lainoista ja saamisista luottolaitoksilta	532	576
Lainoista ja saamisista asiakkailta	140 100	135 608
Saamistodistuksista	13 019	14 782
Johdannaissopimuksista		
Suojaavista johdannaisista	26 486	24 559
Muista kuin suojaavista johdannaisista		216
Muista	1 382	1 747
Yhteensä	185 928	181 854
Korkokulut		
Veloista luottolaitoksille	-3 762	-4 380
Veloista asiakkaille	-14 680	-18 453
Johdannaissopimuksista		
Suojaavista johdannaisista	-2 989	-2 864
Muista kuin suojaavista johdannaisista		-1
Liikkeeseenlasketuista velkakirjoista	-9 526	-11 229
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus	-2 008	-2 526
Muista	-260	-225
Yhteensä	-33 224	-39 678
Korkokate	152 704	142 176

LIITE 8: PALKKIOTUOTOT JA -KULUT, NETTO

(1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	22 068	20 717
Talletuksista	424	827
Maksuliikenteestä	33 031	31 033
Arvopapereiden välittämisestä	993	2 012
Rahastoista	26 559	23 574
OmaisuuDENhoidosta	491	145
Lainopillisista tehtävistä	3 791	3 532
Arvopaperien säilytyspalkkiot	1 715	1 109
Vakuutusten välityksestä	1 809	1 773
Takauksista	1 504	1 355
Muista	2 724	2 578
Yhteensä	95 110	88 655
Palkkiokulut		
Maksuliikenteestä	-3 339	-3 201
Arvopapereista	-1 204	-1 339
Rahastoista	-184	-123
OmaisuuDENhoidosta	-744	-709
Muista*	-5 152	-4 125
Yhteensä	-10 623	-9 497
* josta merkittävimpänä maksujenvälityspalkkiokulut 1 964 tuhatta euroa (1 815 tuhatta euroa).		
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	84 486	79 159

LIITE 9: KAUPANKÄYNNIN NETTOTUOTOT

(1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017
Kaupankäyntivaroista ja -veloista		
Myyntivoitot ja -tappiot	-1 250	
Ärvostusvoitot ja -tappiot*	-26 063	182
Osinkotuotot	4 047	
Valuuttatoiminnan nettotuotot	62	-78
Suojauslaskennan nettotuotot		
Suojaavien instrumenttien käyvän arvon muutos	5 225	-18 471
Suojattavien kohteiden käyvän arvon muutos	-6 353	21 522
Kaupankäynnin nettotuotot yhteensä	-24 332	3 156

* Sisältää -352 (-10) tuhatta euroa rahavirran suojauksen tehotonta osuutta.

LIITE 10: SIOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTOT

(1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot (Myytävässä olevien rahoitusvarojen nettotuotot)		
Saamistodistuksista		
Myyntivoitot ja -tappiot	-84	310
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretyt	3 888	4 103
Arvonalentumiset ja niiden peruutukset		-145
Saamistodistuksista yhteensä	3 804	4 267
Osakkeista ja osuuksista		
Myyntivoitot ja -tappiot		1 563
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretyt		31 167
Arvonalentumiset		-160
Osinkotuotot	11	5 156
Osakkeista ja osuuksista yhteensä	11	37 726
Yhteensä	3 816	41 993
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot		
Vuokra- ja osinkotuotot	6 997	7 106
Myyntivoitot ja -tappiot	960	367
Muut tuotot sijoituskiinteistöistä	164	82
Vastike- ja hoitokulut	-4 912	-5 091
Poistot ja arvonalentumiset sijoituskiinteistöistä	-2 014	-5 353
Vuokrakulut sijoituskiinteistöistä	-31	-39
Yhteensä	1 164	-2 928
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	4 979	39 065

LIITE 11: HENKIVAKUUTUSTOIMINNAN NETTOTUOTOT

(1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017
Vakuutusmaksutulo		
Säästöpankkiryhmän osuus	132 405	169 683
Jälleenvakuuttajien osuus	-294	-253
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-49 295	37 348
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset	-70 796	-50 426
Korvausvastuun muutos	-3 093	-2 124
Vakuutusvelan muutos		
Vakuutusmaksuvastuun muutos	6 062	-136 390
Muut	-1 826	-2 286
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot yhteensä	13 163	15 552

Henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo (1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017
Maksutulo vakuutus sopimuksista		
Maksutulo riskivakuutuksesta		
Riskivakuutus	8 900	8 040
Yhteensä	8 900	8 040
Maksutulo vakuutus sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraisen osuuteen ylijäämästä		
Säästövakuutus	1 649	3 033
Yksilöllinen eläkevakuutus	430	458
Ryhmäeläkevakuutus	46	58
Yhteensä	2 126	3 548
Maksutulo sijoitussidonnaisista vakuutuksista		
Säästövakuutus	59 562	81 588
Yksilöllinen eläkevakuutus	4 505	4 825
Ryhmäeläkevakuutus	593	357
Kapitalisaatiosopimus	17 017	15 808
Yhteensä	81 678	102 578
Yhteensä	92 704	114 167
Maksutulo sijoitussopimuksista		
Maksutulo sijoitussidonnaisista sijoitussopimuksista	39 702	55 516
Yhteensä	39 702	55 516
Maksutulo yhteensä	132 405	169 683

Riskivakuutus on jatkuvamaksuisista vakuutusta, joka laskutetaan asiakkailta vuosittain. Muut vakuutukset ovat joustavamaksuisia. Niihin vakuutuksenottaja voi tehdä maksusuunnitelmia tai maksaa poikkeavia maksuja. Vakuutuksenottaja voi muuttaa maksujaan vapaasti.

Sijoitustoiminnan nettotuotot (1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017
Korkokate	120	192
Osinkotuotot	476	473
Realisoituneet myyntivoitot ja -tappiot	824	-259
Realisoitumattomat arvomuutokset	-49 304	27 032
Muut sijoitukset	290	393
Valuuttatoiminnan nettotuotot	184	-98
Sijoitussidonnaisten asiakasvarojen nettotuotot	-1 886	9 615
Yhteensä	-49 295	37 348

Korvauskulut (1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017
Korvaukset vakuutus sopimuksista		
Korvaukset riskivakuutuksista	-1 026	-1 429

Korvaukset vakuutus sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä

Säästövakuutus

Eräntymiset	-251	-639
Kuolemantapauskorvaukset	-6 031	-6 366
Takaisinostot	-4 588	-5 060
Yhteensä	-10 871	-12 065

Eläkevakuutus

Eläkkeet	-603	-599
Kuolemantapauskorvaukset	-3	-12
Takaisinostot	-61	-38
Yhteensä	-667	-649

Ryhmäeläkevakuutus

Eläkkeet	-81	-31
Yhteensä	-81	-31

Kapitalisaatiosopimukset

Eräntymiset		-156
Takaisinostot	-5 433	-1 388
Yhteensä	-5 433	-1 544

Korvauskulut (1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017
Korvaukset sijoitussidonnaisista vakuutuksista		
Säästövakuutus		
Eräntymiset	-397	-553
Kuolemantapauskorvaukset	-12 304	-9 414
Takaisinostot	-24 995	-17 144
Yhteensä	-37 696	-27 111
Eläkevakuutus		
Eläkkeet	-1 176	-819
Kuolemantapauskorvaukset	-158	-72
Takaisinostot	-644	-627
Yhteensä	-1 979	-1 519
Ryhmäeläkevakuutus		
Eläkkeet	-97	-32
Takaisinostot	-37	-13
Yhteensä	-134	-45
Korvaukset vakuutus sopimuksista yhteensä	-57 887	-44 391
Korvaukset sijoitussidonnaisista sijoitus sopimuksista		
Kuolemantapauskorvaukset	-1 259	-1 967
Takaisinostot	-11 615	-4 069
Yhteensä	-12 874	-6 035
Korvaukset sijoitus sopimuksista yhteensä	-12 874	-6 035
Ensivakuutus yhteensä	-70 761	-50 426
Korvaukset yhteensä	-70 761	-50 426

Vakuutusvelan muutos

Vastuuvelan muutokset 2018 (1 000 euroa)	Vastuu 1.1.2018	Vakuutusmaksut	Korvaukset, talletusosa	Korvaukset riskiosa	Korot ja arvomuutokset	Muut ve-loitukset ja hyvitykset	Muut erät	Vastuu 31.12.2018
Muu kuin sijoitussidonnaisten sopimusten velka								
Vakuutusvelka takuukorolla diskontattuna	110 902	2 125	-11 570	-36	1 814	-787	1 343	103 792
Lisäetuvaraus	9 037						-1 212	7 825
Korkotäydennys	3 970						-120	3 850
Liikekustannustäydennys	4 161						256	4 417
Riskivakuutusten vastuuvelka	694	8 900	-2	-1 024	1720,27	-8 921	1 890	1 536
Sijoitussidonnaisten sopimusten velka								
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	515 279	72 607	-43 724	-16	-37 048	-4 191	-30 316	472 591
Sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka	156 505	48 802	-14 423		-14 015	-1 731	29 574	204 712
Vastuuvelan riittävyystestin mukainen täydennys								
Yhteensä	800 548	132 435	-69 719	-1 076	-49 249	-15 631	1 416	798 723

Vastuuvelan muutokset 2017 (1 000 euroa)	Vastuu 1.1.2017	Vakuutusmaksut	Korvaukset, talletusosa	Korvaukset riskiosa	Korot ja arvomuutokset	Muut ve-loitukset ja hyvitykset	Muut erät	Vastuu 31.12.2017
Muu kuin sijoitussidonnaisten sopimusten velka								
Vakuutusvelka takuukorolla diskontattuna	126 570	3 538	-12 758	-34	1 992	-881	-7 525	110 902
Lisäetuvaraus	9 912						-875	9 037
Korkotäydennys	4 131						-161	3 970
Liikekustannustäydennys	5 038						-877	4 161
Riskivakuutusten vastuuvelka	923	8 040	-2	-1 426	2	-8 229	1 386	694
Sijoitussidonnaisten sopimusten velka								
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	425 835	90 128	-29 498		25 106	-4 157	7 864	515 279
Sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka	89 541	67 976	-6 707		7 015	-1 321	1	156 505
Vastuuvelan riittävyystestin mukainen täydennys								
Yhteensä	661 951	169 683	-48 966	-1 460	34 115	-14 588	-285	800 548

LIITE 12: RAHOITUSINSTRUMENTTIEN TULOSEKÄÄNTÖ

(1 000 euroa)		1-12/2018
Korkotuotot		
Jaksotettuun hankintamenoa arvostettavista		142 853
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat		14 162
Korkotuotot yhteensä rahoitusvaroista, joita ei kirjata käypään arvoon tulosvaikutteisesti		157 015
Käypään arvoon muun laajan tuloksen kautta kirjattavat rahoitusvarat		
Osinkotuotot		11
Siirrot muista laajan tuloksen eristä		3 888
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat - käyvän arvon nettomuutos		
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat		29 788
Rahavirran suojaukset - siirrot muista laajan tuloksen eristä		-199
Rahoitustuotot		190 503
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoa arvostettavista rahoitusveloista		-30 235
Arvon alentumistappiot jaksotettuun hankintamenoa kirjattavista sijoituksista		
Arvon alentumistappiot käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista		
Arvon alentumistappiot lainasaamisista		-3 868
Rahavirran suojaukset - käyvän arvon muutosten tehon osuus		
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat		-55 499
Rahoituskulut		-89 602
(1 000 euroa)		1-12/2017
Korkotuotot		
Eräpäivään asti pidettävistä sijoituksista, joiden arvo ei ole alentunut		867
Lainoista ja saamisista		137 931
Myytavissä olevista rahoitusvaroista		17 797
Korkotuotot yhteensä rahoitusvaroista, joita ei kirjata käypään arvoon tulosvaikutteisesti		156 595
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Osinkotuotot		5 156
Siirrot muista laajan tuloksen eristä		35 270
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat - käyvän arvon nettomuutos		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät		740
Rahavirran suojaukset - siirrot muista laajan tuloksen eristä		67
Rahoitustuotot		197 828
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoa arvostettavista rahoitusveloista		-36 812
Arvon alentumistappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista		-305
Arvon alentumistappiot lainasaamisista		-13 266
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat - käyvän arvon nettomuutos		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät		-548
Rahoituskulut		-50 931
Tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitustuotot ja -kulut, netto		146 897

LIITE 13: LIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

(1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017
Vuokra- ja osinkotuotot oman käytön kiinteistöistä	190	162
Myyntivoitot oman käytön kiinteistöistä	329	
Pankkitoiminnan muut tuotot	2 387	2 323
Muut	762	598
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	3 669	3 083

LIITE 14: HENKILÖSTÖKULUT

(1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017
Palkat ja palkkiot	-68 362	-64 053
Eläkekulut		
Maksupohjaiset järjestelyt	-12 280	-12 365
Etuuspohjaiset järjestelyt	-801	-1 282
Muut henkilösivukulut	-2 118	-2 080
Henkilöstökulut yhteensä	-83 561	-79 781
Kokopäiväiset	1 166	1 120
Osa-aikaiset	64	75
Määräaikaiset	179	148
Yhteensä	1 409	1 343
Henkilöstön määrä kokonaisresurssiksi muutettuna	1 396	1 316
Kokonaisresurssien määrä keskimäärin tilikaudella	1 397	1 330

Palkitseminen

Alla esitetään Pileri III:n mukaiset tiedot palkitsemisen osalta. Palkitsemisjärjestelmä on kuvattu tarkemmin hallinnointiperiaatteiden liitetiedossa.

2018			
Palkat ja palkkiot (1 000 euroa)	Kiinteät palkat ja palkkiot	Muuttuvat palkat ja palkkiot	
Johto	4 469	478	
Riskinottajat	9 599	887	
Muu henkilöstö	48 764	3 846	

2017			
Palkat ja palkkiot (1 000 euroa)	Kiinteät palkat ja palkkiot	Muuttuvat palkat ja palkkiot	
Johto	4 041	376	
Riskinottajat	8 911	648	
Muu henkilöstö	46 422	4 119	

Palkkioita maksettaessa noudatetaan Säästöpankkiryhmän yleisiä palkitsemisperiaatteita.

Yhteenlasketut tiedot palkitsemisesta jaoteltuna liiketoiminta-alueittain

2018 (1 000 euroa)	Pankkitoiminta	Varainhoito ja henkivakuutus	Muut	Yhteensä 2018	Yhteensä 2017
Kiinteät palkat ja palkkiot	48 432	5 268	9 132	62 831	58 910
Muuttuvat palkat ja palkkiot	3 809	803	599	5 211	5 143
Henkilömäärä	1 098	81	230	1 409	1 332

Säästöpankkiryhmä noudattaa työehtosopimuksen mukaista irtisanomisajan palkanmaksua.

Uusille työntekijöille ei ole tilikauden aikana maksettu aloitusrahoja.

Tilikaudella erorahoja on maksettu 11 (10) henkilölle erorahoja yhteensä 144 (349) tuhatta euroa.

Säästöpankkien yhteenliittymässä ei sovelleta Luottolaitoslain 8 luvun 9, 11 ja 12 §:ien säännöksiä niihin palkkionsaajiin, joiden muut-

tuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ei ylitä 50 tuhatta euroa.

Mikäli muuttuvan palkkion määrä ylittää edellä mainitun määrän, huomioidaan että sen maksamisen on suoritettava muuna kuin käteissuorituksena.

Tilikauden aikana ei ole myönnetty palkkoja tai palkkioita joiden maksua olisi kriteerien täyttyessä lykätty. Tilikauden aikana ei ole maksettu palkkoja tai palkkioita, joihin olisi myönnetty oikeus aikaisemmilta kausilta.

LIITE 15: LIKETOIMINNAN MUUT KULUT

(1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017
Muut hallintokulut		
Muut henkilöstökulut	-7 249	-7 119
Toimistokulut	-7 336	-8 098
ICT-kulut	-43 725	-32 057
Yhteyskulut	-4 624	-4 432
Edustuskulut	-477	-586
Markkinointikulut	-8 330	-8 990
Korttiliiketoiminnan kulut	-7 949	-7 583
Yhteensä	-79 690	-68 864
Muut liiketoiminnan kulut		
Vuokrakulut	-4 924	-3 919
Kulut oman käytön kiinteistöistä	-5 887	-6 391
Muut liiketoiminnan kulut**	-10 527	-9 739
Yhteensä	-21 338	-20 049
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-101 029	-88 913
**Tilintarkastuspalkkiot		
Lakisääteinen tilintarkastus	-399	-401
Tilintarkastukseen liittyvät palvelut	-50	-34
Veroneuvonta	-11	-11
Muut palvelut	-104	-102
Yhteensä	-564	-548

LIITE 16: POISTOT JA ARVONALENTUMISET AINEELLISISTA JA AINEETTOMISTA HYÖDYKKEISTÄ

(1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017
Poistot aineellisista hyödykkeistä	-5 563	-7 078
Poistot aineettomista hyödykkeistä	-7 565	-4 927
Poistot yhteensä	-13 128	-12 005
Arvonalentumiset aineellisista hyödykkeistä		-1 994
Arvonalentumiset yhteensä		-1 994
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä yhteensä	-13 128	-13 999

LIITE 17: ARVONALENTUMISTAPPIOT LUOTOISTA JA MUISTA SAAMISISTA

Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL), Lainat ja saamiset asiakkailta sekä asiakkaisiin kohdistuvat taseen ulkopuoliset erät	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
(1 000 euroa)	12 kk ECL	Koko voimassa-oloajan ECL	Koko voimassa-oloajan ECL	
Odotettavissa olevat luottotappiot 1.1.2018	6 263	4 841	31 137	42 241
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	1 398	1 046	964	3 408
Taseesta pois kirjatut tai poismaksetut erät (ilman luottotappioita)	-2 223	-1 777	-3 230	-7 230
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-688	1 708		1 020
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	-197		1 885	1 688
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	70	-378		-308
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		-553	1 689	1 136
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	504		-563	-59
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2		353	-380	-27
Lopulliseksi luottotappioksi kirjatut			-7 509	-7 509
ECL:n nettomuutos				-7 881
Odotettavissa olevat luottotappiot 31.12.2018	5 127	5 241	23 993	34 361

Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL), Sijoitusomaisuus	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
(1 000 euroa)	12 kk ECL	Koko voimassa-oloajan ECL	Koko voimassa-oloajan ECL	
Odotettavissa olevat luottotappiot 1.1.2018	1 614			1 614
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	705			705
Taseesta pois kirjatut tai poismaksetut erät (ilman luottotappioita)	-633			-633
ECL:n nettomuutos				72
Odotettavissa olevat luottotappiot 31.12.2018	1 686			1 686

Odotettavissa olevat luottotappiot 31.12.2018 yhteensä **36 047**

Odotettavissa olevien luottotappioiden muutos 1.1.-31.12.2018 yhteensä **-7 809**

LIITE 18: TULOVEROT

(1 000 euroa)	1-12/2018	1-12/2017
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	-7 911	-19 422
Aikaisempien tilikausien verot	-42	-17
Laskennallisen verosaamisen muutos	-1 809	1 926
Laskennallisen verovelan muutos	4 045	1 236
Tuloverot	-5 717	-16 277
Muut välittömät verot	-51	-39
Tuloverot yhteensä	-5 767	-16 316
Voimassa olevan verokannan mukaan laskettujen verojen täsmäytys tuloslaskelmassa esitettyihin veroihin		
Verokantatäsmäytys		
Kirjanpidon tulos ennen veroja	36 408	88 210
Kirjanpidon ja verotuksen tuloksen erot	-7 386	-6 701
Verotettava tulos	29 022	81 509
Tilikauden tulokseen ennen veroja perustuvat verot yksikön verokannalla	-7 282	-17 639
Tuloslaskelman verovapaat tuotot	703	120
Tuloslaskelman vähennyskelvottomat kulut	-59	170
Tuloslaskelman ulkopuoliset vähennyskelpoiset kulut	959	735
Tuloslaskelmaan sisältyvät veronalaiset tuotot	-656	
Aiempien vuosien vahvistettujen tappioiden käyttö	665	361
Tappio, josta ei ole kirjattu laskennallista verosaamista	-57	-46
Aikaisempien tilikausien verot	-42	-17
Ylläolevan erittelyn mukainen verokulu	-5 767	-16 316
Yhteisön tuloveroprosentti	20 %	20 %

Laskennallisista veroista annetaan lisätietoa liitteessä 29.

VARAT

LIITE 19: RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN LUOKITTELU

31.12.2018 (1 000 euroa)	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Käypään arvoon tulosvaikut- teisesti kirjattavat	Muut rahoitusvelat	Ei rahoitusvaroja/-velkoja	Yhteensä
Käteiset varat	15 980		823 612			839 592
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat			65 057			65 057
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	91 988					91 988
Lainat ja saamiset asiakkailta	8 486 767		508			8 487 276
Johdannaiset			51 134			51 134
suojaavat johdannaiset			51 134			
josta rahavirran suojausta			3 566			
josta käyvän arvo suojausta			47 568			
muut kuin suojaavat johdan- naiset						
Sijoitusomaisuus	42 146	585 889	480 440		42 723	1 151 199
Henkivakuutustoiminnan varat*		162 787	677 373		1 540	841 700
Varat yhteensä	8 636 881	748 677	2 098 125	0	44 263	11 527 946

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat			20 575			20 575
Velat luottolaitoksille				228 018		228 018
Velat asiakkaille				6 940 818		6 940 818
Johdannaiset			1 981			1 981
suojaavat johdannaiset			1 981			
josta käyvän arvon suojausta			1 981			
Liikkeeseenlasketut velkakirjat				2 488 147		2 488 147
Henkivakuutustoiminnan velat*			677 303	121 420	3 073	801 796
Velat, joilla on huonompi etuoikeus				82 288		82 288
Velat yhteensä	0	0	699 859	9 860 691	3 073	10 563 623

*Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat erät sisältävät sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset ja niihin liittyvät velat.

31.12.2017 (1 000 euroa)	Lainat ja muut saamiset	Myytavissä olevat	Eräpäivään asti pidettävät	Käypään arvoon tulosvai- kutteisesti kirjattavat	Käyvän arvon optio	Muut rahoitusvelat	Ei rahoitusvaroja /-velkoja	Yhteensä
Käteiset varat	1 118 938							1 118 938
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat					34 694			34 694
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	33 181							33 181
Lainat ja saamiset asiakkailta	7 753 391							7 753 391
Johdannaiset				53 220				53 220
suojaavat johdannaiset				53 220				
josta rahavirran suojausta				4 383				
josta käyvän arvon suojausta				48 837				
Sijoitusomaisuus		1 175 920	41 763				42 994	1 260 677
Henkivakuutustoiminnan varat*		181 178			672 980		1 264	855 422
Varat yhteensä	8 905 510	1 357 098	41 763	159 660	707 674	0	44 258	11 109 522

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat					25 369			25 369
Velat luottolaitoksille						228 458		228 458
Velat asiakkaille						6 419 543		6 419 543
Johdannaiset				5 584				5 584
suojaavat johdannaiset				5 584				
josta käyvän arvon suojausta				5 584				
Liikkeeseenlasketut velkakirjat						2 563 128		2 563 128
Henkivakuutustoiminnan velat*					671 784	128 764	2 582	803 130
Velat, joilla on huonompi etuoikeus						100 284		100 284
Velat yhteensä	0	0	0	5 584	697 153	9 440 178	2 582	10 145 497

*Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat erät sisältävät sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset ja niihin liittyvät velat.

LIITE 20: KÄTEISET VARAT

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Kassa	15 980	16 684
Vaadittaessa maksettavat saamiset keskuspankeilta	823 612	1 102 254
Käteiset varat yhteensä	839 592	1 118 938

LIITE 21: KÄYPÄÄN ARVOON TULOSVAIKUTTEISESTI KIRJATTAVAT RAHOITUSVARAT

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi luokitellut		
Saamistodistukset		
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	734	
Saamistodistukset julkisyhteisöltä	565	552
Saamistodistukset muilta	43 184	8 772
Muiden sijoittajien osuus konsolidoitavista rahastoista*	20 575	25 369
Yhteensä	65 057	34 694
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat yhteensä	65 057	34 694

* Erä sisältää Säästöpankkiryhmän ulkopuolisten sijoittajien osuudet Ryhmän tilinpäätökseen yhdisteltävistä rahastoista, joita käsitellään tarkemmin liitteessä 45 Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt.

LIITE 22: LAINAT JA SAAMISET

31.12.2018 (1 000 euroa)	Ei arvonalennettu (brutto)	Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL)	Tasearvo
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta			
Talletukset	91 765		91 765
Luotot ja muut saamiset	223		223
Yhteensä	91 988	0	91 988
Lainat ja saamiset asiakkailta			
Tuotteittain			
Käytetyt tililuotot	84 456	-1 897	82 559
Syndikoidut lainat ja repo-sopimukset			
Lainat	7 953 810	-28 707	7 925 103
Korkotukilainat	385 273	-1 564	383 709
Valtion varoista välitetyt lainat			1 618
Luottokortit			93 790
Takaussaamiset			411
Muut saamiset			86
Yhteensä	8 423 539	-32 168	8 487 276
Lainat ja saamiset yhteensä	8 515 527	-32 168	8 579 264

31.12.2017 (1 000 euroa)			
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta			
Talletukset			32 221
Luotot ja muut saamiset			960
Yhteensä			33 181
Lainat ja saamiset asiakkailta			
Käytetyt tililuotot			83 759
Syndikoidut lainat ja repo-sopimukset			
Lainat			7 282 472
Korkotukilainat			329 265
Valtion varoista välitetyt lainat			3 064
Luottokortit			93 441
Takaussaamiset			503
Muut saamiset			550
Arvon alentumiset			-39 661
Yhteensä			7 753 391
Lainat ja saamiset yhteensä			7 786 572

Lainojen ja muiden saamisten arvonalentumistappiot (1 000 euroa)	Sopimuskohtaisesti arvostetut	Ryhmäkohtaisesti arvostetut	Yhteensä
Arvonalentumiset 1.1.2017	24 856	6 298	31 155
+ arvonalentumistappioiden lisäykset	10 286	6 087	16 373
- arvonalentumistappioiden peruutukset	-1 657	-1 302	-2 959
- lopulliset luottotappiot	-4 908		-4 908
Arvonalentumiset 31.12.2017	28 577	11 084	39 661

LIITE 23: JOHDANNAISET JA SUOJAUSLASKENTA

Säästöpankkiryhmä suojaa korkoriskiään sekä käyvän arvon että rahavirran muutoksilta ja soveltaa suojaussuhteisiin suojauslaskentaa. Käyvän arvon suojauksen kohteena on kiinteäkorkoinen ottolainaus. Rahavirran suojauksen kohteena on vaihtuvakorkoisen antolainauksen tuleva korkovirta.

Käypää arvoa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutos kirjataan tuloslaskelmassa erään "Kaupankäynnin nettotuotot". Käypää arvoa suojaattaessa myös suojattava kohde on suojauksen ajan arvostettu käypään arvoon, vaikka se muuten arvostettaisiin jaksotettuun hankintamenoon. Suojattavan kohteen käyvän arvon muutos on kirjattu taseessa kyseisen tase-erän oikaisuksi ja tuloslaskelmassa erään "Kaupankäynnin nettotuotot". Suojaavien

johdannaisten korot esitetään korkotuottoina ja -kuluina niiden luonteen mukaisesti.

Rahavirtaa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutoksen tehokas osuus kirjataan laskennallisilla veroilla oikaistuna omassa pääomassa olevaan suojausinstrumenttien rahastoon. Käyvän arvon muutoksen tehoton osuus kirjataan suoraan tuloslaskelman erään "Kaupankäynnin nettotuotot". Kaupankäynnin nettotuottoihin kirjataan myös suojaavina instrumentteina kirjattujen korko-optioiden aika-arvon muutos, koska aika-arvo ei ole osa suojaussuhdetta. Suojaavien johdannaisten korot esitetään korkotuottoina ja -kuluina niiden luonteen mukaisesti.

31.12.2018 (1 000 euroa)	Nimellisarvo/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot	
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	yli 5 vuotta		Varat	Velat
Suojaavat johdannais-sopimukset						
Käyvän arvon suojaus	142 540	1 737 086	459 000	2 338 626	47 568	1 981
Korkojohdannaiset	115 000	1 695 000	459 000	2 269 000	45 877	290
Osake- ja indeksi-johdannaiset	27 540	42 086		69 626	1 691	1 691
Rahavirran suojaus		40 000	10 000	50 000	3 566	
Korkojohdannaiset		40 000	10 000	50 000	3 566	
Yhteensä	142 540	1 777 086	469 000	2 388 626	51 134	1 981

Johdannaiset yhteensä **51 134** **1 981**

Kaudella 1-12/2018 kirjattiin -394 tuhatta euroa tehokasta rahavirran suojausta muihin laajan tuloksen eriin. Rahavirran suojauksen tehoton osuus kaudella oli -199 tuhatta euroa ja se on kirjattu kaupankäynnin nettotuottoihin.

Periodit, joiden aikana suojattujen rahavirtojen odotetaan vaikuttavan tulokseen ovat seuraavat:

(1 000 euroa)	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	yli 5 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	938	2 541	156	3 635
Yhteensä	938	2 541	156	3 635

31.12.2017 (1 000 euroa)	Nimellisarvo/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot	
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	yli 5 vuotta		Varat	Velat
Suojaavat johdannais-sopimukset						
Käyvän arvon suojaus	174 480	1 827 209	309 000	2 310 689	48 837	5 584
Korkojohdannaiset	105 000	1 755 000	309 000	2 169 000	44 651	2 475
Osake- ja indeksijohdannaiset	69 480	72 209		141 689	4 186	3 109
Rahavirran suojaus	15 000	20 000	30 000	65 000	4 383	
Korkojohdannaiset	15 000	20 000	30 000	65 000	4 383	
Yhteensä	189 480	1 847 209	339 000	2 375 689	53 220	2 247

Johdannaiset yhteensä 53 392 2 289

Kaudella 1-12/2017 kirjattiin -1 298 tuhatta euroa tehokasta rahavirran suojausta muihin laajan tuloksen eriin. Rahavirran suojauksen tehoton osuus kaudella oli 67 tuhatta euroa ja se on kirjattu kaupankäynnin nettotuottoihin.

Periodit, joiden aikana suojattujen rahavirtojen odotetaan vaikuttavan tulokseen ovat seuraavat:

(1 000 euroa)	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	yli 5 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	1 629	2 551	457	4 637
Yhteensä	1 629	2 551	457	4 637

LIITE 24: SIOITUSOMAISUUS

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat (Myytavissä olevat sijoitukset)		
Saamistodistukset	585 541	623 796
Osakkeet ja osuudet	14 555	552 125
Yhteensä	600 096	1 175 920
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat		
Osakkeet ja osuudet	466 233	
Yhteensä	466 233	0
Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat sijoitukset		
Saamistodistukset	42 452	41 763
Odotettavissa olevat luottotappiot	-306	
Yhteensä	42 146	41 763
Sijoituskiinteistöt	42 723	42 994
Sijoitusomaisuus yhteensä	1 151 199	1 260 677

Erittely liikkeeseenlaskijan noteerauksen perusteella

31.12.2018 (1 000 euroa)	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat sijoitukset	Yhteensä
Noteeratut				
Julkisyhteisöiltä	137 239		39 452	176 691
Muilta	448 302	439 055	2 000	450 303
Muut				
Muilta	14 555	27 178	1 000	15 555
Yhteensä	600 096	466 233	42 452	642 548

Myytavissä olevat rahoitusvarat ja eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

31.12.2017 (1 000 euroa)	Myytavissä olevat saamistodistukset	Myytavissä olevat osakkeet ja osuudet			Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	Kaikki yhteensä
		Käypään arvoon	Käypään arvoon	Hankinta- menoon*		
Noteeratut	595 490	542 941		542 941	41 763	1 180 194
Julkisyhteisöiltä	138 105				2 004	140 109
Muilta	457 385	542 941		542 941	39 759	1 040 085
Muut kuin noteeratut	28 306	5 662	3 521	9 184		37 489
Muilta	28 306	5 662	3 521	9 184		37 489
Yhteensä	623 796	548 603	3 521	552 125	41 763	1 217 683

*Oman pääoman ehtoiset instrumentit, joilla ei ole toimivilla markkinoilla noteerattua hintaa ja joiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää.

Myytavissä olevien rahoitusvarojen arvon alentumistappiot (1 000 euroa)	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Arvon alentumiset 1.1.2017	1 239	778	2 017
+ arvonalentumistappioiden lisäykset	145	160	305
- arvonalentumistappioiden peruutukset	-1 256	-138	-1 394
Arvon alentumiset 31.12.2017	128	800	928

LIITE 25: HENKIVAKUUTUSTOIMINNAN VARAT

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset		
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Sijoitusrahastot	378 111	390 543
Varainhoitosalkut	124 186	123 027
Muu sijoitussidonnainen kateomaisuus	174 385	157 613
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset yhteensä	676 681	671 183
Muut sijoitukset		
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	692	1 797
Yhteensä	692	1 797
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	2 673	3 403
Osakkeet ja osuudet	160 114	177 775
Yhteensä	162 787	181 178
Muut sijoitukset yhteensä	163 479	182 975
Henkivakuutustoiminnan sijoitukset yhteensä	840 160	854 158
Muut varat		
Muut saamiset	1 290	962
Siirtosaamiset	250	302
Muut varat yhteensä	1 540	1 264
Henkivakuutustoiminnan varat yhteensä	841 700	855 422

Henkivakuutuksen käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattujen saamistodistusten, osakkeiden ja osuuksien sekä johdannaisten erittely liikkeeseenlaskijan noteerauksen perusteella

(1 000 euroa)	31.12.2018			31.12.2017		
	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet	Johdannaiss- sopimukset	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet	Johdannaiss- sopimukset
Noteeratut	692	676 681		1 797	671 183	
Muilta	692	676 681		1 797	671 183	
Yhteensä	692	676 681	o	1 797	671 183	o

Henkivakuutuksen myytävissä olevat rahoitusvarat

31.12.2018	Myytävissä olevat saamistodistukset	Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet
(1 000 euroa)	Käypään arvoon	Käypään arvoon
Noteeratut	2 673	155 209
Muilta	2 673	155 209
Muut kuin julkisesti noteeratut		4 905
Muilta		4 905
Yhteensä	2 673	160 114

31.12.17	Myytävissä olevat saamistodistukset	Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet
(1 000 euroa)	Käypään arvoon	Käypään arvoon
Noteeratut	3 403	172 900
Muilta	3 403	172 900
Muut kuin julkisesti noteeratut	0	4 875
Muilta		4 875
Yhteensä	3 403	177 775

LIITE 26: SJOITUKSET OSAKKUUSYHTIÖISSÄ

Tiedot Säästöpankkiryhmän olennaisista osakkuusyhtiöistä:

Nimi	Toimipaikka	Pääasiallinen toimiala	Omistusosuus (%)	Osuus äänivallasta (%)	Omistusosuus (%)	Osuus äänivallasta (%)
			31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2017
Paikallispankkien PP-laskenta Oy	Espoo	Kirjanpito- ja tilinpäätös-palvelut	25,00	25,00	0,00	0,00

Paikallispankkien PP-laskenta Oy:n toimialana on tarjota finanssialalla toimiville yhteisöille ja niiden tytäryhtiöille sekä keskusorganisaatioille taloushallinnon, palkkahallinnon ja riskienhallinnan sekä kirjanpito- ja laskentapalveluja sekä niihin liittyviä koulutus-, tiedotus- ja neuvontapalveluja. Paikallispankkien PP-laskenta Oy on Säästöpankkiryhmän osakkuusyhtiö 31.8.2018 alkaen.

Taloudellisen informaation yhteenveto olennaisista osakkuusyhtiöistä yhtiöiden omien tilinpäätösten lukuihin perustuen:	Paikallispankkien PP-laskenta Oy
(1 000 euroa)	2018
Varat yhteensä	1 737
Velat yhteensä	1 380
Liikevaihto	9 997
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	9 997
Tilikauden tappio	-11
Muut laajan tuloksen erät	
Laaja tulos	-11
Osakkuusyhtiöstä kaudella saadut osingot	

Osakkuusyhtiön taloudellisen informaation täsmäytys Ryhmän taseen kirjanpitoarvoon:	
Osakkuusyhtiön nettovarot	356
Ryhmän omistusosuus	25,00 %
Oikaisut	-89

Yhteisjärjestelyt

Säästöpankkiryhmällä ei ole olennaisia yhteisjärjestelyjä.

Keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt ja asunto-osakeyhtiöt käsitellään Ryhmän tilinpäätöksessä yhteisinä toimintoina. Nämä yhtiöt sisältävät sekä sijoituskiinteistöjä että omassa käytössä olevia kiinteistöjä. Viisi keskinäistä kiinteistöyhtiötä katsotaan Säästöpankkiryhmän näkökulmasta olennaisiksi, mutta näiden osuus Ryhmän taseesta on kuitenkin vähäinen.

Alla esitetään tiedot Säästöpankkiryhmän olennaisista yhteisistä toiminnoista:

Yhtiön nimi	Toimipaikka	Omistusosuus 2018	Omistusosuus 2017
Kiinteistö Oy Ikaalisten Säästökeskus	Ikaalinen	90,80 %	90,80 %
Asunto Oy Salamankulma	Turku	37,01 %	37,01 %
Kiinteistö Oy Liedon Liikekeskus	Lieto	85,70 %	85,70 %
Kiinteistö Oy Lohjan Pankkitalo	Lohja	100,00 %	100,00 %
Kiinteistö Oy Iisalmen Pohjolankatu 6	Iisalmi	100,00 %	100,00 %

Yhtiön nimi	Toimipaikka	Pääasiallinen toimiala	Omistus- osuus (%) 31.12.2018	Osuus äänivallasta (%) 31.12.2018	Omistus- osuus (%) 31.12.2017	Osuus äänivallasta (%) 31.12.2017
Oy Samlink Ab	Espoo	Ohjelmistojen suunnittelu ja valmistus	42,80	44,70	42,00	44,70

Samlink -konsernin tarkoituksena on tuottaa Säästöpankkiryhmälle Ryhmän yhtiöiden liiketoiminnassaan tarvitsemat tietojärjestelmä- ja tukipalvelut. Samlink-konserni tuottaa Ryhmälle mm. pankkitoiminnan tietojärjestelmäpalveluja, taloushallinnon palveluja, toimistoinfrastruktuuriin liittyviä palveluja ja teknisiä tukipalveluja.

Taloudellisen informaation yhteenveto olennaisista osakkuusyhtiöistä yhtiöiden omien tilinpäätösten lukuihin perustuen: (1 000 euroa)	Oy Samlink Ab 2017
Varat yhteensä	36 784
Velat yhteensä	14 340
Liikevaihto	90 498
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	90 618
Tilikauden tappio	4 707
Muut laajan tuloksen erät	
Laaja tulos	4 707
Osakkuusyhtiöstä kaudella saadut osingot	1 110

Osakkuusyhtiön taloudellisen informaation täsmäytys Ryhmän taseen kirjanpitoarvoon:	
Osakkuusyhtiön nettovarat	22 444
Ryhmän omistusosuus	
Oikaisut	1 474
Osakkuusyhtiön tasearvo Ryhmän taseessa	7 952

LIITE 27: AINEELLISET HYÖDYKKEET

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Omassa käytössä olevat kiinteistöt		
Maa - ja vesialueet	987	1 004
Rakennukset	44 332	43 963
Koneet ja kalusto	5 309	4 923
Muut aineelliset hyödykkeet	838	849
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	426	602
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	51 892	51 341

31.12.2017					
Aineellisten hyödykkeiden muutokset (1 000 euroa)	Oman käytön kiinteistöt	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	92 857	37 025	1 800	602	132 284
Lisäykset	1 717	2 195	19	1 045	4 976
Vähennykset	-3			-616	-620
Siirrot erien välillä	-57			-605	-662
Arvonkorotus					
Hankintameno 31.12.	94 514	39 220	1 819	426	135 979
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-46 119	-32 102	-951		-79 173
Tilikauden poistot	-3 073	-1 809	-29		-4 911
Tilikauden arvonalentumiset	-3				-3
Vähennykset					
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-49 195	-33 911	-981		-84 086
Kirjanpitoarvo 31.12.	45 319	5 309	838	426	51 892

31.12.2017					
Aineellisten hyödykkeiden muutokset (1 000 euroa)	Oman käytön kiinteistöt	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	81 034	35 772	1 769	3 007	121 583
Lisäykset	967	2 119	31	602	3 719
Vähennykset	-1 736	-1 322		-3 007	-6 066
Siirrot erien välillä	978	456			1 434
Arvonkorotus	1 765				1 765
Hankintameno 31.12.	83 007	37 025	1 800	602	122 434
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-33 137	-30 838	-897		-64 872
Tilikauden poistot	-4 607	-1 727	-50		-6 384
Tilikauden arvonalentumiset	-2	9			7
Vähennykset	-295	454	-4		155
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-38 040	-32 102	-951		-71 093
Kirjanpitoarvo 31.12.	44 967	4 923	849	602	51 341

LIITE 28: AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Aineettomat oikeudet	23 703	9 198
Muut aineettomat hyödykkeet	103	3 412
Keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	11 463	16 114
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	35 268	28 725

Keskeneräisten aineettomien hyödykkeiden testaus on suoritettu markkinaperusteisesti eikä viitteitä arvonalentumisesta ole.

Aineettomat oikeudet ja keskeneräiset aineettomat hyödykkeet muodostuvat merkittävilta osin ulkoisilta toimijoilta hankituista tietojärjestelmistä.

31.12.2017	Aineettomat oikeudet	Muut aineettomat hyödykkeet	Keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Aineettomien hyödykkeiden muutokset (1 000 euroa)				
Hankintameno 1.1.	42 003	409	16 114	58 526
Lisäykset	8 475	81	8 347	16 904
Vähennykset			-232	-232
Siirrot erien välillä	12 442		-12 767	-325
Hankintameno 31.12.	62 920	490	11 463	74 873
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-31 184	-387		-31 572
Tilikauden poistot	-8 033			-8 033
Vähennykset				
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-39 217	-387		-39 604
Kirjanpitoarvo 31.12.	23 703	103	11 463	35 268

31.12.2017	Aineettomat oikeudet	Muut aineettomat hyödykkeet	Keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Aineettomien hyödykkeiden muutokset (1 000 euroa)				
Hankintameno 1.1.	26 159	18 674	9 687	54 519
Lisäykset	47	2 281	12 041	14 369
Vähennykset	-397	-107	-2	-507
Siirrot erien välillä	5 466	139	-5 611	-6
Hankintameno 31.12.	31 275	20 987	16 114	68 376
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-16 360	-16 022		-26 604
Tilikauden poistot	-5 794	-1 652		-7 445
Vähennykset	77	100		177
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-22 077	-17 574		-39 651
Kirjanpitoarvo 31.12.	9 198	3 412	16 114	28 725

LIITE 29: LASKENNALLISET VEROT

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Laskennallinen verosaaminen	5 397	2 260
Tuloverosaaminen	7 622	748
Verosaamiset yhteensä	13 019	3 009
Laskennalliset verovelat	51 738	57 270
Tuloverovelka	707	5 637
Verovelat yhteensä	52 446	62 907

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Laskennalliset verosaamiset		
Arvonalentumiset	2 430	2 135
Rahoitusvarat	2 880	1 919
Aineelliset hyödykkeet	1 458	1 748
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	320	648
Vahvistetut tappiot	1 152	1 338
Muut	759	772
Laskennallisten verojen netottaminen	-3 601	-6 300
Yhteensä	5 397	2 260

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Laskennalliset verovelat		
Tilinpäätössiirrot	48 757	47 530
Arvonalentumiset	267	53
Rahoitusvarat	4 640	13 071
Rahavirran suojaukset	638	717
Aineettomat hyödykkeet	322	716
Aineelliset hyödykkeet	710	1 478
Muut	5	5
Laskennallisten verojen netottaminen	-3 601	-6 300
Yhteensä	51 738	57 270

2018 (1 000 euroa)	1.1.2018	Tuloslaskelman kautta kirjattu muutos	Rahoitusvarat	Rahavirran suojaus	Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	Rakenne- järjestelyt	Muut	31.12.2018
Laskennalliset verosaamiset								
Arvon alentumiset	2 135	249	47					2 430
Rahoitusvarat	1 919		961					2 880
Aineelliset hyödykkeet	1 748	-290						1 458
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	648				-328			320
Vahvistetut tappiot	1 338	-186						1 152
Muut	772	-13						759
Laskennallisten verojen netottaminen	-6 300						2 699	-3 601
Yhteensä	2 260	-241	1 008		-328		2 699	5 397

2018 (1 000 euroa)	1.1.2018	Tuloslaskelman kautta kirjattu muutos	Rahoitusvarat	Rahavirran suojaus	Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	Rakenne- järjestelyt	Muut	31.12.2018
Laskennalliset verovelat								
Tilinpäätössiirrot	47 530	1 227	214					48 971
Arvon alentumiset	53		-8 780					-8 727
Rahoitusvarat	13 071	349						13 420
Rahavirran suojaukset	717			-79				638
Aineettomat hyödykkeet	716	-394						322
Aineelliset hyödykkeet	1 478	-767						710
Muut	5							5
Laskennallisten verojen netottaminen	-6 300						2 699	-3 601
Yhteensä	57 270	415	-8 567	-79			2 699	51 738

2017 (1 000 euroa)	1.1.2017	Tuloslaskelman kautta kirjattu muutos	Rahoitusvarat	Rahavirran suojaus	Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	Rakenne- järjestelyt	Muut	31.12.2017
Laskennalliset verosaamiset								
Arvon alentumiset	1 253	882						2 135
Rahoitusvarat	2 196		-277					1 919
Aineelliset hyödykkeet	874	873						1 748
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	290	84			274			648
Vahvistetut tappiot	1 897	-559						1 338
Muut	613	159						772
Laskennallisten verojen netottaminen	-3 739						-2 560	-6 300
Yhteensä	3 385	1 439	-277	0	274	0	-2 560	2 260

2017 (1 000 euroa)	1.1.2017	Tuloslaskelman kautta kirjattu muutos	Rahoitusvarat	Rahavirran suojaus	Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	Rakenne- järjestelyt	Muut	31.12.2017
Laskennalliset verovelat								
Tilinpäätössiirrot	48 257	-728						47 530
Arvon alentumiset		53						53
Rahoitusvarat	14 326	-355	-900					13 071
Rahavirran suojaukset	976			-260				717
Aineettomat hyödykkeet	1 429	-713						716
Aineelliset hyödykkeet	1 444	34						1 478
Muut	5							5
Laskennallisten verojen netottaminen	-3 739						-2 560	-6 300
Yhteensä	62 699	-1 709	-900	-260	0	0	-2 560	57 270

LIITE 30: MUUT VARAT

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Maksujenvälityssaamiset	236	433
Siirtosaamiset		
Korot	30 786	33 364
Muut siirtosaamiset	8 650	14 212
Muut	29 155	77 547
Muut varat yhteensä	68 826	125 555

LIITE 31: MYYTÄVÄNÄ OLEVAKSI LUOKITELLUT PITKÄAIKAISET OMAISUUSERÄT

Pitkäaikaiset omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmät) luokitellaan myytävänä oleviksi, kun niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden myynnistä ja myynti on erittäin todennäköinen. Ne esitetään kirjanpitoarvoon tai käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla sen mukaan, kumpi näistä on pienempi.

Säästöpankkiryhmä on allekirjoittanut 23.1.2019 sopimuksen yhdysvaltalaisen Cognizant Technology Solutionsin kanssa peruspankkijärjestelmän uudistamisesta. Osana sopimuskokonaisuutta Cognizant ostaa Säästöpankkiryhmältä Oy Samlink Ab:n osakkeet. Tilinpäätöshetkellä sopimusneuvottelut olivat edenneet pitkälle, minkä vuoksi Säästöpankkiryhmän tilinpäätöksessä Samlink-omistusta käsitellään myytävänä olevana omaisuuseränä.

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Varat		
Osakkuusyhtiöt	8 610	
Yhteensä	8 610	0

Myytävänä oleviksi luokiteltavien ryhmään ei sisälly velkoja 31.12.2018.

VELAT JA OMA PÄÄOMA

LIITE 32: KÄYPÄÄN ARVOON TULOSVAIKUTTEISESTI KIRJATTAVAT RAHOITUSVELAT

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Muiden sijoittajien osuus konsolidoitavista rahastoista*	20 575	25 369
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat yhteensä	20 575	25 369

* Erä sisältää Säästöpankkiryhmän ulkopuolisten sijoittajien osuudet Ryhmän tilinpäätökseen yhdisteltävistä rahastoista, joita käsitellään tarkemmin liitteessä 45 Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt.

LIITE 33: VELAT LUOTTOLAITOKSILLE JA ASIAKKAILLE

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Velat luottolaitoksille		
Velat keskuspankeille	38 000	38 000
Velat luottolaitoksille	190 018	190 458
Yhteensä	228 018	228 458
Velat asiakkaille		
Talletukset	6 896 963	6 375 524
Muut rahoitusvelat	6 149	2 401
Ottolainauksen käyvän arvon muutos	37 706	41 618
Yhteensä	6 940 818	6 419 543
Velat luottolaitoksille ja asiakkaille yhteensä	7 168 836	6 648 001

LIITE 34: LIIKKEESEENLASKETUT VELKAKIRJAT

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat		
Joukkovelkakirjalainat	1 244 130	1 270 313
Vakuudelliset joukkovelkakirjalainat	997 099	996 430
Muut		
Sijoitustodistukset	246 918	296 386
Liikkeeseenlasketut velkakirjat yhteensä	2 488 147	2 563 128
Joista		
Vaihtuvakorkoiset	516 040	608 858
Kiinteäkorkoiset	1 972 108	1 954 270
Yhteensä	2 488 147	2 563 128

Säästöpankkiryhmällä ei ole ollut mitään viivästyksiä ja laiminlyöntejä liittyen sen liikkeeseen laskemiin velkakirjoihin.

LIITE 35: HENKIVAKUUTUSTOIMINNAN VELAT

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Muu kuin sijoitussidonnaisten sopimusten velka		
Takuukorkoiset vakuutus sopimukset	121 420	128 764
Sijoitussidonnaisten sopimusten velka		
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	472 591	515 265
Sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka	204 712	156 519
Vastuuvelan riittävyydestin mukainen täydennys		
Muut velat		
Siirtovelat ja saadut ennakot	2 397	1 944
Muut	677	638
Henkivakuutustoiminnan velat yhteensä	801 796	803 130

Henkivakuutusliiketoiminnan vastuuvelka (1 000 euroa)	Vastuu 2018	Sopimukset (kpl) 2018	Duraatio 2018
Muut kuin sijoitussidonnaiset sopimukset			
Takuukorkoiset vakuutus sopimukset			
Säästövakuutus			
Takuukorko 3,5 %	2 817	38	9,5
Takuukorko 2,5 %	15 310	371	8,9
Takuukorko 0,0 %	83 026	2 038	8,2
Yksilöllinen eläkevakuutus			
Takuukorko 3,5 %	1 987	111	6,7
Takuukorko 2,5 %	6 533	649	11,4
Takuukorko 0,0 %	8 352	476	18,5
Ryhmäeläkevakuutus (maksuperusteinen, takuukorko 0,0 %)	1 859	101	4,4
Riskivakuutus sopimukset	1 536	32 660	3,2
Sijoitussidonnaiset sopimukset			
Sijoitussidonnaiset vakuutus sopimukset			
Säästövakuutus	377 507	14 469	12,1
Yksilöllinen eläkevakuutus	80 481	10 442	22,9
Ryhmäeläkevakuutus	2 857	137	26,8
Kapitalisaatiosopimukset	11 746	137	11,6
Sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset	204 712	3 665	13,2
Yhteensä	798 723	65 294	

Henkivakuutusliiketoiminnan vastuuelka (1 000 euroa)	Vastuu 2017	Sopimukset (kpl) 2017	Duraatio 2017
Muut kuin sijoitussidonnaiset sopimukset			
Takuukorkoiset vakuutus sopimukset			
Säästövakuutus			
Takuukorko 3,5 %	2 718	40	10,0
Takuukorko 2,5 %	16 260	407	9,4
Takuukorko 0,0 %	91 124	2 396	8,7
Yksilöllinen eläkevakuutus			
Takuukorko 3,5 %	1 847	113	6,5
Takuukorko 2,5 %	6 419	666	9,4
Takuukorko 0,0 %	7 831	490	17,7
Ryhmäeläkevakuutus (maksuperusteinen, takuukorko 0,0 %)	1 870	106	5,3
Riskivakuutus sopimukset	694	29 537	4,2

Sijoitussidonnaiset sopimukset

Sijoitussidonnaiset vakuutus sopimukset

Säästövakuutus	413 432	15 512	12,7
Yksilöllinen eläkevakuutus	87 045	10 624	18,8
Ryhmäeläkevakuutus	2 689	107	14,6
Kapitalisaatiosopimukset	12 099	81	16,0
Sijoitussidonnaiset sijoitus sopimukset	156 519	1 039	14,0
Yhteensä	800 548	61 118	

Vastuuelka on arvostettu kansallisen tilinpäätöksen periaatteiden mukaisesti. Arvostusperiaatteet on kuvattu tarkemmin laatimisperiaatteissa (liite 2).

Vastuuelan riittävyystestissä verrataan vastuuelan riittävyttä sisäisen mallin mukaiseen vastuuelkaan. Riittävyystesti on kuvattu tarkemmin laatimisperiaatteissa.

Duraatio perustuu sisäisen mallin mukaisiin vastuuelan kassavirtoihin ja riskittömään korkokäyrään.

LIITE 36: VELAT, JOILLA ON HUONOMPI ETUOIKEUS

(1 000 euroa)	Keskikorko %	31.12.2018
Pääomalainat	4,00 %	84
Muut		
Debentuurit	2,00 %	82 204
Velat joilla on huonompi etuoikeus yhteensä		82 288

(1 000 euroa)	Keskikorko %	31.12.2017
Pääomalainat	4,00 %	84
Muut		
Debentuurit	2,00 %	100 200
Velat joilla on huonompi etuoikeus yhteensä		100 284

LIITE 37: VARAUKSET JA MUUT VELAT

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Muut velat		
Maksujenvälitysvelat	23 782	54 120
Muut	6 257	7 414
Muut velat yhteensä	30 039	61 534
Siirtovelat		
Korkovelat	10 453	11 035
Saadut korkoennakot	425	909
Muut siirtovelat	17 456	23 335
Siirtovelat yhteensä	28 334	35 279
Varaukset		
Eläkevaraukset	2 501	3 355
Muut varaukset		13
Varaukset yhteensä	2 501	3 368
Varaukset ja muut velat yhteensä	60 874	100 181

(1 000 euroa)	2018	2017
Varausten muutokset		
1.1.2018	3 368	1 856
Vähennys muut varaukset	-13	-267
Lisäys etuusperusteiset eläkkeet	-854	1 780
31.12.2018	2 501	3 368

LIITE 38: OMA PÄÄOMA

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Peruspääoma	20 340	20 338
Rahastot		
Kantarahasto	34 475	34 475
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	60 354	60 354
Vararahasto	69 760	69 694
Käyvän arvon rahasto	-2 858	32 611
Suojausinstrumenttien rahasto	2 552	2 867
Muut rahastot	85 483	85 435
Kertyneet voittovarot		
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	703 613	614 856
Tilikauden voitto (tappio)	30 149	70 424
Säästöpankkiryhmän omistajien osuus yhteensä	1 003 868	991 053
Määräysvallattomien osuus	24 929	26 467
Oma pääoma yhteensä	1 028 796	1 017 520

Peruspääoma

Erään kirjataan maksettu osake-, osuus- tai peruspääoma. Mikäli osakepääoma on kokonaan tai osittain merkitsemättä kaupparekisteriin, kaupparekisteriin merkitsemätön osuus on ilmoitettava taseessa omana eränään tämän erän alaeänä.

Säästöpankkiryhmän peruspääoma muodostuu Säästöpankkien peruspääomasta, jota ei säästöpankkilain 11 §:n mukaan makseta takaisin.

Säästöpankkiryhmään kuuluu myös neljä osakeyhtiömuotoista säästöpankkia, joiden osalta osakepääoma sisältyy oman pääoman peruspääomaan.

Kantarahasto

Kantarahastoon kirjataan säästöpankkilain 13 §:ssä tarkoitettu kantarahasto.

Ylikurssirahasto

Ylikurssirahasto on sidottua pääomaa. Ylikurssirahastoon on kirjattu mm. omien osakkeiden myyntivoitot.

Sijoitetun vapaan pääoman rahasto

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon merkitään se osa osakkeiden merkintähinnasta, jota ei merkitä osakepääomaan ja jota ei kirjanpitolain mukaan merkitä vieraaseen pääomaan, sekä sellainen muu oman pääoman sijoitus, jota ei merkitä muuhun rahastoon. Rahastoon merkitään myös se määrä, jolla osakepääomaa alennetaan ja jota ei käytetä tappion kattamiseen tai varojen jakamiseen.

Vararahasto

Vararahasto on sidottua pääomaa. Erään merkitään säästöpankkilain (1502/2001) 10 §:ssä tarkoitettuun vararahastoon kirjatut määrät.

Käyvän arvon rahasto

Käyvän arvon rahastoon kirjataan käypään arvoon arvostamisesta syntyneet erät.

Suojausinstrumenttien rahasto

Suojausinstrumenttien rahastoon kirjataan rahavirran suojauksesta syntyneet erät. Tällaiseksi eräksi kirjataan se osa rahavirran suojaukseen määritetyn suojausinstrumentin (johdannais-sopimuksen) käyvän arvon muutoksesta, jonka todetaan olevan tehokas suojaus.

Muut rahastot

Muita rahastoja ovat yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin taikka yleistä päätösvaltaa Säästöpankkiryhmässä käyttävän osuuskunnan kokouksen päätökseen perustuvia, aikaisempien tilikausien tuloksesta muodostettuja vapaita rahastoja.

Kertyneet voittovarot

Erään kirjataan tuloslaskelman osoittama tilikauden tulos sekä tulos edellisiltä tilikausilta siltä osin, kuin sitä ei ole siirretty muihin oman pääoman eriin tai jaettu voitonjakona.

Erittely käyvän arvon rahaston muutoksista (1 000 euroa)	2018
IFRS 9 -siirtymän vaikutus 1.1.2018	-19 612
Käyvän arvon rahasto 1.1.	32 611
Voitto/tappio käypään arvoon arvostamisesta, osakkeet ja osuudet	-8 048
Voitto/tappio käypään arvoon arvostamisesta, rahoitusravopaperit	-9 811
Laskennalliset verot käypään arvoon arvostamisesta	4 482
Määräysvallattomien omistajien osuus käyvän arvon rahastosta	1 365
Tuloslaskelmaan siirretty määrä	-3 844
Käyvän arvon rahasto 31.12.	-2 858

Erittely suojausinstrumenttien rahaston muutoksista (1 000 euroa)	2018
Suojausinstrumenttien rahasto 1.1.	2 867
Voitto/tappio käypään arvoon arvostamisesta, rahavirtaa suojaavat johdannaiset	-195
Laskennalliset verot, rahavirran suojaus	79
Tuloslaskelmaan siirretty määrä	-199
Suojausinstrumenttien rahasto 31.12.	2 552

Erittely käyvän arvon rahaston muutoksista (1 000 euroa)	2017
Käyvän arvon rahasto 1.1.	37 523
Voitto/tappio käypään arvoon arvostamisesta, osakkeet ja osuudet	31 913
Voitto/tappio käypään arvoon arvostamisesta, rahoitusravopaperit	2 624
Laskennalliset verot käypään arvoon arvostamisesta	607
Määräysvallattomien omistajien osuus käyvän arvon rahastosta	-1 006
Tuloslaskelmaan siirretty määrä	-39 050
Käyvän arvon rahasto 31.12.	32 611

Erittely suojausinstrumenttien rahaston muutoksista (1 000 euroa)	2017
Suojausinstrumenttien rahasto 1.1.	3 905
Voitto/tappio käypään arvoon arvostamisesta, rahavirtaa suojaavat johdannaiset	-1 365
Laskennalliset verot, rahavirran suojaus	260
Tuloslaskelmaan siirretty määrä	67
Suojausinstrumenttien rahasto 31.12.	2 867

MUUT LIITETIEDOT

LIITE 39: VAKUUDET

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Annetut vakuudet		
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut		
Pantit	28 392	25 585
Luotot *	1 782 148	1 485 159
Muut	27 047	12 750
Annetut vakuudet yhteensä	1 837 587	1 523 494
Saadut vakuudet		
Kiinteistövakuudet	8 090 076	7 372 032
Saamistodistukset	34 996	38 370
Muut	87 919	76 222
Saadut takaukset	61 318	59 162
Saadut vakuudet yhteensä	8 274 309	7 545 786

* Sp-Kiinnitysluottopankin liikkeeseenlaskemien vakuudellisten joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi asetetut luotot.

LIITE 40: TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Takaukset	61 382	59 277
Luottolupaukset	628 996	596 311
Muut	7 035	7 607
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	697 414	663 195

LIITE 41: RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN NETTOUTUS

Säästöpankkiryhmän johdannaissopimuksiin sovelletaan joko ISDA:n tai Finanssialan johdannaissopimusta. Näiden sopimusten perusteella johdannaisten maksuja voidaan nettouttaa transaktiokohtaisesti maksupäivittäin ja vastapuolen maksukyvyttömyys- ja konkurssitilanteissa. Sopimusehdoissa voidaan lisäksi vastapuolikohtaisesti sopia vakuuksista. Nämä johdannaiset esitetään taseessa bruttoperusteisesti.

30.12.2018				Määrät, joita ei ole nettoutettu mutta jotka sisältyvät päänetotussopimuksiin ja vastaaviin			
(1 000 euroa)	Kirjatut rahoitusvarat, brutto	Taseessa netotetut kirjatut rahoitusvelat, brutto	Kirjanpitoarvo taseessa, netto	Rahoitusinstrumenttien kirjanpitoarvo taseessa, netto	Vakuudeksi saatujen rahoitusinstrumenttien kirjanpitoarvo taseessa, netto	Vakuudeksi saatu/annettu käteinen	Nettosumma
Varat							
Johdannaissopimukset				51 133		23 302	27 831
Yhteensä				51 133	0	23 302	27 831

Velat							
Johdannaissopimukset				1 981		289	1 693
Yhteensä				1 981	0	289	1 693

31.12.2017				Määrät, joita ei ole nettoutettu mutta jotka sisältyvät päänetotussopimuksiin ja vastaaviin			
(1 000 euroa)	Kirjatut rahoitusvarat, brutto	Taseessa netotetut kirjatut rahoitusvelat, brutto	Kirjanpitoarvo taseessa, netto	Rahoitusinstrumenttien kirjanpitoarvo taseessa, netto	Vakuudeksi saatujen rahoitusinstrumenttien kirjanpitoarvo taseessa, netto	Vakuudeksi saatu/annettu käteinen	Nettosumma
Varat							
Johdannaissopimukset				52 143		33 588	18 555
Yhteensä				52 143	0	33 588	18 555

Velat							
Johdannaissopimukset				5 584		399	5 185
Yhteensä				5 584	0	399	5 185

LIITE 42: KÄYVÄT ARVOT ARVOSTUSMENETELMÄN MUKAISESTI

Rahoitusinstrumentit esitetään Ryhmän taseessa käypään arvoon tai jaksotettuun hankintamenuon. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa (liite 2) kuvataan rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu arvostustavan mukaan sekä perusteet arvostamistavoille ja käyvän arvon määrittämiselle.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot määritetään ensisijaisesti käyttämällä noteerauksia julkisesti noteeratuilta markkinoilta tai kolmansilta osapuolilta saatuja markkinahintoja. Mikäli markkinanoteerausta ei ole saatavilla, on tase-erät pääosin arvostettu diskonttaamalla tulevat kassavirrat tilinpäätöspäivän markkinakorkojen avulla. Käteisvarojen osalta käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa. Myös vaadittaessa maksettavien talletusten osalta on nimellisarvon katsottu vastaavan käypää arvoa.

Sijoituskiinteistöt arvostetaan Ryhmän tilinpäätöksessä poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuon. Sijoituskiinteistöjen käypä arvo ilmoitetaan liitetietona. Käypien arvojen määrittelyn perustana on käytetty mahdollisimman vertailukelpoisia markkinahintoja tai kiinteistön nettotuottoihin perustuvaa arvostusmallia. Merkittävimpien kiinteistöjen osalta arvostukselle pyritään saamaan riippumattoman arvioitsijan lausunto.

Säästöpankkiryhmällä ei ole kertaluontoisesti käypään arvoon arvostettuja varoja.

Käyvän arvon hierarkiat

Taso 1 sisältää rahoitusvarat, joiden arvo määräytyy likvideiltä markkinoilta saatavien noteerausten perusteella. Likvidiksi kat-

sotaan markkina, jossa hinnat ovat saatavilla helposti ja riittävän säännöllisesti. Tasoon 1 kuuluvat noteeratut joukkovelkakirjalainat sekä muut arvopaperit ja pörssiosakkeet ja -johdannaiset, joille noteerataan julkisesti hinta.

Taso 2 sisältää rahoitusvarat, joille ei ole saatavissa noteerausta suoraan toimivilta markkinoilta ja joiden käypä arvo arvioidaan käyttäen arvostusmenetelmiä tai -malleja. Nämä perustuvat oletuksiin, joita tukevat todennettavissa oleva markkinainformaatio, kuten vastaavanlaisten instrumenttien noteerattuja korkoja tai hintoja. Tähän ryhmään kuuluvat mm. valuutta- ja korkojohdannaiset sekä yritys- ja sijoitustodistukset.

Taso 3 sisältää rahoitusvarat, joiden käypää arvoa ei saada julkisesta markkinanoteerauksesta tai todennettavissa olevaan markkinainformaatioon perustuvien arvostusmenetelmien tai -mallien avulla. Tasoon 3 luetaan noteeraamattomat osakeinstrumentit, strukturoidut sijoitukset sekä muut arvopaperit, joille ei tällä hetkellä ole saatavissa sitovaa markkinanoteerausta. Usein tason 3 käypä arvo perustuu kolmannelta osapuolelta saatavaan hintatietoon. Tasoon 3 luetaan myös Ryhmän sijoituskiinteistöille määritetyt käyvät arvot.

Siirrot tasojen välillä

Siirrot käyvän arvon hierarkiatasojen välillä katsotaan tapahtuneen siirron aiheuttaman tapahtuman tai olosuhteiden muutoksen to- teutumispäivänä.

Siirtoja tasojen 1, 2 ja 3 välillä ei ole ollut kauden 1.1.-31.12.2018 aikana.

31.12.2018	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo hierarkiatasoin			
Rahoitusvarat (1 000 euroa)		Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon arvostettavat					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat					
Pankkitoiminta	1 349 043	1 328 512		20 531	1 349 043
Varainhoito- ja henkivakuutus- toiminta*	677 373	676 681		692	677 373
Muut toiminnot**	20 575	20 575			20 575
Johdannaispaimukset					
Pankkitoiminta	51 134		51 133		51 134
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat					
Pankkitoiminta	585 889	571 252	10 475	5 347	587 074
Varainhoito- ja henkivakuutus- toiminta*	162 787	151 888		10 899	162 787

* Sisältää sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten käyvät arvot, jotka sisältyvät tason 1 saldoihin.

** Muiden sijoittajien osuus konsolidoitavista rahastoista.

31.12.2018	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo hierarkiatasoittain			
Rahoitusvarat (1 000 euroa)		Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Jaksotettuun hankintameno- arvostettavat					
Sijoitusomaisuus, pankkitoiminta	42 146	42 704		1 000	43 704
Lainat ja muut saamiset, pankkitoiminta	8 594 736		10 400 870		10 400 870
Rahoitusvarat yhteensä	11 483 683	2 791 613	10 462 478	38 468	13 292 560

Sijoituskiinteistöt					
Pankkitoiminta	42 723			69 567	69 567
Yhteensä	42 723	0	0	69 567	69 567

31.12.2018	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo hierarkiatasoittain			
Rahoitusvelat (1 000 euroa)		Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon arvostettavat					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat					
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta*	677 303	677 303			677 303
Muut toiminnot**	20 575	20 575			20 575
Johdannaiset					
Pankkitoiminta	1 981		1 981		1 981

Jaksotettuun hankintameno- arvostettavat					
Pankkitoiminta	9 739 271	2 161 228	6 922 896	664 002	9 748 125
Rahoitusvelat yhteensä	10 439 130	2 859 106	6 924 877	664 002	10 447 985

* Sisältää sijoitussidonnaisten vakuutusten ja sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velkoja, jotka raportoidaan tasolla 1 alla olevan sijoituksen arvostuksen mukaisesti.

** Muiden sijoittajien osuus konsolidoitavista rahastoista.

Tapahtumat tasolla 3

Täsmäytys muutoksille, jotka ovat tapahtuneet rahoitusinstrumenteille, jotka kuuluvat tasoon 3.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvarat (1 000 euroa)	Pankkitoiminta	Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	8 772	1 797	10 569
IFRS 9 siirtymän vaikutus avaavaan taseeseen	8 867		8 867
Kirjanpitoarvo 1.1.2018	17 639	1 797	19 436
Hankinnat	3 784	840	4 624
Myynnit	-1 668	-1 813	-3 481
Eräntyneet tilikauden aikana	-33		-33
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, realisoituneet	70	16	86
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, ei-realisoituneet	-810	-148	-958
Siirrot tasolta 1 ja 2	1 550		1 550
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	20 531	692	21 223

Tuloslaskelman kautta kirjatut arvonmuutokset on kirjattu erään "Kaupankäynnin nettotuotot" ja "Henkivakuutustoiminnan nettotuotot".

Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat (1 000 euroa)	Pankkitoiminta	Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	29 817	6 682	36 499
IFRS 9 siirtymän vaikutus avaavaan taseeseen	-10 593		-10 593
Kirjanpitoarvo 1.1.2018	19 224	6 682	25 906
Hankinnat	1 375	4 193	5 568
Myynnit	-3 833	-161	-3 994
Eräänntyneet tilikauden aikana	-5 240		-5 240
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, realisoituneet	110	10	120
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, ei-realisoituneet		-30	-30
Laajaan tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset	215	206	421
Siirrot tasolta 1 ja 2	1 574		1 574
Siirrot tasolle 1 ja 2	-8 079		-8 079
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	5 347	10 899	16 245

Tuloslaskelmaan vuoden aikana kirjatut käyvän arvon muutokset sisältyvät eriin "Sijoitustoiminnan nettotuotot" ja "Henkivakuutus-toiminnan nettotuotot".

Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset on kirjattu muiden laajan tuloksen erien kautta oman pääoman käyvän arvon rahastoon.

Herkkyyssanalyysi rahoitusinstrumenteille, jotka kuuluvat tasoon 3 (1 000 euroa)		
31.12.2018	Kirjanpito-arvo	Negatiivinen tulosvaikutus oletetuille muutoksille
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Pankkitoiminta	20 531	-3 080
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta	692	-104
Yhteensä	21 223	-3 183
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat		
Pankkitoiminta	5 347	-802
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta	10 899	-1 635
Yhteensä	16 245	-2 437
Yhteensä	37 468	-5 620

Yllä olevassa taulukossa esitetään tason 3 instrumenttien käyvän arvon herkkyyss oletetuille muutoksille. Käypää arvoa on testattu olettamalla korkotason muuttuvan 1 %:n kaikissa maturitettiluokissa samanaikaisesti. Ei-korkoherkkien sijoitusten osalta herkkyyssanalyysissä on käytetty 15 %:n arvonmuutosta. Johdannaisien osalta herkkyyssanalyysissä on käytetty mahdollisena arvonmuutoksena koko johdannaisen käypää arvoa.

31.12.2017	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo hierarkiatasoin			
Rahoitusvarat (1 000 euroa)		Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon arvostettavat					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat					
Pankkitoiminta	9 325	552		8 772	9 325
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta*	672 980	671 183		1 797	672 980
Muut toiminnot**	25 369	25 369			25 369
Johdannaispimukset					
Pankkitoiminta	53 220		53 220		53 220
Myytävissä olevat rahoitusvarat					
Pankkitoiminta	1 175 920	1 136 538	9 986	29 817	1 176 341
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta	181 178	174 496		6 682	181 178

* Sisältää sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten käyvät arvot, jotka sisältyvät tason 1 saldoihin.

** Muiden sijoittajien osuus konsolidoitavista rahastoista.

31.12.2017	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo hierarkiatasoin			
Rahoitusvarat (1 000 euroa)		Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat					
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset					
Pankkitoiminta	41 763	43 828			43 828
Lainat ja muut saamiset					
Pankkitoiminta	8 905 510		10 463 054	4 245	10 467 298
Rahoitusvarat yhteensä	10 223 865	2 027 106	9 515 552	49 485	11 592 143
Sijoituskiinteistöt					
Pankkitoiminta	42 994			69 247	69 247
Yhteensä	42 625	0	0	68 410	68 410

31.12.2017	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo hierarkiatasoin			
Rahoitusvelat (1 000 euroa)		Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon arvostettavat					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat					
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta*	671 784	671 784			671 784
Muut toiminnot**	25 369	25 369			25 369
Johdannaiset					
Pankkitoiminta	5 584		5 584		5 584
Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat					
Pankkitoiminta	9 311 414	2 190 258	6 605 525	523 591	9 319 374
Rahoitusvelat yhteensä	10 014 150	2 887 411	6 611 109	523 591	10 022 111

* Sisältää sijoitussidonnaisten vakuutusten ja sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velkoja, jotka raportoidaan tasolla 1 alla olevan sijoituksen arvostuksen mukaisesti.

** Muiden sijoittajien osuus konsolidoitavista rahastoista.

Tapahtumat tasolla 3

Täsmäytys muutoksille, jotka ovat tapahtuneet rahoitusinstrumenteille ja jotka kuuluvat tasoon 3.

Tuloksen kautta arvostettavat rahoitusvarat (1 000 euroa)	Pankkitoiminta	Varainhoito- ja henki- vakuutustoiminta	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	8 811	1 537	10 347
Erääntyneet tilikauden aikana	-300		-300
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, realisoituneet	257		257
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, ei-realisoituneet	4	260	264
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	8 772	1 797	10 568

Tuloslaskelman kautta kirjatut arvonmuutokset on kirjattu erään "Kaupankäynnin nettotuotot" ja "Henkivakuutustoiminnan nettotuotot".

Johdannaiset (netto) (1 000 euroa)	Pankkitoiminta	Varainhoito- ja henki- vakuutustoiminta	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	1 239		1 239
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, ei-realisoituneet	-172		-172
Siirrot tasolle 1 ja 2	-1 067		-1 067
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	0	0	0

Tuloslaskelman kautta kirjatut johdannaisten arvonmuutokset on kirjattu erään "Kaupankäynnin nettotuotot".

Myytävässä olevat rahoitusvarat (1 000 euroa)	Pankkitoiminta	Varainhoito- ja henki- vakuutustoiminta	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	28 684	5 076	33 760
Hankinnat	4 485	1 807	6 292
Myynnit	-3 040	-160	-3 200
Erääntyneet tilikauden aikana	-3 884		-3 884
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, realisoituneet	1	1	2
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, ei-realisoituneet	-113		-113
Laajaan tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset	551	-42	509
Siirrot tasolta 1 ja 2	5 682		5 682
Siirrot tasolle 1 ja 2	-2 548		-2 548
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	29 817	6 682	36 499

Tuloslaskelmaan vuoden aikana kirjatut käyvän arvon muutokset sisältyvät erään "Sijoitustoiminnan nettotuotot" ja "Henkivakuutus-
toiminnan nettotuotot".

Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset on kirjattu muiden laajan tuloksen erien kautta oman pääoman käyvän arvon rahastoon.

Herkkyysanalyysi rahoitusinstrumenteille, jotka kuuluvat tasoon 3
(1 000 euroa)

31.12.2017	Kirjanpito- arvo	Negatiivinen tulosvaiku- tus oletetuille muutoksille
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Pankkitoiminta	8 772	-218
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta	1 797	-1
Yhteensä	10 569	-219
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Pankkitoiminta	29 817	-634
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta	6 682	-1 272
Yhteensä	36 499	-1 906
Yhteensä	47 068	-2 125

Yllä olevassa taulukossa esitetään tason 3 instrumenttien käyvän arvon herkkyys oletetuille muutoksille. Käypää arvoa on testattu olettamalla korkotason muuttuvan 1 %:n kaikissa maturitettiluokissa samanaikaisesti. Ei-korkoherkkien sijoitusten osalta herkkyysanalyysissä on käytetty 15 %:n arvonmuutosta. Johdannaisten osalta herkkyysanalyysissä on käytetty mahdollisena arvonmuutoksena koko johdannaisen käypää arvoa.

LIITE 43: ELÄKEVELKA

Säästöpankkiryhmän lakisääteinen eläketurva (TyEL) on hoidettu eläkevakuutusyhtiössä ja se on maksupohjainen järjestely. Lisäksi Säästöpankkiryhmään kuuluvissa yhtiöissä on henkivakuutusyhtiöissä useita etuuspohjaisia eläkevakuutuksia johdolle, tietyille johtavassa asemassa oleville työntekijöille sekä sellaisille henkilöille, jotka aikanaan kuuluivat Säästöpankkien Eläkekassaan.

Eläkeikä vakuutuksissa on 60-65 vuotta ja tavoite-eläke on 60 % sopimuksissa määritellystä eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Järjestelyjä säätelevät paikalliset verolait ja muu lainsäädäntö.

Vakuutusjärjestelyssä varojen määrä kuvastaa vakuutusyhtiön vastuulla olevaa osaa veloitteesta ja se lasketaan samalla diskonttauskorolla kuin velvoite. Järjestelyyn kuuluvat varat sisältävät 100 % hyväksyttävää vakuutuksia. Koska veloitteet on vakuutettu, yhtiön vastuulle ei jää merkittäviä riskejä. Yhtiön vastuulla ovat lähinnä työeläkeindeksiin sidottujen eläkkeiden korotukset sekä diskonttauskoron ja palkan kehityksen muutosten vaikutus.

Vakuutusyhtiöissä hoidettavien etuuspohjaisten järjestelyjen varat ovat osana vakuutusyhtiöiden sijoitusvarallisuutta, ja niiden sijoitusriski on vakuutusyhtiöillä.

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Veloitteen nykyarvo	15 499	18 083
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	13 794	14 723
Taseessa oleva velka 31.12.	1 705	3 359
Vakuutusmatemaattiset oletukset		
Diskonttauskorko, %	1,60 %	1,50 %
Palkankehitys, %	2,20 %	2,20 %
Eläkkeiden nousu, %	0,00 - 2,00 %	0,00 - 2,00 %

(1 000 euroa)	2018	2017
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	788	1 018
Aikaisempien kausien työsuoritukseen perustuvat menot	757	1 268
Nettokorko	44	14
Kulut tuloslaskelmassa	801	1 282
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	-1 247	1 371
Laaja tulos ennen veroja	-446	2 654
Veloitteen nykyarvo 1.1.	18 083	15 907
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	788	1 018
Aikaisempien kausien työsuoritukseen perustuvat menot	-31	250
Korkokulut	269	189
Vakuutusmatemaattiset voitot (-) / tappiot (+) taloudellisten oletusten muutoksesta	-243	-110
Vakuutusmatemaattiset voitot (-) / tappiot (+) kokemusperäisistä muutoksista	-895	1 065
Maksetut etuudet	-2 471	-237
Veloitteen nykyarvo 31.12.	15 499	18 083
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo 1.1.	14 723	14 331
Korkotuotot	226	175
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto pl. korkokuluun/-tuottoon kuuluva erä	108	-416
Maksetut etuudet	-2 471	-237
Järjestelyyn suoritettut maksut	1 208	870
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo 31.12.	13 794	14 723
Veloitteen nykyarvo	15 499	18 083
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	13 794	14 331
Taseessa oleva velka 31.12.	1 705	3 752
Taseessa oleva velka 1.1.	3 359	1 576
Kulut tuloslaskelmassa	801	1 282
Järjestelyyn suoritettut maksut	-1 208	-870
Uudelleenmäärittämiset laajassa tuloslaskelmassa	-1 247	1 371
Tasessa oleva velka 31.12.	1 705	3 359

Herkkyyksianalyysi - nettovelka

Alla olevasta taulukosta näkyvät oletusten muutosten vaikutukset nettovelkaan

	2018	2017
Diskontokoron muutos +0,50 %	-240	-318
Diskontokoron muutos -0,50 %	275	343
Palkankehitys + 0,5 %	192	231
Palkankehitys - 0,5 %	-183	-222
Eläkkeiden nousun muutos + 0,5 %	648	734
Eläkkeiden nousun muutos - 0,5 %	-588	-664

Veloitteen painotettuun keskiarvoon perustuva duraatio on 16 (15) vuotta.

Säästöpankkiryhmä arvioi maksavansa etuuspohjaisiin eläkejärjestelyihinsä vuonna 2019 noin 869 (873) tuhatta euroa.

LIITE 44: MUUT VUOKRASOPIMUKSET

Säästöpankkiryhmä vuokralle ottajana

Säästöpankkiryhmä toimii vuokralle ottajana mm. konttoritilojen, tulostimien ja kannettavien tietokoneiden osalta.

(1 000 euroa)	2018	2017
Ei-purettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat		
Yhden vuoden kuluessa	3 025	2 966
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua	7 649	7 585
Yli viiden vuoden kuluttua	5 231	6 010
Yhteensä	15 905	16 561

Säästöpankkiryhmän vuokralle antajana

Säästöpankkiryhmä toimii vuokralle antajana mm. pankkien omistamien asuinhuoneistojen osalta.

(1 000 euroa)	2018	2017
Ei-purettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella saatavat vähimmäisvuokrat		
Yhden vuoden kuluessa	2 026	1 738
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua	2 424	2 662
Yli viiden vuoden kuluttua	1 072	1 453
Yhteensä	5 523	5 853

LIITE 45: SÄÄSTÖPANKKIRYHMÄN TILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVÄT YHTEISÖT

Säästöpankkiryhmän rakenne

Alla olevassa taulukossa esitetään tiedot Säästöpankkiryhmän yhdisteltyn tilinpäätökseen sisältyvistä yhtiöistä.

YRITYS	TOIMIPAIKKA		
Laskentatekninen emoyritys:			
Säästöpankki Sinetti	Orivesi		
Huittisten Säästöpankki	Huittinen		
Aito Säästöpankki Oy	Tampere		
Kalannin Säästöpankki	Uusikaupunki		
Avain Säästöpankki	Kortesjärvi		
Lammin Säästöpankki	Hyvinkää		
Liedon Säästöpankki	Lieto		
Länsi-Uudenmaan Säästöpankki	Lohja		
Mietoisten Säästöpankki	Masku		
Myrskylän Säästöpankki	Myrskylä		
Säästöpankki Optia	Iisalmi		
Helmi Säästöpankki Oy	Lahti		
Pyhärannan Säästöpankki	Pyhäranta		
Someron Säästöpankki	Somero		
Suomenniemen Säästöpankki	Suomenniemi		
Sysmän Säästöpankki	Sysmä		
Ylihärman Säästöpankki	Ylihärnä		
Eurajoen Säästöpankki	Eurajoki		
Ekenäs Sparbank	Tammisaari		
Kiikoisten Säästöpankki	Sastamala		
Kvevlax Sparbank	Koivulahti		
Närpiön Säästöpankki Oy	Närpiö		
		OMISTUSOSUUS	OMISTUSOSUUS
Tytäryritykset:		31.12.2018	31.12.2017
Nooa Säästöpankki Oy	Helsinki	83,13 %	78,10 %
Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj	Helsinki	94,73 %	94,73 %
Sp-Rahastoyhtiö Oy	Helsinki	92,57 %	92,57 %
Säästöpankkiliitto osk	Helsinki	100,00 %	100,00 %
Säästöpankkipalvelut Oy	Helsinki	100,00 %	100,00 %
Sp-Henkivakuutus Oy	Helsinki	81,22 %	81,22 %
Sp-Koti Oy	Helsinki	100,00 %	100,00 %
Säästöpankkien Holding Oy	Helsinki	80,10 %	80,10 %
Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj	Helsinki	100,00 %	100,00 %

		OMISTUSOSUUS	OMISTUSOSUUS
Yhdisteltävät sijoitusrahastot:		31.12.2018	31.12.2017
Säästöpankki High Yield	Helsinki	38,14 %	46,84 %
Säästöpankki Kehittyvät korkomarkkinat	Helsinki	55,86 %	47,30 %
Merkittävimmät kiinteistöyhtiöt:			
Fast Ab Bankborg	Koivulahti	100 %	100 %
Fast Ab Kvevlax Affärshus	Koivulahti	65,90 %	65,90 %
Kiinteistö Oy Säästö-Erkko	Orimattila	64,58 %	64,58 %
Kiinteistö Oy Toritammi-Torgeken Fastighets Ab	Kaskinen	56,00 %	56,00 %
Kiinteistö Oy Eräjärven Pankkitalo	Eräjärvi	100 %	100 %
Kiinteistö Oy Oriveden Läsimäki	Orivesi	94,22 %	94,22 %
Kiinteistö Oy Kaustisen Säästökeskus	Pietarsaari	76,33 %	76,33 %
Kiinteistö Oy Käviän Säästöpuisto	Kokkola	100 %	100 %
Kiinteistö Oy Kalajoenrinne	Kalajoki	59,37 %	59,37 %

Merkittävät rajoitukset

Ei merkittäviä omistukseen ja varojen käyttöön liittyviä rajoituksia.

Määräysvallattomien omistajien osuudet tytäryrityksissä

Säästöpankkiryhmän tytäryritysten määräysvallattomat omistajat ovat pääosin säästöpankkeja, jotka eivät kuulu Säästöpankkien yhteenliittymään.

Alla olevassa taulukossa esitetään erittely yhtiöistä, joissa on olennainen määräysvallattomien omistajien osuus.

Tytäryritys	Toimipaikka	Määräysvallattomien omistusosuus (%)	Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta (1 000 euroa)
		2018	2018
Nooa Säästöpankki Oy	Helsinki	16,87	10 536
Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj	Helsinki	5,27	2 799
Sp-Henkivakuutus Oy	Helsinki	18,78	6 303

Alla olevassa taulukossa esitetään taloudellisen informaation yhteenveto tytäryrityksistä, joissa on olennainen määräysvallattomien omistajien osuus. Tiedot esitetään ennen sisäisten erien eliminointia.

(1 000 euroa)	Nooa Säästöpankki Oy	Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj	Sp-Henkivakuutus Oy
	2018	2018	2018
Lainat ja saamiset	658 265	2 679 058	
Henkivakuutustoiminnan varat			844 651
Muut varat	128 584	55 100	6 111
Velat	724 782	2 681 057	808 178

Lisäksi Säästöpankkiryhmään kuuluu yhtiöitä, joissa määräysvallattomien omistajien osuus omistuksesta on 5,78-44,00 % ja osuus omasta pääomasta yhteensä 2 533 tuhatta euroa. Yhdenkään näistä yhtiöistä ei katsota olevan yksittäin merkittävä.

Tytäryritys	Toimipaikka	Määräysvallattomien omistusosuus (%)	Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta, tuhatta euroa
		2017	2017
Nooa Säästöpankki Oy	Helsinki	21,90	11 183
Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj	Helsinki	5,27	2 630
Sp-Henkivakuutus Oy	Helsinki	18,78	7 429

Alla olevassa taulukossa esitetään taloudellisen informaation yhteenveto tytäryrityksistä, joissa on olennainen määräysvallattomien omistajien osuus. Tiedot esitetään ennen sisäisten erien eliminointia.

(1 000 euroa)	Nooa Säästöpankki Oy	Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj	Sp-Henkivakuutus Oy
	2017	2017	2017
Lainat ja saamiset	201 901	2 572 202	
Henkivakuutustoiminnan varat			847 296
Muut varat	558 782	101 320	4 975
Velat	709 238	2 623 621	813 464

Lisäksi Säästöpankkiryhmään kuuluu yhtiöitä, joissa määräysvallattomien omistajien osuus omistuksesta on 5,78-44,00 % ja osuus omasta pääomasta yhteensä 2 468 tuhatta euroa. Yhdenkään näistä yhtiöistä ei katsota olevan yksittäin merkittävä.

Konsolidoidut strukturoidut yhteisöt

Ryhmä on osallisena yhteisöihin, joka on rakennettu siten, etteivät äänioikeudet tai vastaavanlaiset oikeudet ole ratkaiseva tekijä päätettäessä, kenellä on määräysvalta yhteisössä, esimerkiksi kun äänioikeudet liittyvät vain hallinnollisiin tehtäviin ja merkityksellisiä toimintoja ohjataan sopimukseen perustuvien järjestelyjen avulla. Tällaiset yhteisöt ovat strukturoituja yhteisöjä. Arvioitaessa tarvetta yhdistellä strukturoituja yhteisöjä Ryhmän tilinpäätökseen, huomioidaan Ryhmän ja kyseisen yhteisön välisen suhteen luonne sekä arvioidaan Ryhmän valtaa yhteisössä IFRS 10 -standardin määrittelemän määräysvallan periaatteen mukaan.

Ryhmän vaikutuspiiriin kuuluvat strukturoidut yhteisöt ovat Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvan Sp-Rahastoyhtiön hallinnoimia sijoitusrahastoja. Sp-Rahastoyhtiö toimii sijoitusrahastojen hallinnoijana, joten Ryhmällä katsotaan olevan sijoitusrahastoja koskeva valta, jonka avulla se pystyy vaikuttamaan saamaansa tuoton määrään. Ryhmässä on määritetty konsolidoitaviksi rahastoiksi ne sijoitusrahastot, joissa Ryhmään kuuluvien yhteisöjen omistusosuus on pidempiaikaisena sijoituskohteena ollut yli 40 %. Ryhmään kuuluvien yhtiöiden omistusosuus rahastossa on pitänyt olla yli 40 % yli puolen vuoden ajan, ennen kuin rahasto yhdistellään. Ryhmän tilinpäätökseen on yhdistelty 2 sijoitusrahastoa 31.12.2018 (2 vuonna 2017)

Alla olevassa taulukossa varoina esitetään niiden sijoitusrahastojen arvo, joissa Ryhmällä on edellä määritetyn mukaisesti määräysvalta ja jotka on yhdistelty Ryhmän tilinpäätökseen. Velka sisältää muiden omistajien osuuden kyseisten rahastojen arvosta. Velat eivät edusta vaateita Ryhmän varoja kohtaan, ja sijoitusrahastojen varoja puolestaan voidaan käyttää vain niiden omien velkojen suorituksiin.

(1 000 euroa)	31.12. 2018		31.12.2017	
	Varat yhteensä	Velat yhteenä	Varat yhteensä	Velat yhteensä
Rahastot yhteensä	34 782	20 575	47 780	25 369

Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen yhdisteltävät sijoitusrahasto-omistukset on Ryhmän omistuksen osalta luokiteltu myytävissä oleviksi. Muiden omistajien osuudet varoista ja veloista arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

Osakkuus- ja yhteisyritykset

Tiedot Säästöpankkiryhmän osuuksista osakkuus- ja yhteisyrityksissä esitetään liitteessä 26 "Sijoitukset osakkuusyhtiöissä".

LIITE 46: STRUKTUROITUJEN KONSOLIDOIMATTOMIEN YHTEISÖJEN TIEDOT

Alla olevassa taulukossa esitetään taloudellista informaatiota niistä strukturoiduista yhteisöistä, joita ei konsolidoida Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen, sekä Ryhmän sijoitus näihin yhteisöihin ja maksimitappioriski. Kyseiset yhteisöt ovat Säästöpankkiryhmään kuuluvan Sp-Rahastoyhtiön hallinnoimia sijoitusrahastoja. Sp-Rahastoyhtiö hallinnoi yhteensä 23 sijoitusrahastoa. Niistä Sp-Rahastoyhtiön rahastoista, joissa Ryhmällä on sijoituksia, kaksi on konsolidoitu Ryhmän tilinpäätökseen, kun taas 11 sijoitusrahastoa jää konsolidoinnin ulkopuolelle. Alla esitetyt rahastojen velat edustavat osuudenomistajien velkoja sekä Ryhmään kuuluville yhteisöille että ulkopuolisille omistajille.

(1 000 euroa)	31.12.2018			
	Varat yhteensä	Velat yhteensä	Ryhmän sijoitus	Maksimitappioriski
Sijoitusrahastot yhteensä	2 211 606	2 211 606	133 445	133 445

(1 000 euroa)	31.12.2017			
	Varat yhteensä	Velat yhteensä	Ryhmän sijoitus	Maksimitappioriski
Sijoitusrahastot yhteensä	2 306 985	2 306 985	189 962	189 962

Kaikki sijoitusrahasto-omistukset on luokiteltu arvostettavaksi käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Konsolidoimattomien Sp-Rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen realisoitumattomat käyvän arvon muutokset, -4 386 (5 830) tuhatta euroa, sisältyvät Ryhmän tulokseen. Tilikaudella realisoituneet voitot ja tappiot, yhteensä -138 (8 149) tuhatta euroa sisältyvät sijoitustoiminnan nettotuottoihin.

Ryhmän maksimitappioriski kutakin strukturoitua yhteisöä kohden rajoittuu Ryhmän tekemään sijoitukseen.

LIITE 47: LÄHIPIIRITIEDOT

Säästöpankkiliitto osk:n hallitus on määritellyt Säästöpankkiryhmän lähipiiriin kuuluvat tahot. Säästöpankkiryhmän lähipiiriin kuuluu Ryhmän tilinpäätökseen yhdisteltävät yhtiöt ja yhteisöt, osakkuusyhtiöt ja johtoon kuuluvat avainhenkilöt sekä heidän läheiset perheenjäsenensä. Lisäksi lähipiiriin kuuluu yhteisöt, joissa johtoon kuuluvilla avainhenkilöillä ja/tai heidän läheisillä perheenjäsenillään on määräysvalta tai yhteinen mää-

räysvalta. Säästöpankkiryhmän johtoon kuuluviin avainhenkilöihin luetaan Säästöpankkiliitto osk:in hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet, hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa sekä johtoryhmän jäsenet.

Lähipiirille myönnettyt luotot ja takaukset on myönnetty ehdoin, joita sovelletaan vastaaviin asiakasluottoihin ja takauksiin.

2018 (1 000 euroa) Liiketaapahtumat lähipiirin kanssa	Johtoon kuuluvat avainhenkilöt*	Läheisyrietykset**	Osakkuusyrietykset ja yhteisjärjestelyt	Yhteensä
Varat				
Luotot	7 291	505	6 781	14 577
Varat yhteensä	7 291	505	6 781	14 577
Velat				
Talletukset	3 097	3 105	2 461	8 662
Muut velat	1 894	529	4 496	6 920
Velat yhteensä	4 991	3 634	6 957	15 582
Taseen ulkopuoliset sitoumukset				
Luottositoumukset	650	2 313	2 553	5 516
Yhteensä	650	2 313	2 553	5 516
Tuotot ja kulut				
Korkotuotot	40	64	122	226
Korkokulut	-5	-1		-6
Vakuutusmaksutuotot	133	206		338
Palkkiotuotot	6	56	58	121
Muut kulut			-45 095	-45 095
Yhteensä	174	325	-44 914	-44 415

* Sisältää johtoon kuuluvat avainhenkilöt ja heidän läheiset perheenjäsenensä.

** Sisältää johtoon kuuluvat avainhenkilöiden ja heidän läheisten perheenjäsentensä yhtiöt, joissa heillä on määräysvalta tai yhteinen määräysvalta.

(1 000 euroa) Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden saama kompensatio	1-12/2018	1-12/2017
Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	3 874	2 671
Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	368	316
Yhteensä	4 242	2 987

2017 (1 000 euroa) Liiketapahtumat lähimpiin kanssa	Johtoon kuuluvat avainhenkilöt*	Läheisytykset**	Osakkuusyrytykset ja yhteisjärjestelyt	Yhteensä
Varat				
Luotot	7 100	887	7 325	15 311
Varat yhteensä	7 100	887	7 325	15 311
Velat				
Talletukset	4 960	2 138	2 806	9 905
Muut velat	1 114	139	4 821	6 073
Velat yhteensä	6 074	2 277	7 627	15 979
Taseen ulkopuoliset sitoumukset				
Luottositoumukset	570	229	4 732	5 531
Yhteensä	570	229	4 732	5 531
Tuotot ja kulut				
Korkotuotot	52	17	135	204
Korkokulut	-15	2		-13
Vakuutusmaksutuotot	505	53		558
Palkkiotuotot	7	3	60	69
Muut kulut			-41 135	-41 135
Yhteensä	549	75	-40 940	-40 316

* Sisältää johtoon kuuluvat avainhenkilöt ja heidän läheiset perheenjäsenensä.

** Sisältää johtoon kuuluvat avainhenkilöiden ja heidän läheisten perheenjäsentensä yhtiöt, joissa heillä on määräysvalta tai yhteinen määräysvalta.

LIITE 48: TILINPÄÄTÖSPÄIVÄN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

"Säästöpankkiryhmä on allekirjoittanut 23.1.2019 sopimuksen yhdysvaltalaisen Cognizant Technology Solutionsin kanssa peruspankkijärjestelmän uudistamisesta. Osana sopimuskokonaisuutta Cognizant ostaa Säästöpankkiryhmältä Oy Samlink Ab:n osakkeet.

Uusi peruspankkijärjestelmä tukee Säästöpankkiryhmän digitaalista strategiaa ja kasvutavoitteita markkinoilla. Cognizant Technology Solutions toimittaa Temenos T24 ja Temenos Payment Hub (TPH) -ohjelmistoihin perustuvan uuden järjestelmän, joka tehostaa prosesseja ja toimintaa tehden niistä

kustannustehokkaampia muun muassa skaalautuvuutensa ansiosta. Investointi on yksi kaikkien aikojen suurimmista Säästöpankkiryhmässä. Kyseessä on mittava muutoshanke, jonka ydin on peruspankkitoimintojen järjestelmäudistuksessa, mutta samanaikaisesti kyse on myös liiketoiminnan ja toimintamallien muutoksesta nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Osakekaupalla on lievä positiivinen vaikutus Säästöpankkiryhmän vuoden 2019 liikevoittoon. Kauppa vaatii kilpailuviranomaisen ja Finanssivalvonnan hyväksynnän."

VAKAVARAISUUSTIEDOT

LIITE 49: VAKAVARAISUUDEN YHTEENVETO

Säästöpankkiryhmää koskevat julkistamisvaateet riskienhallinnan tavoitteiden ja käytänteiden osalta on kuvattu Ryhmän tilinpäätöksen riskienhallinnan liitetiedoissa. Säästöpankkiryhmän hallinto- ja ohjausjärjestelmiä koskevat tiedot sekä palkitsemisjärjestelmä on kuvattu tilinpäätöksen hallinnointiperiaatteissa.

Säästöpankkien yhteenliittymän muodostavat keskusyhteisö, jäsenluottolaitokset, jäsenluottolaitosten konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset ja sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja pal-

veluyritykset, joiden äänivallasta edellä mainitut yhteisöt yhdessä omistavat yli puolet. Säästöpankkiliitto osk toimii Yhteenliittymän keskusyhteisönä.

Säästöpankkien yhteenliittymän luottoriskin pääomavaade lasketaan standardimenetelmällä ja operatiivisen riskin pääomavaade perusmenetelmällä. Markkinariskin pääomavaade lasketaan perusmenetelmällä valuuttapositioneille.

Säästöpankkien yhteenliittymän vakavaraisuuslaskennan pääerät

Omat varat (1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Ydinpääoma ennen lakisääteisiä oikaisuja	986 758	969 674
Ydinpääomaan tehtävät lakisääteiset oikaisut	-38 524	-30 591
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	948 235	939 082
Ensisijainen lisäpääoma ennen lakisääteisiä oikaisuja	0	0
Ensisijaiseen lisäpääomaan tehtävät lakisääteiset oikaisut	0	0
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	0	0
Ensisijainen pääoma (T1 = CET1 + AT1)	948 235	939 082
Toissijainen pääoma ennen lakisääteisiä oikaisuja	29 736	45 483
Toissijaiseen pääomaan tehtävät lakisääteiset oikaisut		
Toissijainen pääoma (T2) yhteensä	29 736	45 483
Omat varat yhteensä (TC = T1 + T2)	977 970	984 565
Riskipainotetut erät yhteensä	5 385 564	5 165 694
josta luottoriskin osuus	4 815 965	4 601 921
josta vastuun arvonoikaisuriski (CVA)	72 423	72 541
josta markkinariskin osuus	38 332	39 879
josta operatiivisen riskin osuus	458 844	451 354
Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	17,6 %	18,2 %
Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	17,6 %	18,2 %
Omat varat yhteensä (TC) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	18,2 %	19,1 %
Pääomavaatimus		
Omat varat yhteensä	977 970	984 565
Pääomavaatimus yhteensä*	593 940	569 379
josta Pilari II lisäpääomavaatimuksen osuus	26 928	25 828
Pääomapuskuri	384 031	415 186

* Pääomavaatimus muodostuu lakisääteisestä vähimmäisvakavaraisuusvaateesta 8 %, luottolaitoslain mukaisesta kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta 2,5 %, Finanssivalvonnan asettamasta 0,5 prosenttiyksikön Pilari II vaatimuksesta ja ulkomaisten vastuiden maakohtaisista muuttuvista lisäpääomavaatimuksista.

LIITE 50: OMIEN VAROJEN TÄSMÄYTSLASKELMA

Omien varojen täsmäytys

(1 000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Oma pääoma yhteensä (IFRS)	1 028 795	1 017 520
Vähennykset	-42 037	-47 846
Ydinpääoma ennen lakisääteisiä oikaisuja	986 758	969 674
Tilikauden voitto	-1 852	-2 607
Rahavirran suojaus	-3 753	-2 867
Aineettomat hyödykkeet	-28 682	-23 608
Laskennallisten verosaamisten ero	-4 237	-1 510
Siirtymäkauden oikaisu ydinpääomaan		
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	948 235	939 082

LIITE 51: OMIEN VAROJEN VÄHIMMÄISMÄÄRÄ

Luotto- ja vastapuoliriski	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2017
Vastuuryhmä (1 000 euroa)	Riskipainotetut saamiset	Omien varojen vaade	Riskipainotetut saamiset	Omien varojen vaade
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	117	9		
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	456	36	498	40
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta				
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	64	5	161	13
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta				
Saamiset laitoksilta	33 212	2 657	38 535	3 083
Saamiset yrityksiltä	1 035 938	82 875	1 002 963	80 237
Vähittäissaamiset	858 435	68 675	850 380	68 030
Kiinteistövuokudelliset saamiset	2 147 289	171 783	1 943 450	155 476
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	61 471	4 918	53 963	4 317
Erityisen suureen riskiin liittyvät vastuut	9 002	720	8 080	646
Vastuut katettujen joukkolainojen muodossa	5 242	419	5 147	412
Ärvopaperistamispositiot				
Saamiset laitoksilta ja yrityksiltä, joissa on käytettävissä lyhyen aikavälin luottoluokitusta				
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	434 121	34 730	469 694	37 575
Oman pääoman ehtoiset vastuut	85 254	6 820	87 942	7 035
Muut erät	145 364	11 629	141 109	11 289
Luottoriski yhteensä	4 815 965	385 277	4 601 921	368 154
Vastuun arvonoikaisuriski (CVA)	72 423	5 794	72 541	5 803
Markkinariski	38 332	3 067	39 879	3 190
Operatiivinen riski	458 844	36 708	451 354	36 108
Yhteensä	5 385 564	430 845	5 165 694	413 256

LIITE 52: KOKONAISVASTUUT VASTUURYHMITÄIN

Luotto- ja vastapuoliriski 31.12.2018

Vastuuryhmä (1 000 euroa)	Tase-erät	Taseen ulkopuoliset erät	Johdannaiset	Vastuun määrä yhteensä
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	1 524 154	23 256		1 547 410
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	29 466	7 363		36 830
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta				
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	11 120			11 120
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta				
Saamiset laitoksilta	21 558	1 347	83 739	106 643
Saamiset yrityksiltä	1 025 812	186 175		1 211 987
Vähittäisaamiset	1 173 363	335 189		1 508 552
Kiinteistövakuudelliset saamiset	6 179 991	141 646		6 321 636
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	56 135	51		56 185
Erityisen suureen riskiin liittyvät vastuut	6 001			6 001
Vastuut katettujen joukkolainojen muodossa	52 423			52 423
Ärvopaperistamispositiot				
Saamiset laitoksilta ja yrityksiltä, joissa on käytettävissä lyhyen aikavälin luottoluokitusta				
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	458 226			458 226
Oman pääoman ehtoiset vastuut	47 380			47 380
Muut erät	162 039			162 039
Yhteensä	10 747 668	695 026	83 739	11 526 433

Luotto- ja vastapuoliriski 31.12.2017 *

Vastuuryhmä (1 000 euroa)	Tase-erät	Taseen ulkopuoliset erät	Johdannaiset	Vastuun määrä yhteensä
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	1 658 126	22 048		1 680 174
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	35 098	4 070		39 168
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta				
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	51 511			51 511
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta				
Saamiset laitoksilta	30 697	1 418	87 642	119 757
Saamiset yrityksiltä	1 004 238	135 782		1 140 020
Vähittäisaamiset	1 164 262	322 311		1 486 573
Kiinteistövakuudelliset saamiset	5 585 622	144 055		5 729 677
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	48 507	65		48 572
Erityisen suureen riskiin liittyvät vastuut	5 387			5 387
Vastuut katettujen joukkolainojen muodossa	39 244			39 244
Ärvopaperistamispositiot				
Saamiset laitoksilta ja yrityksiltä, joissa on käytettävissä lyhyen aikavälin luottoluokitusta				
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	527 127			527 127
Oman pääoman ehtoiset vastuut	50 068			50 068
Muut erät	158 471			158 471
Yhteensä	10 358 358	629 749	87 642	11 075 748

*Taulukon tiedot korjattu vuoden 2017 osalta.

Säästöpankkiryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen allekirjoitukset

Olemme hyväksyneet lain talletuspankkien yhteenliittymästä tarkoittaman Säästöpankkiryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen 31.12.2018 päätyvältä tilikaudelta. Toimintakertomus ja tilinpäätös annetaan tiedoksi Säästöpankkiliitto osk:n osuuskunnan kokoukselle 14.3.2019.

Helsingissä 14.2.2019

Säästöpankkiliitto osk:n hallitus

Kalevi Hilli
hallituksen puheenjohtaja

Toivo Alarautalahti
hallituksen varapuheenjohtaja

Pirkko Ahonen
hallituksen jäsen

Sanna Ahonen
hallituksen jäsen

Peter Finne
hallituksen jäsen

Jussi Hakala
hallituksen jäsen

Jan Korhonen
hallituksen jäsen

Marja-Leena Tuomola
hallituksen jäsen

Pauli Aalto-Setälä
hallituksen jäsen

Tomi Närhinen
toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 14. helmikuuta 2019.

KPMG Oy Ab

Petri Kettunen
KHT



Tilintarkastuskertomus

Säästöpankkiliitto osk:n jäsenille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain tarkoittaman Säästöpankkiryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2018. Tilinpäätös sisältää yhdistellyn taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista.

Lausuntonamme esitämme, että yhdistelty tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Säästöpankkiryhmän taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti.

Lausuntomme on ristiriidaton Säästöpankkiliitto osk:n tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen yhdisteltävistä yhteisöistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Säästöpankkiryhmään kuuluville yhteisöille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty Säästöpankkiryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen liitetiedossa 15.

Käsityksemme mukaan olemme hankineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa. EU-asetuksen 537/2014 10 artiklan 2 c -kohdan mukaiset merkittävät olennaisen virheellisyyden riskit sisältyvät alla kuvattuihin tilintarkastuksen kannalta keskeisiin seikkoihin.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontroleja. Tähän on sisällytetty arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

KUINKA KYSEISIÄ SEIKKOJA KÄSITELTIIN TILINTARKASTUKSESSA

Saamiset asiakkailta (tilinpäätöksen liitteet 2, 3, 5 ja 17)

- Saamiset asiakkailta, yhteensä 8,5 mrd. euroa, on Säästöpankkiryhmän yhdistellyn taseen merkittävin erä muodostaen 73 % taseen loppusummasta.
- Säästöpankkiryhmä on soveltanut saamisten arvonalentumisten kirjaamiseen 1.1.2018 alkaen IFRS 9 Rahoitusinstrumentit -standardia. Siirtymän myötä saamis- ja saamisryhmäkohtaisesta arvonalentumis-laskennasta on siirrytty IFRS 9 -standardin mukaiseen odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaan.
- Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa käytetään oletuksia, arvioita ja johdon harkintaa, jotka liittyvät mm. odotettavissa olevien luottotappioiden todennäköisyyden ja määrän, sekä luottoriskin merkittävän kasvun määrittämiseen.
- Saamisten tasearvon merkittävydestä, IFRS 9 -standardin käyttöönotosta, arvostamisessa käytettävien laskentamenetelmien monimutkaisuudesta ja johdon harkinnasta johtuen saamiset asiakkailta on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka.
- Olemme arvioineet saamisten kirjaus- ja arvostusperiaatteiden asianmukaisuutta sekä testanneet saamisten arvostamiseen että arvonalentumisten kirjaamiseen ja valvontaan liittyviä kontroleja.
- IFRS 9 -standardin käyttöönoton osalta olemme arvioineet odotettavissa olevien luottotappioiden laskentamalleja ja laskennassa käytettyjä keskeisiä oletuksia, sekä testanneet odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaprosessiin ja luottoriskimalleihin liittyviä kontroleja. Tarkastukseen on osallistunut IFRS- ja rahoitusasiantuntijoitamme.
- Olemme pyytäneet muiden Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen yhdisteltyjen yhteisöjen tilintarkastajilta lausunnon siitä, että tilinpäätökseen yhdistellyissä yhteisöissä on noudatettu Säästöpankkiliitto osk:n antamia ohjeistuksia saamisten arvostamisesta ja IFRS 9 odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämisestä.
- Lisäksi olemme arvioineet saamia ja odotettavissa olevia luottotappioita koskevien liitetietojen asianmukaisuutta, mukaan lukien IFRS 9 -siirtymää koskevat tiedot.

Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja johdannaiset (tilinpäätöksen liitteet 2, 3, 19 ja 42)

- Käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen tasearvo on 2,0 mrd. euroa koostuen sijoitusomaisuudesta 1 066 milj. euroa, henkivakuutustoiminnan varoista 840 milj. euroa ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista 65 milj. euroa. Johdannaiset ovat yhteensä 51 milj. euroa koostuen suojaustarkoituksessa pidettävistä sopimuksista. Johdannaiset arvostetaan tilinpäätöksessä käypään arvoon.
- Rahoitusinstrumenttien käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla, tai jos toimivia markkinoita ei ole, Säästöpankkiryhmän omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Käyvän arvon määrittämiseen liittyy harkintaa erityisesti niiden instrumenttien osalta, joiden markkina-arvoa ei saada julkisista markkinanoteerauksista.
- IFRS 9 Rahoitusinstrumentit -standardin käyttöönotto 1.1.2018 aiheutti muutoksia rahoitusvarojen ja -velkojen luokitteluun ja arvostamiseen.
- Olemme arvioineet Säästöpankkiryhmän soveltamien tilinpäätösperiaatteiden ja arvostusmenetelmien asianmukaisuutta.
- Tarkastustoimenpiteisiimme on sisältynyt mm. käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen arvostusprosessiin liittyvien kontrollien testausta.
- IFRS 9- standardin käyttöönoton osalta olemme arvioineet rahoitusinstrumenttien luokitteluperiaatteita.
- Tilinpäätöstarkastuksen yhteydessä olemme verranneet sijoitusomaisuuden arvostamisessa käytettyjä käypiä arvoja markkinanoteerauksiin ja muihin ulkopuolisiin hintalähteisiin.
- Olemme pyytäneet Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen yhdisteltyjen yhteisöjen tilintarkastajilta lausunnon siitä, että tilinpäätökseen yhdistellyissä yhteisöissä on noudatettu Säästöpankkiliitto osk:n antamia ohjeistuksia rahoitusvarojen arvostamisesta.
- Lisäksi olemme arvioineet käypään arvoon arvostettavia rahoitusvaroja koskevien liitetietojen asianmukaisuutta, mukaan lukien IFRS 9 -standardin käyttöönottoa koskevat tiedot.

Henkivakuutustoiminnan vastuuelka (tilinpäätöksen liitteet 2, 3, 5 ja 35)

- Henkivakuutustoiminnan vastuuelka, yhteensä 802 milj. euroa, on Säästöpankkiryhmän yhdistellyssä taseessa merkittävä erä, jonka määrittämisessä käytetään erilaisia laskentamenetelmiä ja vakuutusmatemaattisia oletuksia. Merkittävimmät oletukset liittyvät
- Olemme arvioineet vakuutusteknisen vastuuelan kirjaamiseen ja laskentaan liittyviä periaatteita ja prosesseja.
- Vakuutusmatemaattikkomme on osallistunut tarkastukseen ja arvioinut käytettyjen oletusten ja menetelmien asianmukaisuutta tarkastamalla käytettyjä laskuperusteita ja arvioimalla laskentamallien

laskentamenetelmiin, kuolevuuteen ja korkojen kehitykseen.

asianmukaisuutta vastuuvelan riittävyden varmentamiseksi.

- Lisäksi olemme käyneet läpi vastuuvelan kirjanpidollisen käsittelyn oikeellisuutta ja arvioineet vastuovelkaa koskevien liitetietojen asianmukaisuutta.

Taloudelliseen raportointiin liittyvä kontrolliympäristö ja tietojärjestelmät

- Säästöpankkiryhmän tilinpäätöksen oikeellisuuden kannalta keskeiset raportointiprosessit ovat järjestelmäriippuvaisia. Tietojärjestelmien merkitys on keskeinen niin jatkuvuuden ja häiriötilanteiden hallinnan kuin taloudellisen raportoinnin oikeellisuuden näkökulmasta.
- Merkittävimmät riskit liittyvät tiedon eheyteen ja luottamuksellisuuteen sekä palveluiden häiriöttömyyteen.
- Taloudellisen raportoinnin tietojärjestelmäympäristöllä sekä yksittäisten tietojärjestelmien sovelluskontrolleilla on siten merkittävä vaikutus valittavaan tilintarkastustapaan.
- Olemme muodostaneet käsityksen taloudelliseen raportointiin liittyvistä tietojärjestelmistä ja niiden kontrolliympäristöstä sekä testanneet niihin liittyvien sisäisten kontrollien tehokkuutta mm. ulkoisilta palveluorganisaatioilta saatujen varmennusraporttien avulla.
- Tarkastustoimenpiteisiimme on sisältynyt merkittävässä määrin aineistotarkastustoimenpiteitä sekä data-analyysejä taloudellisen raportoinnin eri osa-alueisiin liittyen.

Tilinpäätöstä koskevat johtokunnan ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisesta siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti liitetiedoissa tarkemmin kuvatulla tavalla ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan Säästöpankkiryhmän kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos Säästöpankkiryhmä aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka

sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon Säästöpankkiryhmän sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko johtokunnan ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä Säästöpankkiryhmän kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei Säästöpankkiryhmä pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä Säästöpankkiryhmään kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon Säästöpankkiryhmän tilinpäätöksestä. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.
- Pehdyimme Säästöpankkiryhmän jäsenyhteisöjen noudattamiin tilinpäätösperiaatteisiin sekä jäsenyhteisöjen tilintarkastuskertomuksiin, jotka on annettu Säästöpankkiryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen tarkastusta varten.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuvissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet osuuskuntakokouksen valitsemana tilintarkastajana 13.3.2014 alkaen yhtäjaksoisesti 5 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suorittaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 14. helmikuuta 2019

KPMG OY AB



Petri Kettunen
KHT



Säästöpankki